

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้น
ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

โดย
นายกิตติพงษ์ แบล้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น
ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING ABILITIES ON PROSE WORKS
OF MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS BY USING 5-STEP PROCESS
AND SEMANTIC MAPPING STRATEGY

By
MR. Kittipong BAESEIW

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING THAI LANGUAGE)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับ กลวิธีแผนภูมิความหมาย
โดย	กิตติพงษ์ แบล้ว
สาขาวิชา	การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. อุบลวรรณ ส่งเสริม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรัญญา จันทร์ชูสกุล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายวรุณ สุนทรโธท)

59255301 : การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : กระบวนการ 5 ชั้น, กลวิธีแผนภูมิความหมาย, การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

นาย กิตติพงษ์ แบลิว: การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบุญ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 จำนวน 33 คน และกำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10 คาบ และทดสอบก่อนและหลังเรียนอีก 2 คาบ รวมเป็น 12 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยสถิติทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

59255301 : Major (TEACHING THAI LANGUAGE)

Keyword : 5-STEP PROCESS, SEMANTIC MAPPING STRATEGIE, ANALYTICAL READING ABILITIES ON PROSE WORKS

MR. KITTIPONG BAESIW : THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING ABILITIES ON PROSE WORKS OF MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS BY USING 5-STEP PROCESS AND SEMANTIC MAPPING STRATEGY THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR BUSABA BUASOMBOON, Ph.D.

The purposes of the research were to 1) compare student's analytical reading abilities on prose works before and after learning through 5-Step Process and Semantic Mapping Strategy and 2) study student's opinions toward learning through 5-Step Process and Semantic Mapping Strategy. The sample group in this research comprises 33 Mathayomsuksa 3 students of The Demonstration School of Ramkhamhaeng University, Bangkok, who were studying in the second semester of 2018. The cluster random sampling technique was employed for selecting, the sample group and classroom was random unit. The researcher spent 10 periods for teaching, 2 periods for pre and post-test, totaling 12 periods.

The research tools were to 1) lesson plans through 5-Step Process and Semantic Mapping Strategy 2) a pre and post-test of analytical reading abilities on prose works and 3) a questionnaire survey of student's opinions toward learning through 5-Step Process and Semantic Mapping Strategy. The mean (*M*), standard deviation (*SD*) and dependent t-test were applied for data analysis.

The findings were as follows:

1. The student's analytical reading abilities on prose works after learning through 5-Step Process and Semantic Mapping Strategy were significantly higher than those before studying at the .05 level.

2. The student's opinions toward the learning through 5-Step Process and Semantic Mapping Strategy were positive at a good level.

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนสำคัญให้ผู้เขียนสามารถเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา บัวสมบุรณ์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเป็น “ครู” ผ่านการกระทำทำให้ประจักษ์ ครูที่เมตตาและช่วยเหลือทุก ๆ เรื่องยามที่มีอุปสรรค อาจารย์ ดร.กิงกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล สำหรับความช่วยเหลือและกำลังใจตลอดเส้นทางการศึกษา อาจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล สำหรับคำแนะนำทางวิชาการและความเอาใจใส่ในการตรวจแก้ไข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ สุนทรโทท สำหรับความเมตตา และคำแนะนำที่ประโยชน์นับตั้งแต่วันแรก และอาจารย์ ดร. อุบลวรรณ ส่งเสริม ผู้เป็น “ครูการสอน” ที่ผู้เขียนประทับใจและยังกรุณารับเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ “ครู” ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พิณพนธ์ คงวิจิตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เตือนแจ้ง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยและทำให้งานชิ้นนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอบพระคุณอาจารย์มัญชรี เกาสายพันธ์ สำหรับการตรวจแก้ไขบทคัดย่อฉบับภาษาอังกฤษ

ขอบคุณอาจารย์ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์ สำหรับคำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ชั้น ความรู้ทางวิชาการและบทสนทนาคุณภาพที่แลกเปลี่ยนให้กันและกันในทุก ๆ เรื่องตลอดมา

ขอบคุณธีธัช สุเมธสวัสดิ์ จุติ เจตวุฒิ ประภา และน้องตามตะวัน สำหรับความช่วยเหลือเรื่องคำแปลเอกสารภาษาต่างประเทศ และน้ำใจไมตรีในฐานะ “กัลยาณมิตร” ที่เกื้อกูลมาตลอด

ขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการสอนภาษาไทยทุกท่าน และเพื่อนร่วมรุ่นสาขาการสอนภาษาไทย ขอบคุณคุณสาธิต ทรงทรัพย์ อาจารย์ปริญญา ฉิมบรรเลง และอาจารย์วันรัตน์ น้อยเล็ก สำหรับบทสนทนา ความช่วยเหลือ และกำลังใจที่มีคุณค่าสำคัญสำหรับทุกก้าวย่าง

ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. นาวาโท วัฒนชัย หมั่นยิ่ง สำหรับกำลังใจในการศึกษาต่อและการทำงาน ขอบพระคุณอาจารย์ ดร.จตุพร โคตรกนก สำหรับคำสอนในยามที่ท้อแท้และหมดกำลังใจ

ขอบคุณเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนสาธิตฯ และนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งเจ้าของผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ทุกเล่มสำหรับแนวทางเพื่อใช้ในการศึกษา และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัยและผู้ที่จะศึกษาต่อเพื่อนำมาใช้ในพัฒนาการสอนได้ต่อไป และหากมีข้อผิดพลาดอันเกิดจากข้อจำกัดเรื่องใดก็ตาม ผู้เขียนต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ท้ายสุดขอบพระคุณพ่อ และแม่ที่เป็นพลังในการทำงานทุกอย่างในชีวิต

กิตติพงษ์ แบล้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
3. คำถามในการวิจัย.....	9
4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
5. สมมติฐานของการวิจัย.....	10
6. ขอบเขตของการวิจัย.....	10
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
8. ประโยชน์ที่ได้รับ.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
1. คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา ท 23102 ภาษาไทย 6 ตามหลักสูตรสถานศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.....	14
2. เอกสารเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์.....	18
2.1 ความหมายของการอ่านวิเคราะห์.....	18
2.2 ความสำคัญของการอ่านวิเคราะห์.....	19

2.3	กระบวนการอ่านวิเคราะห์.....	20
2.4	ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์.....	22
2.5	การวัดและประเมินผลความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์.....	25
2.6	ประโยชน์ของการอ่านวิเคราะห์.....	29
2.7	บทอ่านร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ.....	30
3.	เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	38
3.1	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น.....	39
3.2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh.....	43
3.3	ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	48
3.4	ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก.....	49
3.5	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก.....	51
3.6	ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	57
4.	เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย.....	58
4.1	ความหมายของกลวิธีแผนภูมิความหมาย.....	58
4.2	ลักษณะสำคัญของกลวิธีแผนภูมิความหมาย.....	59
4.3	รูปแบบของแผนภูมิความหมาย.....	60
4.4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมาย.....	63
4.5	ประโยชน์ของกลวิธีแผนภูมิความหมาย.....	64
5.	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
5.1	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์.....	65
5.2	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและกระบวนการ 5 ขั้น.....	69
5.3	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย.....	71
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
1.	ขั้นตอนการเตรียมการวิจัย.....	78

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ	79
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	88
4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	92
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายก่อนและหลังการทดลอง.....	94
2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย	95
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	103
สรุปผลการวิจัย.....	104
อภิปรายผล.....	104
ข้อเสนอแนะ	114
รายการอ้างอิง	115
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	126
ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	128
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	143
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	189
ภาคผนวก จ ข้อมูลแสดงผลการทดลอง.....	208
ประวัติผู้เขียน.....	214

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน ท 1.1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2559 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับโรงเรียนและระดับสังกัด.....	3
ตารางที่ 2	สังเคราะห์กระบวนการอ่านวิเคราะห์.....	21
ตารางที่ 3	เปรียบเทียบระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์.....	25
ตารางที่ 4	แสดงความสอดคล้องระหว่างระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์กับทอ่านร้อยแก้วกับตัวชี้วัดของมาตรฐาน ท 1.1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์.....	28
ตารางที่ 5	แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5-Step Model ของ Duron, Limbach and Waugh (2006) กับ 5-Step Process ของ Limbach and Waugh (2010).....	44
ตารางที่ 6	แบบแผนการวิจัย.....	77
ตารางที่ 7	การดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง.....	80
ตารางที่ 8	รายการแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ.....	81
ตารางที่ 9	แสดงโครงสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์กับทอ่านร้อยแก้วที่มีความสอดคล้องระหว่างประเภททอ่านร้อยแก้วกับระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์.....	83
ตารางที่ 10	รายการแก้ไขข้อคำถามจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	85
ตารางที่ 11	รายการแก้ไขข้อคำถามรายการประเมินความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	88
ตารางที่ 12	สรุปกิจกรรมการเรียนรู้และบทบาทของครูและนักเรียน.....	90
ตารางที่ 13	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์กับทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายก่อนและหลังการทดลอง.....	94

ตารางที่ 14	ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย	95
ตารางที่ 15	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์หีบห่ออ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย..	129
ตารางที่ 16	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์หีบห่ออ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย.....	132
ตารางที่ 17	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์หีบห่ออ่านร้อยแก้ว	134
ตารางที่ 18	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์หีบห่ออ่านร้อยแก้ว	138
ตารางที่ 19	ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์และนำมาใช้เป็นแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์หีบห่ออ่านร้อยแก้วจำนวน 30 ข้อ	141
ตารางที่ 20	โครงสร้างของแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์หีบห่ออ่านร้อยแก้วจำนวน 30 ข้อ และเฉลยคำตอบ	204
ตารางที่ 21	ผลคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์หีบห่ออ่านร้อยแก้วก่อนและหลังการทดลอง	209
ตารางที่ 22	ผลการประเมินแผนภูมิความหมายและใบงานระหว่างการทดลองจำนวน 4 ครั้ง...211	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ภาพที่ 2 กระบวนการ 5 ขั้น เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง ปรับปรุงจาก Limbach and Waugh (2010: 6)	47
ภาพที่ 3 แผนภูมิกความหมายของเรื่องเล่าเรียงตามลำดับเหตุการณ์.....	60
ภาพที่ 4 แผนภูมิกความหมายของเรื่องเชิงบรรยาย.....	61
ภาพที่ 5 แผนภูมิกความหมายของเรื่องเชิงเปรียบเทียบ	61
ภาพที่ 6 แผนภูมิกความหมายของเรื่องจำแนกประเภท	62
ภาพที่ 7 ผลค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินระหว่างการทำทดลอง 4 ครั้ง.....	213

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคปัจจุบันเป็นโลกในยุคไร้พรมแดนที่เต็มไปด้วยข้อมูลสารสนเทศและสื่อสิ่งพิมพ์จำนวนมาก ส่งผลให้ข้อมูลเหล่านี้เผยแพร่อยู่อย่างต่อเนื่อง การรับสารด้วยการอ่านจึงมีความจำเป็นต่ออาศัยกระบวนการคิดเพื่อจัดการกับข้อมูลที่อยู่ในชีวิตประจำวันรอบตัว ทักษะการคิดที่สำคัญประการหนึ่งคือทักษะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นการคิดพื้นฐานที่มีความจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต พิจารณาความแตกต่างและความเป็นเหตุเป็นผลของสิ่งที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะตัดสินใจสรุปสิ่งใดลงไป และเป็นทักษะที่ใช้มากในวงการศึกษาศาสตร์และอาชีพต่าง ๆ หลายสาขา (พรทิพย์ แข็งขัน และเฉลิมลาภ ทองอาจ, 2553: 245)

การอ่านจัดเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร เพราะการอ่านเป็นการแสวงหาความรู้จัดการกับความรู้และข้อมูล และนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาทั้งต่อตนเองและสังคม ดังที่ อัจฉรา ประดิษฐ์ (2552: 19) กล่าวว่า การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม เพราะทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ ช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้ การอ่านจึงมีความจำเป็นต่อผู้เรียนในฐานะที่เป็นผู้รับสารแล้ว ตีความเพื่อเข้าใจความหมายและความคิดของผู้เขียน สามารถนำความคิดและความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยมีการจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นสาระต่าง ๆ ครอบคลุมทักษะการสื่อสารทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทักษะเหล่านี้มีความจำเป็นที่ครูภาษาไทยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการสื่อสารครบทุกทักษะตามที่มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดได้กำหนดไว้ จากทักษะการสื่อสารที่สำคัญทั้ง 5 ด้านที่จำเป็นในการเรียนการสอนภาษาไทยดังที่ได้กล่าวมานั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยที่เกี่ยวกับการอ่านจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องช่วยกันพัฒนาร่วมไปกระบวนการคิดในการอ่านครั้งหนึ่งเมื่อผู้เรียนสามารถแยกแยะประเด็นต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน ทั้งประเภทหรือรูปแบบ ข้อความหรือคำสำคัญ ประเด็นสำคัญ และความเป็นเหตุผลที่สัมพันธ์กันจากเรื่องที่อ่านได้ ก็ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การอ่านเพื่อวิจารณ์และประเมินค่าในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้ การอ่านวิเคราะห์จึงเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการคิดเพื่อให้สามารถ

เข้าใจเนื้อหาจากการอ่านอย่างละเอียดแล้วแยกแยะเนื้อหาและองค์ประกอบออกเป็นส่วน ๆ เพื่อหาความหมาย ตีความเนื้อหาเพื่อค้นพบข้อเท็จจริง เข้าใจแนวคิดสำคัญหรือประเด็นสำคัญแสดงความคิดเห็นวิพากษ์ทั้งสนับสนุนหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล (Adler & Doren, 1972: 60; Sosothikul, 2551: 48; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553: 3; ชนัท ธาตุทอง, 2554: 323; รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2557: 292) ด้วยเหตุนี้การอ่านวิเคราะห์จึงเป็นทักษะสำคัญที่เกิดขึ้นควบคู่กับการคิดวิเคราะห์และครูภาษาไทยต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านนี้ให้แก่ผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

หากพิจารณาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การอ่านวิเคราะห์เป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งที่สอดคล้องกับหลักสูตรดังกล่าวที่ได้กำหนดประเด็นการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยที่เกี่ยวกับการอ่านไว้ว่าผู้เรียนมีความจำเป็นจะต้องเรียนรู้ “...การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2) จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการอ่านบทร้อยแก้วมีความสำคัญและสัมพันธ์กับกระบวนการคิดวิเคราะห์ ครูภาษาไทยจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับทักษะการอ่านวิเคราะห์ให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เพราะทักษะการอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนภาษาและสัมพันธ์กับกระบวนการคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอีกด้วย

แม้ว่าการอ่านจะเป็นทักษะสำคัญดังเห็นได้จากที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านไว้ในรายวิชาภาษาไทยทุกระดับชั้นหากแต่การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนไทยตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) โดย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) (2559: 9-10) ที่มีการประเมินอย่างต่อเนื่องทุกระยะ 3 ปี แสดงให้เห็นถึงค่าคะแนนที่ลดลงอย่างต่อเนื่องดังที่ผลการประเมิน PISA รอบล่าสุดพบว่า ผลคะแนนด้านการอ่านมีคะแนนลดลงมากที่สุดจากทั้งสามด้าน และแนวโน้มคะแนนการอ่านของนักเรียนไทยโดยรวมลดต่ำลงจาก PISA 2012 ถึง PISA 2015 และเมื่อเทียบกับการประเมินการอ่านที่เป็นวิชาหลักใน PISA 2000 และ PISA 2009 มีคะแนนลดลง 22 และ 12 คะแนน ตามลำดับ ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ทักษะการอ่านเป็นปัญหาต่อเนื่องที่จำเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการอ่านที่จำเป็นต่อสังคมแห่งยุค ข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะที่เดียวกันผลการวิจัยด้านการอ่านของ PISA ยังสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2559 พบว่าคะแนนเฉลี่ยการอ่านตามมาตรฐาน ท 1.1 การอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยเป็น 39.62, 49.42 และ 55.13 ตามลำดับ แม้ว่าคะแนนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา แต่ก็ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจเท่าที่ควร เพราะยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีเป้าหมายที่จะให้คะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป ทั้งยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโรงเรียนในกลุ่มสังกัดเดียวกันมาตลอดทุกปีการศึกษาอีกด้วย ดังรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557-2559 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2557, 2558, 2559) ที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน ท 1.1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2559 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับโรงเรียนและระดับสังกัด

ปี	คะแนนเต็ม	โรงเรียน		สังกัด	
		M	SD	M	SD
2557	100.00	39.62	12.30	43.62	13.13
2558	100.00	49.42	15.05	52.74	14.02
2559	100.00	55.13	16.97	62.45	17.51

ดังตารางเปรียบเทียบข้างต้นจะพบว่า คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน ท 1.1 การอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงยังต่ำกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามาตลอดทุกปีการศึกษา ส่งผลให้เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

จากการสัมภาษณ์ปัญหาจากครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (วรรณวิศา ถึกเจริญ, 2561; ศิริินภา โกสุม, 2561) พบว่า ปัญหาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่าน ได้แก่ 1) นักเรียนขาดแรงจูงใจในการอ่านเรื่องขนาดยาว 2) นักเรียนจัดการกับข้อมูลประเภทบทอ่านขนาดยาวในรูปแบบเรื่องสั้นหรือบทความไม่ได้ 3) นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายเพราะต้องเป็นเพียงผู้รับสารและอ่านในใจเพื่อตอบคำถาม 4) นักเรียนอ่านเรื่องแล้วไม่สามารถจดจำการลำดับเรื่อง และคำสำคัญ หรือข้อความที่เชื่อมโยงกันได้ และ 5) นักเรียนไม่ได้ฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับบทอ่านเท่าที่ควร และมักอ่านอยู่ในระดับที่เข้าใจเนื้อหาเท่านั้น

นอกจากนี้ครูผู้สอนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยยังเสนอความคิดเห็นพ้องกันอีกว่า การจัดกิจกรรมการสอนอ่านยังไม่มี การเสริมสร้างและฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ร่วมไปด้วย เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีการจัดระบบความคิดได้แตกต่างกัน นักเรียนส่วนใหญ่อ่านแล้วจัดการข้อมูลไม่ได้ จึงควรมีรูปแบบหรือเทคนิคที่จะกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการอ่าน และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการอ่านร่วมไปด้วย ดังนั้นการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์จึงมีความจำเป็นที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะให้มากที่สุด รวมทั้งควรแสวงหานวัตกรรมที่นำมาใช้พัฒนาทักษะด้านการอ่านวิเคราะห์ในรายวิชาภาษาไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการนำนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะทักษะการอ่านวิเคราะห์ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการสื่อสารร่วมกับกระบวนการคิด และเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากเด็กมิใช่ผู้เรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) เพียงอย่างเดียว แต่เด็กจะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยพลังทางปัญญา เรียนรู้ผ่านการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด การลงมือปฏิบัติ และการนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้อื่นซึ่งเป็นแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาวี ยินดีสุข, 2561: 32; วัชรรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, & อรพิน ศิริสัมพันธ์, 2560: 65) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอ่านจึงควรพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากโดยทั่วไปในชั้นเรียนการอ่านผู้เรียนจะเป็นเพียงผู้รับข้อมูลอยู่ในตนเองเท่านั้น จึงส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่าย และขาดแรงจูงใจในการอ่านข้อความจากบทอ่านขนาดยาว เพราะไม่สามารถจัดการกับข้อมูลจำนวนมากดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น

ด้วยเหตุนี้การนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้พัฒนาทักษะการอ่านจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทผู้เรียนจากผู้รับสาร มาเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหลังจากการอ่าน ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้ทักษะต่าง ๆ ควบคู่กับการอ่านไปด้วย เช่น การพูด การฟัง และการเขียน เป็นต้น รูปแบบการสอนหนึ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสนใจคือ กระบวนการ 5 ขั้น ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่ Limbach and Waugh (2010) พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมคือ five-step model เป็น 5-step process ซึ่งเป็นรูปแบบที่นำแนวคิดพุทธิพิสัยของ Bloom's revised taxonomy ที่ปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl คือระดับจำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ มาใช้แทนแนวคิดพุทธิพิสัยของ Bloom แบบเดิม

5-step process หรือกระบวนการ 5 ขั้น มีเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดระดับสูง โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นไป กระบวนการดังกล่าวนี้มีขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลย้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ (ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์, 2559: 21-22) กระบวนการดังกล่าวจะเริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อใช้คำถามอันเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน โดยใช้คำถามประเภทอเนกนัย (Divergent questions) ที่ทำให้ผู้อ่านมีโอกาสตอบคำถามได้อย่างหลากหลายส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์หาคำตอบและเหตุผลที่สนับสนุนคำตอบของตนเอง จากนั้นจึงมีการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ทบทวนและพัฒนามาจนถึงขั้นการประเมินผล รูปแบบการสอนดังกล่าวเป็นแนวทางกว้าง ๆ ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดขั้นสูง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนสำคัญผ่านการใช้กระบวนการคิดแสวงหาคำตอบ ปฏิบัติกิจกรรม และทบทวนและประเมินผลเพื่อพัฒนาทักษะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ครูยังสามารถเลือกกิจกรรมอย่างหลากหลาย ไม่กำหนดรูปแบบตายตัว และยังให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการอ่านก็สามารถเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับการอ่านวิเคราะห์ผ่านการใช้คำถามอเนกนัย และการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่นได้อีกด้วย

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh มาพัฒนาการสอนภาษาไทยหรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับภาษา พบงานวิจัยของ ประภาพathy ญนคร (2555) ที่เลือกใช้ five-step model ของ Duron, Limbach, and Waugh (2006) มาใช้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกใช้เทคนิค Five-Step Model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกและในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกันจากหลังการฝึก แต่มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559) ได้นำ 5-step process หรือกระบวนการ 5 ขั้น มาใช้ในการทดลองรายวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่า กระบวนการ 5 ขั้น เป็นรูปแบบการสอนหนึ่งซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาภาษาไทยได้อีกด้วย

นอกจากกระบวนการ 5 ขั้นดังที่ได้นำเสนอไปแล้ว ผู้วิจัยยังเห็นว่า กลวิธีแผนภูมิความหมายเป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเนื่องจากกลวิธี

แผนภูมิความหมาย เป็นการเลือกคำและข้อความหรือความคิดรวบยอดมาเขียนแสดงในรูปแบบรูปทรงเรขาคณิตแบบต่าง ๆ มีการใช้เส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคำและข้อความสำคัญที่อ่านที่เป็นความคิดหลักกับประเด็นย่อยในเรื่อง (Sinatra R. C., Stahl-Gemake J., & Berg D. N., 1984: 22-29; Vadasy & Nelson, 2012: 104-105) การเขียนแผนภูมิจึงเป็นการปฏิบัติกิจกรรมหลังจากการอ่านที่ใช้กระบวนการคิดในการจัดการกับข้อมูลที่อ่านและสามารถนำมาใช้ร่วมกับกระบวนการ 5 ขั้น ได้เพราะการเขียนแผนภูมิหรือแผนผังเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนการอ่านและวิเคราะห์บทอ่านไปด้วย ดังที่ Khoii and Sharififar (2013: 202, อ้างถึงใน ทศนีย์ เศรษฐพงษ์, 2559: 69) กล่าวไว้ว่า การสร้างแผนภูมิความหมายจะทำให้ผู้อ่านมองเห็นความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของข้อความที่อ่านโดยสรุปแล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อความหรือคำศัพท์สำคัญ จัดรวบรวมรายละเอียดสำคัญต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่มตามหัวข้อหรือแยกประเภท รวมทั้งแยกแยะข้อความที่ไม่มีความเกี่ยวข้องออกไป ผู้อ่านจะต้องอ่านเรื่องอย่างเป็นลำดับขั้นตอน มีการศึกษาโครงสร้างของบทอ่าน วิเคราะห์ใจความสำคัญและลำดับความสัมพันธ์ของคำศัพท์ และข้อความจากเนื้อหาที่อ่านทั้งหมด

แผนภูมิความหมายจึงมีประโยชน์ในการจัดการระบบความคิด เนื่องจากช่วยให้ผู้อ่านจัดการกับคำ ข้อความ และหาความสัมพันธ์กันของคำสำคัญเหล่านี้ ทั้งยังสัมพันธ์กับการอ่านวิเคราะห์ เพราะผู้อ่านต้องเข้าใจองค์ประกอบแต่ละส่วนแล้วคัดเลือกข้อความสำคัญมาตีความจัดกลุ่มและเขียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์อาจเป็นลำดับจากหัวข้อหลัก หัวข้อย่อย หรือความสัมพันธ์เชิงเหตุผลซึ่งช่วยพัฒนาการวิเคราะห์ข้อความจากบทอ่านประเภทต่าง ๆ ได้ ประโยชน์ของการสร้างแผนภูมิความหมายยังสอดคล้องกับที่ วิสาข์ จิตวิตร (2541: 142) สรุปไว้ว่า แผนภูมิความหมายมีประโยชน์อย่างมาก เนื่องจากช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดในเรื่องว่าอะไรเป็นความคิดที่สำคัญที่สุด และที่สำคัญรองลงมา และความคิดนั้น ๆ มีความสัมพันธ์กันแบบใด กลวิธีการเขียนแผนภูมิความหมายยังมีขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมแบบเชิงรุกและร่วมมือกันภายในกลุ่มผ่านการใช้ทักษะการคิดเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน

การเขียนแผนภูมิความหมายจึงเป็นเทคนิคหรือกลวิธีที่สัมพันธ์กับกระบวนการอ่านวิเคราะห์ เพราะผู้เรียนจะได้จัดระบบความคิดด้วยการเลือกคำ สำนวน ข้อความจากบทอ่านมาตีความ เชื่อมโยงความคิด จัดระบบและแยกแยะประเด็น ลำดับเนื้อหา ทั้งยังเปิดโอกาสให้มีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในกลุ่ม สร้างความกระตือรือร้นและวิเคราะห์ อภิปรายประเด็นจากบทอ่านร่วมกันในชั้นเรียนได้อีกด้วย กลวิธีแผนภูมิความหมายจึงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ยังสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ตีความและเสนอความคิดเห็นเพื่อสร้างชิ้นงาน และทำให้ผู้เรียนได้ลงมือสร้างผลงานที่จัดระบบความคิดและรู้จักวิเคราะห์เนื้อหาของบทอ่าน

จากข้อมูลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจนำกระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเลือกใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านวิเคราะห์และ จัดระบบความคิดผ่านการเขียนแผนภูมิความหมายด้วยกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเกี่ยวกับการอ่าน อันเป็นการฝึกกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้เกิดทักษะ อันจำเป็นและสามารถนำไปต่อยอดความรู้ต่อไปได้ในทุกสาขาวิชา

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นและกลวิธีแผนภูมิ ความหมายเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ของ Limbach and Waugh (2010) เป็น รูปแบบการสอนที่พัฒนามาจากแนวคิดการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของ Bloom's revised taxonomy และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถ ในการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ คิดด้วยการเสนอข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำมาใช้ได้ในกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา ภาษาไทยทั้งการอ่าน การเขียน และทักษะการสื่อสารต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบทบาทมาเป็น ผู้ปฏิบัติมากยิ่งขึ้นประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 4 ทบทวนและ พัฒนา ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ Limbach and Waugh (2010: 1-8, อ้างถึงใน ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์, 2559: 21-22)

2. กลวิธีแผนภูมิความหมาย (Semantic mapping strategy) เป็นการสร้างแผนภูมิ จากการอ่าน โดยจัดระบบของข้อมูลจากบทอ่านแต่ละประเภทโดยการเลือกคำศัพท์สำคัญ และ ข้อความที่มีความหมายที่สัมพันธ์กัน แล้วเขียนเชื่อมโยงเป็นแผนภูมิเพื่อเชื่อมโยงข้อความ ความหมาย ของเนื้อหา สรุปใจความสำคัญ และความสัมพันธ์ของรายละเอียดต่าง ๆ จากบทอ่าน กลวิธีนี้เป็นการ ปฏิบัติกิจกรรมหลังการอ่านที่ทำให้ผู้อ่านมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่น อภิปรายและพิจารณา หาความสัมพันธ์ของข้อความได้อย่างเป็นระบบ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกลวิธีแผนภูมิความหมาย ผู้วิจัยสนใจนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำกลวิธีแผนภูมิความหมายมาใช้ร่วมกับรูปแบบการสอนดังกล่าว และกำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom's revised taxonomy และเน้นในระดับขั้นวิเคราะห์ โดยต้องระบุว่านักเรียนจะต้องอ่านวิเคราะห์บทอ่านในประเด็นใดได้บ้าง

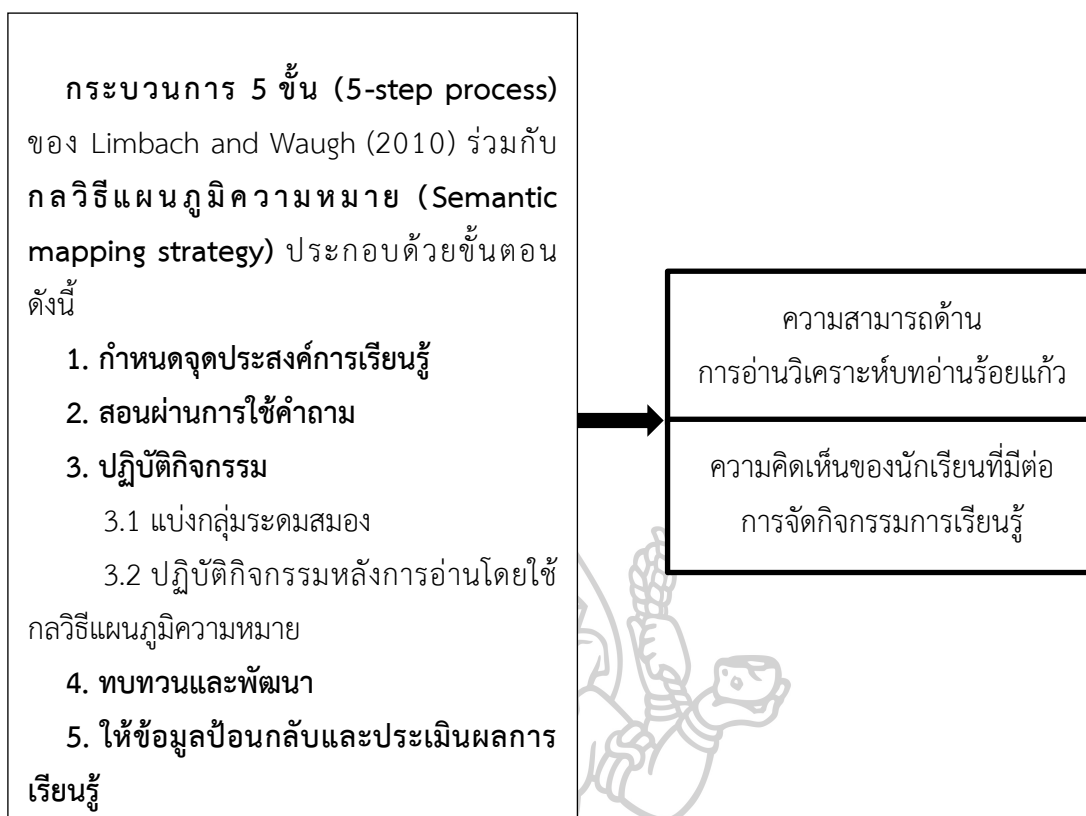
2. สอนผ่านการใช้คำถาม ครูให้นักเรียนอ่านตัวบทที่ครูคัดเลือกจากบทอ่านร้อยแก้วที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ จากนั้นครูใช้คำถามแบบอเนกนัย ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบเปิดให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตอบคำถามแสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกัน โดยคำถามต้องกระตุ้นความคิดระดับวิเคราะห์ขึ้นไป โดยมีคำสำคัญที่ใช้ถาม เช่น ทำไม เพราะเหตุใด เป็นต้น

3. ปฏิบัติกิจกรรม ครูเลือกกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ กลวิธีนี้เริ่มด้วยการแบ่งกลุ่มระดมสมอง (Brainstorming) กำหนดคำ ข้อความที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน และหาความสัมพันธ์ของข้อความกับหัวข้อหลักเพื่อเลือกประเภทแผนภูมิความหมายที่เหมาะสมกับบทอ่าน จากนั้นสร้างแผนภูมิความหมายตามข้อมูลของบทอ่านแต่ละประเภท พิจารณาข้อความหรือคำตามลำดับความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ หรืออธิบายข้อความที่มีความเป็นเหตุและเป็นผลกันจากบทอ่าน จากนั้นอ่านบทอ่านร่วมกัน และทบทวนการเขียนแผนภูมิเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

4. ทบทวนและพัฒนา ครูรวบรวมความคิดเห็นหลังจากการอ่าน และให้นักเรียนได้ฝึกฝนซ้ำและพัฒนาความเข้าใจโดยการทำแบบฝึกหัด

5. ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินเพื่อวัดประสิทธิภาพการทำงานของนักเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาผลงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. คำถามในการวิจัย

1. ความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิตามความหมายสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิตามความหมายอยู่ในระดับใด อย่างไร

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิตามความหมาย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิตามความหมาย

5. สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

6. ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 8 ห้องเรียน ที่จัดห้องเรียนแบบละความสามารถ จำนวน 253 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 มีจำนวน 33 คน และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

2.2.1 ความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ การอ่านวิเคราะห์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ที่คัดเลือกจากสาระการเรียนรู้แกนกลางจากบทอ่านร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ข่าวและเหตุการณ์สำคัญ บทความ สารคดีเชิงประวัติ และบันเทิงคดี

4. ระยะเวลา

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10 คาบ และทดสอบก่อนและหลังเรียนอีก 2 คาบ รวมเป็น 12 คาบ ระยะเวลา 4 สัปดาห์

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะขึ้นเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

1. การอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านเรื่องราวงานเขียนร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบแล้วสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเนื้อหา ค้นหาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ดีความคำ และข้อความเพื่อสรุปใจความสำคัญ เข้าใจแนวคิด และแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล

2. กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) เป็นรูปแบบการสอนของ Limbach and Waugh (2010) ที่พัฒนามาจากแนวคิดการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's revised taxonomy) ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา และขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้

3. กลวิธีแผนภูมิความหมาย (Semantic mapping strategy) เป็นการสร้างแผนภูมิจากการอ่าน โดยจัดระบบของข้อมูลจากบทอ่านแต่ละประเภท เทคนิคนี้เป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่น ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) การระดมสมองวิเคราะห์เพื่อเลือกคำศัพท์สำคัญ หรือข้อความ 2) การเลือกประเภทและสร้างแผนภูมิความหมาย 3) การอ่านอีกครั้งและทบทวนแก้ไข และ 4) การเขียนความเรียงสรุปประเด็นสำคัญ

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ขั้นตอน ของ Limbach and Waugh (2010) และนำกลวิธีแผนภูมิความหมายมาใช้ในขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom's revised taxonomy โดยระบุว่าต้องอ่านวิเคราะห์ประเด็นใดบ้าง 2) สอนผ่านการใช้คำถาม โดยให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากนั้นครูใช้คำถามแบบอเนกนัยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และอภิปราย 3) ปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมาย 4) ทบทวนและพัฒนา ครูรวบรวมความคิดเห็น ทบทวนและพัฒนาโดยการทำแบบฝึกหัด และ 5) ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการสร้างผลงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

5. ความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว หมายถึง ความรู้ความสามารถด้านการอ่านร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา แยกแยะหาเหตุผล ตีความข้อความและเนื้อหาเพื่อค้นพบข้อเท็จจริง เข้าใจแนวคิดหรือสาระสำคัญ และแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล วัดได้จากคะแนนการทำแบบสอบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยตามแนวทางที่สังเคราะห์ขึ้นมีด้วยกัน 3 ระดับ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การตีความ และการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ แบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

8. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ครูผู้สอนได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น
3. นักเรียนได้พัฒนาเจตคติและความคิดเห็นเชิงบวกต่อการอ่านจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษา
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา ท 23102 ภาษาไทย 6 ตามหลักสูตร
สถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์

2.1 ความหมายของการอ่านวิเคราะห์

2.2 ความสำคัญของการอ่านวิเคราะห์

2.3 กระบวนการอ่านวิเคราะห์

2.4 ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์

2.5 การวัดและประเมินผลความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์

2.6 ประโยชน์ของการอ่านวิเคราะห์

2.7 บทอ่านร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ

3. เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นของ Limbach and Waugh

3.3 ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.4 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

3.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

3.6 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4. เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

4.1 ความหมายของกลวิธีแผนภูมิความหมาย

4.2 ลักษณะสำคัญของกลวิธีแผนภูมิความหมาย

4.3 รูปแบบของแผนภูมิความหมาย

4.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมาย

4.5 ประโยชน์ของกลวิธีแผนภูมิความหมาย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์
- 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 5 ขั้น และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

1. คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา ท 23102 ภาษาไทย 6 ตามหลักสูตรสถานศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ท 23102 ภาษาไทย 6
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เวลาเรียน 60 ชั่วโมง

ศึกษาและจำแนกการใช้คำศัพท์บัญญัติ คำทับศัพท์ คำศัพท์ทางวิชาการและวิชาชีพ วิเคราะห์ระดับภาษา ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัย ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องทีอ่าน อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความและรายงาน วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และประเมินเรื่องทีอ่านโดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น ประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่สนับสนุนในเรื่องทีอ่าน วิวิจารณ์ความสมเหตุสมผล การลำดับความ และความเป็นไปได้ของเรื่อง วิเคราะห์เพื่อแสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องทีอ่าน ตีความและประเมินคุณค่าแนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต กรอกแบบสมัครงาน จดหมายกิจธุระ เขียนวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งเรื่องต่าง ๆ เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า มีมารยาทในการเขียน พูดโน้มน้าวใจได้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด สรุปรูปเนื้อหาวรรณคดี วรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากยิ่งขึ้น วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดี และวรรณกรรมทีอ่าน สรุปรูปร่างและข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ท่องจำและบอกคุณค่าบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจและนำไปใช้อ้างอิง

โดยใช้ทักษะกระบวนการทางภาษา กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะการสื่อสารทีจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตระหนักในคุณค่าของภาษาและวรรณกรรมไทย มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงานทีได้รับมอบหมาย รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

รวมทั้งหมด 22 ตัวชี้วัด

ท 1.1 ม.3/2, ม.3/3, ม.3/4, ม.3/5, ม.3/6, ม.3/7, ม.3/8, ม.3/9

ท 2.1 ม.3/5, ม.3/7, ม.3/8, ม.3/9, ม.3/10

ท 3.1 ม.3/5, ม.3/6

ท 4.1 ม.3/1, ม.3/4, ม.3/5

ท 5.1 ม.3/1, ม.3/2, ม.3/3, ม.3/4

โครงการสอน (Course Outline)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

รายวิชาภาษาไทย 6

รหัสวิชา ท 23102

1.5 หน่วยกิต / 60 คาบ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2561

หน่วยการเรียนรู้	จำนวนคาบ	สาระการเรียนรู้	มฐ./ ตัวชี้วัด
1	10	พัฒนาการอ่านวิเคราะห์ - การอ่านข่าวและเหตุการณ์สำคัญ - การอ่านบทความ - การอ่านสารคดี - การอ่านบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น ฯลฯ	ท 1.1 ม.3/2, ม.3/3, ม.3/4, ม.3/5
2	6	เรียนรู้คำศัพท์ ประจักษ์หลักการใช้ - คำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติ - คำศัพท์ทางวิชาการและวิชาชีพ	ท 4.1 ม.3/4, ม.3/5
3	10	เพิ่มพูนทักษะการเขียน - จดหมายกิจธุระในชีวิตประจำวัน - การเขียนวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้ง - การกรอกแบบสมัครงาน - การเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า - มารยาทในการเขียน	ท 2.1 ม.3/5, ม.3/7, ม.3/8, ม.3/9, ม.3/10
4	6	สุนทรียะจากบทพากย์เอราวัณ - ประวัติและผลงานผู้แต่ง - ที่มาและจุดประสงค์ในการแต่งของเรื่อง - อ่านตีความและจับใจความสำคัญ - วิเคราะห์คุณค่าจากเรื่อง - สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่ย่านเพื่อไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	ท 5.1 ม.3/1, ม.3/2, ม.3/3, ม.3/4

โครงการสอน (Course Outline) (ต่อ)
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

หน่วย การเรียนรู้	จำนวนคาบ	สาระการเรียนรู้	มฐ./ ตัวชี้วัด
5	6	การฟังอย่างมีวิจารณญาณ - การพูดแสดงความคิดเห็นจากการฟัง - มารยาทในการฟัง	ท 3.1 ม.3/1, ม.3/6
6	6	การพูดโน้มน้าวใจ - หลักการพูดโน้มน้าวใจ - มารยาทในการพูด	ท 3.1 ม.3/5, ม.3/6
7	6	ระดับภาษาและราชาศัพท์ - วิเคราะห์ระดับภาษา - การเขียนอธิบายให้ถูกต้องตามระดับภาษา	ท 4.1 ม.3/3
8	6	บทละครพูดเรื่อง เห็นแก่ลูก - ประวัติและผลงานผู้แต่ง - ที่มาและจุดประสงค์ในการแต่งของเรื่อง - อ่านตีความและจับใจความสำคัญ - วิเคราะห์คุณค่าจากเรื่อง - สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องทีอ่านเพื่อไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	ท 5.1 ม.3/1, ม.3/2, ม.3/3, ม.3/4
9	4	การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ - การอ่านสารโฆษณาโน้มน้าวใจ - การอ่านงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ฯลฯ	ท 1.1 ม.3/6, ม.3/7, ม.3/8, ม.3/9
รวม	60 คาบ/ภาคเรียน		

จากตารางแสดงหน่วยการเรียนรู้รายวิชา ท 23102 ภาษาไทย 6 ซึ่งเปิดสอนในภาคเรียนที่ 2 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยแบ่งเนื้อหาสาระการเรียนรู้แกนกลางที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พัฒนาการอ่านวิเคราะห์ เป็นการนำบทอ่านจากสาระการเรียนรู้แกนกลางประเภทร้อยแก้วในรูปแบบข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน บทความ บันเทิงคดี และสารคดีเชิงประวัติ ตามที่สาระการเรียนรู้แกนกลางกำหนด ด้านบันเทิงคดีผู้วิจัยเลือกใช้บทอ่านประเภทเรื่องสั้นเนื่องจากมีขนาดความยาวที่เหมาะสมกับระยะเวลาเพื่อเป็นบทอ่านสำหรับวิเคราะห์ในชั้นเรียนได้

2. เอกสารเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์

2.1 ความหมายของการอ่านวิเคราะห์

นักวิชาการต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการอ่านวิเคราะห์ไว้ ดังต่อไปนี้

ธัญญา สังขพันธานนท์ และคณะ (2548: 77) ได้ให้ความหมายของการอ่านวิเคราะห์ว่าหมายถึง การอ่านที่ใช้ความละเอียดถี่ถ้วนในการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานเขียน เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การค้นหาคำหมายและสารที่แท้จริงของเรื่องที่อ่าน เป็นวิธีการอ่านที่ต้องใช้ความละเอียด การพิจารณา แยกแยะอย่างรอบคอบถี่ถ้วนกว่าการอ่านในระดับทั่วไป

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553: 3) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนกแยกแยะได้ว่ารูปแบบของงานประพันธ์ที่อ่านนั้นเป็นอะไร เช่น เป็นนิทาน บทละคร นวนิยาย เรื่องสั้น บทร้อยกรอง บทความ ฯลฯ พิจารณานำเนื้อหาประกอบด้วยอะไรบ้าง โดยแยกเนื้อเรื่องออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร พิจารณาแต่ละส่วนให้ละเอียดลงไปว่าประกอบกันอย่างไร หรือประกอบด้วยอะไรบ้าง วิเคราะห์ตรรกะของผู้แต่ง เพื่อทราบจุดมุ่งหมายที่อยู่เบื้องหลังผ่านทางภาษาและถ้อยคำที่ใช้

ฉันท ธาตุดทอง (2554: 323) สรุปไว้ว่า เป็นการอ่านที่ต้องพิจารณาสิ่งที่อยู่รวมกันก่อน แล้วจำแนกแยกแยะสิ่งเหล่านั้นออกเป็นองค์ประกอบย่อย เพื่อตรวจสอบข้อมูลว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เพราะเหตุใด ตีความทำความเข้าใจ เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล พร้อมทั้งค้นหาความจริง สรุปและประเมินผล

ฉันทพร เสรีชัยกุล (2555: 138) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์ หมายถึงการอ่านเพื่อแยกแยะเนื้อหาที่ผู้เขียนสื่อมาให้ได้ว่า ข้อความส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น หรือความรู้สึกของผู้เขียน

รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2557: 292) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์ คือการแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งที่อ่าน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ กลวิธี หรือภาษาที่ใช้เขียน

Adler and Doren (1972: 60) กล่าวว่า เป็นการอ่านเรื่องราวอย่างละเอียด จากนั้นจึงมีการตั้งคำถามจากการอ่าน รวมทั้งตอบคำถามได้อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง

Sosothikul (2551: 48) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์เป็นการอ่านที่จำเป็นต้องอาศัย ความระมัดระวังในการพิจารณาเนื้อเรื่อง เพื่อให้เกิดความสามารถด้านการคิดระดับขั้นที่สูงขึ้นในการ วิเคราะห์แนวคิดสำคัญ โครงสร้างทางภาษา และจุดประสงค์ของผู้แต่ง

สรุปได้ว่านักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกันว่า หมายถึง การอ่านข้อความอย่างละเอียดเพื่อพิจารณาหาความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อความต่าง ๆ แล้ว แยกแยะเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ หาเหตุผล ดีความเนื้อหาเพื่อค้นพบข้อเท็จจริง เข้าใจแนวคิด และ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า การอ่านวิเคราะห์ยังมีความสัมพันธ์กับ กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อตีความและแยกแยะประเด็น หาเหตุผลต่าง ๆ จากเรื่องทีอ่านได้อย่าง เป็นระบบ

2.2 ความสำคัญของการอ่านวิเคราะห์

การอ่านวิเคราะห์เป็นทักษะที่มีความสำคัญทั้งในด้านการต่อยอดเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทักษะกระบวนการคิดที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในด้านต่าง ๆ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึง ความสำคัญไว้ ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2550: 40) สรุปไว้ว่า ความสำคัญของการอ่านวิเคราะห์จะช่วยให้ ผู้อ่านรู้ข้อเท็จจริง เข้าใจเหตุผล และความเป็นมาของเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าเรื่องราวนั้นมีองค์ประกอบ อะไรบ้าง สืบหาความสมเหตุสมผลของเรื่องที่อ่าน และทำให้ได้ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงในการ นำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา และตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2554: 47) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านวิเคราะห์ว่า จะทำให้เกิด ปัญหา เกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้อ่านไม่เฉพาะแต่จะได้รับความรู้ ได้รู้จักสำนวนโวหารและวิธีการ เขียนเท่านั้น หากแต่ยังได้แง่คิดจากหนังสือเหล่านั้น หรือได้รู้ถึงความคิดที่แตกต่าง สามารถประเมิน ค่าเรื่องที่อ่าน และสามารถนำไปประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ นำไปใช้ในงานเขียนของตนได้

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556: 206) กล่าวว่า การอ่านวิเคราะห์ จะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความคิดรอบคอบก่อนตัดสินใจ และเป็นผู้ที่มีเหตุผล

The University of Melbourne (2018: 1) สรุปความสำคัญไว้ว่า การอ่าน วิเคราะห์จะทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านเรื่องราวได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และเพิ่มพูนประสิทธิภาพด้าน ทักษะการอ่านอันเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อการเรียนอีกด้วย

สรุปได้ว่า ความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์มีความสำคัญคือช่วยให้ผู้อ่านได้พัฒนาตนเองเพื่อฝึกคิดอย่างละเอียด คิดอย่างเป็นเหตุผลเพื่อให้สามารถเข้าใจความคิดสำคัญของผู้เขียนแล้ว ทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านได้สามารถนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ เพราะเป็นทักษะสำคัญที่พัฒนากระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

2.3 กระบวนการอ่านวิเคราะห์

การอ่านวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ควบคู่ไปด้วยกันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการอ่านวิเคราะห์จึงต้องพิจารณาเนื้อหาอย่างละเอียดแล้วใช้การคิดวิเคราะห์แยกแยะประเด็นเพื่อให้เข้าใจสารที่อ่านได้อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด กระบวนการอ่านวิเคราะห์จึงต้องมีลำดับขั้นในการอ่านเพื่อพิจารณาเนื้อหา ดังนี้

กรมวิชาการ (2546: 209) สรุปขั้นตอนของกระบวนการอ่านวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. พิจารณารูปแบบของงานประพันธ์ว่าใช้รูปแบบใด อาจเป็นนิทาน บทละคร นวนิยาย เรื่องสั้น บทร้อยกรอง หรือบทความจากหนังสือพิมพ์
2. แยกเนื้อเรื่องออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
3. แยกพิจารณาเนื้อเรื่องแต่ละส่วนให้ละเอียดลงไปว่าประกอบกันอย่างไร หรือประกอบด้วยอะไรบ้าง

4. พิจารณาให้เห็นว่าผู้เขียนให้กลวิธีเสนอเรื่องอย่างไร

จิตต์นิภา ศรีไสย์ (2549: 41) กล่าวถึงกระบวนการอ่านวิเคราะห์เป็นลำดับขั้นตอน

ดังนี้

1. อ่านเรื่องนั้น ๆ อย่างละเอียดหลาย ๆ ครั้ง ตั้งแต่ต้นจนจบอย่างพิจารณาใคร่ครวญ

2. แยกประเด็นของข้อความออกเป็นส่วน ๆ คือ ประเด็นของข้อเท็จจริง และประเด็นของการแสดงความคิดเห็น

3. สามารถประเมินความน่าเชื่อถือได้จากข้อมูลที่อ่านว่าเป็นความจริง หรือโฆษณาชวนเชื่อ หรือการแสดงความคิดเห็น

4. ควรแสดงปฏิกิริยาต่อเรื่องที่อ่านในด้านการแสดงทัศนะด้านการพัฒนาปัญญา

5. เข้าใจและได้รับประโยชน์หรือข้อคิดที่มีคุณค่าจากการอ่านวิเคราะห์

วรรณภา บัวเกิด (2557: 225) เสนอกระบวนการของการอ่านวิเคราะห์ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วยพิจารณาตามลำดับดังนี้

1. พิจารณาองค์ประกอบของงานเขียน คือ รูปแบบ เนื้อหาและแนวคิดของเรื่อง กลวิธีการนำเสนอ ตลอดจนสำนวนภาษา เพื่อดูว่ากลมกลืนหรือไม่โดยพิจารณาว่าเนื้อหา กลวิธีการนำเสนอ สำนวนภาษา สอดคล้องกับรูปแบบของงานเขียนนั้น ๆ

2. สำนัรว่าเนื่อความตอนใดมีข้อเท็จจริง ตอนใดผู้เขียนสอดแทรกความคิดเห็นหรือความรู้สึก หรือตอนใดแสดงอารมณ์ของผู้เขียน

3. พิจารณาให้ทราบแน่ชัดว่าผู้เขียนมีเจตนาอย่างไรในการเสนองานเขียนชิ้นนี้หรือมุ่งหวังให้ผู้อ่านตอบสนองอย่างไร มีแนวคิดอะไรที่น่าสนใจ

4. พยายามค้นหาสารที่ผู้เขียนส่งมาและพิจารณาว่าสารใดสำคัญที่สุด สารใดสำคัญรองลงไป

Donoghue (2009: 174) ได้สรุปกระบวนการอ่านวิเคราะห์ไว้ จำแนกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. อ่านอย่างละเอียดหลังจากตั้งคำถามเพื่อคาดเดาเนื้อหา หรือเหตุการณ์ล่วงหน้าจากเรื่องี่อ่าน

2. ค้นหาใจความสำคัญ

3. อธิบายความหมายของคำจากบริบทของเรื่อง

4. สรุปสาระสำคัญหรือประเด็นสำคัญ

5. นำสารที่ได้จากการอ่านไปพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น จากนั้นพิจารณาความสัมพันธ์ที่มีความเป็นเหตุเป็นผลกัน

จากการศึกษากระบวนการอ่านวิเคราะห์จากนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศสังเคราะห์เป็นตารางได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สังเคราะห์กระบวนการอ่านวิเคราะห์

กระบวนการอ่านวิเคราะห์	กรมวิชาการ (2546)	จิตต์นิภา ศรีไสย์ (2549)	วรรณ บัวเกิด (2557)	Donoghue (2009)
อ่านอย่างละเอียด	-	✓	-	✓
แยกแยะเนื้อเรื่อง	✓	✓	✓	✓
พิจารณารูปแบบ	✓	-	✓	-
พิจารณาความสัมพันธ์	✓	-	✓	✓
สรุปสาระสำคัญ	-	-	✓	✓
พิจารณาความน่าเชื่อถือ และแสดงความคิดเห็น	-	✓	-	-
เข้าใจข้อคิดหรือคุณค่า	-	✓	-	-

จากตารางดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า กระบวนการอ่านวิเคราะห์มีลำดับขั้นตอนที่สำคัญร่วมกัน ได้แก่ 1) อ่านบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหา 2) แยกแยะเนื้อเรื่องเป็นประเด็นต่าง ๆ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน และ 4) สรุปประเด็นสำคัญ และแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือโต้แย้ง

2.4 ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์

นักวิชาการได้แบ่งระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ไว้แต่ละแนวทางดังต่อไปนี้

กุสุมา รักษมณี และคณะ (2533: 133) แบ่งระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระบุหัวเรื่อง คือนักเรียนต้องสามารถจับใจความสำคัญที่มีได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในเนื้อเรื่องว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร และสามารถจับใจความสำคัญที่เป็นรายละเอียดสนับสนุนหัวเรื่องได้ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านในแต่ละย่อหน้าหรือแต่ละวรรคตอนของเรื่อง สำหรับเชื่อมโยงความคิดรวบยอดที่ได้ไปสู่อย่อหน้าหรือตอนอื่น ๆ ของเรื่องให้รับสัมพันธ์กัน

2. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล คือนักเรียนต้องพิจารณาโครงเรื่องและโครงสร้างข้อเขียนตามลำดับเนื้อเรื่องก่อน แล้วจึงโยงหรือสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลำดับเวลาและเหตุการณ์

3. ตีความรายละเอียดสำคัญ คือนักเรียนต้องใช้วิจารณญาณประกอบการพิจารณาวิเคราะห์รายละเอียดที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง เพื่อหาประเด็นความคิดที่สำคัญของเรื่อง

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545: 530) ระบุความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ไว้ว่า จะต้อง มี 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่

1. วิเคราะห์งานเขียน คือเริ่มต้นจากการพิจารณารูปแบบ แล้วจึงพิจารณาแนวคิดและเนื้อเรื่อง เพื่อดูว่ามีความกลมกลืนกันหรือไม่ ต่อไปพิจารณากลวิธีในการเสนอเรื่องและดำเนินเรื่อง ตลอดจนพิจารณาสำนวนภาษา

2. วินิจฉัยหรือตีความ เป็นการอ่านบททวนเพื่อสำรวจว่า เนื้อความตอนใดมีข้อเท็จจริง ตอนใดผู้เขียนสอดแทรกความคิดเห็น หรือความรู้สึกรึ่กหรือตอนใดแสดงถึงอารมณ์ของผู้เขียน ต่อจากนั้นพิจารณาให้ทราบแน่ชัดว่าผู้เขียนมีเจตนาอย่างไรในการนำเสนอหรือมุ่งหวังให้ผู้อ่านตอบสนองอย่างไร มีแง่คิดอะไรที่น่าสนใจ ประการสุดท้ายก็คือ พยายามค้นหาสารที่ผู้เขียนส่งมาและพิจารณาด้วยว่าสารข้อใดสำคัญที่สุด สารข้อใดสำคัญรอง ๆ ลงไป

3. เสนอความคิดแทรกและความคิดเสริม เมื่อเกิดความคิดแทรกหรือความคิดเสริมที่มีความสัมพันธ์กับสารก็ควรบันทึกไว้ด้วยประโยคสั้น ๆ ที่กระชับ สื่อความหมายชัดเจนและสมเหตุสมผล

ธันวาคม เสรีชัยกุล (2555: 138) เสนอว่า ความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์นั้น จะประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การพิจารณาข้อเท็จจริง คือการพิจารณาเนื้อหาของสารในส่วนที่นำเสนอสิ่งที่เป็นความจริงที่มีข้อพิสูจน์ทางวิชาการ หรือมีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ หรือเป็นการบอกให้รู้ถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. การพิจารณาข้อคิดเห็น คือความสามารถในการพิจารณาเนื้อหาส่วนที่เป็น การแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียน ข้อความที่เป็นการสื่อความคิดเห็นของผู้เขียน

3. การพิจารณาความรู้สึก คือการพิจารณาเนื้อหาในส่วนที่แสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เขียนที่สื่อมายังผู้อ่าน

ทัศนีย์ เศรษฐพงษ์ (2559: 40-41) สรุปความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. ด้านการวิเคราะห์ส่วนประกอบของงานเขียน คือความสามารถในการระบุรูปแบบ งานเขียน การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ทฤษฎีการนำเสนอ และการวิเคราะห์สำนวนภาษา

2. ด้านการตีความ คือความสามารถในการระบุทรรศนะของผู้เขียน การระบุ ความหมายของคำ และการบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

3. ด้านการแสดงความคิดเห็น คือความสามารถในการแสดงความรู้และความคิดตาม มุมมองของผู้อ่าน การอธิบายเหตุผลที่สัมพันธ์กับความคิดเห็น โดยยกตัวอย่างประกอบและอธิบาย การนำแนวคิดจากบทอ่านไปใช้

Adler and Doren (1972: 60, อ้างถึงใน ธนชพร พุ่มภชาติ, 2556: 17-19) จำแนกระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ไว้ 3 ระดับ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การพิจารณาเนื้อหา เป็นการพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาจากเรื่องที่อ่าน ประกอบด้วย

1.1 จำแนกประเภทของเรื่องที่กำลังอ่านอยู่ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการก่อนที่จะ เริ่มอ่าน นอกจากนี้ยังต้องรู้จักลักษณะของบทอ่านแต่ละประเภท

1.2 ระบุประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่านทั้งหมดในประโยคเดียวหรือไม่กี่ประโยค หรือเป็นย่อหน้าสั้น ๆ

1.3 ยกตัวอย่างส่วนที่สำคัญของเรื่องที่อ่านตามลำดับและความสัมพันธ์ และ ร่างเนื้อหาเป็นเค้าโครงของส่วนต่าง ๆ เหล่านั้นตามเค้าโครงที่วางไว้

1.4 ค้นหาแนวคิด หรือปัญหาของผู้เขียน และค้นหาว่าอะไรคือสิ่งที่ผู้เขียน พยายามที่จะแก้ไข

2. การตีความเนื้อหา เป็นการพิจารณาคำ หรือข้อความสำคัญของเรื่องที่อ่านโดยใช้ ความรู้และทักษะทางภาษาเพื่อตีความคำที่มีความหมายโดยตรงและโดยนัย ดังนี้

2.1 หาคำสำคัญ (important words) และเข้าใจความหมายให้ใกล้เคียงกับ ผู้เขียน กล่าวคือ ผู้อ่านหาคำสำคัญในเรื่องที่อ่านและพิจารณาว่าผู้เขียนใช้อย่างไรทำความเข้าใจ กับผู้แต่งด้วยการตีความคำสำคัญของเขา

2.2 หาประเด็นสำคัญจากเรื่อง (proposition) โดยผู้อ่านหาประโยคสำคัญ พยายามหาประเด็นที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ตีความเพื่อนำไปสู่การสรุปแนวคิดสำคัญของเรื่อง

2.3 หาประเด็นที่ผู้เขียนกำลังให้เหตุผล (argument) โดยค้นหาจากประโยคที่มีการให้เหตุผล โดยอาจหาจากแต่ละย่อหน้า หรือเรียบเรียงขึ้นมาจากแต่ละย่อหน้า ผู้อ่านอาจจะต้อง รวบรวมประโยคที่ได้จากข้อความในแต่ละย่อหน้ามาเรียงลำดับเพื่อแสดงการให้เหตุผล

2.4 ระบุประเด็นปัญหา (problem) ที่ผู้เขียนได้แก้ไขหรือไม่สามารถแก้ไขได้ ปัญหาที่ผู้เขียนพยายามแก้ไขคืออะไร อะไรเป็นปัญหาที่ผู้เขียนต้องการแก้ไข อะไรเป็นปัญหา ที่ไม่สามารถแก้ไขได้

3. การวิพากษ์เนื้อหา เป็นการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่อง เช่น ความคิด ความรู้สึก คำสำคัญ ประเด็นที่ไม่เห็นด้วยและมีการโต้แย้ง ดังนี้

3.1 ผู้อ่านต้องเชื่อมั่นว่าเข้าใจเรื่องที่อ่าน ก่อนจะแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย โดยแสดงความคิดเห็นจากความเข้าใจและมีเหตุผลหนักแน่นเพียงพอ

3.2 ไม่ควรแสดงความคิดเห็นอย่างรุนแรงในการโต้แย้ง ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

3.3 เคารพความแตกต่างระหว่างความรู้และความคิดเห็นส่วนตัวโดยการให้เหตุผล ในการตัดสิน แสดงให้เห็นว่าเข้าใจความแตกต่างระหว่างความรู้และความคิดเห็นส่วนตัว โดยนำเสนอ เหตุผลที่ดีสำหรับการตัดสินประเมินค่า

3.4 แสดงความคิดเห็นโต้แย้งต่อประเด็นที่ไม่เห็นด้วยหรือคิดว่าผู้เขียนไม่รู้ หรือวิเคราะห์ผิด

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์

ระดับ ความสามารถ ด้านการอ่าน วิเคราะห์	กุสุมา รักษมณี และคณะ (2533)	ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545)	ฉันทพร เสรีชัยกุล (2555)	ทัศนีย์ เศรษฐพงษ์ (2559)	Adler and Doren (1972)
ระดับที่ 1	ระบุหัวเรื่อง	การวิเคราะห์ งานเขียน	การพิจารณา ข้อเท็จจริง	การวิเคราะห์ งานเขียน	การพิจารณา เนื้อหา
ระดับที่ 2	เชื่อมโยง ความสัมพันธ์	การวิจารณ์สาร หรือตีความ	การพิจารณา ข้อคิดเห็น	การตีความ	การตีความ เนื้อหา
ระดับที่ 3	ตีความ รายละเอียด	การแสดง ความคิดเห็น	การพิจารณา ความรู้สึก	การแสดง ความคิดเห็น	การวิพากษ์ เนื้อหา

สรุปได้ว่า ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ตามแนวทางส่วนใหญ่แบ่งเป็น 3 ระดับ แต่ละแนวทางมีองค์ประกอบความที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือระดับที่พบร่วมกันชัดเจนคือ การอ่านตีความ ส่วนการพิจารณาส่วนอื่น ๆ เป็นการพิจารณาเนื้อหาที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือรูปแบบและความเข้าใจเนื้อเรื่อง และการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจึงสามารถสรุปความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ที่ผู้อ่านร้อยแก้วได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา คือผู้อ่านต้องสามารถระบุประเภทของงานเขียน วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สรุปใจความสำคัญ และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และลำดับเรื่องราวได้ถูกต้อง

2. การตีความ คือผู้อ่านต้องระบุความหมายโดยนัยของคำ วิเคราะห์คำสำคัญ ประโยคสำคัญ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ระบุแนวคิดหรือแก่นเรื่องที่สำคัญของเรื่องที่สามารถอ่านได้

3. การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ คือผู้อ่านต้องสามารถแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือโต้แย้งได้อย่างสมเหตุสมผลกับเรื่อง ยกตัวอย่างการนำไปใช้ประโยชน์มาประกอบได้อย่างเหมาะสม

2.5 การวัดและประเมินผลความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์

การวัดและประเมินความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์สามารถใช้วิธีการได้อย่างหลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน รวมไปถึงสามารถใช้แบบทดสอบหลากหลายรูปแบบทั้งประเภทปรนัยแบบเลือกตอบและแบบอัตนัย แต่ละแบบมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกันไป การเลือกใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลความสามารถด้านการอ่านสามารถสร้าง

แบบวัดโดยครูผู้สอนกำหนดขึ้นเอง โดยกำหนดขึ้นตามจุดประสงค์หรือระดับของการอ่านได้ทั้งแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก การตอบคำถามสั้น ๆ และแบบทดสอบอัตนัย แบบวัดความสามารถด้านการอ่านส่วนใหญ่นิยมใช้แบบเลือกตอบ แบบถูกผิด และแบบจับคู่ (อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์, 2555: 13) ทั้งนี้การประเมินการอ่านวิเคราะห์ควรเป็นการประเมินร่วมไปกับการคิดในการรับสารซึ่งเป็นการคิดในระดับวิเคราะห์ ได้แก่ ลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน ระบุเหตุผลประกอบ สรุปความรู้ และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แยกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน อธิบายความหมายโดยนัยจากเรื่องที่อ่านอย่างหลากหลาย (วรรณภา บัวเกิด และธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์, 2554: 67)

นอกจากนี้การกำหนดโครงสร้างในการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อวัดและประเมินผลการอ่านวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบการใช้เกณฑ์การประเมินผลการอ่านวิเคราะห์จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. แบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของ Bloom (1956) เกณฑ์การสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ดังกล่าวนี้เป็นการนำจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยหรือจุดประสงค์ด้านความรู้มาใช้วัดหลังจากนักเรียนอ่านบทอ่านที่กำหนดให้อ่านแล้ว โดยสามารถกำหนดข้อคำถามตามระดับชั้นต่าง ๆ 6 ระดับ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2557: 9) ดังนี้

1.1 รู้และจำ ขั้นนี้ผู้อ่านสามารถจดจำคำสำคัญที่ปรากฏในสาร รู้จักคำต่าง ๆ ที่อ่านโดยบอกความหมายได้ถูกต้อง

1.2 เข้าใจ ขั้นนี้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวที่อ่านโดยเล่าเรื่องและสรุปเรื่องได้

1.3 นำไปใช้ ขั้นนี้ผู้อ่านสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านเนื้อเรื่องไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.4 วิเคราะห์ ขั้นนี้เป็นการแยกองค์ประกอบย่อยที่ปรากฏในเรื่อง เช่น นิสัยของตัวละคร คุณลักษณะบางอย่างที่ปรากฏในเรื่องซึ่งต้องอาศัยการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน

1.5 สังเคราะห์ ขั้นนี้ผู้อ่านสามารถสร้างสถานการณ์ที่คล้ายกับแนวคิดของเรื่อง ค้นหาเปรียบเทียบ สำนวนและสุภาพคดีที่คล้ายกับแนวคิดได้ถูกต้อง

1.6 ประเมินค่า ขั้นนี้ผู้อ่านต้องสามารถหาเหตุผล ข้อเท็จจริง ตลอดจนการคาดคะเนเหตุการณ์ต่อไป

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้วัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy นั้น จากการศึกษางานวิจัยพบว่าจะเลือกกำหนดข้อคำถามส่วนใหญ่ในระดับขั้นของ รู้และจำ เข้าใจ นำไปใช้ และวิเคราะห์ (จุฑาทิพย์ อินทร์ช่วย, 2558; ชลธิดา หงษ์เหม, 2560; สุวิมล สพฤกษ์ศรี, 2554) การกำหนดโครงสร้างแบบวัดตาม

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของ Bloom's Taxonomy นิยมใช้เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการวัดและประเมินผลการอ่านได้

2. แบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของ Adler and Doren (1972) เกณฑ์การวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์แนวทางดังกล่าวนี้กำหนดจุดประสงค์ในการวัดออกเป็น 3 ระดับ (Adler & Doren, 1972: 60, อ้างถึงใน ชยพร กระจ่างทอง, 2552: 87; ธนชพร พุ่มภชาติ, 2555: 17-19) สรุปได้ ดังนี้

2.1 การพิจารณาเนื้อหา (Rules for finding What a book Is About) คือ การจำแนกประเภทของบทอ่าน การระบุประโยคใจความสำคัญ ประเด็นปัญหาหรือจุดประสงค์หลักของผู้เขียน

2.2 การตีความเนื้อหา (Rules for Interpreting a Book's Content) คือ การระบุความหมายโดยนัยของคำหรือประโยคสำคัญ ตีความแนวคิดหรือประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ

2.3 การวิพากษ์และวิจารณ์ เนื้อหา (Rules for Criticizing a Book as a Communication of knowledge) คือ การแสดงความคิดเห็นต่อบทอ่าน โดยมีเหตุผลสนับสนุนข้อคิดเห็นนั้นอย่างรอบคอบ

อย่างไรก็ตาม การกำหนดเกณฑ์ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของ Adler and Doren (1972) ยังพบข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับรายละเอียดของรายการประเมินแต่ละระดับ แม้ว่าจะไม่สามารถวัดได้ตรงตามรายการประเมินทั้งหมด แต่ก็เป็นการกำหนดระดับการประเมินให้สอดคล้องโดยตรงกับการอ่านวิเคราะห์ การนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์จึงต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์จากตัวชี้วัดในระดับมัธยมศึกษาอีกด้วย

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์และการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดและประเมินผลความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ ผู้วิจัยเห็นว่าแบบวัดแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้มากที่สุด เนื่องจากสะดวกต่อการเก็บข้อมูล และเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบเพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดข้อคำถามการวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วออกเป็น 3 ระดับ จากการสังเคราะห์ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545), ทศนีย์ เศรษฐพงษ์ (2559) และ Adler and Doren (1972) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การตีความ และการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ สรุปเป็นพฤติกรรมที่ต้องประเมินการอ่านวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา คือ ผู้อ่านต้องสามารถระบุประเภทของงานเขียน วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สรุปใจความสำคัญ และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และลำดับเรื่องราวได้ถูกต้อง

2. การตีความ คือผู้อ่านต้องระบุความหมายโดยนัยของคำ วิเคราะห์คำสำคัญ ประโยคสำคัญ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ระบุแนวคิดหรือแก่นเรื่องที่สำคัญของเรื่องทีอ่านได้

3. การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ คือผู้อ่านต้องสามารถแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือโต้แย้งได้อย่างสมเหตุสมผลกับเรื่อง ยกตัวอย่างการนำไปใช้ประโยชน์มาประกอบได้อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยเห็นว่าระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วดังกล่าว ยังสอดคล้องกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการอ่าน ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงความสอดคล้องระหว่างระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วกับตัวชี้วัดของมาตรฐาน ท 1.1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์

มฐ.	ตัวชี้วัด	ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์
ท 1.1	ม.3/2 ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย ม.3/3 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องทีอ่าน ม.3/4 อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความและรายงาน ม.3/5 วิเคราะห์ วิจาร์ณ และประเมินเรื่องทีอ่าน โดยใช้กลวิธีเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น	การตีความ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหา การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์

จากตารางดังกล่าวจะเห็นว่า ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วทั้ง 3 ระดับดังกล่าวสอดคล้องกับตัวชี้วัดของมาตรฐาน ท 1.1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามตารางที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยส่วนใหญ่ตัวชี้วัดสาระการอ่านในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะสอดคล้องกับระดับการวิเคราะห์

เนื้อหามากที่สุด รองลงมาเป็นการตีความ และการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ตามลำดับ ผู้วิจัยจะนำแนวทางจากการวิเคราะห์ดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดสัดส่วนโครงสร้างของแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

2.6 ประโยชน์ของการอ่านวิเคราะห์

การอ่านวิเคราะห์มีประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรงที่จะนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ และยังเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการแสวงหาความรู้ ดังที่นักวิชาการระบุไว้ ดังต่อไปนี้

วรรณภา บัวเกิด (2545: 159-160) กล่าวถึงการอ่านวิเคราะห์ว่ามีประโยชน์โดยตรงต่อผู้อ่าน ดังต่อไปนี้

1. เพื่อความรู้ การอ่านเป็นการเพิ่มพูนความรู้ แต่ผู้อ่านก็ต้องอ่านอย่างถี่ถ้วน ไตร่ตรอง และพิจารณาเนื้อหาเพื่อเลือกความรู้ที่เหมาะสม นำไปใช้ในโอกาสที่ถูกต้อง
2. เพื่อแก้ปัญหา การอ่านเป็นการสร้างสรรค์สติปัญญาและความคิด โดยเฉพาะกระบวนการวิเคราะห์ วิเคราะห์ เป็นการฝึกการใช้วิจารณญาณเพื่อสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล สุขุม รอบคอบ
3. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การอ่านสามารถปรับปรุงความคิดเห็นของผู้อ่าน เพราะสิ่งที่ได้จากงานเขียนมิใช่เพียงเนื้อหาสาระ แต่ผู้อ่านต้องสามารถวิเคราะห์ว่าผู้เขียนส่งสารอะไร คือตีความความคิดเห็นและความรู้สึก ความคิดที่จะส่งผลมาถึงบุคลิกภาพที่ดี
4. เพื่อความสนุกสนาน การอ่านงานเขียนสารคดี บันเทิงคดี สื่อบันเทิง นวนิยาย หรือสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ผู้อ่านย่อมได้รับความสนุกสนาน เมื่อแยกแยะและพิจารณาทั้งเนื้อหาและรสของงานเขียนนั้น ๆ
5. เพื่อการเป็นนักวิจารณ์ การมีคุณสมบัตินักวิจารณ์ได้นั้น ต้องสามารถตีความเนื้อหาสาระ วิเคราะห์สิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็น ตลอดจนประเมินค่างานเขียนได้

กรมวิชาการ (2546: 208) ได้ระบุประโยชน์ของการอ่านวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพรวมทั้งหมดของงานเขียนแต่ละชิ้นว่ามีอะไร ประกอบด้วยอะไรบ้าง ลักษณะเป็นอย่างไร รวมทั้งมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อความแต่ละส่วนว่ามีความสัมพันธ์และประกอบกันเข้ามาเป็นงานเขียนแต่ละชิ้นได้อย่างไร
2. ช่วยให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทำให้สามารถเลือกได้ว่าอะไรควรอ่าน หรืออะไรอ่านผ่าน ๆ หรืออ่านอย่างตั้งใจอย่างละเอียด เพื่อจะได้เป็นความรู้ ความคิด และพัฒนาปัญญา
3. ช่วยให้ผู้อ่านเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านให้แก่ตนเอง และทำให้เกิดความรัก ความชื่นชม และเล็งเห็นคุณค่าของงานเขียนนั้น ๆ

4. ช่วยให้ผู้อ่านนำเอาวิธีการและผลจากการอ่านมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต หรือใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้

พรทิพย์ แข็งขัน และชยพร กระจ่างทอง (2553: 99) สรุปประโยชน์ของการอ่านวิเคราะห์ไว้ว่า ทำให้อ่านมีความสามารถด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สามารถพิจารณาเรื่องที่อ่านอย่างละเอียดรอบคอบ
2. สามารถค้นพบข้อเท็จจริงหรือข้อสรุปที่ถูกต้อง
3. สามารถเข้าใจความคิดของผู้เขียน
4. สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการวิเคราะห์นอกจากจะช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องขั้นต้นแล้ว ยังเป็นการฝึกฝนและพัฒนาความคิดอย่างรอบด้าน คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล แยกแยะประเด็นต่าง ๆ จนสามารถประเมินคุณค่าเรื่องราวที่อ่านและเป็นผู้ประเมินหรือวิจารณ์งานเขียนได้อย่างมีเหตุผล ทักษะการอ่านวิเคราะห์จึงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาตนเองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

2.7 บทอ่านร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ

งานเขียนประเภทร้อยแก้วเป็นเนื้อหาที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้แกนกลางฯ สาระที่ 1 การอ่าน โดยกำหนดให้ครูสามารถเลือกบทอ่านที่หลากหลายทั้งจากข่าวและเหตุการณ์สำคัญ บทความ บันเทิงคดี สารคดี สารคดีเชิงประวัติ ตำนาน งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกประเภทบทอ่านที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลางและโครงสร้างรายวิชาตามหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งรวมทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ 1) ข่าวและเหตุการณ์สำคัญ 2) บทความ 3) สารคดีเชิงประวัติ และ 4) บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น เพื่อให้ได้บทอ่านหลากหลายประเภทที่มีองค์ประกอบและรูปแบบงานเขียนที่แตกต่างกันตามประเภทของเนื้อหาและโครงสร้างงานเขียน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอประเภทของบทอ่านร้อยแก้วที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

2.7.1 ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน (News and Current events)

ข่าวเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่ทันสมัยให้กับผู้อ่าน หรือผู้รับสารผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ การอ่านข่าวจะต้องเป็นการตอบคำถามสำคัญเกี่ยวกับข้อเท็จจริงว่า ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อใด (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) ที่เรียกว่า การตอบคำถามแบบ 5WH 1H

นักวิชาการส่วนใหญ่แบ่งประเภทของข่าวตามระดับ ออกเป็น 2 ประเภท (ฉอาน วุฒิกรมรรักษ์, 2541: 299-304; ภาคภูมิ วรรณภา, 2554: 37; สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2561: 112) ได้แก่

1. ข่าวหนัก (Hard news) หมายถึงข่าวที่มีความสำคัญ เนื้อหามุ่งเน้นให้สาระประโยชน์ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากกว่าความสนใจ เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวสังคม ข่าวสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. ข่าวเบา (Soft news) หมายถึง ข่าวที่มีความน่าสนใจมากกว่าความสำคัญ มักเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสนใจให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามในช่วงระยะเวลาเดียว เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง เป็นต้น

องค์ประกอบของข่าวสามารถจัดแบ่งตามแนวทางของนักวิชาการ ดังต่อไปนี้
ฉอ่าน วุฒิกรรมรักษา (2541: 299-304) แบ่งข่าวตามโครงสร้างสำคัญ ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. หัวข่าว: เป็นส่วนที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน จึงมักเป็นประโยคสั้น ๆ ให้ความหมายชัดเจน แต่ใช้ถ้อยคำที่มีสีสัน

2. ความนำหรือวรรคนำ: เป็นส่วนย่อหน้าแรกต่อจากหัวข่าว ความนำนี้จะเป็นส่วนที่บอกสาระสำคัญของข่าวโดยย่อก่อนที่จะเป็นรายละเอียดในเนื้อข่าว กรณีที่ผู้อ่านมีเวลาน้อย ความนำจะช่วยให้ทราบเนื้อหาข่าวที่สำคัญได้ในเวลาอันสั้น

3. เนื้อข่าว: เป็นส่วนรายละเอียดเพื่อขยายความตามประเด็นสำคัญที่กล่าวถึงไว้ในความนำ มักนำเสนอเรียงลำดับจากส่วนที่สำคัญที่สุดไปถึงส่วนที่สำคัญน้อยที่สุด หรือเรียงเรียงเหตุการณ์ตามลำดับเวลา หากยังมีเนื้อหาสำคัญที่เหลืออยู่แต่ไม่สรุปเป็นประเด็นไว้ในความนำก็จะนำมาต่อไว้ท้ายสุด

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2561: 306) แบ่งโครงสร้างองค์ประกอบของข่าวออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

1. ส่วนพาดหัวข่าว คือประโยค วลี หรือข้อความสั้น ๆ ที่เป็นสาระหรือใจความสำคัญของเนื้อข่าว พิมพ์ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ และมักอยู่ด้านบนของเนื้อข่าว พาดหัวข่าวมีหน้าที่ให้สาระสำคัญของข่าว ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้อ่านเนื้อข่าว

2. ส่วนโปรยข่าวความนำ วรรคนำ คือข้อความส่วนสรุปใจความสำคัญของเนื้อข่าว อาจมีสาระสำคัญหลายประการ จะนำเสนอเรียงตามลำดับความสำคัญ นับเป็นเนื้อหาส่วนแรกของเนื้อข่าว และเป็นส่วนที่มีสาระความหมายซึ่งกระตุ้นความรู้สึกอยากรู้ อยากรูเห็น ดึงดูดความสนใจ

3. ส่วนเชื่อม คือข้อความส่วนเชื่อมต่อระหว่างส่วนความนำกับส่วนเนื้อข่าว ที่เป็นรายละเอียดของบุคคล เวลา ส่วนเชื่อมจึงมีความสำคัญเปรียบเสมือนสะพานในการเชื่อมโยงให้ผู้อ่านข่าวเข้าใจความหมาย

4. ส่วนเนื้อข่าว คือส่วนที่ให้รายละเอียดของเหตุการณ์หรือเรื่องราว ทำให้ผู้อ่านเข้าใจและติดตามเหตุการณ์ทั้งหมด

จะเห็นได้ว่าโครงสร้างองค์ประกอบของข่าวมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือประกอบด้วย 1) ส่วนพาดหัวข่าว 2) ส่วนความนำ และ 3) ส่วนเนื้อข่าว แต่หากพิจารณาอย่างละเอียดพบว่ามี การเพิ่มเติมส่วนความเชื่อม ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับรูปแบบการเขียนข่าวของแต่ละบุคคล

การอ่านวิเคราะห์บทอ่านประเภทข่าวจะต้องพิจารณาองค์ประกอบของข่าวแต่ละส่วน พิจารณาพาดหัวข่าว สังเกตพาดหัวข่าวและตีความคำที่ใช้ในแวดวงข่าว จากนั้นพิจารณาการใช้ภาษาและส่วนประกอบแต่ละส่วน และตอบคำถามที่สามารถสรุปสาระสำคัญตามประเด็นว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีข้อเท็จจริงอย่างไรตามหลัก 5WH 1H มีหลักฐานสนับสนุนที่น่าเชื่อถือหรือไม่ และแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อข่าวหรือประเด็นย่อยต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

2.7.2 บทความ (Article)

บทความเป็นงานเขียนร้อยแก้วอีกประเภทหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่น่าสนใจ บางตำราอาจจัดให้บทความเป็นส่วนหนึ่งของสารคดีอีกด้วย นักวิชาการได้ให้นิยามของบทความไว้ ดังนี้

นันทนัย ประสานนาม (2554: 49) กล่าวว่า บทความเป็นงานเขียนแนวสารคดีที่ให้น้ำหนักแก่ความคิดเห็นหรือการตีความปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียนมากกว่าการให้ข้อมูลความรู้หรือข้อเท็จจริง

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2557: 34-35) ให้นิยามว่า บทความคืองานเขียนที่มุ่งนำเสนอความคิดเห็นหรือความรู้ในเรื่องที่กำลังสนใจกันอยู่ ตามทรรศนะส่วนตัวของผู้แต่ง ประเด็นใดประเด็นหนึ่ง บทความโดยทั่วไปจึงมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทันสมัยขนาดสั้น ๆ และมีกลวิธีการแต่งที่มุ่งแสดงผลโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเชื่อถือคล้อยตาม ต่างกันกับข่าวเพราะข่าวต้องแสดงข้อเท็จจริง แต่บทความแสดงความคิดเห็นส่วนตัวออกไปได้

รุ่งฤดี แผลงศร (2557: 12) สรุปนิยามไว้ว่า บทความ หมายถึงงานเขียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ หรืออธิบายแนะนำเหตุการณ์หรือข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจในขณะนั้น โดยอาศัยข้อเท็จจริงและหลักวิชาการในการถ่ายทอดสารให้ผู้รับสารได้รับทราบเรื่องราวหรือเหตุการณ์ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่านักวิชาการได้ให้ความหมายของบทความสอดคล้องกันว่าเป็นงานเขียนที่มุ่งเน้นแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคม เพื่อให้ผู้อ่านแสดงความคิดเห็นคล้อยตามหรือเชื่อถือประเด็นเหล่านั้น และสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ได้

ประเภทและแนวทางการวิเคราะห์องค์ประกอบของบทความ (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, 2557: 35; รุ่งฤดี แผลงศร, 2557: 130-131) สรุปได้ดังนี้

บทความแบ่งออกเป็นประเภทกว้าง ๆ 3 ประเภท ได้แก่ 1) บทความบรรยาย เขียนเล่าเรื่องราวที่อยู่ในความสนใจของสังคม 2) บทความวิเคราะห์ นำเสนอเรื่องราวโดยแยกแยะ ออกเป็นแต่ละประเด็น และ 3) บทความวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเชิงโต้แย้ง เสนอแนะ หรือเสนอประเด็นข้อบกพร่อง

องค์ประกอบของบทความมีส่วนประกอบคล้ายกับงานเขียนสารคดีโดยทั่วไป ประกอบด้วย 4 ส่วนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง: เป็นส่วนแรกที่ดึงดูดความสนใจและบอกประเด็นหลักไปยังผู้อ่าน มักจะใช้ขนาดตัวอักษร คำ หรือสำนวนภาษากระตุ้นความสนใจ
2. บทนำ: คือส่วนที่อยู่ย่อหน้าแรก เป็นการเปิดเรื่องหรือกล่าวนำโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการนำเสนอเพื่อเร้าความสนใจ
3. เนื้อหา: เป็นส่วนสำคัญมากที่สุดเพราะเป็นการขยายประเด็นสำคัญ และแสดงความคิดเห็นที่ต้องการจะเสนอ มีการนำข้อมูลหรือหลักฐานประกอบที่นำเชื่อถือมานำเสนออย่างรอบด้าน
4. สรุป: เป็นส่วนสุดท้ายที่สรุปเนื้อหา และปิดเรื่องให้เกิดความประทับใจโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ อาจให้ข้อคิดเตือนใจ หาแนวร่วมให้สนับสนุนหรือโต้แย้งประเด็นนั้น ๆ

การอ่านวิเคราะห์บทอ่านประเภทบทความผู้อ่านต้องพิจารณาแยกข้อเท็จจริง ออกจากข้อคิดเห็น และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล นอกจากนั้นจะต้องระบุงองค์ประกอบของบทความแต่ละส่วน กลวิธีการนำเสนอแต่ละองค์ประกอบ พยายามค้นหาความคิดสำคัญ หรือประเด็นสำคัญที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่นำเสนอ อาจเป็นการสนับสนุนหรือโต้แย้งผู้เขียนอย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือ

2.7.3 สารคดี (Non-fiction)

งานเขียนประเภทสารคดีเป็นรูปแบบงานร้อยแก้วที่มุ่งเน้นการนำเสนอความรู้ ควบคู่ไปกับความคิดเห็นเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้และสร้างความเพลิดเพลิน ลักษณะของบทอ่านประเภทสารคดีมีลักษณะสำคัญ ดังที่นักวิชาการเสนอไว้ ดังนี้

วิรัช ศิริวัฒนนะนาวิ (2547: 169-174) กล่าวว่า สารคดี หมายถึงงานเขียนที่นำเสนอเรื่องราวที่มีสาระ โดยเรื่องราวที่นำเสนอจะต้องเป็นข้อเท็จจริงหรือเขียนขึ้นจากข้อมูลที่เป็นจริง และอาจมีความคิดเห็นของผู้เขียนสอดแทรกอยู่ด้วย ทั้งนี้ผู้เขียนสารคดีต้องนำเสนอเรื่องราวอย่างมีศิลปะ น่าสนใจและชวนติดตาม ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเพลิดเพลิน

เกศินี จุฑาวิจิตร (2552: 259) อธิบายความหมายไว้ว่า สารคดีเป็นความเรียงที่ผู้เขียนมุ่งนำเสนอข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริง พร้อมกับให้ความเพลิดเพลินและความพึงพอใจ โดยการใช้ภาษาที่พิถีพิถัน ละเอียด คมคาย และงดงาม

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2554: 31) นิยามความหมายสารคดีไว้ว่า หมายถึงหนังสือที่มีเนื้อหาสาระและมีจุดประสงค์เพื่อให้ความรู้ ความคิดแก่ผู้อ่าน ในขณะเดียวกันก็ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านด้วยความสามารถในการใช้ภาษาร้อยแก้วที่สละสลวยของผู้แต่ง

สรุปได้ว่า สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งเน้นให้ความรู้เป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็ต้องใช้กลวิธีการเขียนอย่างมีศิลปะเพื่อกระตุ้นความสนใจให้กับผู้อ่านไปด้วย

ประเภทของสารคดีแบ่งออกได้อย่างหลากหลายตามเกณฑ์ในการจำแนกเนื้อหา ดังที่นักวิชาการเสนอไว้ ดังนี้

สุวัฒน์ เลี่ยมประวัตติ (2543: 98-99) แบ่งประเภทของสารคดีทั่วไปออกเป็นแบบกว้าง ๆ ได้ 5 ประเภท ได้แก่

1. สารคดีเชิงความรู้ทั่วไป เนื้อหาของสารคดีประเภทนี้อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิทยาการสมัยใหม่ และศิลปวัฒนธรรม

2. สารคดีเชิงประวัติ อาจมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติบุคคล ประวัติสถานที่ ประวัติสิ่งของ หรือประวัติของความคิดความเชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้เขียนสารคดีมักจะแสดงให้เห็นกำเนิดและวิวัฒนาการของบุคคลหรือสิ่งที่กล่าวถึงอย่างละเอียด

3. สารคดีเชิงท่องเที่ยว เนื้อหาของสารคดีประเภทนี้มักเป็นเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และภาพชีวิตของผู้คน

4. สารคดีเชิงแนะนำ เป็นงานที่มีเนื้อหาเป็นการชักชวนและแสดงวิธีทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

5. สารคดีเชิงพหุปัญญา คืองานที่นำเสนอความรู้ความคิดทั้งทางโลกและทางธรรมผ่านประสบการณ์และมโนทัศน์เกี่ยวกับโลกและชีวิตของตน สารคดีประเภทนี้ผู้เขียนต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะสูงและมีความคิดอ่านแยกแยะลุ่มลึก

องค์ประกอบของสารคดี งานเขียนประเภทนี้มีองค์ประกอบเฉพาะที่มีโครงสร้าง (นัทธนัย ประสานนาม, 2554: 55-56) ดังนี้

1. ความนำ (Intro): คือส่วนที่เป็นความนำหรือเนื้อความตอนต้นของเรื่อง ความนำเป็นส่วนที่สำคัญเพราะช่วยสร้างความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน และชักจูงผู้อ่านให้ติดตามเนื้อเรื่องต่อไป ความนำจึงเป็นเสมือน “หน้าต่าง” ของสารคดีเรื่องนั้น ๆ การเขียนความนำขึ้นอยู่กับลีลาเฉพาะของนักเขียน และประเภทของสารคดี

2. ความเชื่อม (Neck/Bridge): เป็นส่วนที่โยงความสนใจจากความนำไปสู่เนื้อเรื่อง ลักษณะของความเชื่อมจะเป็นข้อความที่มีขนาดสั้นกว่าความนำ อาจมีตั้งแต่ประโยคหนึ่งถึงย่อหน้าหนึ่ง ขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้เขียนหรือประเภทของสารคดี ความเชื่อมจะทำหน้าที่บอกล่วงหน้าให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความนำที่เขียนนั้นจะเน้นเกี่ยวกับเรื่องใดหรือจะหยุดลง ณ จุดใดนั่นเอง โดยทั่วไปแล้วส่วนเชื่อมจะอยู่ระหว่างประโยคสุดท้ายของความนำกับประโยคแรกของเนื้อเรื่อง ซึ่งอาจจะเขียนโดยแยกเป็นย่อหน้าเฉพาะหรือไม่แยกก็ได้

3. เนื้อเรื่อง (Body): เป็นส่วนสำคัญที่สุดของสารคดี เพราะเป็นที่รวมประเด็นสาระทั้งหมดของสารคดีเอาไว้ เนื้อเรื่องเป็นสิ่งที่กินเนื้อที่มากที่สุดของข้อเขียน และมีรายละเอียดซับซ้อน เป็นส่วนที่รวมสาระความรู้ ข้อมูล สีสัน บรรยากาศของสารคดีที่ถ่ายทอดด้วยการบรรยาย พรรณนา อธิบายหรือการแทรกคำพูดของบุคคล เนื้อเรื่องมาจากการวางโครงเรื่องเป็นประเด็นใหญ่ และประเด็นย่อย แต่ต้องประกอบกันอย่างมีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ โดยใช้ความสามารถในการนำเสนอของผู้เขียน

4. ความจบ (Ending): เป็นส่วนสุดท้ายของสารคดีต่อจากเนื้อเรื่อง หลังจากผู้เขียนนำเสนอสาระต่าง ๆ จนครบถ้วนแล้ว ความจบของสารคดีไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นส่วนเสริมให้เกิดความประทับใจหลังจากที่อ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดมาแล้ว

การอ่านวิเคราะห์บทอ่านประเภทสารคดีเชิงประวัติ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ตั้งแต่การแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนนำเสนอเฉพาะด้าน การพิจารณาองค์ประกอบแต่ละส่วนและการประเมินคุณค่าจากเหตุการณ์ในอดีต การอ่านวิเคราะห์สารคดีเชิงประวัติจึงควรพิจารณาอย่างละเอียดถึงบทเรียนที่ใช้ในการดำเนินชีวิตจากอดีต และแสดงความคิดเห็นจากการพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ

2.7.4 บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น (Short story)

บันเทิงคดี หมายถึงเรื่องเล่าที่แต่งขึ้นเพื่อความบันเทิง ใช้ภาษาเพื่อเสนออารมณ์และจินตนาการ โดยแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์จากตอนต้นเรื่องไปสู่ปลายเรื่อง (นัทธนัย ประสานนาม, 2554: 22; ปรีญา ทิรัญประดิษฐ์, 2557: 4)

โดยทั่วไปมักจำแนกรูปแบบแบบกว้าง ๆ เป็นนวนิยายและเรื่องสั้น ในที่นี้ผู้วิจัยเลือกบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น เนื่องจากมีความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความยาว และโครงเรื่องที่ไม่น่าซับซ้อนมากนักสำหรับการอ่านวิเคราะห์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ลักษณะสำคัญของเรื่องสั้นและแนวทางการวิเคราะห์ มีดังนี้

เรื่องสั้น (Short story) หมายถึง เรื่องเล่าที่มีความยาวตั้งแต่ประมาณ 500-15,000 คำ มักจำกัดตัวละครเพียง 2-3 ตัว ฉากและเหตุการณ์เดียว มักสร้างเรื่องราวขึ้นให้มีโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แต่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเพื่อนำไปสู่จุดสูงสุด ลักษณะสำคัญของเรื่องสั้นคือการดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็วภายในช่วงเวลาสั้น ๆ มีตัวละครน้อยและมีแก่นเรื่องเดียว (นัทธนัย ประสานนาม, 2554: 22)

องค์ประกอบของเรื่องสั้น ในที่นี้เป็นงานเขียนบันเทิงคดีที่มีองค์ประกอบย่อยที่ซับซ้อนมากกว่างานประเภทอื่นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบด้วย โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และแก่นเรื่อง

โครงเรื่อง (Plot) คือชุดการเล่าเรื่องตามลำดับ โดยเรียงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่องให้สอดคล้องกันอย่างมีเหตุผล โครงเรื่องจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์จากต้นเรื่องไปสู่ปลายเรื่องแบบเป็นเหตุเป็นผลกัน (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2539: 163; อีราวดี ไตลิ่งคะ, 2546: 5)

หากพิจารณาส่วนประกอบย่อยของโครงเรื่องส่วนใหญ่จะมีส่วนประกอบหลักด้วยกัน 5 ส่วน ดังนี้

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543: 102-103) กล่าวว่า โครงเรื่องคือกลวิธีการเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องให้ดำเนินต่อเนื่องอย่างมีเหตุผล มีส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การเปิดเรื่อง คือการเริ่มต้นเรื่องเป็นตอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้และสนใจติดตามอ่านเรื่องในตอนต่อไป จึงถือกันว่าเป็นตอนที่สำคัญมากตอนหนึ่ง วิธีที่นิยมใช้กันทั่วไปได้แก่วิธีการพรรณนา หรือบรรยายฉาก ตัวละคร หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเปิดด้วยการใช้บทสนทนา หรือการใช้คำคม

2. การผูกปมคือการสร้างความขัดแย้ง (Conflict) ให้เกิดขึ้นกับตัวละครหรือเหตุการณ์ในเรื่องเพื่อทำให้เกิดการต่อสู้ระหว่างสองฝ่ายขึ้นไป ความขัดแย้งเป็นส่วนสำคัญที่จะแสดงให้เห็นว่ามีจุดมุ่งหมายของเรื่อง หรือเพื่อเสนอแนวคิดใด มีด้วยกัน 4 ประเภท ได้แก่

2.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (Man against man) เป็นความขัดแย้งของตัวละครในเรื่องอาจเป็นความขัดแย้งของความคิด การกระทำที่ทำให้เกิดการปะทะต่อสู้กันทางด้านกำลัง หรือความคิด ความขัดแย้งประเภทนี้จะเห็นได้ชัดเจน และนักเขียนนิยมใช้กันมาก

2.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม (Man against society) เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคม จนทำให้ตัวละครต้องได้รับความบีบคั้นจากคนรอบข้าง และต้องหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีต่าง ๆ

2.3 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ (Man against nature and supernature) เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมหรือกำหนดได้ตามใจปรารถนา เช่น ภัยธรรมชาติ ฆะตกรรม พระเจ้า เทวดา นางฟ้า เป็นต้น การขัดแย้งกับธรรมชาติจะเป็นเรื่องของตัวละครที่ต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติต่าง ๆ

2.4 ความขัดแย้งภายในใจมนุษย์ (Man against himself) เป็นการต่อสู้ที่เกิดขึ้นภายในใจของตัวละครเองทำให้ตัวละครเกิดความสับสนที่จะต้องตัดสินใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นความพอใจของตนกับความถูกต้องเหมาะสม

3. จุดสูงสุดของเรื่อง คือความขัดแย้งหรือปัญหาที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องนั้น ได้ทวีความเข้มข้นจนถึงขีดสุด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่จะดำเนินไปไม่ยาวนาน

4. การคลายปม คือตอนที่คลี่คลายเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาทั้งหมดซึ่งผู้แต่งได้ผูกปมขัดแย้งไว้เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราวทั้งหมดก่อนปิดเรื่อง

5. การปิดเรื่อง คือตอนจบของเรื่องที่มีวิธีการจบเรื่องได้หลากหลายรูปแบบ แต่ที่พบมากคือการจบแบบหักมุมหรือพลิกความคาดหมายผู้อ่าน หรือจบแบบทิ้งท้ายหรือทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านขบคิด

นัทธนัย ประสานนาม (2554: 27) เสนอว่าโครงเรื่องในบันเทิงคดีส่วนใหญ่จะเล่าความเปลี่ยนแปลงจากต้นเรื่องไปสู่ปลายเรื่อง ลักษณะดังกล่าวอาจเปรียบได้กับสามเหลี่ยมพีระมิด หรือเหมือนการไต่ภูเขา มีจุดสำคัญ 5 จุด ได้แก่

1. การเปิดเรื่อง เป็นการแนะนำฉากและตัวละคร แสดงความขัดแย้งหรือจัดสถานการณ์สำหรับความขัดแย้ง

2. การผูกปม เป็นการแนะนำอุปสรรคที่ทำให้ความขัดแย้งขมวดปมแน่นขึ้น สร้างความสนใจใคร่รู้

3. จุดสูงสุดของเรื่อง เป็นจุดเปลี่ยนของเรื่อง แสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งหรือปมเรื่องตึงเครียดที่สุด

4. การคลายปม เป็นการแสดงผลลัพธ์ของจุดสูงสุดของเรื่อง คลายความตึงเครียด แสดงว่าตัวละครเอกแก้ความขัดแย้งอย่างไร

5. การปิดเรื่อง เป็นการแสดงผลสุดท้ายของเรื่อง สรุปเรื่องที่ค้างคา นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบสำคัญอื่น ๆ ที่เป็นส่วนที่ต้องพิจารณาในการอ่านวิเคราะห์บันเทิงคดี โดยมืองค์ประกอบที่สำคัญ (สายทิพย์ นุกุลกิจ, 2543: 161-163) ดังนี้

ตัวละคร (Character) คือผู้แสดงบทบาทที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่อง หรือเป็นผู้ทำให้เรื่องเคลื่อนไหว ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางตัวละครในเรื่องเป็นได้ทั้งมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของ แนวทางการแบ่งประเภทตัวละคร สามารถแบ่งตามบทบาทและ

ความสำคัญของตัวละครในเรื่อง ได้ดังนี้ 1) ตัวละครเอก (Major character) เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง หรือเป็นตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่องทั้งหมด อาจมีทั้งตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิง หรือมีฝ่ายเดียวก็ได้ 2) ตัวละครประกอบ (Minor character) เป็นตัวละครที่อาจมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนตัวละครเอก หรือเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อจุดมุ่งหมายของตัวละครเอก

หากแบ่งตามลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง ได้แก่ 1) ตัวละครน้อยลักษณะ (Flat character) คือตัวละครที่สร้างขึ้นจากความนึกคิด หรือคุณสมบัติประการเดียว ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยตัวละคร ตัวละครเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีภาพที่เป็นแบบฉบับตายตัว และ 2) ตัวละครหลายลักษณะ (Round character) คือตัวละครที่ผู้แต่งสร้างให้มีลักษณะนิสัยหลายประการ อาจมีทั้งด้านดีและด้านไม่ดีปะปนกัน ตัวละครแบบนี้จะเหมือนคนในชีวิตจริงที่มีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม

ฉากและบรรยากาศ (Setting and Atmosphere) ฉากคือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง รวมถึงเวลาและสภาพแวดล้อมของเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วย ฉากในเรื่องสั้นมักมีฉากเดียว ในขณะที่บรรยากาศคืออารมณ์ต่าง ๆ ของตัวละครที่เกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และมีผลทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม การสร้างบรรยากาศต้องอาศัยรายละเอียดจากส่วนประกอบอื่น ๆ ของเรื่องด้วย เช่น สิ่งของเครื่องใช้ สีหน้าท่าทาง เครื่องแต่งกาย และบทสนทนาตัวละคร ตลอดจนเครื่องประกอบฉาก เป็นต้น

แนวคิดของเรื่องหรือแก่นเรื่อง (Theme) คือแนวความคิดสำคัญที่ผู้แต่งมีต่อชีวิต หรือสารที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ โดยผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายจะให้อ่านเข้าใจชีวิตเพิ่มขึ้นมากกว่าการที่จะได้รับความเพลิดเพลินอย่างเดียว สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือแก่นเรื่องไม่ใช่สิ่งที่มุ่งสอนศีลธรรม

การอ่านวิเคราะห์บทอ่านบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น ผู้อ่านจะต้องพิจารณาแบบวิเคราะห์แยกทีละส่วน โดยอาจใช้คำถามที่เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เพื่อกระตุ้นความคิด และพิจารณาทีละประเด็นเพื่อนำไปสู่การตีความแก่นเรื่อง ตั้งแต่เหตุการณ์ใดอยู่ในตอนใดของโครงเรื่อง แต่ละเหตุการณ์เป็นไปอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ ตัวละครใดเป็นตัวละครเอก จัดเป็นแบบน้อยลักษณะหรือหลายลักษณะ ผู้เขียนใช้ฉากและบรรยากาศอะไรที่สอดคล้องกับเรื่อง ชื่อเรื่อง ชื่อตัวละคร มีนัยสำคัญอย่างไร และแก่นเรื่องนี้คืออะไร จุดเด่นของเรื่องสั้นที่อ่านอยู่ท้องประกอบใด

3. เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กระบวนการ 5 ขั้น ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นโดย Limbach and Waugh ตามแนวคิดสำคัญที่มุ่งเน้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนบทบาทของครูไปสู่การส่งเสริมการลงมือปฏิบัติของนักเรียนนั่นคือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะนำเสนอกระบวนการ 5 ขั้น แต่ละรูปแบบ รวมไปถึงแนวคิด การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกันได้ ดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น

รูปแบบการสอนที่มีการกำหนดเป็นขั้นตอน 5 ขั้น มีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบพัฒนาขึ้นบนแนวคิดหรือวิธีการศึกษาที่มีจุดเน้นแตกต่างกันบนฐานการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบ Inquiry Cycles (5Es) ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

รูปแบบนี้นำวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method) มาพัฒนา หลักสูตรสำหรับการสอนวิทยาศาสตร์ โดยนักวิชาการกลุ่ม Biological Science Curriculum Study เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียกว่าการเรียนการสอนแบบ Inquiry Cycle หรือ 5Es ได้แก่ 1) Engage 2) Explore 3) Explain 4) Elaborate และ 5) Evaluate

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าว มีรายละเอียดที่สำคัญ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 219-220) ดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) เป็นการสร้างความสงสัยหรือความสนใจ ในเนื้อหา อาจมาจากเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานเดิมที่มีอยู่เพื่อกระตุ้น ให้นักเรียนตั้งคำถาม กำหนดประเด็นศึกษา เมื่อมีคำถามหรือประเด็นที่สนใจศึกษาร่วมกันแล้ว จึงกำหนดขอบเขตและรายละเอียดของเรื่องที่จะศึกษาให้มีความชัดเจน รวบรวมความรู้จากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นำไปสู่ความเข้าใจหรือประเด็นที่จะศึกษามากขึ้น และมีแนวทางที่ใช้ในการสำรวจ ตรวจสอบอย่างหลากหลาย

2. ขั้นสำรวจและค้นหา (Explore) เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบ โดยการตั้งสมมติฐานและเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อสารสนเทศ หรือสถานการณ์ ต่าง ๆ เช่น การทดลอง กิจกรรมเก็บข้อมูลภาคสนาม การใช้คอมพิวเตอร์สร้างสถานการณ์จำลอง การสืบค้นข้อมูลจากจากแหล่งข้อมูลและเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากเพียงพอสำหรับ ขั้นตอนต่อไป

3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explain) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอน ก่อนหน้านี้มาวิเคราะห์ แปลความหมาย สรุปผล และนำเสนอผลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป ภาพประกอบ ตาราง แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ฯลฯ ขั้นตอนนี้อาจเป็นข้อค้นพบแบบสนับสนุน หรือโต้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรืออาจไม่สัมพันธ์กับประเด็นกำหนดไว้ก็ได้ แต่ผลที่ได้จากการศึกษา จะเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้

4. **ขั้นขยายความรู้ (Elaborate)** เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้อื่น ๆ ที่สร้างขึ้นหรือประเด็นจากแนวคิดที่ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่สร้างขึ้นไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกับเรื่องราวอื่น ๆ และทำให้เกิดความรู้ที่ขยายออกไปได้กว้างมากขึ้น

5. **ขั้นประเมิน (Evaluate)** เป็นการประเมินผลการเรียนว่ามีความรู้อะไรบ้างอย่างไร และมากน้อยเพียงใด จากขั้นตอนนี้จะนำไปสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ การนำความรู้หรือแบบจำลองไปใช้อธิบายหรือประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์อื่น ๆ และนำไปสู่การอภิปรายข้อโต้แย้งหรือข้อจำกัดซึ่งจะทำให้เกิดประเด็นหรือปัญหาใหม่ที่จะต้องตรวจสอบต่อไปได้ทำให้เกิดเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปแบบวัฏจักร กระบวนการสืบเสาะหาความรู้จึงช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาหลักการและทฤษฎี ตลอดจนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ได้ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไป

จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ 5E มีขั้นตอนที่สำคัญบนฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีการตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูลและการทดลองเพื่อประเมินผลในภายหลัง กระบวนการดังกล่าวจึงนิยมนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นการสร้างชิ้นงานหรือทำโครงงานผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.1.2 กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh

กระบวนการ 5 ขั้น เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยนักวิชาการสองท่านคือ Limbach and Waugh (2010) ซึ่งมีที่มาจากแนวคิดการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's revised taxonomy) โดยเป็นการปรับปรุงของ Anderson and Krathwohl เมื่อปี ค.ศ. 2001 ร่วมกับแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งสามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถในการคิดหลายระดับและทักษะการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น มีดังนี้

Barbara Limbach ศาสตราจารย์ประจำสาขา Business Administration และ Wendy Waugh เป็นศาสตราจารย์ประจำสาขา Management Information Systems ที่ Chadron State College ได้ร่วมกันพัฒนารูปแบบการสอนขึ้นเป็น 5 ขั้นตอน โดยนำแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) มาใช้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการคิดขั้นสูง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ขึ้นได้ด้วยตนเอง และเกิดความเข้าใจจากกรปฏิบัติกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของ Bloom's revised taxonomy 6 ระดับขั้น ได้แก่ ขั้นจำ ขั้นเข้าใจ ขั้นประยุกต์ใช้ ขั้นวิเคราะห์ ขั้นประเมินค่า และขั้นสร้างสรรค์ มาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้อีกด้วย

กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ของ Limbach and Waugh (2010: 1-8, อ้างถึงใน ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์, 2559: 21-22) ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) Determine Learning Objectives 2) Teach Through Questioning 3) Practice Before Assessment 4) Review Refine, and Improve และ 5) Provide Feedback and Assessment of Learning สรุปได้ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของ Bloom's revised taxonomy 6 ระดับ ได้แก่ จำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ โดยกำหนดพฤติกรรมที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน

2. สอนผ่านการใช้คำถาม ครูต้องจัดเตรียมคำถามกระตุ้นการคิดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้คำถามอเนกนัย หรือคำถามแบบเปิดเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดที่สูงขึ้นในระดับขั้นวิเคราะห์ขึ้นไปและสนับสนุนให้เกิดการอภิปรายโต้ตอบ กระตุ้นการแสดงความคิดเห็นและเกิดปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

3. ปฏิบัติกิจกรรม ครูเลือกใช้กิจกรรมตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและเกิดการโต้แย้ง อภิปรายผ่านการปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ใช้แหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิทั้งในและนอกชั้นเรียนหรือทางออนไลน์ และใช้การสะท้อนคิดจากการทำใบงาน แฟ้มสะสมผลงาน หรือการเขียนบันทึก

4. ทบทวนและพัฒนา ครูสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน และช่วยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ จากนั้นรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียน โดยอาจเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การทดสอบสองนาที (The 2-minute paper), กระดาษลูกโซ่ (Chain notes), เกมทดสอบความจำ (Memory matrixes) เป็นต้น แล้วให้นักเรียนได้ทบทวนซ้ำและพัฒนาอีกครั้งโดยการทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อย

5. ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินคุณภาพการเรียนรู้เพื่อวัดประสิทธิภาพของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการทำงาน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานและประเมินการทำงานของตนเองต่อไปได้

กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh เป็นรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิด และเรียนรู้ผ่านการใช้คำถามอเนกนัย และการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในตอนต้น และยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้เกิดความรู้ และทักษะการคิดควบคู่กันไปอีกด้วย

3.1.3 กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข

กระบวนการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอนนี้ พัฒนามาจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบ Inquiry Cycles (5Es) และเรียกชื่อใหม่ว่า กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) มีรายละเอียดสรุปได้ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2557: 70) ดังนี้

1. ระบุคำถาม ผู้เรียนสังเกตสิ่งเร้าเพื่อเกิดความสงสัย ตั้งคำถามสำคัญ/คำถามหลัก
2. แสวงหาสารสนเทศ ผู้เรียนวางแผนเพื่อรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยการทดลอง หรือวิธีเก็บข้อมูลต่าง ๆ วิเคราะห์และสื่อความหมายข้อมูล
3. สร้างความรู้ ผู้เรียนอภิปรายเพื่อสร้างคำอธิบายด้วยตัวเอง เชื่อมโยงความรู้สู่คำอธิบายที่ถูกต้องโดยครู
4. สื่อสาร ผู้เรียนเขียนเพื่อเสนอความรู้ที่ได้จากการสร้างด้วยตนเอง แล้วนำเสนอด้วยวาจาหน้าชั้นเรียน หรือในสถานที่ต่าง ๆ
5. ตอบแทนสังคม ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้หรือประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ แล้วสร้างผลงานหรือภาระงานเพื่อบริการสังคม

ต่อมา พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2561: 56-61) ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นดังกล่าวขึ้นอีกโดยเพิ่มเติมกระบวนการทำงานกลุ่มแบบรวมพลัง เพื่อให้ นักเรียนช่วยเหลือกันในการทำงานและเรียกชื่อว่า กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (5 STEPs Collaborative Learning Process) แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

1. เสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสงสัย (ask) สมองเกิดภาวะอสมดุล (disequilibrium) จากการเสนอสิ่งเร้าของครู มีการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (elicit prior knowledge) คือการคาดคะเนคำตอบ หรือตั้งสมมติฐาน หรือจินตนาการ คำตอบ คำตอบอาจไม่ถูกต้อง หรือผิด หรือเป็นมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนก็เป็นได้ ซึ่งครูไม่มีการเฉลยคำตอบ
2. แสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์อย่างรวมพลัง เป็นขั้นสำคัญเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน เพื่อหาคำตอบของคำถามสำคัญ โดยครูอาจออกแบบให้ หรือครูกับผู้เรียนร่วมกันวางแผน หรือผู้เรียนวางแผนเอง จากนั้นครูออกแบบการเก็บข้อมูลสารสนเทศให้เอง ด้วยการสร้างสื่อการเรียนรู้ เช่น ใบกิจกรรม ใบงาน ใบทดลอง รวมทั้งใบความรู้ และอาจใช้ใบความรู้แจกให้นักเรียน
3. รวมพลังอภิปรายและสร้างความรู้ เป็นขั้นสื่อความหมายข้อมูลหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้เรียนมีโอกาสนำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้เรียนมีการแปลความหมายข้อมูลเพื่อสรุปผล/สร้างความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ผู้เรียนมีการสะท้อนความคิดกัน และแต่ละกลุ่มปรับแก้ไขความรู้ที่สร้างขึ้นเอง ครูเชื่อมโยงความรู้ที่ผู้เรียนสร้างไปยังความรู้ที่ถูกต้อง โดยครูอาจให้ทำแบบฝึกหัดเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะต่าง ๆ

4. สื่อสาร เป็นขั้นผู้เรียนนำเสนอความรู้ และการเรียนรู้ที่ได้จากการสร้างความรู้ด้วยความเข้าใจหน้าชั้นเรียน รวมทั้งผลงานติดที่ผนัง หรือกระดานหน้าชั้นเรียน เป็นขั้นสำคัญที่ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ด้วยหลัก 3P ได้แก่ Planning (วางแผนการพูด) Preparation (ซ้อม/เตรียม) Presentation (นำเสนอหน้าชั้นเรียน) จากนั้นผู้เรียนมีการสะท้อนการคิดกระบวนการเรียน การทำงาน ข้อดี ข้อบกพร่อง จนได้บทเรียน พร้อมฝึกการสร้างบุคลิกภาพภายในและบุคลิกภาพภายนอก ขณะนำเสนออย่างมั่นใจและมีคุณภาพ

5. รวมพลังประยุกต์และตอบแทนสังคม เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมด้วยช่วยกันแบบรวมพลังประยุกต์ความรู้ หรือนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ เช่น ในชีวิตการเรียนรู้อื่นๆ ในครอบครัว ทำให้ได้ชิ้นงาน/ภาระงานใหม่

จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนนี้ ยังคงอยู่บนฐานของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แต่มีการนำแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้พัฒนารูปแบบการสอน เน้นจุดเด่นเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกัน นอกเหนือไปจากกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ตามแบบ 5E กระบวนการเหล่านี้จึงมีแนวทางที่เน้นการสำรวจข้อมูล และลงมือค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติการเพื่อทดสอบสมมติฐานก่อนการนำเสนอและสร้างชิ้นงานเผยแพร่

ผู้วิจัยจึงเห็นว่ากระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh เป็นแนวทางที่แตกต่างไปจากกระบวนการ 5 ขั้น รูปแบบอื่น ๆ ตามที่ได้นำเสนอมาข้างต้น เนื่องจากกระบวนการนี้ไม่ได้เน้นที่กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่เป็นการจัดการเรียนรู้โดยเน้นขั้นตอนที่กระตุ้นการคิดจากการใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารด้วยทักษะต่าง ๆ ตามแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เรียนได้อ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน พูดอภิปรายในขณะลงมือปฏิบัติกิจกรรม ก่อนที่จะมีการทบทวนและการประเมินผลการทำงานของตนเองอีกด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจนำกระบวนการ 5 ขั้น ดังกล่าวนี้นี้มาใช้ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะช่วยส่งเสริมการอ่าน การวิเคราะห์คำ ข้อความจากบทอ่านประเภทต่าง ๆ ผ่านการอภิปราย และจัดระบบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและนำไปสู่การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ได้

3.2 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh

จากการรวบรวมเอกสาร ศึกษาบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 5 ขั้น ผู้วิจัยเห็นว่า กระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh มีความสอดคล้องกับการสอนอ่านเพื่อพัฒนากระบวนการคิด และสามารถนำมาใช้กับการจัดการกิจกรรมการอ่านวิเคราะห์ได้ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญคือ ขั้นตอนสอนผ่านการใช้คำถาม และขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรมที่เปิดกว้างให้ครูสามารถเลือกกิจกรรมที่จะพัฒนาการสื่อสารร่วมกันไปตามแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการคิดและการปฏิบัติกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียนผ่านการใช้ทักษะทางภาษา

และการวิจัยครั้งนี้จะนำมาใช้พัฒนาทักษะการอ่านร่วมไปกับกระบวนการคิดในระดับชั้นวิเคราะห์ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมแบบมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้น จากบทความวิชาการของ Duron et al. (2006) และ Limbach and Waugh (2010) พบการปรับเปลี่ยนรายละเอียดต่าง ๆ ของกระบวนการ 5 ขั้น ได้แก่ ชื่อรูปแบบการสอน และชื่อขั้นตอนการจัดกิจกรรมบางส่วน นอกจากนี้ยังมีการแปลชื่อขั้นตอนแตกต่างกันออกไปอีกด้วย ดังแสดงในตารางที่ 5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5-Step Model ของ Duron, Limbach and Waugh (2006) กับ 5-Step Process ของ Limbach and Waugh (2010)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	5-Step Model ของ Duron et al. (2006) แปลโดย ประภาพathy ภูนคร (2555)	5-Step Process ของ Limbach and Waugh (2010) แปลโดย ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์ (2559)
ขั้นที่ 1	กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Determine learning objectives)	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Determine Learning Objectives)
ขั้นที่ 2	สอนผ่านการตั้งคำถาม (Teach through questioning)	สอนผ่านการใช้คำถาม (Teach Through Questioning)
ขั้นที่ 3	ทดลองทำกิจกรรม (Practice before you assess)	ปฏิบัติกิจกรรม (Practice Before Assessment)
ขั้นที่ 4	ทบทวน ปรับแต่ง และปรับปรุง (Review, Refine and improve)	ทบทวนและพัฒนา (Review Refine and Improve)
ขั้นที่ 5	ให้ข้อเสนอแนะและประเมินการเรียนรู้ (Provide feedback and assessment of learning)	ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ (Provide Feedback and Assessment of Learning)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกการแปลชื่อรูปแบบการสอน และชื่อขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามการศึกษาของ ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์ (2559) เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่เลือกใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ในภายหลัง จากนั้นเมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงนำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ตามแนวคิดของ Bloom's revised taxonomy 6 ระดับ ตัวอย่างการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เช่น “นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้” เป็นต้น ทั้งนี้การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ควรสอดคล้องกับตัวชี้วัดและอยู่ในระดับขั้นของการอ่านวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ครูจึงสามารถระบุจุดประสงค์ของการอ่านวิเคราะห์บทอ่านแต่ละประเภท ให้นักเรียนตอบคำถาม เพื่อทบทวนจุดประสงค์สำคัญว่าจะต้องอ่านวิเคราะห์ประเด็นใดได้บ้าง

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม

ครูให้นักเรียนอ่านตัวบทที่ครูคัดเลือกจากบทอ่านร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาเพื่อ ตรวจสอบความเข้าใจเบื้องต้น จากนั้นครูใช้คำถามแบบอเนกนัยซึ่งเป็นคำถามแบบเปิด ให้ผู้เรียน ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกัน โดยคำถาม ต้องกระตุ้นความคิดระดับวิเคราะห์ขึ้นไปและมีคำสำคัญที่ใช้ถาม เช่น ทำไม เพราะเหตุใด เป็นต้น

จุดประสงค์สำคัญของขั้นตอนนี้คือจะต้องใช้คำถามประเภทอเนกนัย หรือคำถาม เปิดกว้างเพื่อช่วยพัฒนาการคิดในระดับขั้นวิเคราะห์ โดยใช้คำถามที่ต้องการให้ผู้เรียนนำข้อมูลต่าง ๆ มาศึกษาและจัดรูปแบบใหม่ ผู้เรียนมีโอกาสในการคิดอย่างอิสระในการวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ หรือสรุปแนวคิดเพื่อตอบคำถาม (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2561: 64) นอกจากนี้คำถามประเภทนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. คำถามให้ทำนายหรือตั้งสมมติฐาน เป็นคำถามที่กระตุ้นผู้เรียนให้ใช้ความคิด เพื่อคาดการณ์ ทำนายเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่
2. คำถามให้วิเคราะห์ เป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบที่เป็นไปได้หลาย ๆ คำตอบ โดยให้วิเคราะห์สาเหตุ และผลของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
3. คำถามให้สังเคราะห์ เป็นคำถามที่ครูต้องการให้ผู้เรียนสรุปความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อมูลย่อยขึ้นเป็นความรู้ใหม่ หรือสิ่งใหม่

ชนาธิป พรกุล (2557: 183) ได้กล่าวถึงการใช้คำถามแต่ละแบบเพื่อส่งเสริม กระบวนการคิด ได้แก่

1. คำถามอเนกนัย เป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนตอบข้อความเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นคำตอบ ที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว ครูมักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหา ข้อเท็จจริง ผู้เรียนเริ่มการคิดจากเรื่อง ที่กว้างแล้วพบคำตอบเดียว คำที่ใช้ถาม ได้แก่ ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อใด รวมทั้งคำถามถูก-ผิด ครูใช้คำถามชนิดนี้ เพื่อทบทวนบทเรียน ย้ำประเด็นสำคัญ หรือใช้ในการสอนแบบอุปนัย ที่ต้องถาม คำถามจำนวนมากเพื่อนำไปสู่ข้อสรุป

2. คำถามอเนกนัย เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีคำตอบที่แตกต่างกัน เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการ ความคิดเห็น การตั้งสมมติฐาน การประเมิน ผู้เรียนเริ่มคิดจากสิ่งเฉพาะเจาะจง แล้วพบคำตอบที่หลากหลาย เป็นการคิดระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า คำที่ใช้ถาม ได้แก่ ทำไม อย่างไร เพราะเหตุใด

คำถามชนิดอเนกนัย (Divergent questions) หรือคำถามเปิดกว้างนั้น จะช่วยฝึกทักษะการคิดระดับสูงเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระในการคิด เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จึงช่วยให้สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ได้จากการใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากคำถามนอกจากจะช่วยกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ได้แล้ว และเมื่อนำมาใช้กับการอ่านวิเคราะห์ ครูจึงต้องใช้คำถามแบบอเนกนัยกระตุ้นการคิดหาเหตุผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน การอภิปรายคำตอบ และการหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวอย่างเช่น นักเรียนคิดว่าสาเหตุใดที่ตัวละครจึงตัดสินใจลงมือกระทำเช่นนั้น เป็นต้น คำถามเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และอภิปรายประเด็นต่าง ๆ จากบทอ่านตามที่ครูกำหนดให้ได้อย่างหลากหลาย

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม

ครูเลือกใช้กิจกรรมตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน แสดงความคิดเห็น อภิปรายคำตอบโต้แย้งและสนับสนุนคำตอบของตนเองซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และอ่านวิเคราะห์บทอ่านแต่ละประเภทได้ ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีหลากหลายวิธี มีทั้งการปฏิบัติเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มด้วยการระดมสมองซึ่งจะส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียน ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอ่าน เช่น การอ่านเนื้อความแล้วตั้งคำถาม (Devising question) กิจกรรมมุ่งสู่คำถาม (Heading to question) การเขียนแผนภูมิหรือแผนภาพ (Drawing diagrams) เป็นต้น

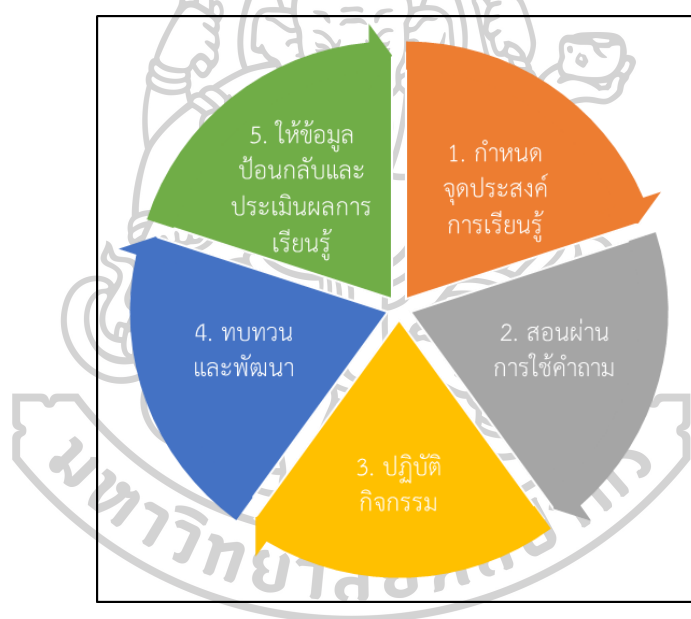
ทั้งนี้การเขียนแผนภูมิความหมายจึงเป็นเทคนิคหรือกลวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในขั้นตอนดังกล่าวนี้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ได้ กลวิธีนี้เริ่มด้วยการแบ่งกลุ่มระดมสมอง (Brainstorming) กำหนดคำ ข้อความที่เกี่ยวข้องกันจากบทอ่าน และหาความสัมพันธ์ของข้อความกับหัวข้อหลักเพื่อเลือกประเภทแผนภูมิความหมายที่เหมาะสมกับบทอ่าน จากนั้นจึงสร้างแผนภูมิความหมายตามข้อมูลของบทอ่านแต่ละประเภท พิจารณาข้อความหรือคำตามลำดับความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ หรืออธิบายข้อความที่มีความเป็นเหตุและเป็นผลกันจากบทอ่าน จากนั้นอ่านบทอ่านร่วมกัน และทบทวนการเขียนแผนภูมิเพิ่มเติมให้สมบูรณ์และสามารถเขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องทีอ่านได้อย่างชัดเจน

ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา

หลังจากครูสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมและสร้างบรรยากาศที่มีส่วนช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียนแล้ว จากนั้นครูจึงรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียน โดยเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้ทบทวนซ้ำและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ โดยการทำแบบฝึกหัด ใบงาน หรือแบบทดสอบ

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้

ครูประเมินคุณภาพการเรียนรู้เพื่อวัดประสิทธิภาพของนักเรียนจากชิ้นงานที่กำหนดให้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการทำงาน ให้กำลังใจและชื่นชม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงผลงานของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในการสร้างชิ้นงานและประเมินการทำงานของตนเองในครั้งต่อไปได้

ภาพที่ 2 กระบวนการ 5 ขั้น เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง ปรับปรุงจาก Limbach and Waugh (2010: 6)

สรุปได้ว่า กระบวนการ 5 ขั้น เป็นรูปแบบการสอนที่มีขั้นตอนสำคัญเกี่ยวกับการใช้ทักษะการคิดขั้นสูงร่วมกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูด โดยเฉพาะขั้นตอนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการคิดให้กับนักเรียน คือการใช้คำถามอเนกนัยที่ทำให้ นักเรียนสามารถใช้ความคิดอย่างมีอิสระ และวิเคราะห์หาเหตุผลประกอบการตอบคำถาม ทั้งยังมีขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถเลือกกิจกรรมที่หลากหลายมาใช้เพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดและพัฒนาทักษะการสื่อสารได้ทุกด้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ โดยเลือกใช้กลวิธี

แผนภูมิความหมายมาบูรณาการร่วมกับกระบวนการ 5 ขั้น เนื่องจากกลวิธีดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กล่าวคือนักเรียนได้ระดมสมอง อภิปรายคำตอบ เขียนแผนภูมิความหมายจากการอ่าน และยังมีการตรวจสอบคำตอบร่วมกันอีกครั้ง นับว่าเป็นการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านเพื่อวิเคราะห์ ทักษะการคิด และเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารในรายวิชาภาษาไทยไปพร้อมกันอีกด้วย

3.3 ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือการเรียนรู้แบบมีชีวิตชีวา การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หรืออาจเรียกว่า การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น จัดเป็นหลักการ (Principle) ที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (วัชรมา เล่าเรียนดี et al., 2560: 65) หลักการดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายผ่านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และสัมพันธ์กับกระบวนการคิดอีกด้วย เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสที่ผู้เรียนจะได้รับข้อมูลและประสบการณ์จากการที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของตนเอง แล้วจึงเกิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย

นักวิชาการด้านการศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังต่อไปนี้

สุระ บรรจงจิต (2551: 1-2) กล่าวว่าไว้ว่า เป็นการเรียนการสอนแบบส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเป็นการให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

ราชบัณฑิตยสถาน (2555: 10) กล่าวว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้มีชีวิตชีวาและตื่นตัว

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2559: 6) ให้ความหมายว่า เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะลงมือทำกิจกรรม และในขณะเดียวกันผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะกระบวนการคิดขั้นสูง คือการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่

Bonwell and Eison (1991: 19) กล่าวว่าหมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการที่นักเรียนได้เป็นผู้ลงมือกระทำ ในขณะเดียวกันก็ใช้กระบวนการคิดควบคู่ไปกับสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ด้วย โดยจะต้องเป็นการคิดในระดับขั้นสูง คือคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และประเมินค่า

Meyers and Jones (1993: 9) เสนอว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมผ่านกระบวนการแก้ปัญหา กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องกันโดยใช้ทักษะทางภาษาต่าง ๆ ทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูด และได้แสดงความคิดเห็นซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถประยุกต์และนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

Sutherland and Bonwell (1996: 3) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการคิด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรู้จักควบคุมตนเอง ส่วนครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านการลงมือทำกิจกรรมที่ฝึกฝนกระบวนการแก้ปัญหา โดยอาจจัดกิจกรรมเป็นแบบรายเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม และที่สำคัญต้องไม่ใช่การสอนแบบบรรยาย ต้องกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจนักเรียน ทำให้พัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร เกิดความรู้สึกสนุกสนาน เกิดทัศนคติเชิงบวก และเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันในลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเป็นกลุ่มโดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแนวคิดที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งการพูด เขียน อ่าน ฟังอย่างมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น โดยใช้กระบวนการคิดหลากหลายรูปแบบและการคิดแบบเดี่ยว คู่ หรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาคำตอบและสร้างความรู้ขึ้นได้อย่างมีความหมายส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และเกิดทัศนคติเชิงบวกในชั้นเรียน

3.4 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกรับเป็นหลักการหรือแนวคิดสำคัญที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติร่วมกับการสื่อสารต่าง ๆ โดยมีลักษณะสำคัญหลายประการดังต่อไปนี้

ศักดิ์ดา ไชกิจภิญโญ (2548: 12) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
2. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
3. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง คือวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า
4. นักเรียนกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม เกิดทัศนคติอยากเรียนรู้

สถาพร พงษ์พิบูล (2555: 9) ได้เสนอลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่ารับฟังการบรรยาย
2. ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้ให้น้อยลงและเน้นการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้มากขึ้น
3. นักเรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อนวัตกรรม เพื่อให้เกิดความสามารถด้านการคิดในระดับสูง (วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า)
4. เน้นบทบาทให้นักเรียนได้ค้นหาคุณค่าและค่านิยมของตนเอง

เนาวนิตย์ สงคราม (2557: 39-40) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
2. เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับครู โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. เปิดโอกาสให้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน คิด และเขียนในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
5. เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และเกิดแรงจูงใจต่อการเรียนรู้
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาวี ยินดีสุข (2561: 35) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การอ่าน การสืบค้น การอภิปราย การสรุป และการสร้างความรู้ การเขียน และการนำเสนอมากกว่าเป็นผู้รับฟังความรู้จากครูเพียงผู้เดียว
2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า ซึ่งลดกระบวนการถ่ายทอดสารสนเทศให้แก่ผู้เรียน
3. ผู้เรียนได้รับการบ่มเพาะพัฒนาคุณธรรม เจตคติ และคุณค่าที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วม นับเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จัดเป็น Child-Centered
5. ผู้เรียนเรียนรู้แบบรวมพลัง คือทุกคนคิด ทุกคนทำงานเดี่ยว และทุกคนทำงานกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความสามารถ หรือมีความถนัดมากกว่าช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถและความถนัดน้อย
6. ผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรม ทำงานอย่างมีชีวิตชีวาและตื่นตัว

Bonwell and Eison (1991: 2) เสนอลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ ได้แก่

1. นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว
2. นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านทักษะทางภาษา เช่น การอ่าน การพูด การเขียน แล้วจึงเกิดการอภิปรายร่วมกันเป็นต้น
3. นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ มากกว่าการถ่ายทอดความรู้จากครูเท่านั้น
4. นักเรียนได้สำรวจทัศนคติ ค่านิยม และประเมินคุณค่าภายในของตัวตนเองมากขึ้น
5. นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการคิดในระดับขั้นสูง
6. นักเรียนได้รับข้อมูลป้อนกลับจากครูและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย ทั้งการพูด ฟัง คิด อ่าน เขียน พัฒนาทักษะการสื่อสารร่วมกับการคิด ในหลายระดับ และเกิดเจตคติที่ดี มีแรงจูงใจและความคงทนในการเรียนรู้

3.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสามารถเลือกใช้เทคนิคและกลวิธีได้หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมของรายวิชา กระบวนการที่ต้องการพัฒนาทักษะแต่ละด้านหรือลักษณะของชั้นเรียนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกจะเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้ทักษะต่าง ๆ ร่วมไปกับกระบวนการคิดอาจเป็นได้ทั้งรายเดี่ยว รายคู่ หรือรายกลุ่ม และมีกิจกรรมแตกต่างกันไปอย่างหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

Mckinney and Heyl (2008: 34, อ้างถึงใน กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2559: 100-101) และ Mckinney (2010) เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกหรือการเรียนรู้แบบมีชีวิตชีวา ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบคิดเดี่ยว คิดคู่ คิดกลุ่ม (Think-Pair-Share) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นหรือปัญหาที่กำหนด เริ่มจากคิดเดี่ยว 2-5 นาที จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคน 3-5 นาที และนำเสนอความคิดเห็นต่อนักเรียนทั้งหมด
2. การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง (Collaborative learning groups) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยจัดกลุ่มแบบละความสามารถ 3-6 คน เพื่อให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (Student-led review sessions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ อาจถามคำถามให้เพื่อนอาสาตอบ โดยครูจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา
4. การเรียนรู้แบบใช้เกม (Games) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูใช้เกม ปรศนาเข้ามาบูรณาการในการเรียนการสอนซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียนการสอน การมอบหมายงาน และขั้นตอนการประเมินผล
5. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วีดิทัศน์ (Analysis or reactions to videos) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ดูวีดิทัศน์สั้น ๆ 5-20 นาที แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู อาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียน หรือการร่วมกันสรุปเป็นรายกลุ่ม
6. การเรียนรู้แบบโต้วาที (Student debates) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือกลุ่ม
7. การเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ (Student generated exam questions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสร้างแบบทดสอบจากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว เทคนิคนี้เป็น การช่วยตรวจสอบความเข้าใจและประมวผลผลเนื้อหา

8. การเรียนรู้แบบโครงการหรือกระบวนการวิจัย (Mini-research proposals or projects) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงกระบวนการวิจัย โดยให้นักเรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้วางแผนการเรียนรู้ เรียนรู้ตามแผน สรุปความรู้หรือสร้างผลงาน และสะท้อนความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรืออาจเรียกว่า การสอนแบบโครงการ (Project-based learning) หรือการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning)

9. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์กรณีศึกษา (Analyze case studies) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้อ่านกรณีตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์และอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อนักเรียนทั้งหมดในชั้นเรียน

10. การเรียนรู้ผ่านการเขียนบันทึกการเรียนรู้ (Keeping journals or logs) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นเป็นระยะ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน

11. การเรียนรู้ผ่านการเขียนจดหมายข่าว (Write and produce a newsletter) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนร่วมกันผลิตจดหมายข่าวสั้น ๆ อันประกอบด้วยบทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสารและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วเผยแพร่ไปยังบุคคลอื่น ๆ

12. การเรียนรู้โดยการเขียนแผนผังความคิด (Concept mapping) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่น ๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นได้แบ่งปัน ชักถามและแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์เพิ่มเติม

Limbach and Waugh (2012: 6-9) เสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การพัฒนาความสามารถในการอ่าน การคิดขั้นสูงเกี่ยวกับเนื้อหา การปฏิบัติกิจกรรม รวมไปถึงการทบทวนบทเรียน ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมสำหรับนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชั้น สรุปได้ดังนี้

1. การทดสอบหนึ่งนาที (One-Minute Paper) ให้นักเรียนตอบคำถามสั้น ๆ แบบปลายเปิดตอนต้นคาบ โดยใช้คำถามสองคำถามต่อไปนี้ “อะไรคือสิ่งสำคัญที่สุดที่ได้เรียนรู้จากการอ่าน” และ “คำถามสำคัญคำถามใดที่ยังหาคำตอบไม่ได้” นักเรียนอาจตอบคำถามเหล่านี้บนบัตรรายการหรือเขียนลงบนกระดาษที่ไม่ใช่แล้วและส่งกลับมาให้ตรวจ ให้ความเวลาในการอภิปรายผล อาจเป็นช่วงเวลาในคาบเรียนหน้า

2. การเขียนความเรียงขนาดเล็ก (Mini Class Essay) ให้นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับบทอ่านนั้น ๆ โดยให้สร้างคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจซึ่งเกี่ยวข้องกับบทอ่านและให้เวลานักเรียนประมาณ 5-7 นาที เพื่อสร้างความเรียงที่วางโครงเรื่องมาแล้วเป็นอย่างดีสำหรับเขียนตอบคำถาม

3. เรียนรู้ผ่านคำถาม (Study Questions and Beyond) เมื่อมอบหมายงานให้นักเรียนอ่าน ควรใช้คำถามในการกระตุ้นการคิด คำถามเหล่านี้ควรเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ย่อความ ตรวจสอบ หรือประเมินบทอ่าน อาจขยายผลไปสู่กิจกรรมในชั้นเรียนซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการให้เหตุผลเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านและสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้

4. การสอบย่อยออนไลน์ก่อนเริ่มคาบเรียน (Pre-class Online Reading Quiz) เริ่มจากครูสร้างแบบทดสอบย่อยออนไลน์ขนาดสั้นเพื่อประเมินความเข้าใจจากการอ่านให้นักเรียนทำให้เสร็จก่อนที่การอภิปรายในชั้นเรียนจะเริ่มขึ้น จากนั้นให้ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ตามผลคะแนน

5. รู้อะไรข้างในหมวก (What's in the Hat?) ครูให้เขียนแนวคิด ประเด็น วลี หรือคำสำคัญที่แตกต่างกันและมีความสำคัญต่อบทเรียนลงบนบัตรคำ วางบัตรคำแต่ละใบไว้ในหมวกและให้นักเรียนหยิบบัตรคำจากหมวกคนละใบหรือคู่ละใบ จากนั้นให้เวลา 5 นาที ในการระดมความคิดเกี่ยวกับทุกสิ่งที่รู้ในประเด็นหรือคำนั้น ๆ ให้นักเรียนแบ่งปันหัวข้อและให้เวลาในชั้นเรียนอภิปรายว่าแต่ละหัวข้อจะมีความเกี่ยวเนื่องกับบทเรียนอย่างไร กลยุทธ์นี้สามารถใช้เป็นวิธีทบทวนเมื่อสิ้นสุดบทเรียนหรือใช้ทดสอบในตอนท้ายสุดได้

6. การ์ดทดสอบความจำ (ABCDE Flashcards, TF Flashcards) ครูให้นักเรียนสร้างคำถามแบบเลือกตอบ จากนั้นให้นักเรียนชูบัตรขึ้นมาพร้อม ๆ กัน บัตรแต่ละใบจะมีตัวอักษร A B C D E เขียนกำกับไว้เพื่อเป็นคำตอบของแต่ละคน นอกจากนี้อาจจะทำบัตรเพื่อตอบคำถาม ถูก หรือ ผิด โดยใช้ตัวอักษร T และ F ในการตอบคำถาม สิ่งนี้จะช่วยให้ครูรับรู้อย่างรวดเร็วว่า นักเรียนรู้และเข้าใจอะไรบ้าง ในขณะเดียวกันก็มีโอกาสได้สนทนากับนักเรียนในชั้นเรียนไปด้วย จากนั้นครูใช้ข้อมูลในการปรับเปลี่ยนและจัดการอภิปรายเพื่อเสริมสร้างความแม่นยำ

7. นิ้วหัวแม่มือบอกความคิดเห็น (Thumbs up, Thumbs down, Thumbs Sideways) ครูเลือกประเด็นจากเนื้อหาและบอกให้นักเรียนยกนิ้วโป้งทั้งสองข้างขึ้นหากเห็นด้วยกับคำกล่าวนั้น เอนนิ้วโป้งข้างหากไม่เห็นด้วย หรือชี้ไปข้าง ๆ หากไม่มีความเห็น จากนั้นให้ติดตามผลการอภิปรายด้วยว่าเพราะอะไรนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น

8. บันทึกผลการอ่านประจำสัปดาห์ (Weekly Reading Log) ให้นักเรียนทำบันทึกการอ่านประจำสัปดาห์ซึ่งเป็นการตอบคำถามที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว เช่น ประเด็นหลักที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอคืออะไร ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องใดที่มีเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

9. กิจกรรมมุ่งสู่คำถาม (Heading to Question) ครูกำหนดบทอ่านจากนั้นให้เขียนหัวเรื่องหลักจากบทอ่านที่จะมอบหมายให้นักเรียนตั้งคำถาม 5-10 คำถาม ตามหัวเรื่องนั้น โดยแต่ละคำถามต้องเป็นคำถามที่นักเรียนคาดว่าจะมีคำตอบในบทอ่าน ระบุว่ามิกี่คำถามที่มีคำตอบจริง ๆ พร้อมทั้งอภิปรายผลจากการทำนาย

10. การสรุปใจความหนึ่งประโยค (One-Sentence Summary) ให้ผู้เรียนเขียนประโยคใจความสำคัญ โดยตอบคำถามว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร และทำไม” เกี่ยวกับประเด็นที่ผู้สอนกำหนดในชั้นเรียน

11. การทดสอบย่อยแบบกะทันหัน (Pop Quiz) ให้นักเรียนหยิบลูกบอลซึ่งมีหัวข้ออยู่ด้านใน นักเรียนจับกลุ่มกันจากสีของลูกบอล และมีเวลา 5-10 นาที ในการอภิปรายหัวข้อของตนเอง แต่ละกลุ่มจะต้องเลือกตัวแทนออกมานำเสนอผลการศึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้ให้เพื่อนฟัง กิจกรรมนี้สามารถใช้ตรวจสอบความรู้ด้วยคำถามหรือประเด็นใด ๆ ก็ได้

12. การ์ดเบ็ดเตล็ด (Card Trivia) สร้างบัตรข้อมูลโดยกำหนดให้มีคำถามเชิงวิเคราะห์อยู่ด้านหน้าและหมายเลขอยู่ด้านหลัง แปะบัตรเหล่านี้ไว้บนโต๊ะของนักเรียน โดยคว่ำด้านหน้าของบัตรลงและให้ด้านที่มีหมายเลขหงายออกให้เรามองเห็น นักเรียนที่ได้หมายเลขหนึ่งจะถูกเรียกให้เริ่มและเรียงต่อไปกันเรื่อย ๆ นักเรียนแต่ละคนมีเวลา 2 นาที ในการนำเสนอว่า อะไรอยู่บนบัตรของตัวเอง หากนักเรียนคนใดได้บัตรที่ตนเองมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ น้อยมาก นักเรียนคนอื่น ๆ ในคาบเรียนที่ยังไม่ได้บัตรอาจอาสาสลับบัตรกับนักเรียนคนดังกล่าวได้

13. เพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) นักเรียนต้องใช้ทักษะการคิดแล้วเขียนคำตอบ โดยต้องคำนึงถึงระดับของคำถามที่กำลังถาม จากนั้นให้นักเรียนแบ่งปันความคิดกับคู่ของตัวเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนแบ่งปันการสรุปความกับเพื่อนในชั้นเรียน

14. คำตอบไวรัล (Add On Responses) ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากสิ่งที่เพื่อนอีกคนหนึ่งได้พูดไปแล้ว โดยความคิดของนักเรียนจะถูกกระตุ้นโดยการตอบคำถามของนักเรียนอีกคนไปยังอีกคนหนึ่งไปเรื่อย ๆ

15. ประเด็นสนทนากระตุ้นความคิดขั้นสูง (Critical Topic Class Talk) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนโดยการอภิปรายประเด็นสำคัญ ๆ พัฒนาคำถามที่กระตุ้นการคิดขั้นสูง และมีลักษณะปลายเปิด ถามคำถามเพียงหนึ่งคำถามต่อหนึ่งครั้ง ให้หยุดพักหลังจากถามคำถามจบยอมรับทุกคำตอบ และเปลี่ยนตำแหน่งไปรอบห้องเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม

16. โต้ว่าที่สนับสนุนหรือคัดค้าน (Pro/Con) ให้แบ่งเรียนออกเป็นสองกลุ่มเพื่ออภิปรายและโต้เถียงในประเด็นที่กำหนด จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มโต้ว่าที่เสนอความคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งในชั้นเรียน ในส่วนนี้อาจเป็น ข้อดี/ข้อเสีย หรือ เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย โดยมีหมายเลขกำกับข้อดีหรือข้อเสียจากครู เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นที่เป็นการตั้งคำถามหรือต่อยอดประเด็นที่ได้นำเสนอไป หลีกเลี่ยงการตัดสินและต้องแน่ใจว่ามีนักเรียนที่แตกต่างหลากหลายในการนำเสนอแต่ละครั้ง ยุติการโต้ว่าที่หลังจากเวลาผ่านไป 10-15 นาที รวบรวมคำตอบเพื่อระบุรูปแบบที่เกิดซ้ำกัน

17. การระดมสมองในโลกความเป็นจริง (Real World-Brainstorming) ให้นักเรียนระดมสมองเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกซึ่งอาจนำความรู้ใหม่ของตนเองไปใช้ได้ จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

18. สืบค้นและค้นหา (Discover and Search) ให้นักเรียนค้นหาการเรียนรู้ของตนเอง โดยถามคำถาม เช่น นักเรียนได้รับรู้อย่างลึกซึ้งเรื่องใดบ้าง ข้อมูลใดที่นักเรียนเข้าใจระหว่างการเรียน ในชั้นเรียนวันนี้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงอะไรได้บ้างระหว่างข้อมูลซึ่งนำเสนอ อภิปรายในวันนี้กับ ข้อมูลก่อนหน้านี้ เป็นต้น จากนั้นให้นักศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้ของตนเองโดยการถามคำถาม เช่น คำถามอะไรบ้างที่ยังไม่รู้คำตอบ แนวคิดใดบ้างที่ยังคลุมเครืออยู่ ความคิดใดบ้างที่ยังไม่ได้รับการอธิบาย ในชั้นเรียนวันนี้ เป็นต้น

19. แผนภาพความคิด (My Concept Map) ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อสร้างแผนภาพความคิด (แผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ) เกี่ยวกับ แนวคิดเรื่องที่กำลังศึกษาในชั้นเรียน จากนั้นจึงตามด้วยการอภิปรายเป็นกลุ่มใหญ่

20. แลกเปลี่ยนกันสัมภาษณ์ (Interview Give and Take) ให้นักเรียนสัมภาษณ์คู่ ของตนเองเกี่ยวกับแนวคิดหรือความคิดเห็นส่วนตัวในประเด็นนั้น ๆ จากนั้นให้รายงาน ว่า นักเรียน ให้ข้อมูลอะไรในการสนทนาบ้าง และมีข้อมูลใหม่ข้อมูลใดบ้างที่นักเรียนได้รับไป

21. รายงานการเรียนรู้ (Report Your Learning) ให้นักเรียนเตรียมการนำเสนอ ปากเปล่าเป็นเวลา 5 นาทีและสรุปเนื้อหาสั้น ๆ อิงตามข้อมูลในวิชาเรียน ให้นักเรียนในชั้นเรียน มีส่วนร่วมในการถามคำถาม รายงานนี้อาจอยู่ในรูปแบบงานเขียนก็ได้

22. แสดงบทบาทสมมติ (Act Out) ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติโดยใช้บทแสดง ที่ได้รับการปรับแก้จากครุมาเป็นอย่างดีแล้ว สร้างบรรยากาศที่มีความตื่นตัวหลังจากการแสดงบทบาท สมมติ โดยการอภิปรายอย่างละเอียดจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ นักเรียนอาจหาวิธีการที่ เหมาะสมในการแสดงอีกด้วย

23. ฉันกำลังทำอะไรอยู่ (How Am I Doing ?) ให้นักเรียนประเมินงานของเพื่อน โดยต้องแน่ใจว่าแต่ละคนได้รับคำชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนที่ตรงกัน

24. ข้อสอบจะออกอะไร (What Will Be On the Test ?) แบ่งนักเรียนออกเป็นคู่ หรือกลุ่มแล้วให้เขียนคำถามทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน จากนั้นครูผสมคำถามเหล่านั้นไว้ ในการประเมินผลครั้งสุดท้าย

25. ความคาดหวัง ตระหนักคุณค่า และรู้ความต้องการ (I Came Expecting, I Got, I Value, I Want) นักเรียนตอบสนองต่อวิชาเรียน คาบเรียน หัวข้อที่เรียน หรือแนวคิดอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กันโดยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่พวกเขาคาดหวัง สิ่งที่ได้รับ สิ่งที่เขาให้คุณค่า และ สิ่งที่เขายังคงต้องการจะเรียนรู้ต่อไป

สมศรี ตังมงคลเลิศ (2550: 61-62) ได้กล่าวถึง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่สัมพันธ์ กับการอ่านไว้ว่า สามารถใช้กิจกรรมที่หลากหลายในการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่าน แบบมีส่วนร่วม (Active Reading) ซึ่งเป็นการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจความหมาย

คำนิยาม ข้อบ่งชี้ต่าง ๆ แปลความหมาย ตลอดจนระบุใจความสำคัญ เปรียบเทียบหาข้อแตกต่าง วิเคราะห์เหตุและผล จัดลำดับก่อนหลัง หาข้อสรุป และย่อความเรื่องที่สามารถอ่านได้ โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมนักเรียนในการอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาได้ ดังนี้

1. การเรียงลำดับ (Sequencing) เป็นวิธีที่ให้ผลดีวิธีหนึ่ง เนื้อหาสาระที่ให้อ่าน จะจัดแบ่งแยกไว้แล้ว แต่จัดสลับไปมากันไม่เรียงลำดับ แล้วให้จัดเรียงลำดับให้ถูกต้อง

2. การเน้น (Emphasis) วิธีนี้เป็นการให้หาคำ หรือประโยคที่สำคัญในเนื้อหา ที่ให้อ่าน ซึ่งจะช่วยทบทวนเนื้อหาที่อ่าน ในการเน้นนี้ควรสนับสนุนให้นักเรียนขีดเส้นใต้ วง หรือใช้ปากกาเน้นคำหรือข้อความสำคัญที่อาจเป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็น เป็นต้น

3. การเขียนแผนภาพ (Drawing diagram) การเขียนแผนภาพเป็นอีกวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยให้นักเรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาสาระที่อ่าน การลำดับก่อนหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย

4. การตั้งคำถาม (Devising questions) วิธีนี้เป็นการให้นักเรียนอ่านเนื้อหาแล้ว ตั้งคำถามในประเด็นที่สำคัญ พร้อมทั้งให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนคำถาม คำตอบกันเป็นการเรียนรู้จาก กันและกัน ได้แลกเปลี่ยนคำถามคำตอบกัน ครูควรให้มีการอภิปรายคำถามและคำตอบกันในกลุ่มเล็ก และอภิปรายทั้งชั้นด้วย จะช่วยทำให้เกิดการอ่านแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น การที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดความอยากรู้อยากเห็นทำให้เกิดแรงจูงใจในการอ่านมากขึ้น

วิธีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าเมื่อนักเรียนอ่านแล้วตั้งคำถาม หาคำตอบ หาความสัมพันธ์ของประเด็นจากเรื่องที่อ่านได้ จัดลำดับเหตุการณ์ เขียนภาพหรือแผนภาพนั้น ทำให้ได้พัฒนากระบวนการคิด และในการที่นักเรียนได้ร่วมอภิปรายกับเพื่อนทั้งในกลุ่มเล็ก และเพื่อน กลุ่มใหญ่ในชั้นเรียน ทำให้ได้มีโอกาสอย่างมากในการวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น ว่าสอดคล้องกับข้อมูลหรือไม่อย่างไร และสามารถระดมความรู้และความคิดของตน แล้วสะท้อน ความคิดของตนออกมานั้น ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความคิดได้ลึกซึ้งและกว้างไกลขึ้น

นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกยังเป็นเทคนิคง่าย ๆ ที่ครูสามารถเลือกใช้ ให้เหมาะสมกับกับเนื้อหา และมีตัวอย่างกิจกรรมอย่างหลากหลายที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารในทุกด้าน ทั้งการอ่าน การพูด การเขียน โดยกิจกรรมเหล่านี้เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น เพื่อกระตุ้นให้เกิด การแลกเปลี่ยนและอภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดที่สัมพันธ์กับทักษะ เหล่านี้ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่สัมพันธ์กับกระบวนการอ่าน ครูสามารถเลือกได้อย่าง หลากหลายเทคนิควิธี เช่น เรียนรู้ผ่านคำถาม (Study Questions and Beyond) การอ่านเนื้อหาแล้ว ตั้งคำถาม (Devising question) กิจกรรมมุ่งสู่คำถาม (Heading to Question) การเขียนแผนภาพ (Drawing diagrams) การเรียงลำดับเหตุการณ์เชิงเหตุผลจากเรื่องที่อ่าน (Sequencing) เป็นต้น

โดยการตั้งคำถามจะช่วยให้ผู้เรียนอ่านเรื่องราวที่กำหนดให้อย่างมีจุดมุ่งหมาย ในขณะเดียวกัน การเขียนแผนผัง แผนภูมิ หรือแผนภาพนั้น ช่วยให้ผู้อ่านจัดระบบความคิดเกี่ยวกับเนื้อหา และส่งเสริมกระบวนการคิดจากการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการอภิปรายและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและกับครูผู้สอนอีกด้วย กิจกรรมเหล่านี้จึงสามารถนำไปใช้เป็นเทคนิค ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการอ่านได้

3.6 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวคิดสำคัญที่ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือ กระทำมากกว่าการเรียนแบบเดิมที่ฟังครูบรรยายเท่านั้น ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย จะช่วยให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังที่มิชนิกวิชาการได้เสนอไว้ ดังต่อไปนี้

สุระ บรรจงจิต (2551: 34-35) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า เป็นแนวคิดกว้าง ๆ ที่เน้นการมีส่วนร่วมและบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน ครอบคลุมวิธีการเรียน การสอนหลากหลายวิธีซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวคิดเดียวกัน คือให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการ เรียนรู้ของตนเอง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอาศัยหลักการของวิทยาการรู้คิดในการสร้าง กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติการทำงานของสมอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวและ กระตือรือร้นด้านการรู้คิด (Cognitively Active) มากกว่าการฟังผู้สอนในห้องเรียนและการท่องจำ ทำให้ได้การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกจากจะกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเองแล้ว ยังเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียนอีกด้วย

Meyers and Jones (1993: 6) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้เกิด ประโยชน์ในด้านการเพิ่มแรงจูงใจ ลดการแข่งขันในชั้นเรียน รวมไปถึงการแยกตัวจากชั้นเรียนของ นักเรียน นักเรียนทุก ๆ คนจะต้องเรียนรู้ที่จะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ได้รับข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไป ปรับปรุงและพัฒนา การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้จะส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้รู้สึก ว่าคำแนะนำจากผู้อื่นเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

Fink (2003) ระบุไว้ว่า แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแสดงให้เห็นว่า นักเรียน เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้มากกว่าเดิมและเก็บความรู้เหล่านั้นไว้ได้อย่างคงทน เมื่อนักเรียนได้รับความ รู้ด้วยวิธีที่เรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงเป็นผู้รับความรู้เท่านั้น ทำให้เกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้ มากขึ้น เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์ผ่านการอภิปรายที่ช่วยกระตุ้น ความคิด

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการเรียนรู้เชิงรุกช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในตัวนักเรียน ทำให้สามารถแสดงความสามารถด้านการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ เชิงรุกสัมพันธ์อย่างยิ่งกับทักษะทางภาษาผ่านการอภิปรายเขียน พูด และแสดงความคิดเห็นอย่างมี

ปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะเหล่านี้กับเนื้อหาในบทเรียนต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสนุกสนาน ได้รับความสนใจ โต้ตอบและรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และเมื่อมีการให้ข้อมูลป้อนกลับย่อมทำให้นักเรียนได้ประเมินประสิทธิภาพตนเอง และชื่นชมผลงานของผู้อื่นอีกด้วย

4. เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

กลวิธีแผนภูมิความหมาย (Semantic mapping strategy) มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปได้อย่างหลากหลาย เช่น แผนภูมิความหมาย ผังความสัมพันธ์ของความหมาย ผังความสัมพันธ์ทางความหมาย ผังโยงความสัมพันธ์ความหมาย เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า แผนภูมิความหมาย ตามแบบของ วิสาข์ จิตวิตร (2541: 142) และเรียกกิจกรรมที่มีการปฏิบัติร่วมกันตามขั้นตอนว่า กลวิธีแผนภูมิความหมาย (Semantic mapping strategy)

4.1 ความหมายของกลวิธีแผนภูมิความหมาย

นักวิชาการด้านการสอนการอ่านได้ให้นิยามความหมายของกลวิธีแผนภูมิไว้ ดังต่อไปนี้
 แสงทอง คำเสื่อ (2553: 11) สรุปนิยามไว้ว่า แผนภูมิความหมาย คือแผนภูมิหรือแผนผังที่ใช้แสดงเรื่องราวต่าง ๆ โดยการเขียนเพื่อเชื่อมโยงแนวความคิด ข้อมูลของใจความสำคัญ รายละเอียดต่าง ๆ ของเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เหมาะสำหรับการสอนอ่านที่ให้นักเรียนอ่านข้อความ เนื้อเรื่อง แล้วเขียนเป็นแผนภาพ โดยนักเรียนจะต้องใช้ความคิดในการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจข้อความที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

Sinatra R. C. et al. (1984: 22-29) ให้นิยามไว้ว่า แผนภูมิความหมายเป็นการสอนอ่าน โดยการเขียนแผนภูมินำเสนอข้อมูลที่สำคัญจากการอ่านซึ่งแสดงให้เห็นประเด็นสำคัญได้ดีกว่าความเรียง เนื่องจากเป็นการนำเสนอประเด็นสำคัญหรือใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านโดยใช้เส้นโยงเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำ ข้อความ ประเด็นสำคัญต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่าน แผนภูมิความหมายจึงช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของคำศัพท์สำคัญ ข้อความจากเรื่องที่อ่านในรูปแบบต่าง ๆ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน

Johnson, Pittelman, and Heimlich (1986: 779) กล่าวว่า แผนภูมิความหมาย คือการนำข้อมูลสำคัญจากงานเขียนมาจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบให้อยู่ในรูปแบบของการเขียนแผนภูมิ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากบทอ่านพัฒนาขึ้นเป็นความรู้ใหม่ที่สัมพันธ์กับประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้อ่าน

Vadasy and Nelson (2012: 104) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกลวิธีที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยกระตุ้นความรู้พื้นฐานดั้งเดิมที่นักเรียนมีอยู่ และช่วยพัฒนาความเข้าใจและความรู้อย่างลึกซึ้งของทั้งคำศัพท์ และแนวคิดสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยการระดมความคิดเพื่อที่จะสร้างความสัมพันธ์ของคำ ข้อความ และแนวคิดสำคัญของเรื่องที่มีความซับซ้อนออกมาในรูปแบบแผนภูมิแบบต่าง ๆ

Khoii and Shariffar (2013: 202, อ้างถึงใน ทศนีย์ เศรษฐพงษ์, 2559: 69) กล่าวว่า การสร้างแผนภูมิความหมายช่วยให้ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์ของข้อความที่อ่านในรูปแบบต่าง ๆ โดยการเขียนสรุปข้อความ แล้วเขียนเส้นเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อความ จัดรวบรวมข้อความสำคัญเข้าเป็นกลุ่มตามหัวข้อหรือแยกประเภท แยกแยะคำและข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องออก โดยผู้อ่านจะต้องอ่านอย่างเป็นลำดับขั้นตอน มีการศึกษาโครงสร้างของบทอ่านแต่ละประเภท สรุปใจความสำคัญ และลำดับความสัมพันธ์ของข้อความจากเนื้อหาของบทอ่าน

สรุปได้ว่า กลวิธีแผนภูมิความหมาย คือการเขียนแผนภูมิจากบทอ่านเพื่อจัดระบบของข้อมูล และความหมายของข้อความที่อ่าน จำแนกประเภท และหาความสัมพันธ์ของบทอ่านเพื่อช่วยให้ผู้อ่านสรุปใจความสำคัญ เข้าใจความสัมพันธ์ของเนื้อหา และแยกแยะข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ

4.2 ลักษณะสำคัญของกลวิธีแผนภูมิความหมาย

กลวิธีแผนภูมิความหมายมีความเกี่ยวข้องกับการนำมาใช้กับการสอนอ่าน ดังที่มีนักวิชาการด้านการอ่านได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญไว้ (Johnson et al., 1986: 779-782; Vadasy & Nelson, 2012: 104-105) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. กลวิธีแผนภูมิความหมายให้ความสำคัญกับกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจเรื่อง ที่อ่านตามประสบการณ์หรือพื้นฐานความรู้เดิมของคนที่อยู่เกี่ยวกับคำศัพท์ หรือข้อความ และสร้างความเข้าใจความหมายของคำศัพท์จากบทอ่าน เพราะบางครั้งคำเหล่านั้นเป็นคำที่เป็นนามธรรม หรือมีแนวคิดสำคัญที่ซ่อนนัยอยู่ ผู้อ่านต้องค้นหาความหมายด้วยการระดมสมองและอภิปรายเพื่อนำคำไปใช้ในบริบทอื่น ๆ ได้ต่อไป

2. ความเข้าใจประเด็นสำคัญของบทอ่านมาจากการใช้ความรู้เดิมเกี่ยวกับคำศัพท์ ตามบริบทที่อ่าน และจากการนำมาจัดกลุ่มคำหรือข้อความที่มีความหมายสัมพันธ์กันเข้าด้วยกันตามหัวข้อที่กำหนดขึ้น แยกแยะกลุ่มคำเพื่อนำมาจัดหมวดหมู่ให้อยู่ในหัวข้อเดียวกัน หรือกำหนดเป็นหัวข้อย่อย แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน

3. การจัดกลุ่มคำ ข้อความจากบทอ่าน ผู้อ่านต้องวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหา วิเคราะห์ประเด็นความเหมือนหรือความแตกต่าง ความเป็นเหตุเป็นผลของข้อความต่าง ๆ จึงทำให้สอดคล้องกับการอ่านในระดับขั้นของการวิเคราะห์ได้ การวิเคราะห์บทอ่านจะเกิดขึ้นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่น

สรุปได้ว่า กลวิธีแผนภูมิความหมายมีลักษณะสำคัญที่ช่วยจัดระบบข้อมูล และพิจารณาหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของข้อความต่าง ๆ ทำให้ลักษณะสำคัญเหล่านี้เป็นการเชื่อมโยงความคิดและสร้างความหมายจากตัวผู้อ่าน และช่วยให้ถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นแผนภูมิอย่างเป็นระบบ และเกิดการปฏิสัมพันธ์เพื่อทบทวน อภิปรายร่วมกับผู้อื่นจนหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลได้

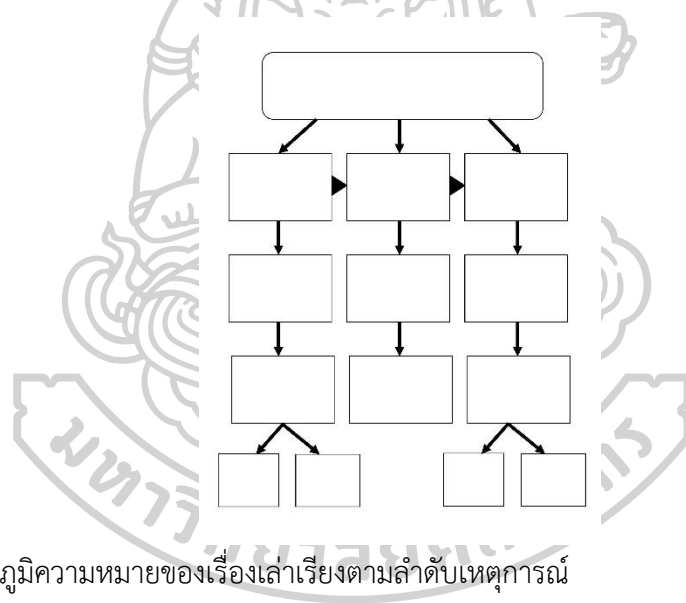

4.3 รูปแบบของแผนภูมิความหมาย

การเขียนแผนภูมิความหมายมีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน นักวิชาการทางด้าน การอ่าน ได้เสนอรูปแบบแต่ละประเภทของแผนภูมิที่เหมาะสมสำหรับบทอ่านแต่ละรูปแบบซึ่งมีลักษณะ การเขียนที่แตกต่างกัน ดังนี้

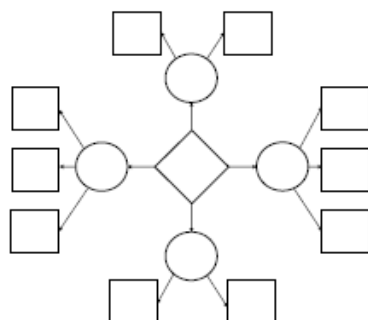
Sinatra R., Stahl-Gemake J., and Morgan (1986: 5, อ้างถึงใน วิสาข์ จิตวิตร์, 2541: 143-146; ทศนีย์ เศรษฐพงษ์, 2559: 75-76) แบ่งแผนภูมิความหมายออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. แผนภูมิความหมายของเรื่องเล่าเรียงตามลำดับเหตุการณ์ (Narrative sequential organization of sequential/episodic map) แผนภูมิความหมายชนิดนี้แสดงโครงสร้างของเรื่อง เล่าซึ่งเกิดขึ้นตามลำดับเวลา กรอบสี่เหลี่ยมบนสุดเป็นใจความสำคัญของเรื่องหรือหัวข้อเรื่อง กรอบสี่เหลี่ยมลำดับที่สองเป็นเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของเรื่อง ส่วนที่อยู่ในลำดับรองลงมาเป็นเหตุการณ์ ย่อย ๆ ที่มาสนับสนุนกรอบสี่เหลี่ยมแต่ละอันเชื่อมโยงด้วยลูกศร การเขียนแผนภูมิรูปแบบนี้เหมาะ กับบทอ่านประเภทบันเทิงคดีขนาดสั้น

ภาพที่ 3 แผนภูมิความหมายของเรื่องเล่าเรียงตามลำดับเหตุการณ์
ที่มา: Sinatra R. et al. (1986: 7)

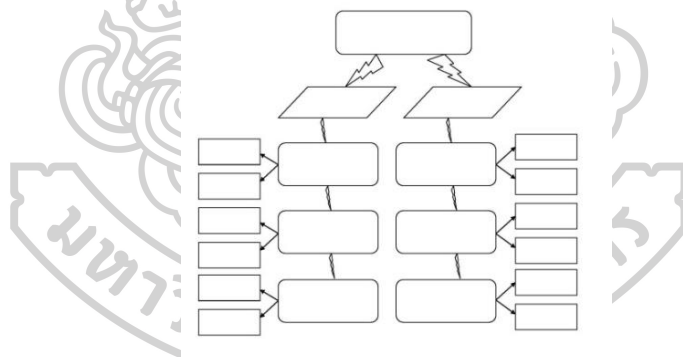
2. แผนภูมิความหมายของเรื่องเชิงบรรยาย (Thematic or descriptive map) ใช้บรรยายลักษณะต่าง ๆ ของแก่นเรื่องว่ามีรายละเอียด หรือองค์ประกอบอะไรบ้าง โดยมีใจความสำคัญ ในกรอบตรงกลางแล้วโยงความสัมพันธ์จากใจความสำคัญไปยังหัวข้อสำคัญด้วยเส้นตรง จากนั้นก็ เรียงความสัมพันธ์ของรายละเอียดต่าง ๆ เข้ากับหัวข้อที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งใช้กับเรื่องราวที่แสดง รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ หรือสถานที่

ภาพที่ 4 แผนภูมิกความหมายของเรื่องเชิงบรรยาย

ที่มา: Sinatra R. et al. (1986: 7)

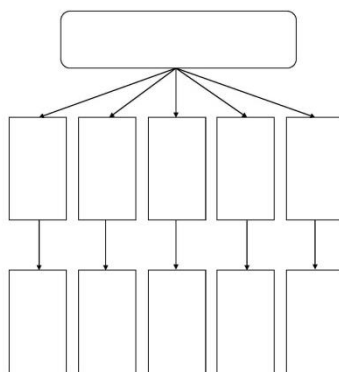
3. แผนภูมิกความหมายของเรื่องเชิงเปรียบเทียบ (Comparative and contrastive map) รูปแบบนี้เริ่มจากการเขียนหัวเรื่องที่จะเปรียบเทียบเป็นกรอบบนสุด แล้วใช้เครื่องหมายลูกศรโยงไปยังกรอบด้านซ้ายแสดงความเหมือนกัน ลูกศรหยุกเชื่อมไปยังกรอบด้านขวาแสดงความแตกต่าง จากนั้นก็มีรายละเอียดที่เป็นประเด็นย่อยสนับสนุนประเด็นหลักอยู่ในกรอบแต่ละด้าน

ภาพที่ 5 แผนภูมิกความหมายของเรื่องเชิงเปรียบเทียบ

ที่มา: Sinatra R. et al. (1986: 7)

4. แผนภูมิกความหมายของเรื่องจำแนกประเภท (Classification map) โดยจะแสดงความสัมพันธ์ของหัวเรื่องกับตัวอย่างหรือคุณสมบัติ คุณลักษณะ โดยกรอบหัวเรื่องจะอยู่ด้านบนสุด กรอบตัวอย่างหรือคุณสมบัติหรือรายละเอียดที่เป็นข้อมูลสนับสนุนจะโยงเส้นลงมากรอบด้านล่างใต้หัวเรื่องใหญ่ตามลำดับความสำคัญแผนภูมิกรูปแบบนี้เหมาะกับการเขียนประเภทความเรียง หรือพรรณนาโวหาร

ภาพที่ 6 แผนภูมิความหมายของเรื่องจำแนกประเภท

ที่มา: Sinatra R. et al. (1986: 7)

Schmidt (1986: 112-117, อ้างถึงใน วิสาข์ จิตวิวัฒน์, 2541: 147-150) แบ่งรูปแบบแผนภูมิความหมายตามลักษณะโครงสร้างของบทอ่านออกเป็น 5 แบบ ได้แก่

1. แผนภูมิความหมายรูปแมงมุม (Spider Map) แสดงถึงใจความสำคัญ ขาของแมงมุมซึ่งเป็นเส้นนอนเป็นข้อความที่มาสืบสนใจความสำคัญ ส่วนเส้นทแยงแสดงถึงรายละเอียดปลีกย่อยเหมาะสำหรับใช้แสดงความสัมพันธ์ของบทอ่านที่แสดงใจความสำคัญและรายละเอียดสนับสนุนไว้ชัดเจน

2. แผนภูมิความหมายแสดงลำดับเวลา (Descending Ladder Map or Time Ladder Map) ใช้แสดงความสัมพันธ์บทอ่านที่แสดงลำดับเวลา กระบวนการ หรือขั้นตอนและการบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ เรียงตามลำดับก่อน-หลัง

3. แผนภูมิความหมายแสดงเหตุและผล (Course/Effect Map) เป็นแผนภูมิที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ของบทอ่านที่แสดงเหตุและผลใช้รูปลูกศรแสดงเหตุ และกรอบสี่เหลี่ยมแสดงผล

4. แผนภูมิความหมายวงกลมซ้อนเปรียบเทียบความเหมือนหรือความต่าง (Comparison/Contrast Map) ใช้แสดงความสัมพันธ์บทอ่านที่เปรียบเทียบความเหมือนหรือความต่างกันสิ่งที่ต่างกันจะอยู่ในวงกลมคนละวง ส่วนลักษณะที่เหมือนกันอยู่ในส่วนซ้อนกันของวงกลมทั้งสอง

5. แผนภูมิความหมายรูปแบบผสม (Combined Maps) เป็นแผนภูมิที่ใช้กับบทอ่านที่มีเนื้อหาซับซ้อนหรือใช้รูปแบบการเขียนหลากหลายอยู่ในเรื่องเดียวกันอาจเป็นแผนภูมิผสมแบบแมงมุมกับลำดับเวลาเข้าด้วยกันก็ได้

จะเห็นได้ว่า แผนภูมิความหมายมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการอ่านโดยเฉพาะ และมีความสัมพันธ์กับบทอ่านแต่ละประเภทที่มีรูปแบบการเขียน และองค์ประกอบของข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนี้ บทอ่านที่เป็นเรื่องราว เช่น บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้นเหมาะสำหรับใช้แผนภูมิความหมายแผนภูมิความหมายของเรื่องเล่าเรียงตามลำดับเหตุการณ์ บทอ่านที่มีรายละเอียด

การพรรณนาข้อมูล เหมาะสำหรับใช้แผนภูมิความหมายของเรื่องเชิงบรรยาย บทอ่านที่มีการเปรียบเทียบ ข้อมูลเหมาะสำหรับใช้แผนภูมิความหมายของเรื่องเชิงเปรียบเทียบ บทอ่านที่ประกอบด้วยข้อมูล ปลีกย่อยจำนวนมากหลากหลายประเด็นย่อยที่นำมาสนับสนุนเหมาะสำหรับใช้แผนภูมิความหมายของเรื่องจำแนกประเภท หรืออาจจะใช้แผนภูมิผสมกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องหรือบทอ่านหรือ การสร้างรูปแบบแผนภูมิขึ้นมาด้วยตนเองก็ได้

4.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมาย

นักวิชาการทางการอ่านได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธี แผนภูมิความหมายที่เป็นขั้นตอนไว้ ดังต่อไปนี้

Sinatra R. C. et al. (1984: 25) เสนอการจัดกิจกรรมหลังจากการอ่านโดยใช้กลวิธี แผนภูมิความหมาย ดังนี้

1. สร้างแผนภูมิความหมายที่สมบูรณ์ โดยเริ่มต้นจากการกำหนดชื่อเรื่อง และคำศัพท์ สำคัญ
2. สนทนากับนักเรียนเรื่องคำศัพท์และแนวคิดหลักเพื่อเลือกประเภทแผนภูมิความหมาย
3. กำหนดคำถามที่มีประโยชน์สำหรับการอ่านเพื่อให้อ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย และให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียด
4. ประเมินความเข้าใจในการอ่านด้วยการตอบคำถามเกี่ยวกับแนวคิดหลักและ รายละเอียดต่าง ๆ

Reutzel and Cooter (2003: 326, อ้างถึงใน ทศนีย์ เศรษฐพงษ์, 2559: 80) อธิบายขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมาย สรุปได้ดังนี้

1. ครูกระตุ้นความสนใจโดยใช้คำถามเพื่อชวนให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับบทอ่าน เช่น เนื้อหาจากบทอ่านนี้เกี่ยวข้องกับอะไร มีความรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับบทอ่าน รู้จักนักเขียนท่านนี้บ้างหรือไม่
2. ร่วมกันหาตัวแทนเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญที่จะศึกษา ครูช่วยบันทึกคำ สำนวน หรือข้อความที่ผู้เรียนระดมสมองร่วมกัน จากนั้นหาตัวร่วมกันเพื่อเลือกหัวข้อ
3. อ่านบทอ่านอย่างละเอียด โดยครูต้องกระตุ้นและซักถามให้นักเรียนร่วมกันกำหนด หัวข้อหลัก หัวข้อย่อย และคำศัพท์อื่น ๆ จากบทอ่านว่ามีความสัมพันธ์กับข้อความที่อ่านหรือไม่ อย่างไร คำศัพท์ดังกล่าวมีข้อความอะไรเป็นข้อมูลสนับสนุน และนำคำศัพท์ สำนวน หรือข้อความนั้น มาเป็นประเด็นในการอภิปราย
4. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอาจเป็นรายเดี่ยวหรือคู่เพื่อเขียนข้อความที่เป็นข้อมูลใหม่ ลงในแผนภูมิความหมาย
5. นักเรียนทุกคนร่วมกันอภิปรายซึ่งเป็นกิจกรรมหลังการอ่านเกี่ยวกับประเด็น คำถามที่ยังติดค้างอยู่

Vadasy and Nelson (2012: 104-105) สรุปการจัดกิจกรรมโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ครูและนักเรียนกำหนดคำศัพท์ ส่วนวน และข้อความที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นสำคัญจากบทอ่าน
2. เขียนคำสำคัญ ข้อความแล้วนำมาเขียนในรูปแบบแผนภูมิ โดยการจัดกลุ่มข้อความตามที่ได้กำหนดหัวข้อร่วมกันไว้
3. อ่านบทอ่านร่วมกันอีกครั้งหลังจากการเขียนแผนภูมิความหมาย
4. หลังจากการอ่าน ร่วมกันพิจารณาแผนภูมิความหมายอีกครั้ง แล้วเพิ่มเติมคำหรือจัดหมวดหมู่ ประเภทของคำหรือข้อความใหม่ รวมทั้งอาจมีการหาข้อความมาอ้างอิงคำสำคัญที่เลือกมาเขียน

สรุปได้ว่า กลวิธีแผนภูมิความหมายเป็นเทคนิคที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ 1) การระดมสมองวิเคราะห์เลือกคำศัพท์สำคัญหรือข้อความ 2) การเลือกและสร้างแผนภูมิความหมาย 3) การอ่านอีกครั้งและทบทวนแก้ไข และ 4) การเขียนความเรียงสรุปประเด็นสำคัญ

4.5 ประโยชน์ของกลวิธีแผนภูมิความหมาย

กลวิธีแผนภูมิความหมายเป็นเทคนิคที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านตามแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีส่วนร่วมและกระตือรือร้น ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตั้งแต่ขั้นต้น คือ การระดมสมอง การสร้างแผนภูมิความหมาย การทบทวนและอภิปรายรวมถึงมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหลังการอ่าน ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สอดคล้องกับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ที่ได้ดีอีกด้วย ดังที่ ทักษิณี เศรษฐพงษ์ (2559: 80) ได้อธิบายไว้ สรุปได้ดังนี้

1. การเขียนแผนภูมิความหมายเป็นการช่วยจัดระบบความคิดผู้อ่านเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาตามโครงสร้างงานเขียนแต่ละประเภท การเขียนแผนภูมิความหมายจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามโครงสร้างและลักษณะของรูปแบบงานเขียนแต่ละประเภท
2. การอภิปรายร่วมกันจะทำให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจ ประเมินและตีความข้อความร่วมกันกับเพื่อนร่วมกลุ่มในชั้นเรียน โดยกระบวนการตีความความหมายเกิดจากการสร้างจินตภาพ (แผนภูมิความหมาย) จากบทอ่าน การเชื่อมโยงว่าคำศัพท์ และข้อความนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ส่วนไหนของบทอ่านเป็นเหตุและเป็นผลกันและนำไปสู่การอ่านในระดับวิเคราะห์ได้
3. การเขียนแผนภูมิความหมายจะต้องผ่านการวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาและวิเคราะห์ว่าข้อมูลที่อ่านเหมาะสมกับแผนภูมิรูปแบบใด และสรุปเรื่องที่อ่านอย่างเป็นเหตุเป็นผล พิจารณาทั้งความสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ และการเชื่อมโยงข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลหรือเกี่ยวข้องกัน

นอกจากนี้แผนภูมิความหมายยังช่วยพัฒนาความเข้าใจคำศัพท์ และนำไปสู่ความเข้าใจเนื้อเรื่องและช่วยพัฒนาความคิดควบคู่กันไปด้วย โดยเป็นการฝึกการคิดเป็นลำดับขั้นตอนในขณะที่อ่าน อภิปราย และช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนอีกด้วย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558: 278-279)

สรุปได้ว่า แผนภูมิความหมายเป็นการเขียนวิเคราะห์บทอ่านตามลักษณะเนื้อหาและวิเคราะห์ว่าข้อมูลเหมาะสมกับแผนภูมिरูปแบบใด และสรุปเรื่องทีอ่านอย่างเป็นเหตุเป็นผลพิจารณาทั้งความสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลหรือเกี่ยวข้องกัน ทำให้ลักษณะสำคัญเหล่านี้สอดคล้องและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่าน ร้อยแก้ว และช่วยจัดระบบความคิดของผู้เรียนหลังจากการอ่านในเบื้องต้นได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจนำมาใช้ในชั้นปฏิบัติการ เพื่อใช้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วในระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์

จากการศึกษางานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่ามีกรนำรูปแบบการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้พัฒนาความสามารถด้านการวิเคราะห์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนี้

มลิสา สดสุขชาติ (2550) พัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกุมภวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2 โดยใช้วิธีสอน 5E มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย โดยวิธีสอน 5E เรื่องมอม เรื่องสายใยธรรมชาติคือสายใยแห่งชีวิต และเรื่องนिरาศพระบาท โดยมีคะแนนและจำนวนผู้เรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยมีคะแนนและจำนวนผู้เรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนกุมภวาปี สังกัดสำนักงานการศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 13 แผน แบบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์แบบปรนัยจำนวน 60 ข้อ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งปรนัยและอัตนัยจำนวน 60 ข้อ และแบบบันทึกของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยเรื่องมอม เรื่องสายใยธรรมชาติคือสายใยแห่งชีวิต และเรื่องนिरาศพระบาททั้ง 3 เรื่อง นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมอม เรื่องสายใยธรรมชาติคือสายใยแห่งชีวิต และเรื่องนिरาศพระบาท

หลังจากทดสอบแล้วทั้ง 3 เรื่อง มีนักเรียนจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

ทัศนีย์ หนูนาค (2550) ศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของเดอ โบโน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ตามเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของเดอ โบโน และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของเดอ โบโน กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของเดอ โบโน จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งจัดการเรียนการสอนแบบปกติ จำนวน 40 คน ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนทั้งสองกลุ่มด้วยตนเอง ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 16 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการอ่านวิเคราะห์ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของเดอ โบโน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแบบหมวก 6 ใบ ของเดอ โบโน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแบบหมวก 6 ใบ ของเดอ โบโน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์สูงกว่าการสอนแบบปกติ

วิภาวดี นวลพัต (2555) ศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธิพิสัยของบลูม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ กำหนดเกณฑ์ผ่าน 70/70 และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธิพิสัยของบลูม กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รัชมิ่งคลาสิก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 26 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-experimental Research) แบบกลุ่มเดียว (One-Shot Case study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ นวัตกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธิพิสัยของบลูม และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้นวัตกรรมจำนวน 8 แผน 2. เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผล ประกอบด้วย 1) ผลความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ แบบประเมินผลงานนักเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ 2) ผลความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธิพิสัยของ บลูม ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนมีค่า 74.08/80.77 แสดงว่านักเรียนมีคะแนนจากการประเมินผลงานและการทดสอบรวมเฉลี่ยร้อยละ 74.08 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 80.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 70/70 ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่วิเคราะห์จากแบบประเมินผลงาน (Scoring Rubric) พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา สามารถวิเคราะห์ ประเมินค่า นำไปใช้ และสร้างผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นตรงประเด็น ตกแต่งผลงานสวยงาม แต่การใช้ภาษายังบกพร่องในการเรียบเรียงคำ ใช้ภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน สะกดผิด และลายมือไม่สวยงาม

ธนชพร พุ่มภชาติ (2555) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบเหตุและผลที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลและการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้รูปแบบเหตุและผลกับนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 82 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบเหตุและผล จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลและการอ่านวิเคราะห์ และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ การทดลองใช้ระยะเวลา คือ 16 คาบ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบเหตุและผลมีความสามารถในการให้เหตุผลสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบเหตุและผลมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

จุฑาทิพย์ อินทร์ช่วย (2558) ศึกษาความสามารถการอ่านวิเคราะห์บทกวีร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-PLUS มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านวิเคราะห์บทกวีร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-PLUS และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-PLUS กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมาคมเลขานุการสตรี 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม แบบการทดลองใช้แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านวิเคราะห์บทกวีร้อยแก้ว 2) แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านวิเคราะห์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-PLUS ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการอ่านวิเคราะห์บันเทิงคดีร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-PLUS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-PLUS โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

Bradarich (2012) ได้ประเมินผลความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จากกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการสอนเชิงปฏิบัติการการอ่านวิเคราะห์ (PARLI) โดยใช้การวิจัยแบบรายกรณีศึกษาแบบผสมผสานวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินการอ่านของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกรณีศึกษา นักเรียนจำนวน 7 คนมีผลประเมินการอ่านสูงขึ้นระดับ 2 ใน 3 ของการวัดและประเมินผล โดยการทดลองใช้เนื้อหาจากบทอ่านร้อยแก้วประเภทเรื่องเล่า สารคดี และบทอ่านร้อยแก้วเชิงอธิบาย

Abdelrasoul (2014) ศึกษาผลการใช้กลยุทธ์วงจรการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์และทักษะสังคมของนักเรียนชาวอียิปต์ที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกลยุทธ์วงจรการอ่าน และเปรียบเทียบทักษะทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนจำนวน 44 คน จากโรงเรียนในโซฮัค ประเทศอียิปต์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบด้านทักษะการอ่านวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสอบถามด้านทักษะสังคม และแบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คะแนนทักษะการอ่านวิเคราะห์หลังเรียนด้วยกลยุทธ์วงจรการอ่านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และคะแนนทักษะสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยนักเรียนมีความสามารถในการค้นหาความหมายของคำตามพจนานุกรม การแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การคาดเดาหัวเรื่องที่กำหนดให้อ่าน การเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านกับประสบการณ์เดิม และกระบวนการทำงานกลุ่ม

Talebi and Talebi (2015) ศึกษาผลของกลยุทธ์การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียนชาวอิหร่านระดับสูงที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียนชาวอิหร่านก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการใช้กลยุทธ์การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ 8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวอิหร่านจำนวน 96 คน ที่เข้าร่วมการทดสอบ Test of English as a Foreign Language (TOEFL) ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้เรียนชาวอิหร่านที่เรียนด้วยกลยุทธ์การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ร่วมกับบทความจากหนังสือและแบบทดสอบ SAT

ปี 2006 และ Cambridge IELTS 7 มีคะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและกระบวนการ 5 ขั้น

แนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางที่มีผู้ศึกษาไว้จากหลากหลายนักคิดและนักวิชาการต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิทยานิพนธ์ที่นำแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางภาษา รวมถึงทักษะการคิดที่สัมพันธ์กับทักษะทางภาษา ทั้งนี้ยังรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 5 ขั้นตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอีกด้วย พบงานวิจัยดังต่อไปนี้

วันเพ็ญ คำเทศ (2549) ศึกษาผลของการเรียนการสอนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ ที่มีต่อความสามารถในการเขียนอนุเขตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางความสามารถในการเขียนอนุเขตของนักเรียนกลุ่มที่เรียนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนกลุ่มที่ได้เรียนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ และกลุ่มควบคุมจำนวน 40 คน เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการเขียนอนุเขต แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์ทางความสามารถในการเขียนอนุเขตในแต่ละช่วงพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มที่เรียนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาเท่ากับ 75.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ ร้อยละ 70 นักเรียนกลุ่มที่เรียนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มที่เรียนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประภาทิพย์ ภูนคร (2555) ศึกษาผลของการใช้เทคนิค Five-Step Model ที่มีต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของ

การฝึกใช้เทคนิค Five-Step Model ที่มีต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกใช้เทคนิค Five-Step Model กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกใช้เทคนิค Five-Step Model กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางบัว (เพ่งตั้งตรงจิตรวิทยาการ)ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2555 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกใช้เทคนิค Five-Step Model จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โปรแกรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยเทคนิค Five-Step Model ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกใช้เทคนิค Five-Step Model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกและในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่ได้รับการฝึกใช้เทคนิค Five-Step Model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่ได้รับการฝึกใช้เทคนิค Five-Step Model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากหลังการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์ (2559) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการ 5 ขั้น ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี จำนวน 74 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น และกลุ่มควบคุมซึ่งจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุก และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ รวม 32 คาบ ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้

กระบวนการ 5 ชั้นมีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

ผู้วิจัยศึกษาวิทยานิพนธ์ที่นำกลวิธีแผนภูมิความหมายใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป พบว่าส่วนใหญ่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการอ่านในรายวิชาภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ และยังพบว่ามีการใช้จัดกิจกรรมรายวิชาการอ่านวิชาภาษาไทยในระดับปริญญาตรีดังต่อไปนี้

สุขชาย สันติจิตรุ่งเรือง (2547) ศึกษาการใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 23 คน จากโรงเรียนพุทธจักรวิทยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ระยะเวลาในการทดลองทั้งหมด 18 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านโดยการใช้แผนภูมิความหมาย แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษโดยการใช้แผนภูมิความหมาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพุทธจักรวิทยามีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้การอ่านโดยการใช้แผนภูมิความหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปรียาภรณ์ ศุภมงคล (2553) ศึกษาระดับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมายกับการสอนโดยให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านด้วยตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมายกับการสอนโดยให้ผู้เรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ที่กำลังเรียนรายวิชา การอ่านสู่การเขียนภาษาอังกฤษ (อ 40217) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 43 คน โดยจัดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่หนึ่ง และกลุ่มตัวอย่างที่สอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่หนึ่งจะได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมาย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สองจะได้รับการสอนโดยให้ผู้เรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเรียน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ ผู้วิจัยทำการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มหลังจากสิ้นสุดการเรียนในคาบเรียนสุดท้ายโดยใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีชุดคำถาม

ที่ครอบคลุมความเข้าใจในการอ่านที่ระดับความรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์ และการวิเคราะห์ ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมาย มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษในระดับความรู้มากที่สุด นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านด้วยตนเองมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษในระดับความรู้มากที่สุด นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมายมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษในระดับความรู้ การประยุกต์ และการวิเคราะห์ไม่แตกต่างกับระดับความเข้าใจ การอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านด้วยตนเอง ยกเว้นที่ระดับความเข้าใจ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

แสงทอง คำเสื่อ (2553) ศึกษาการใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ความคงทนในการจำคำศัพท์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และความคงทนในการจำคำศัพท์ของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมาย และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอนโดยใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมายจำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัดความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการเรียนโดยใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนการเรียน ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้คำศัพท์หลังการทดสอบครั้งแรกไปแล้ว 14 วัน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้คำศัพท์หลังเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมายมีความคงทนในการจำคำศัพท์ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมายโดยภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก

สุภรัตน์ สท้านพล (2554) ศึกษาการใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา ซึ่งเรียนวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน รหัส อ 32204 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 34 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน

ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังทดลอง และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนการใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นหลังจากได้รับการเรียนการใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการเรียนการใช้แผนภูมิความหมายช่วยให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องได้เข้าใจง่ายขึ้นซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.53

ฉลอง รัตนพงษ์ (2557) ได้พัฒนารูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ยุทธวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ยุทธวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย คู่มือการใช้รูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ยุทธวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมาย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีแบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ยุทธวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีชื่อว่า “PMPC Model” พบว่ารูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจมีประสิทธิภาพ 74.46/73.27 และประสิทธิผลของรูปแบบพบว่า หลังเรียนตามรูปแบบนักศึกษามีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเรียนตามรูปแบบนักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

ทัศนีย์ เศรษฐพงษ์ (2559) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีผังสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบกับกลวิธีแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตระดับอุดมศึกษา และเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจำนวน 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 1 ภาคการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ และเกณฑ์การประเมินแบบบันทึกผลการอ่าน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตระดับอุดมศึกษา โดยมีหลักการ 4 ประการ คือ 1. การเรียนรู้กลวิธีการอ่านจากต้นแบบและเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมเกี่ยวกับบทอ่าน 2. การเรียนรู้บทอ่านจากการเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมกับคำศัพท์สำนวน และข้อความสำคัญ 3. การระบุและขยายความรู้จากการอ่าน 4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินการอ่านโดยแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้และฝึกอ่านตามต้นแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นอ่านและเชื่อมโยงความหมาย ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การอ่าน การวัดและประเมินผลความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ดำเนินการก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน และประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์พบว่าด้านการวิเคราะห์ส่วนประกอบงานเขียนและการแสดงความคิดเห็นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการตีความสูงกว่าก่อนการทดลอง แต่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียน 4 ระยะของการทดลองสูงขึ้นตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Emor, Luwandi, and Dwi (2012) ศึกษาผลการใช้แผนภูมิความหมายที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้บทอ่านร้อยแก้วเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนเกรด 7 โดยใช้แผนภูมิความหมาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีการศึกษา 2011 โรงเรียน SMP N1 Samalantan ในประเทศอินโดนีเซีย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบแบบเลือกตอบและแบบจับคู่จำนวน 20 ข้อร่วมกับบทอ่านร้อยแก้วเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์หลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนภูมิความหมายอยู่ในเกณฑ์ระดับดีสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับต่ำ

Amoush (2012) ศึกษาผลการใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศจอร์แดน มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายกับกลุ่มที่เรียนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษามหาวิทยาลัย Al-Balqa Applied ประเทศจอร์แดน รวมทั้งหมด 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

Zahedia and Abdib (2012) ศึกษาผลการใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

เปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ และเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายกับวิธีการแปลแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้คำศัพท์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศสูงกว่าก่อนเรียน และการเรียนรู้คำศัพท์ของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายกับกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการแปลแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Dilek and Yuruk (2013) ศึกษาผลการใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายที่มีต่อความเข้าใจคำศัพท์ของนักศึกษาภาควิชาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยซึลัค มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจคำศัพท์ของนักศึกษาที่สอนโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายกับวิธีการปกติ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นต่อเทคนิคการจดจำคำศัพท์โดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาภาควิชาภาษาต่างประเทศที่มีระดับผลการเรียนภาษาอังกฤษก่อนระดับกลาง (pre-intermediate) จำนวน 32 คน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายมีความเข้าใจคำศัพท์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มทดลองมีความเชื่อมั่นต่อเทคนิคการจดจำคำศัพท์โดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายสัมพันธ์กับความเข้าใจคำศัพท์

จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันมีงานวิจัยที่พัฒนาด้านการอ่านวิเคราะห์ด้วยรูปแบบการสอนเทคนิคการสอนต่าง ๆ ทั้งวิธีสอนโดยใช้แผนที่ความคิด รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค KWL Plus, เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ, 5E, รูปแบบเหตุและผล เป็นต้น ทั้งนี้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารได้ โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนตามแนวคิดดังกล่าวคือ กระบวนการ 5 ขั้น ซึ่งพัฒนาการคิดทั้งในระดับวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ดังนั้นจึงสามารถที่จะนำมาใช้พัฒนาการอ่านวิเคราะห์ซึ่งสัมพันธ์กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ โดยผู้วิจัยยังนำมาใช้ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายซึ่งเป็นเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมหลังการอ่านและช่วยจัดการระบบความคิดเพื่อแยกแยะหาเหตุผล และเปรียบเทียบข้อมูลได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จึงสามารถที่จะนำมาพัฒนาการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่นำกลวิธีแผนภูมิความหมายนำมาใช้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ส่วนรายวิชาภาษาไทยพบในการวิจัยของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยจึง

สนใจนำมาใช้ศึกษาในรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนการอ่านที่ส่งเสริมกระบวนการคิดและการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนได้อีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ตอนร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research) แบบการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 142-144) แบบแผนการวิจัยแสดงในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 แบบแผนการวิจัย

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T ₁	แทน	การวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วก่อนการทดลอง
X	แทน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย
T ₂	แทน	การวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วหลังการทดลอง

วิธีและขั้นตอนการวิจัย

1. ขั้นตอนการเตรียมการวิจัย

- 1.1 ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 กำหนดประชากรการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษา

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย จำนวน 5 แผน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

รายละเอียดการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการวิจัย

1.1 ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และคำอธิบาย รายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อเป็นแนวทางใน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรและตัวชี้วัด

1.1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

1.1.3 ศึกษาเอกสารและตำราเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบ วัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว และการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

1.2 กำหนดประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษา

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลัง ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 8 ห้องเรียนที่จัดห้องเรียนแบบละความสามารถ จำนวน 253 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 มีจำนวน 33 คนที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

1.2.3 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ 1) ความสามารถด้านการอ่าน วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้
แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระการอ่าน และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

2.1.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

2.1.3 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 5 ขั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกลวิธีแผนภูมิความหมาย

2.1.4 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านวิเคราะห์ บทอ่านร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ข่าวและเหตุการณ์ บทความ สารคดี และบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น จากหนังสือ เอกสารออนไลน์ และนิตยสารต่าง ๆ

2.1.5 ศึกษาหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผล และประเมินผล โดยออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design)

2.1.6 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย จำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10 คาบ โดยมีการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนอีก 2 คาบ รวมระยะเวลาในการทดลองเป็น 12 คาบ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 7 การดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	ระยะเวลา (คาบ)
	ทดสอบก่อนเรียน	1
1	แนวทางการอ่านวิเคราะห์และการเขียนแผนภูมิความหมาย	2
2	การอ่านวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์สำคัญ	2
3	การอ่านวิเคราะห์บทความ	2
4	การอ่านวิเคราะห์สารคดีเชิงประวัติ	2
5	การอ่านวิเคราะห์บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น	2
	ทดสอบหลังเรียน	1
	รวม	12

2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

2.1.8 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence Index: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและเนื้อหา

0 = ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและเนื้อหา

-1 = แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเนื้อหา

จากนั้นนำข้อมูลการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง หากค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่าสอดคล้องตาม เกณฑ์และสามารถนำไปใช้ได้ ผลปรากฏว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญยังเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และมีการ แก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

ตารางที่ 8 รายการแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	รายการแก้ไข
ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนาให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น	ผู้วิจัยได้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนดังกล่าว เปลี่ยนแปลงกิจกรรม เดินชมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แผนภูมิความหมาย ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเพิ่มเติมกิจกรรมเป็นการจับคู่แลกเปลี่ยนกันสนทนาเกี่ยวกับแผนภูมิความหมาย กิจกรรมรายงานการเรียนรู้และพูดแสดงความคิดเห็นหลังการอ่าน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น
แผนภูมิความหมายในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 แนวทางการอ่านวิเคราะห์และการเขียนแผนภูมิความหมายอาจมีความสับสนกับแผนภูมิต้นไม้ เนื่องจากหัวข้อที่อยู่ด้านบนจะมีความสำคัญมากกว่าหัวข้อที่อยู่ลำดับล่างลงมา	ผู้วิจัยแก้ไขรูปแบบแผนภูมิความหมายรูปแบบที่ 4 ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 สำหรับข้อมูลเป็นการจัดกลุ่มคำที่อยู่ในหมวดหมู่หรือประเภทเดียวกัน
ปรับปรุงเกณฑ์การประเมินชิ้นงานแผนภูมิความหมายและใบงาน	ผู้วิจัยเพิ่มเติมระดับคุณภาพ 0 คะแนนสำหรับรายการการประเมินแผนภูมิความหมายและการตอบคำถามในใบงานที่ไม่มีการตอบคำถามหรือเขียนข้อความ หรือเขียนข้อความและตอบคำถามไม่ถูกต้อง

2.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วจำนวน 2 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 แนวทางการอ่านวิเคราะห์และการเขียนแผนภูมิความหมาย และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านวิเคราะห์สารคดีเชิงประวัติ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 ซึ่งเป็นห้องเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

2.1.10 นำผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และปัญหาที่พบจากการทดลองใช้มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม ผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้พบว่า การตอบคำถามตรวจสอบความเข้าใจ

จากกิจกรรม กลุ่มคำถามปริศนา โดยกำหนดคำถามเกี่ยวกับบทอ่านจำนวน 5 ข้อ ผู้วิจัยพบปัญหาว่าจำนวนข้อคำถามดังกล่าวอาจไม่ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมด ดังนั้น ครูอาจมีคำถามสำรองหรือกำหนดให้นักเรียนซักถามความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่องเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องตรงกันทั้งหมดก่อนที่จะใช้คำถามแบบอเนกนัยต่อไป

2.1.11 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำมาอภิปรายผลการทดลอง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 การสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

การสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน จำนวน 30 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.1.2 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

2.2.1.2 สร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว โดยใช้กรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นซึ่งจำแนกความสามารถในการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว ออกเป็น 3 ระดับ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา การตีความ และการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์แบบวัดที่สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 54 ข้อ (จำนวนที่นำมาใช้ในการทดลอง 30 ข้อ) โดยกำหนดตามเนื้อหาของประเภทบทอ่านร้อยแก้วที่มีความสอดคล้องกับระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงโครงสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทความร้อยแก้วที่มีความสอดคล้องระหว่างประเภทบทความร้อยแก้วกับระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์

ประเภทบทความร้อยแก้ว	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์	จำนวนข้อสอบ
ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน	1. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	2
	2. สรุปใจความสำคัญ		1
	3. วิเคราะห์องค์ประกอบ		1
	4. เขียนแผนภูมิความหมาย		1
	5. แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	1
	6. แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	1
บทความ	1. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	2
	2. สรุปใจความสำคัญ		1
	3. วิเคราะห์องค์ประกอบ		1
	4. เขียนแผนภูมิความหมาย		1
	5. แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	1
	6. แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	1
สารคดีเชิงประวัติ	1. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	2
	2. สรุปใจความสำคัญ		1
	3. วิเคราะห์องค์ประกอบ		2
	4. เขียนแผนภูมิความหมาย		1
	5. แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	1
	6. แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	1

ตารางที่ 9 แสดงโครงสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วที่มีความสอดคล้องระหว่างประเภทบทอ่านร้อยแก้วกับระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ (ต่อ)

ประเภทบทอ่านร้อยแก้ว	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์	จำนวนข้อสอบ
เรื่องสั้น	1. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	2
	2. สรุปใจความสำคัญ		1
	3. วิเคราะห์องค์ประกอบ		2
	4. เขียนแผนภูมิความหมาย		1
	5. แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	1
	6. แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	1
รวม			30

2.2.1.3 นำแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของตัวเลือกตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย แล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) แล้วพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543: 124) คือ มากกว่า 0.50 ($IOC > 0.50$) ถือว่าคำถามข้อนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าข้อสอบทั้งหมด 54 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับสำนวนภาษาในข้อคำถาม ดังนี้

ตารางที่ 10 รายการแก้ไขข้อคำถามจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อคำถาม	รายการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ข้อ 2. หากต้องการ “ป้องกันนักเรียนบริโภคกาแฟเกินขนาด” โรงเรียนควรป้องกันไม่ให้นักเรียนเครื่องดื่มประเภทใดเพิ่มเติมนอกเหนือจากกาแฟ	แก้ไขโดยเพิ่มเติมคำกริยา เป็น หากต้องการ “ป้องกันนักเรียนบริโภคกาแฟเกินขนาด” โรงเรียนควรป้องกันไม่ให้นักเรียน <u>ดื่ม</u> เครื่องดื่มประเภทใดเพิ่มเติมนอกเหนือจากกาแฟ
ข้อ 4. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญที่สุดของย่อหน้าที่ 1	แก้ไขโดยเปลี่ยนแปลงคำว่า ประเด็นสำคัญ เป็น <u>ใจความสำคัญ</u>
ข้อ 18. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญจากเนื้อหาส่วน “ไอเดียเจ๋ง ๆ” ของหมอต้อม	แก้ไขโดยเปลี่ยนแปลงคำว่า ประเด็นสำคัญ เป็น <u>ใจความสำคัญ</u>
ข้อ 31. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญที่สุดในย่อหน้าที่ 5	แก้ไขโดยเปลี่ยนแปลงคำว่า ประเด็นสำคัญ เป็น <u>ใจความสำคัญ</u>
ข้อ 36. จากแผนภูมิความหมาย ข้อใดเป็นคุณสมบัติที่แตกต่างระหว่าง “โทสต์” กับ “ข้าวตัง”	แก้ไขโดยเพิ่มเติมหมายเลข 1 และ 3 ลงในแผนภูมิช่องที่แสดงคุณสมบัติความแตกต่าง แล้วปรับข้อคำถามเป็น จากแผนภูมิความหมาย ข้อใดเป็น <u>คุณสมบัติของ “โทสต์” กับ “ข้าวตัง” ที่ควรเติมลง</u> ในหมายเลข 1 และ 3

2.2.1.4 นำแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทดลองใช้กับนักเรียนห้อง ม. 3/4 ซึ่งเป็นห้องเรียนที่นักเรียนผ่านการเรียนเรื่องการอ่านวิเคราะห์มาแล้ว

2.2.1.5 นำแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว ที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจให้คะแนน โดยกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก

0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก

(r) ดังนี้ ค่าความยากง่าย (Degree of difficulty) คือ สัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อต่อจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์,

2543: 129) และค่าอำนาจจำแนก (Power of discrimination) คือตรวจสอบว่าแบบวัดสามารถจำแนกนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนได้ดีเพียงใด โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 – 1.00 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 129)

2.2.1.6 เลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ มาเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบตามที่กำหนดโครงสร้างแบบวัดความสามารถด้านการวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วไว้แล้ว โดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนก (Power of discrimination) ร่วมกับประสิทธิภาพตัวลวง (Distracter efficiency) ประกอบกันได้ ข้อสอบจำนวน 30 ข้อตามเกณฑ์ ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 4, 6, 9, 10, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 23, 26, 28, 29, 31, 33, 34, 35, 37, 40, 41, 43, 44, 47, 48, 50, 52 และ 54 โดยข้อสอบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วมีค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25 - 0.76 และค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.38 - 0.93 (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

2.2.1.7 นำแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วจำนวน 30 ข้อ มาคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 129) โดยใช้เกณฑ์ที่จะต้องมีความเที่ยงตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ผลการคำนวณพบว่าค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .94

2.2.1.8 นำแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง จากนั้นนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

2.2.2 การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายตามขั้นตอนดังนี้

2.2.2.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีหลักการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากหนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าแบบ 5 ระดับ

2.2.2.2 นำข้อมูลสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษามารวบรวมและใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

2.2.2.3 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย โดยจำแนกเป็นข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ด้าน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ โดยใช้มาตรฐานค่าของ
ลิเคอร์ท 5 ระดับ (Likert, 1932: 1-55) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนการตอบด้วยตัวเลข 1 - 5 มี
ความหมาย ดังนี้

ระดับคะแนน	5	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	เห็นด้วยมาก
ระดับคะแนน	3	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนน	2	เห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนน	1	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่วัดได้ กำหนดเกณฑ์ที่
ใช้โดยพิจารณาค่าระดับความคิดเห็น ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00
เห็นด้วยมาก	ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49
เห็นด้วยปานกลาง	ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49
เห็นด้วยน้อย	ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49

2.2.2.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสม แล้วแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.2.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content
validity) ความเป็นปรนัย (Objectivity) และสำนวนภาษา แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) และพิจารณาคัดเลือกข้อที่
มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543: 130) คือ มากกว่า .50 (IOC>0.50)
ถือว่าคำถามข้อนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ ทั้งนี้แบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้าง
ขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละรายการประเมินตั้งแต่ 0.67 - 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้
ปรับสำนวนภาษาในรายการประเมิน ด้านบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ตารางที่ 11 รายการแก้ไขข้อคำถามรายการประเมินความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมินความคิดเห็น	รายการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
สามารถแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนได้อย่างมีอิสระ	แก้ไขเป็น <u>มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน</u>
ช่วยให้ได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น	แก้ไขเป็น <u>ได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น</u>
ได้รับคำแนะนำจากครูมากกว่าการบอกคำตอบ	แก้ไขเป็น <u>ได้รับคำแนะนำในชั้นเรียนเมื่อมีประเด็นข้อสงสัย</u>

2.2.2.6 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นก่อนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 จัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายที่สร้างไว้และผ่านการวิเคราะห์จากการตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ จำนวนทั้งหมด 5 แผน ตามแนวทางการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design)

3.1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วก่อนเรียน โดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญตลอดจนการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเครื่องมือแล้ว

3.2 ขั้นทดลอง

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นทั้งหมด จำนวน 5 แผน กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

3.2.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom's revised taxonomy และเน้นในระดับขั้นวิเคราะห์ โดยต้องระบุว่าคุณเรียนจะต้องอ่านวิเคราะห์บทอ่านในประเด็นใดบ้างจากนั้นให้นักเรียนทบทวนจุดประสงค์การเรียนรู้และการสร้างชิ้นงาน

3.2.2 สอนผ่านการใช้คำถามครูให้นักเรียนอ่านตัวบทที่ครูคัดเลือกจากบทอ่าน ร้อยแก้วที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วตอบ คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ จากนั้นครูใช้คำถามแบบอเนกนัยซึ่งเป็นคำถามแบบ เปิดให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกัน โดยคำถามต้องกระตุ้นความคิดระดับวิเคราะห์ขึ้นไปโดยมีคำถามที่ใช้ถาม เช่น ทำไม เพราะเหตุใด เป็นต้น

3.3.3 ปฏิบัติกิจกรรม ครูเลือกกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กลวิธีแผนภูมิ ความหมายมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนนี้ กลวิธีนี้เริ่มด้วยการแบ่งกลุ่มระดมสมอง กำหนดคำ ข้อความที่เกี่ยวข้องกันจากบทอ่าน และหาความสัมพันธ์ของข้อความกับหัวข้อหลักเพื่อเลือกประเภท แผนภูมิความหมายที่เหมาะสมกับบทอ่าน จากนั้นสร้างแผนภูมิความหมายจากบทอ่านแต่ละประเภท พิจารณาข้อความหรือคำตามลำดับความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ หรืออธิบายข้อความที่มีความเป็นเหตุ และเป็นผลกันจากบทอ่าน จากนั้นอ่านบทอ่านร่วมกัน และทบทวนการเขียนแผนภูมิเพิ่มเติม ให้สมบูรณ์แล้วเขียนสรุปเรียงประเด็นสำคัญ

3.3.4 ทบทวนและพัฒนา ครูรวบรวมความคิดเห็นหลังจากการอ่าน และให้นักเรียน ได้ฝึกฝนซ้ำและพัฒนาความเข้าใจโดยการทำแบบฝึกหัด

3.3.5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินเพื่อวัดประสิทธิภาพ การทำงานของนักเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้คำแนะนำพัฒนาผลงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นและ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

3.3 ขั้นหลังการทดลอง

ภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว ทดสอบเพื่อวัดความสามารถหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Post-test) ของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มา สอบถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากชั้นตอนสามารถสรุปกิจกรรมการเรียนรู้และบทบาทของครูและ นักเรียน ดังแสดงในตารางที่ 12 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 สรุปกิจกรรมการเรียนรู้และบทบาทของครูและนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอ่านวิเคราะห์บทอ่าน ร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิ ความหมาย ประกอบด้วย ขั้นตอนดังนี้		
ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้	ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom's revised taxonomy และเน้นในระดับขั้นวิเคราะห์ โดย ต้องระบุว่านักเรียนจะต้องอ่าน วิเคราะห์บทอ่านในประเด็นใดได้ บ้างครูต้องระบุว่านักเรียนจะต้อง อ่านวิเคราะห์บทอ่านในประเด็น ใดได้บ้างให้เหมาะสมกับเรื่องแต่ ละประเภท จากนั้นอธิบาย จุดประสงค์การเรียนรู้และชิ้นงาน ให้นักเรียนทราบ	นักเรียนทบทวนจุดประสงค์ การเรียนรู้และการสร้าง ชิ้นงานแผนภูมิความหมาย และใบงานที่ใช้วัดและ ประเมินผล ศึกษาและ กำหนดเกณฑ์การประเมินผล ร่วมกัน
ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม	ครูให้นักเรียนอ่านตัวบทที่ครู คัดเลือกจากบทอ่านร้อยแก้วที่ สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระ การเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551	นักเรียนตอบคำถามเชิง สำรวจก่อนการอ่าน จากนั้น อ่านเนื้อเรื่องแล้วตอบคำถาม จากกิจกรรม “กล่องคำถาม ปริศนา” เพื่อตรวจสอบความ เข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาใน เบื้องต้น

ตารางที่ 12 สรุปกิจกรรมการเรียนรู้และบทบาทของครูและนักเรียน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
<p>ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม (ต่อ)</p>	<p>ครูใช้คำถามแบบอเนกนัยซึ่งเป็นคำถามแบบเปิด คำถามต้องกระตุ้นการคิดวิเคราะห์โดยมีคำสำคัญที่ใช้ถาม เช่น ทำไม เพราะเหตุใด เป็นต้น</p>	<p>นักเรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกัน</p>
<p>ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม</p>	<p>ครูเลือกกิจกรรมที่เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนำกลวิธีแผนภูมิความหมายมาใช้ในชั้นตอนนี้</p>	<p>นักเรียนแบ่งกลุ่มแบบคละความสามารถจำนวน 4-5 คน จากนั้นร่วมกันระดมสมอง กำหนดคำ ข้อความที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน รวบรวมและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำกับหัวข้อหลักเพื่อเลือกประเภทแผนภูมิที่เหมาะสมกับเนื้อหา สร้างแผนภูมิความหมายจากบทอ่านแต่ละประเภท พิจารณาการใช้ภาษา การเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง และอธิบายความเป็นเหตุและเป็นผลกันจากบทอ่าน</p> <p>อ่านบทอ่านร่วมกันอีกครั้ง และทบทวนการเขียนแผนภูมิความหมายเพื่อเพิ่มเติมให้สมบูรณ์เขียนเรียงสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่อง</p>

ตารางที่ 12 สรุปกิจกรรมการเรียนรู้และบทบาทของครูและนักเรียน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา	ครูรวบรวมความคิดเห็นหลังจากการอ่าน และให้นักเรียนได้ทบทวนและพัฒนาโดยการทำแบบฝึกหัด	เขียนหรือพูดแสดงความคิดเห็นหลังจากการอ่าน และทำแบบฝึกหัด ใบงานเพื่อทบทวนและพัฒนา
ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้	ครูประเมินประสิทธิภาพการทำงาน และให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และผลงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น	ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้และผลงานของตนเองและเพื่อนทั้งแผนภูมิความหมายและใบงาน

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย โดยใช้สถิติวิเคราะห์และดำเนินการดังนี้

4.1 เปรียบเทียบผลคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test)

4.2 วิเคราะห์ผลคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายในครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research) แบบการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายก่อนและหลังการทดลอง
2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายก่อนและหลังการทดลอง

ผู้วิจัยเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายก่อนและหลังการทดลอง โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายก่อนและหลังการทดลอง

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t-test	Sig.
ก่อนเรียน	33	30	11.30	2.92	-16.72	.000
หลังเรียน	33	30	21.58	2.68		

จากตารางที่ 13 พบว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ($M = 21.58, SD = 2.68$) สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M = 11.30, SD = 2.92$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

2.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากการตอบแบบสอบถามมีจำนวน 33 คน สามารถสรุปผลการประเมินความคิดเห็นได้ ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

รายการประเมิน		M	SD	แปล ความหมาย
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้		4.53	0.35	มากที่สุด
1	มีความพึงพอใจจากการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน	4.61	0.50	มากที่สุด
2	มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	4.45	0.51	มาก
3	ได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น	4.48	0.57	มาก
4	ได้รับคำแนะนำในชั้นเรียนเมื่อมีประเด็นข้อสงสัย	4.48	0.57	มาก
5	บรรยากาศการเรียนช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครูมากขึ้น	4.64	0.55	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		4.48	0.38	มาก
6	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนอ่านวิเคราะห์เรื่องราวประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ	4.36	0.49	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและตอบคำถามจากบทอ่านได้อย่างมีหลักการและชัดเจนมากขึ้น	4.52	0.57	มากที่สุด
8	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคำและข้อความจากบทอ่าน ทำให้เข้าใจจุดประสงค์และใจความสำคัญของเรื่องได้ดีขึ้น	4.58	0.56	มากที่สุด

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปล ความหมาย
9	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดมุมมองความคิด ที่หลากหลายจากการประเมินผลงานของตนเองและ เพื่อน	4.48	0.57	มาก
10	กิจกรรมการเรียนรู้มีความท้าทายและกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้มากขึ้น	4.48	0.51	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้		4.47	0.36	มาก
11	นักเรียนได้รับความรู้จากเนื้อหาบทอ่านร้อยแก้วที่มี ประโยชน์	4.52	0.62	มากที่สุด
12	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับ เพื่อนในชั้นเรียน	4.48	0.62	มาก
13	นักเรียนได้รับประโยชน์จากการให้คำแนะนำและ ข้อมูลป้อนกลับจากครู	4.58	0.56	มากที่สุด
14	นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิดจากการอ่านอยู่เสมอ	4.42	0.50	มาก
15	นักเรียนได้ปรับปรุงและพัฒนาชิ้นงานของตนเอง อยู่เสมอ	4.36	0.55	มาก
รวม		4.49	0.36	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่านักเรียนมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
($M = 4.49$, $SD = 0.36$) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย
มากที่สุดคือด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ($M = 4.53$, $SD = 0.35$) รองลงมามีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M = 4.48$, $SD = 0.38$) และด้าน
ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ($M = 4.47$, $SD = 0.36$) ตามลำดับ

2.2 ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์
โดยให้นักเรียนเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ (Reflective Journal) หลังจากการอ่านบทอ่านร้อยแก้ว
ครบทุกประเภท จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ได้อย่างอิสระเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นหลังจากการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับ กลวิธีแผนภูมิความหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นในเชิงคุณภาพ ผลจากการเขียนแสดงความคิดเห็นผ่านบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนจำนวน 33 คน พบประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 นักเรียนรู้สึกสนุกสนานจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์ จากการตรวจสอบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีความรู้สึกเชิงบวกต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ กิจกรรมทุกขั้นตอน และนักเรียนได้แสดงออกและสะท้อนความคิดอย่างอิสระ ได้ปฏิบัติกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อนในชั้นเรียน และเป็นผู้ค้นพบและสร้างคำตอบจากการสนทนาแลกเปลี่ยนกัน ทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานจากการได้เรียนอ่านผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ดังตัวอย่างความคิดเห็นต่อไปนี้

“ชอบกิจกรรมทุกอย่าง เพราะสนุก ไม่น่าเบื่อเลย”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 4

“กิจกรรมภายในห้องทำให้ไม่ง่วง ทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อ”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 10

“ได้ทำกิจกรรมในห้องและได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ทำให้การเรียนสนุกขึ้น”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 18

“กิจกรรมทุกอย่างของอาจารย์มีความสนุก การทำงานพอประมาณ ทำให้ไม่
เครียดและสนุกกับการเรียน”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 20

“ชอบกิจกรรมของอาจารย์ สอนเข้าใจได้ไม่ยากและไม่น่าเบื่อ”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 24

“การเรียนการสอนสนุกสนานมาก ได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 27

ความคิดเห็นจากบันทึกสะท้อนการเรียนรู้พบกลุ่มคำศัพท์ที่สะท้อนความรู้สึกเชิงบวกต่อกิจกรรมการเรียนการสอนคือ คำว่า “ชอบกิจกรรมทุกอย่าง” “สนุกสนาน” “ไม่น่าเบื่อ” “ไม่เครียด” “ไม่ง่วง” แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่ออกแบบขึ้นตามกระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย สอดคล้องตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลให้กิจกรรมการอ่านแบบเดิมที่นักเรียนเป็นผู้เรียนในบทบาทเชิงรับ ได้เปลี่ยนบทบาทการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมในเชิงรุกซึ่งสร้างความสนุกสนานและสามารถถ่ายทอดคำเหล่านั้นผ่านการเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น

ประเด็นที่ 2 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน

กิจกรรมการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วครั้งนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระในแต่ละขั้นตอน การเขียนและพูดแสดงความคิดเห็นผ่านการอภิปราย การสร้างชิ้นงานแผนภูมิความหมาย และการเขียนตอบคำถามในใบงาน การพูดนำเสนอ การเรียนรู้จากการอ่านผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์เหล่านี้ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ดังตัวอย่างที่ปรากฏในบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ต่อไปนี้

“ชอบการอ่าน เพราะรู้สึกว่าการอ่านเพลินมากขึ้น และเข้าใจเนื้อหาในการเรียนการสอนมากขึ้นด้วย”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 6

“ชอบกิจกรรมการอ่านและการทำใบงานในชั้นเรียน รวมทั้งการทำงานแบบกลุ่ม”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 9

“ชอบบทอ่านที่มีหลายแบบ แม้ว่าจะเยอะมาก แต่ทำให้เรียนแล้วชอบอ่าน”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 11

“ชอบกิจกรรมของอาจารย์ เพราะมีใบงานตีความหลังจากเรียน มีเรื่องแปลกให้อ่าน ทำให้ชอบอ่าน และรู้สึกว่าเรียนเข้าใจมากขึ้น”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 22

“ชอบเรื่องราวต่าง ๆ ได้ความรู้และได้ใช้ความคิดที่เป็นตัวของตัวเอง ทำให้รู้สึกชอบอ่านแล้วได้บอกเล่า รับฟังคนอื่นจากเรื่องที่อ่าน”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 30

ความคิดเห็นจากการจัดกิจกรรมการอ่านวิเคราะห์ผ่านการเขียนบันทึกจึงสะท้อนให้เห็นเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เพราะนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่สำคัญคือ “ชอบอ่าน” ทั้งจากเนื้อหาของบทอ่านที่นักเรียนเห็นว่าแปลกใหม่ และกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนรวมทั้งการทำใบงานที่กระตุ้นการคิด ส่งผลให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกชื่นชอบการอ่านและกิจกรรมการอ่านเรื่องราวที่กระตุ้นความสนใจ และท้าทายความคิด แม้ว่าเนื้อหาของบทอ่านบางเรื่องจะยาว แต่เมื่อนักเรียนเกิดเจตคติที่ดีก็ช่วยสร้างความสนใจที่จะอ่านเรื่องราวและเข้าใจเนื้อหาผ่านกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

ประเด็นที่ 3 นักเรียนรู้สึกชื่นชอบบทอ่านที่มีประเด็นให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ การเลือกเนื้อหาบทอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยกระตุ้นความคิด และการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ อภิปรายและโต้แย้งเกี่ยวกับประเด็นที่อ่านในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมบทอ่านที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในครั้งนี้มาจากการเขียนร้อยแก้วหลากหลายประเภททั้งข่าว บทความ สารคดีเชิงประวัติ และเรื่องสั้นที่มีเนื้อหาและประเด็นเพื่อการอ่านแปลความ ตีความ และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความรู้สึกหลังการอ่าน ผลจากการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้แสดงให้เห็นความชื่นชอบเนื้อเรื่องที่อ่านดังต่อไปนี้

“ชอบเรื่องลูกของลูกสาว เพราะว่าสอนเรื่องการท้องในวัยเรียนแล้วยังไม่พร้อม แล้วพอต้องทำแท้งก็เสี่ยงอันตรายกลายเป็นผู้ป่วยทางจิตเลย และยังทำให้ได้รู้เรื่องราวอื่น ๆ ที่สนุกสนานอีกด้วย”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 13

“ชอบเรื่องบุญผ่อง มันทำให้สะท้อนอะไรหลาย ๆ อย่างในสังคมไทย และเนื้อเรื่องน่าสนใจว่าจะเป็นอย่างไร ทำให้การอ่านนั้นตื่นเต้น เรื่องลูกของลูกสาวก็เช่นกันทำให้เห็นปัญหาและผลเสียที่ตามมาจากการไม่รู้จักรองกัน”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 23

“ชอบเรื่องลูกของลูกสาว เรื่องเหมือนนวนิยาย มีวิธีเล่าซับซ้อน ชอบเรื่องนี้มาก มีจุดที่อ่านแล้วรู้สึกว่ามันน่าค้นหา”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 25

“เรื่องลูกของลูกสาวเป็นเรื่องที่สนุก มีหลายมุมให้คิด ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนว่ามีจุดเริ่มต้น จุดสูงสุด จุดสิ้นสุดตรงไหน แล้วยังได้แบ่งปันความคิดมากขึ้น”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 32

“เรื่องข่าวแสงสีฟ้าน่าสนใจมาก น่าจะเอาไปทำประโยชน์อื่น ๆ ในทางการแพทย์ เพราะถ้าทำลายเซลล์บางส่วนได้ก็น่าจะทำลายเซลล์มะเร็งได้ด้วย”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 33

ตัวอย่างจากบันทึกสะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับบทอ่านที่กล่าวถึงข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาที่ผู้วิจัยเลือกมาใช้ทั้งข่าว สารคดี บันเทิงคดี ทำให้นักเรียนอ่านแล้วรู้สึกสนใจและกระตือรือร้น กับการดำเนินเรื่องที่พลิกผันหรือมีเหตุการณ์ที่คาดเดาไม่ได้ รวมทั้งยังอภิปรายและคิดต่อยอดไปได้ อีกด้วย เนื้อหาจากบทอ่านเหล่านี้จึงเปิดโอกาสให้นักเรียนในฐานะผู้อ่านสามารถคิดและประเมินค่าว่า บทอ่านดังกล่าวมีจุดเด่นอย่างไร มีประเด็นสำคัญอะไรบ้างที่สามารถโต้แย้งหรือสนับสนุน รวมทั้ง วิเคราะห์คุณค่าของบทอ่านเหล่านี้ได้

ประเด็นที่ 4 นักเรียนได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้าง ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน

แนวคิดสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกคือการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธี แผนภูมิความหมายครั้งนี้อาศัยแนวคิดหลักดังกล่าวในทุกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่การอภิปราย เพื่อตอบคำถาม การสร้างชิ้นงานแผนภูมิความหมายร่วมกัน รวมไปถึงการทบทวนและพัฒนา และการประเมินผลงานของเพื่อนในชั้นเรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันไปสู่การพัฒนา กระบวนการคิดและพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะการอ่านและการเขียนจากการแลกเปลี่ยน ความคิด อภิปรายคำตอบที่หลากหลายในชั้นเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ชอบกิจกรรมทุกกิจกรรม โดยเฉพาะตอนแลกเปลี่ยนมุมมองจากการตอบ คำถาม ครูไม่ปิดกั้นโอกาสและรู้สึกว่าสามารถคิดได้หลายมุม บางครั้งเราก็มองคนละแบบกับ เพื่อน บางครั้งเราก็คิดว่าเหตุผลของเราน่าสนใจมากกว่าและอยากรนำเสนอออกไป”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 2

“ชอบการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เวลาวิเคราะห์อะไรทำให้เข้าใจมากขึ้น ได้เห็น ตัวอย่างเพื่อนที่อ่านมากกว่า ทำให้เข้าใจประเด็นและมีมุมมองต่อเรื่องที่อ่านได้น่าสนใจ สามารถเห็นข้อบกพร่องและเอามาปรับปรุงผลงานและการนำเสนอของตัวเอง”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 15

“ตอนอ่านเรื่องลูกของลูกสาวเป็นเรื่องที่สนุกมาก มีหลายมุมให้คิด ได้พูดคุยกับเพื่อน ได้แบ่งปันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้น”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 20

“ชอบกิจกรรมการวิเคราะห์เรื่องบุญผ่อง ได้วิเคราะห์สถานการณ์และรู้เรื่องราวในอดีต และได้รู้ความคิดเห็นในมุมมองของเพื่อนที่ถึงจะอ่านเรื่องเดียวกัน แต่อาจจะคิดได้แตกต่างกัน เลยชอบการสอนแบบนี้มาก”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 24

“กิจกรรมของอาจารย์สนุก มีความน่าสนใจและตื่นตัวทุกอย่าง และการทำงานแบบกระบวนการกลุ่มทำให้ได้ใช้ความคิด แบ่งปันความคิดเห็น และมีความสามัคคีกันด้วย”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 31

บันทึกสะท้อนการเรียนรู้เหล่านี้ทำให้เห็นว่าคุณเรียนรู้ได้รับประโยชน์จากกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมไปถึงอิสระในการแสดงความคิดเห็นในการตอบคำถามซึ่งล้วนแต่ส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการคิด และทำให้การสอนอ่านในชั้นเรียนสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 5 นักเรียนได้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์จากบทอ่านประเภทต่าง ๆ

บทอ่านร้อยแก้วที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาให้ให้นักเรียนใช้อ่านในการวิจัยครั้งนี้มีเนื้อหาสำคัญที่สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อเรื่อง เนื่องจากเนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีการตั้งคำถามเชิงสำรวจก่อนการอ่านเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิม ในขณะที่เดียวกันก็มีประเด็นที่นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลายเพื่อนำไปสู่การสรุปประเด็นหรือแนวคิดสำคัญจากอ่านอย่างละเอียด เพื่อสรุปคุณค่าที่เป็นข้อคิดในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังตัวอย่างบันทึกต่อไปนี้

“เรื่องบุญผ่องทำให้เห็นว่า ก่อนจะเริ่มทำอะไรต้องมีสติก่อน ถ้าเราไปอยู่ต่อหน้าทหารในค่ายแล้วไม่มีสติ เกิดมีพิรุณถูกยิงตาย ดังนั้น เราควรมีสติและวางแผนให้ดี ถ้าเราทำไปแล้วต้องพร้อมเสี่ยงที่จะเสียอีกสิ่งหนึ่ง”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 1

“ชอบเรื่องนายบุญผ่อง เป็นการสอนให้เรารู้จักความเมตตา รู้จักช่วยเหลือคนอื่น เห็นส่วนร่วมมากกว่าส่วนตน”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 17

“กิจกรรมการอ่านสนุกและได้ข้อคิดไปด้วยในตัว นอกจากรู้เรื่องราวที่ทำให้ แยกแยะข้อเท็จจริง เรื่องสงครามโลกก็อาจจะรู้บางเรื่อง และพบว่ามีเรื่องที่เรายังไม่รู้อีกมาก เรื่องลูกของลูกสาวก็ทำให้คิดได้หลายอย่าง ทำให้ทบทวนกับปัญหาของตัวเอง และพบว่า จริง ๆ แล้วสามารถตัดสินใจได้หลายทางถ้าหากมีสติ”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 26

“กิจกรรมที่ทำสนุกสนานและได้ความรู้ใหม่ และได้ข้อคิดทุกครั้งที่เราเรียน และรู้ว่า การท่องก่อนแต่งนำไปสู่ปัญหาหลายอย่างถ้าเรายังไม่พร้อม”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 27

“เรื่องสั้นที่อ่านทำให้รู้สึกตื่นเต้น แล้วรู้สึกถึงความเศร้าของตัวละครที่ต้องทิ้งลูก ไป ครอบงำกันโดยการควบคุมอารมณ์ตัวเอง ใล่ยุ่งอย่างอนาถ และไม่ประมาท ต้องมอง การณ์ไกล”

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 29

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกสะท้อนการเรียนรู้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 คน ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายจากประเด็นสำคัญ 5 รายการ ได้แก่ นักเรียนรู้สึกสนุกสนานจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์ ชอบทำกิจกรรมเพราะ ไม่เบื่อหน่ายหรือเคร่งเครียด มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ชอบอ่านเรื่องที่แปลกและกระตุ้นความสนใจ รู้สึกชื่นชอบบทอ่านที่มีประเด็นให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ กระตุ้นการคิดที่มาจากมุมมองที่ แตกต่างกัน และได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ในชั้นเรียนผ่านการทำงานกลุ่มและการอภิปราย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตลอดทุกขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปสู่ความสามารถที่จะอ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อคิดที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตทั้งด้านความรู้ และข้อคิดด้านคุณธรรม ความคิดเห็นเหล่านี้จึง สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการอ่านวิเคราะห์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์และเจตคติเชิงบวกต่อการอ่าน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายในครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research) แบบการทดลองกลุ่มเดียวก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาสัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 33 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ 1) ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10 คาบ และทดสอบก่อนและหลังเรียนอีก 2 คาบ รวมเป็น 12 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย จำนวน 5 แผน ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ประกอบด้วยค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25 - 0.76 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.38 - 0.93 และค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .94 ส่วนแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจึงนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ คำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน ความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว โดยสถิติทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็น อิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) จากนั้นวิเคราะห์ผลคะแนนความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายจาก แบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิ ความหมาย พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน การวิจัยที่ตั้งไว้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย พบว่าความคิดเห็นภาพรวมต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาอยู่ในระดับมากคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิ ความหมาย สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากกระบวนการ 5 ขั้น มีการออกแบบขั้นตอนให้เหมาะสม

กับการพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงตามแนวคิดของ Limbach and Waugh (2010: 6) ที่เสนอว่า กระบวนการ 5 ขั้น สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์และสร้างบรรยากาศแบบ กระตือรือร้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดในระดับสูงขึ้น เนื่องจากขั้นตอนทั้งหมดออกแบบเพื่อ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเสนอความคิดเห็น ตอบคำถามที่พัฒนาการคิด อภิปรายในระหว่าง การปฏิบัติกิจกรรม และนำไปสู่การพัฒนาความคิดขั้นสูงได้ ดังนั้นจึงสามารถพัฒนาการอ่านวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะที่พัฒนาควบคู่ไปกับกระบวนการคิดในระดับขั้นวิเคราะห์ได้จากการใช้คำถามที่กระตุ้น การคิดวิเคราะห์และกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกที่สร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นอีกด้วย

เมื่อนำกลวิธีแผนภูมิความหมายซึ่งเป็นเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ร่วมกันก็ช่วยพัฒนา การอ่านวิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากช่วยส่งเสริมการอ่านอย่างมีปฏิสัมพันธ์ ทั้งต่อตัวเองกับบทอ่าน และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นกระบวนการอ่านอย่าง กระตือรือร้น (Active reading) และมีการอภิปรายร่วมกันระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้นักเรียน ได้ส่งเสริมทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จึงทำให้สามารถเข้าใจบทอ่านได้ ดียิ่งขึ้น (Heimlich & Pittelman, 1986; Johnson & Pearson, 1984 อ้างถึงใน มณีรัตน์ สุขโชติ รัตน์, 2548: 199)

การอ่านอย่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อบทอ่านโดยกลวิธีแผนภูมิความหมายซึ่งส่งเสริมการ อภิปรายร่วมกันในกลุ่มจึงเป็นการสอนอ่านเพื่อให้นักเรียนจัดระบบความคิดของตนเองออกมา ในรูปของการเขียนแผนภูมิหรือแผนภาพ เนื่องจากการอ่านเป็นกระบวนการสร้างความหมายจาก การคิดโดยอาศัยความรู้พื้นฐานเดิม กลวิธีกระบวนการอ่าน และนำไปสู่ความสามารถในการสร้าง มโนทัศน์หลังจากการอ่าน (บันลือ พฤษะวัน, 2557: 170) ขั้นตอนสอนผ่านการใช้คำถามและ ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมจึงสอดคล้องกับรูปแบบของกระบวนการอ่านจากบนลงล่าง (Top-Down model) กล่าวคือเมื่อมีการใช้คำถามกระตุ้นการคิด เรียนรู้การสร้างความหมายผ่านการอภิปราย แลกเปลี่ยนกับผู้อื่น นำไปสู่ความเข้าใจประเด็นสำคัญ และแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ต่อเรื่องที่ อ่านตามระดับความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ได้ ทั้งนี้การดำเนินการทุกขั้นตอนยังมีพื้นฐาน จากนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครู กำหนดขึ้นครอบคลุมความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ ขั้นตอนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) ที่กล่าวว่า การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ระดับการคิดของนักเรียน จะเป็นประโยชน์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการคิด ของนักเรียนให้มีความคิดในระดับที่สูงขึ้น จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นยังสอดคล้องกับชิ้นงาน แผนภูมิความหมายและใบงานส่งผลให้นักเรียนรู้ขอบเขตของการอ่านวิเคราะห์ก่อนที่จะได้ปฏิบัติ กิจกรรมในขั้นต่อไปได้

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ขั้นตอนนี้จะพัฒนาการอ่านโดยใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพ ทั้ง 3 ส่วนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ คำถามเชิงสำรวจก่อนการอ่าน คำถามตรวจสอบความเข้าใจ หลังการอ่าน และคำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงหลังการอ่าน ดังนี้

คำถามเชิงสำรวจก่อนการอ่าน เป็นการตั้งคำถามเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับรับข้อมูลใหม่จากการสังเกตชื่อเรื่อง รูปภาพ หรือฟังเพลงที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน การใช้คำถามในขั้นนี้ เป็นการกระตุ้นประสบการณ์หรือความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง เพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาของบทอ่านได้ ดังที่ มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548: 97) สรุปไว้ว่า การสำรวจบทอ่านเป็นการอ่านขั้นเตรียมอ่านก่อนอ่านบทอ่านในรายละเอียดต่อไป นอกจากนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้และประสบการณ์เดิมแล้ว ยังเป็นการปูพื้นฐานเกี่ยวกับบทอ่านนั้น เมื่ออ่านบทอ่านทำให้เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น สามารถคาดคะเนเนื้อหาในบทอ่านได้ เช่น เมื่อผู้วิจัยกำหนดให้ฟังเพลงประกอบละครโทรทัศน์เรื่อง บุญผ่อง แล้วตั้งคำถามสำรวจว่ามีใครรู้จักบุคคลดังกล่าวบ้าง และรู้จักจากที่ใด บุคคลนี้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใดนักเรียนสามารถตอบคำถามได้ว่า “เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับการสร้างทางรถไฟสายมรณะที่จังหวัดกาญจนบุรี” ในขณะเดียวกันไม่มีใครรู้จักชื่อบุคคลนั้นเลย เป็นต้น การตอบคำถามดังกล่าวแสดงว่านักเรียนมีความรู้เดิมคร่าว ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ แต่ไม่สามารถระบุได้ว่าบุคคลสำคัญดังกล่าวเป็นใคร และกระตุ้นให้นักเรียนสงสัยว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้ก่อนที่ครูจะให้อ่านเนื้อเรื่องต่อไป

ต่อมาเป็นคำถามตรวจสอบความเข้าใจหลังการอ่านผ่านกิจกรรม “กล่องคำถามปริศนา” การตอบคำถามในขั้นตอนนี้จะช่วยสร้างความเข้าใจเนื้อหาในขั้นต้น เพราะก่อนที่จะพัฒนาการคิดในขั้นสูงได้ นักเรียนต้องเข้าใจเรื่องราวและตอบคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้ก่อน สอดคล้องกับที่ ชนาธิป พรกุล (2557: 185) กล่าวว่า คำถามระดับความรู้เป็นคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจพื้นฐาน และใช้เป็นฐานของการถามคำถามให้คิดในระดับสูง ดังนั้นในส่วนนี้ผู้วิจัยต้องให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างถูกต้องร่วมกันก่อนจึงจะนำไปสู่การตอบคำถามเพื่อวิเคราะห์ในขั้นต่อไปได้

ส่วนสุดท้ายคือคำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงหลังการอ่าน ส่วนนี้ครูจะเปลี่ยนมาใช้คำถามในระดับสูงขึ้นเป็นคำถามแบบอเนกนัย ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น โดยผู้วิจัยได้กำหนดคำถามไว้และกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถามที่พัฒนาการคิดวิเคราะห์ เช่น เมื่อครูตั้งคำถามว่า “นักเรียนคิดว่า การค้นพบอันตรายจากแสงสีฟ้าจะส่งผลอย่างไรต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน” นักเรียนส่วนใหญ่จะตอบคำถามโดยบอกโทษที่ส่งผลกระทบต่อดวงตาจากการเล่นโทรศัพท์มือถือ แต่เมื่ออภิปรายร่วมกัน นักเรียนจะมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “น่าจะนำประโยชน์จากแสงสีฟ้าไปรักษาโรคมะเร็ง” ในขณะที่นักเรียนอีกกลุ่มเสนอความคิดเห็นว่า “ชาวนี้นึ่งค้นพบได้ไม่นานต้องใช้ระยะเวลาในการค้นคว้าอีก” คำตอบของนักเรียนแสดงให้เห็นการรู้จักสังเกตข้อความเพื่อนำมาเป็นหลักฐานประกอบเหตุผลของตนเองจากการสังเกตวันเดือนปี

ที่ตีพิมพ์ของข่าว การเปิดโอกาสให้อภิปรายคำตอบร่วมกันช่วยให้นักเรียนได้รับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียน และช่วยกระตุ้นการคิดให้หาเหตุผลมารองรับหรือสนับสนุนคำตอบหรือข้อโต้แย้งของตนเองได้ ดังที่ สิริพร ทิพย์คง (2560: 50) กล่าวว่า การส่งเสริมความคิดของผู้เรียน โดยการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความคิด การให้โอกาสผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ผู้เรียนได้ซักถามและร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง การนำคำถามลักษณะนี้มาใช้ประกอบในขั้นตอนตามกลวิธีดังกล่าวจึงช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วได้ เนื่องจากการใช้คำถามที่ดีเป็นหัวใจสำคัญของการสอนที่ดี เพราะจะช่วยสร้างความสนใจ กระตุ้นการคิด ทำทนายให้ผู้เรียนคิด เพื่อนำไปสู่การค้นพบความรู้หรือโมโนทัศน์ที่ชัดเจน (ชนาธิป พรกุล, 2557: 177; พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2561: 61)

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม เป็นการใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้การที่นักเรียนได้ร่วมมือกันสร้างแผนภูมิความหมายเป็นกลวิธีการสอนอ่านอย่างมีประสิทธิภาพที่จะต้องใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ในการสร้างชิ้นงาน ตั้งแต่การแบ่งกลุ่มระดมสมอง เลือกคำและข้อความทั้งหมดมารวมกัน คัดเลือกข้อความสำคัญ แล้วใช้เส้นและสี่เหลี่ยมโยง เพิ่มเติมคำหรือข้อความที่จะช่วยให้เข้าใจความหมายขององค์ประกอบต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น แล้วจึงมีการทบทวนบทอ่าน อภิปรายร่วมกันเพื่อเพิ่มเติมหรือแก้ไข แล้วจึงเขียนสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน การเลือกใช้แผนภูมิความหมายในขั้นตอนนี้จึงช่วยส่งเสริมการพัฒนาการอ่านร่วมไปกับการคิดขั้นสูง อันเป็นหัวใจสำคัญของรูปแบบการสอนดังกล่าว การใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายจึงเป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนส่งเสริมประสิทธิภาพด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วได้อย่างมาก เพราะส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนผ่านการคิดและลงมือปฏิบัติงานหลังจากการอ่าน สอดคล้องกับที่ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558: 278) เสนอไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนภูมิความหมายควรสอนควบคู่ไปกับการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดไปด้วยในขณะที่อ่าน โดยการคิดอย่างมีลำดับขั้นตอนจะทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้เดิมของตนมาใช้ในการอ่าน

ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา เป็นการเปิดโอกาสให้มีการนำเสนอผลงานของตนเองด้วยการทำกิจกรรมเดินชมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเสนอเป็นคู่หรือเดี่ยว ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการพูดและทบทวนการทำงานของตนเอง หลังจากนั้นจึงพัฒนาความเข้าใจโดยการทำใบงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกตอบคำถามที่ครอบคลุมความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ด้วยการให้คิดคำตอบแลกเปลี่ยนกับคู่ของตนเองเพื่อเลือกคำตอบที่ดีที่สุด แล้วนำเสนอคำตอบกับเพื่อนคนอื่น ๆ ก่อนบันทึกลงในใบงาน ขั้นตอนนี้ผู้เรียนได้ฝึกการเขียนตอบคำถามที่กระตุ้นความคิด และเรียบเรียงคำตอบทบทวนและตรวจสอบการอ่านวิเคราะห์อีกครั้ง เทคนิคนี้ช่วยให้การทำใบงาน

ของนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะนักเรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเองแล้วแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นและส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนไปด้วยกัน ดังที่ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541: 29-35) สรุปประโยชน์ของการเรียนแบบเพื่อนคู่คิดไว้ว่า เทคนิคนี้จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ และความรู้ ความคิดระดับสูงของนักเรียน นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองดีขึ้น ทราบข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง และกล้าแสดงออกมากขึ้น

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนสุดท้ายเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาผลงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ดังที่ Limbach and Waugh (2010: 7) กล่าวว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และยังสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองให้มีศักยภาพตลอดจนสามารถนำไปใช้ประเมินคุณภาพการทำงานอื่น ๆ ได้ต่อไป อีกทั้งประโยชน์ของการให้ข้อมูลป้อนกลับยังช่วยส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสนทนาร่วมกันเพื่อชี้ให้เห็นจุดบกพร่องที่ต้องแก้ไข เมื่อผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนประเมินการสร้างแผนภูมิความหมายของเพื่อนตามเกณฑ์ที่ได้ตกลงร่วมกันโดยการวาดสติ๊กเกอร์สีหรือสัญลักษณ์แทนระดับคะแนนที่ประเมินให้กับเพื่อนเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้การประเมินผลงานตามเกณฑ์ และที่สำคัญคือเมื่อนักเรียนเห็นผลงานที่มีระดับคะแนนสูงกว่า ครูจึงเสริมแรงทางบวกว่านักเรียนจะพัฒนาชิ้นงานของตนเองได้ดีขึ้นในครั้งหน้า หากเพิ่มเติมส่วนใดบ้างลงในแผนภูมิความหมาย และต้องระมัดระวังรวมถึงคำนึงถึงเกณฑ์ในการประเมินก่อนวางแผนการทำงานเสมอ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงเกณฑ์การประเมินผล นำเสนอตาราง Rubric และให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นเพื่อเป็นการออกแบบร่วมกัน นักเรียนเสนอแนะให้เพิ่มเติมรายการประเมินเกี่ยวกับแผนภูมิความหมายหัวข้อ *การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อความ* โดยเพิ่มเติมเรื่องของการใช้สีในการเขียนแผนภูมิความหมายเป็น *“เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกัน”* การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบเกณฑ์การประเมินผลเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอแนะความคิดเห็นของตนเอง ในขณะเดียวกันนักเรียนก็ได้ทบทวนเกณฑ์การประเมินอย่างละเอียด การแจ้งเกณฑ์การประเมินก่อนการทำงานยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจจุดประสงค์ที่ครูกำหนดให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการอ่านวิเคราะห์ส่งผลให้นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้ทั้งจากการเขียนแผนภูมิความหมายและการตอบคำถามของตนเองในแต่ละครั้ง

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการอ่านวิเคราะห์หีบห่ออ่านร้อยแก้วตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-2 พบว่า นักเรียนบางส่วนยังไม่เข้าใจเนื้อเรื่องดีเท่าที่ควร และตอบคำถามกิจกรรมกล่องคำถามปริศนาได้เพียง 2-3 คำถามเท่านั้น ครูจึงต้องเพิ่มเติมคำถามเกี่ยวกับความรู้ความจำเพิ่มมากขึ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนถามคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจเพิ่มเติมกับครู ต่อมา

เมื่อกำหนดให้ตอบคำถามขั้นสูงหลังจากการอ่านรวมไปถึงการอภิปรายร่วมกับ พบว่านักเรียนบางคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลการตอบคำถามประเภทนี้ โดยเปลี่ยนให้นักเรียนเขียนคำตอบใส่กระดาษโดยไม่ระบุชื่อ วิธีการนี้ช่วยให้นักเรียนที่ไม่ชอบตอบคำถามในชั้นเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น ส่วนการสร้างแผนภูมิความหมายพบว่า นักเรียนใช้เวลาในการระดมสมองนานมากเกินกำหนดเวลา นักเรียนบางกลุ่มยังเขียนข้อความที่ไม่เป็นประโยคหรือสมเหตุสมผล และยังคงขีดเส้น ลูกศร หรือการใช้สีจำแนกประเภทข้อความไม่ถูกต้อง ครูต้องกระตุ้นและให้ดูตัวอย่างผลงานของเพื่อนที่ได้คะแนนมากกว่า โดยครูต้องให้นักเรียนได้เปรียบเทียบผลงานของตนเองกับเพื่อนที่ได้คะแนนมากกว่าว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง และครูใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกโดยใช้คำพูดที่ดี และต้องกระตุ้นว่าต้องเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง

การทดลองครั้งที่ 3-4 พบว่า นักเรียนสามารถตอบคำถามในชั้นตรวจสอบความเข้าใจหลังการอ่านได้ดีขึ้น นักเรียนกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้นโดยสังเกตจากเมื่อนักเรียนอ่านจบจะซักถามหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนเองกับเพื่อน เนื่องจากรู้ว่ามีอิสระในการถกเถียงกับเพื่อนได้ กระบวนการนี้ทำให้เห็นว่านักเรียนจะมั่นใจในการตอบคำถามในกิจกรรม “กล่องคำถามปริศนา” มากขึ้น เมื่อครูใช้คำถามอเนกนัย นักเรียนหลายคนกล้าแสดงออกในการอภิปรายและกระตือรือร้นมากขึ้น เพราะมีความมั่นใจในตนเองว่าเข้าใจเนื้อเรื่องได้ถูกต้องและกล้าตั้งคำถามแสดงความคิดเห็น เช่น นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า “บุญผ่องเป็นวีรบุรุษกับฝ่ายสัมพันธมิตร แต่ในอีกมุมมองอีกฝ่ายหนึ่งก็อาจจะเป็นสายลับก็ได้” หรือ “เห็นด้วยกับการกระทำของบุญผ่อง แต่รู้สึกว่ามันอันตรายและเสี่ยงเกินไป ควรแก้ปัญหาด้วยวิธีอื่นที่ไม่กระทบกับครอบครัวและตนเองในอนาคต” เป็นต้น เมื่อพิจารณาในส่วนการสร้างแผนภูมิความหมาย นักเรียนส่วนใหญ่จะกล้าแสดงความคิดเห็นในกลุ่มของตนเองและอภิปรายเลือกข้อความสำคัญร่วมกัน ระหว่างนี้ครูต้องเน้นย้ำเกณฑ์การประเมินอยู่เสมอ เพื่อให้ นักเรียนสร้างชิ้นงานโดยคำนึงถึงเกณฑ์และรู้ข้อผิดพลาดจากการทำงานในครั้งก่อนหน้า การทำงานในแต่ละครั้งจากข้อมูลจากบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่ามีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ ได้แก่ 15.27, 19.06, 22.42 และ 23.45

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายทำให้พบว่า นักเรียนสามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อนักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าใจเนื้อหาจากการอ่านอย่างละเอียด และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายร่วมกันด้วยคำถามที่ท้าทายและกระตุ้นการคิดในระดับขั้นวิเคราะห์ และการให้ข้อมูลป้อนกลับในแต่ละครั้งช่วยพัฒนาการทำงานจากกิจกรรมการอ่านผ่านการสร้างแผนภูมิความหมายและการทำใบงานให้สูงขึ้น ส่งผลให้คะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์หลังการทดลองสูงขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาทิพย์ ภูนคร (2555) ได้ศึกษา ผลของการใช้เทคนิค Five-Step Model ที่มีต่อทักษะการคิด

อย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยใช้เทคนิค Five-Step Model มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาของ ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลจากการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นการใช้กระบวนการ 5 ขั้นเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและทักษะการคิดวิเคราะห์ซึ่งถือเป็นการพัฒนาการคิดในระดับสูงจึงส่งผลให้เมื่อผู้วิจัยนำมาปรับใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วทำให้นักเรียนมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เพราะความสามารถในการอ่านวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดวิเคราะห์ เมื่อผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แล้วก็จะได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ควบคู่กันไปด้วย ดังปรากฏในการศึกษาของ ชยพร กระต่ายทอง (2552: 122) ที่ได้พัฒนารายวิชาเพิ่มเติมภาษาไทยแบบอิงมาตรฐานด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์และการอ่านเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนทุกคนมีระดับความสามารถในการวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์หลังเรียนรายวิชาเพิ่มเติมภาษาไทยสูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน และการศึกษาของ ทศนีย์ หนูนา (2550: 90) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้นเกิดขึ้นได้และเป็นไปในทิศทางร่วมกันกับการอ่านวิเคราะห์ ดังนั้นจึงสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยนำกระบวนการ 5 ขั้น มาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วจึงทำให้นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองสูงขึ้น

การนำกลวิธีแผนภูมิความหมายมาใช้ในการพัฒนาการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วยังช่วยส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมมีจุดเน้นที่กระบวนการอ่านวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยการใช้แผนภูมิความหมายในชั้นมัธยมศึกษาของ สุขชาย สันติจิตรุ่งเรือง (2547) ศึกษาการใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพุทธจักรวิทยามีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้การ

อ่านโดยใช้แผนภูมิความหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการศึกษาของ ปรียาภรณ์ ศุภมงคล (2553) ศึกษาระดับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมายกับการสอนโดยให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านด้วยตนเองผลของการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมายมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษในระดับความรู้มากที่สุด และการวิจัยของ แสงทอง คำเสื่อ (2553) ศึกษาการใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ความคงทนในการจำคำศัพท์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พบว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นหลังจากได้รับการเรียนการใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อนำมาใช้ในการจัดการกิจกรรมการอ่านของรายวิชาภาษาไทยในระดับปริญญาตรีก็สอดคล้องกับงานวิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาของรายวิชาภาษาอังกฤษ ดังที่ ทศนีย์ เศรษฐพงษ์ (2559) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีผังสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยเหล่านี้ช่วยยืนยันให้เห็นว่า การใช้แผนภูมิความหมายมีประสิทธิภาพในการพัฒนาการอ่านได้ในหลายระดับ เมื่อผู้วิจัยนำมาปรับใช้กับการทดลองในรายวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาก็สามารถช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ดังผลการทดลองที่นำเสนอไว้ข้างต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายจึงสอดคล้องกับแนวคิดการสอนอ่านโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้เกิดการพัฒนาการคิดร่วมไปกับการอ่าน และได้ฝึกฝนกระบวนการอ่านผ่านการปฏิบัติกิจกรรมและสร้างชิ้นงานที่สอดคล้องกับกระบวนการการอ่านวิเคราะห์ด้วยการสร้างแผนภูมิความหมายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกตามปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ของ John Dewey ที่เชื่อในการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Learning By Doing) และทฤษฎีกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) ของนักจิตวิทยาคนสำคัญคือ Piaget และ Vygotsky ที่เห็นว่ากระบวนการคิดเกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ในช่วงของการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้นจากการได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวาร์ ยินดีสุข, 2561: 33; วัชราน เล่าเรียนดี et al., 2560: 65)

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากการใช้กระบวนการ 5 ขั้นและกลวิธีแผนภูมิความหมายทำให้นักเรียนรู้สึกมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น และส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครู โดยครูมีบทบาทสำคัญที่จะให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งก่อนและหลังการอ่านอย่างมีอิสระ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหลังจากการอ่าน และนำไปสู่การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียนทั้งกับเพื่อนและครูจากการตอบคำถามและการปฏิบัติกิจกรรมด้วยกลวิธีแผนภูมิความหมาย สอดคล้องกับที่ ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2551: 3) เสนอว่า บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จะต้องสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน รวมถึงต้องใจกว้างยอมรับในความคิดเห็นที่ผู้เรียนนำเสนอ

ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแสดงความคิดเห็นหลังจากการอ่าน ทั้งแบบคิดคู่และการอภิปรายร่วมกันแบบกลุ่มตลอดระยะเวลาการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนทำให้นักเรียนได้สื่อสารกับเพื่อนมากยิ่งขึ้น การยอมรับคำตอบที่หลากหลายของนักเรียนผ่านการพูดและการตอบช่วยส่งเสริมความมั่นใจให้นักเรียนกล้าที่จะตอบคำถาม รวมไปถึงคำตอบที่ต่างไปของนักเรียนคนอื่น ๆ จะช่วยกระตุ้นการหาเหตุผลเพื่อยืนยันคำตอบของตนเอง และนำความคิดเห็นของผู้อื่นมาไตร่ตรองและทบทวนซึ่งทำให้บรรยากาศการสอนอ่านช่วยส่งเสริมกระบวนการสร้างความหมายหลังการอ่านผ่านการคิดวิเคราะห์จากการสร้างปฏิสัมพันธ์ของตนเองกับตัวบทที่อ่านและกับเพื่อนในชั้นเรียน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายมีขั้นตอนของกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มผ่านการระดมสมองและร่วมกันสร้างชิ้นงานซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันอย่างมีอิสระหลังจากการอ่าน สอดคล้องกับ Limbach and Waugh (2012: 12) ที่สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม และจะช่วยทำให้วิชาที่เรียนสนุกมากขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่นักเรียนอาจคุ้นเคยหรือผ่านข้อมูลจากบทอ่านก่อนเริ่มชั้นเรียนและสำรวจความรู้พื้นฐานเดิมมาบ้างแล้ว ความเข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริงจะเกิดขึ้นต่อเมื่อพวกเขามีส่วนร่วมและมีโอกาสได้คิดและอภิปรายเกี่ยวกับความหมายของสิ่งที่กำลังอ่านหรือกำลังทำอยู่

ประการสุดท้ายคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการคิดและการอ่าน การแสดงความคิดเห็น และการนำข้อมูลป้อนกลับไปพัฒนาผลงานตนเองให้ดีขึ้นผ่านการเสริมแรงทางบวกจากคำแนะนำของครูและการประเมินของเพื่อน ส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับที่ Salemi

(2002: 3-4) เสนอว่า การเรียนรู้เชิงรุกจะทำให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง ผ่านการลงมือปฏิบัติ ครูและนักเรียนต่างได้รับประโยชน์จากการให้ข้อมูลป้อนกลับ และนักเรียนจะได้รับประโยชน์จากวิธีการที่หลากหลาย

ผลการวิจัยด้านความคิดเห็นของนักเรียนจึงสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกจะมีโอกาสได้โต้ตอบ คิดเชิงวิพากษ์ และชื่นชมผลงานของผู้อื่น ยอมรับมุมมองที่แตกต่างกันของเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ หรือคนอื่นในกลุ่มตนเอง สร้างความท้าทายให้นักเรียน และครูได้พัฒนาประสบการณ์ทักษะทางสังคม สร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น และสามารถเรียนรู้การทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนจะทำให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ และเห็นว่าคำแนะนำหรือความคิดเห็นของทั้งครูและเพื่อนมีคุณค่า (Bonwell & Eison, 1991: 19, อ้างถึงใน วันเพ็ญ คำเทศ, 2549: 30-31; Meyers & Jones, 1993: 11; Salemi, 2002: 728)

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรายการประเมินที่สะท้อนทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกออกแบบตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell and Eison (1991) ได้แก่ 1) นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติมากกว่าการฟังบรรยาย 2) ครูเน้นการพัฒนาทักษะของนักเรียนมากกว่าการถ่ายทอดความรู้ 3) นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดขั้นสูง 4) นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และ 5) นักเรียนได้สำรวจทัศนคติและคุณค่าในตนเอง จากผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้มากที่สุด จากรายการประเมินที่ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจกับบรรยากาศการเรียนที่ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครูมากขึ้นซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้น ที่ผู้วิจัยออกแบบให้สอดคล้องกับกิจกรรมการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการปฏิบัติกิจกรรม และส่งผลให้นักเรียนพึงพอใจกับการได้ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนผ่านการอภิปรายเขียนและพูด อันเป็นการพัฒนาการอ่านร่วมไปกับกระบวนการคิดขั้นสูงตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสรุปได้ว่า กระบวนการ 5 ขั้นและกลวิธีแผนภูมิความหมายสามารถช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ดังผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรมีทักษะการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิด อาจใช้คำถามสั้น ๆ ช่วยกระตุ้นความคิดทีละขั้น และต้องช่วยกระตุ้นนักเรียนให้กล้าแสดงออกในการตอบคำถาม เมื่อนักเรียนรู้สึกมีอิสระก็จะส่งผลให้กล้าตอบคำถาม และคำตอบนั้นจะนำมาสู่ประเด็นการอภิปรายเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงได้มากยิ่งขึ้น
2. ครูควรให้นักเรียนที่มีทักษะดีเป็นตัวอย่างในการเสนอแนะวิธีการอ่านของตนเองที่ทำให้เข้าใจประเด็นสำคัญได้ดี
3. การใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายอาจเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนแผนภูมิความหมายได้อย่างอิสระ หรือเสนอรูปแบบที่หลากหลายให้สอดคล้องกับข้อมูลของบทอ่าน
4. ครูควรเสริมแรงทางบวกผ่านคำพูด สีสหน้า และให้กำลังใจในการปรับปรุงชิ้นงานเพื่อให้ได้คะแนนสูงขึ้นและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่มของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากกระบวนการ 5 ขั้นเป็นรูปแบบการสอนที่ออกแบบขึ้นเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูง การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลการใช้กระบวนการ 5 ขั้น เพื่อทดลองกับตัวแปรตามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดในระดับสูงหรือการอ่านที่สัมพันธ์กับการคิดขั้นสูง เช่น การคิดไตร่ตรอง การคิดเชิงวิพากษ์ หรือการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นต้น
2. การวิจัยครั้งนี้เลือกเนื้อหาจากบทอ่านร้อยแก้วบางประเภทและสร้างเครื่องมือเป็นแบบวัดปรนัยแบบเลือกตอบเท่านั้นเพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการทดสอบ ดังนั้นควรมีการพัฒนาแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วที่มีรูปแบบหลากหลายมากยิ่งขึ้นสำหรับวัดและประเมินการตอบคำถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2546). คู่มือการจัดกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2559). การเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 51(1), 97-102.
- กุสุมา รัชกษมณี และคณะ. (2533). ทักษะสื่อสาร 1. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). การคิดเชิงวิเคราะห์ (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed.). กรุงเทพฯ: ซีเคสมิเดีย.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2552). การเขียนสร้างสรรค์ทางสื่อสิ่งพิมพ์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม.
- ฉันท ธาตุทอง. (2554). สอนคิด: การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จิตต์นิภา ศรีไสย์. (2549). ภาษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2556). การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จุฑาทิพย์ อินทร์ช่วย. (2558). การศึกษาความสามารถการอ่านวิเคราะห์ขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-PLUS. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ฉลอง รัตนพงษ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ยุทธวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2557). จิตวิทยาการอ่าน (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ฉอ่าน วุฒติกรรมรักษา. (2541). หน่วยที่ 6 การอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสาร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-7 (227-387). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนาธิป พรกุล. (2557). การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชยพร กระต่ายทอง. (2552). การพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมภาษาไทยแบบอิงมาตรฐานด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับเพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดวิเคราะห์และการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ชลธิดา หงษ์เหม. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed.). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนด์ปริ้นติ้ง.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 5: การอ่านสำหรับครู หน่วยที่ 6-10. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงใจ ไทยอุบล. (2554). ทักษะการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ. (2551). การเรียนรู้เชิงรุก. Retrieved from <http://www2.eduzones.com/images/blog/sasitkep/File/activet.pdf>
- ทัศนีย์ เศรษฐพงษ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ทัศนีย์ หนูนา. (2550). ผลการเรียนรู้การสอนภาษาไทยด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบที่มีต่อความสามารถการคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ธนชพร พุ่มภชาติ. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้รูปแบบเหตุและผลที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). วรรณกรรมวิจารณ์. กรุงเทพฯ: นาคร.

- ัญญา สังขพันธานนท์ และคณะ. (2548). การพัฒนาทักษะการรับสาร. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- ฉันทพร เสรีชัยกุล. (2555). ทักษะการอ่าน. ใน ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (พิมพ์ครั้งที่ 8 ed., 129-151). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นัทธชัย ประสานนาม. (2554). หน่วยที่ 14 การวิจัยวรรณคดีไทย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณคดีไทย (1-65). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2557). การศึกษานอกสถานที่และการศึกษานอกสถานที่เสมือนเพื่อการเรียนรู้เชิงรุก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันลือ พลฤกษ์วัน. (2557). แนวพัฒนาการอ่านเร็ว คิดเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาทิพย์ ภูนคร. (2555). ผลของการใช้เทคนิค *Five-Step Model* ที่มีต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ปรียาภรณ์ ศุภมงคล. (2553). ระดับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมายกับการสอนโดยให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านด้วยตนเอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2557). หน่วยที่ 9 การอ่านบันเทิงคดี. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 9-15 (พิมพ์ครั้งที่ 11 ed., 1-43). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรทิพย์ แข็งขัน และเฉลิมลาภ ทองอาจ. (2553). โมดูล 5 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาระบวนการคิดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ใน คู่มือฝึกอบรมภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (229-337). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ แข็งขัน และชยพร กระจ่างทอง. (2553). โมดูล 2 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบบูรณาการ. ใน คู่มือฝึกอบรมภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (55-115). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 8 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2557). สอนเขียนแผนแบบบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2559). สอนเด็กทำโครงการ สอนอาจารย์ทำวิจัยปฏิบัติการ
ในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการ
พัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาคภูมิ วรรณภา. (2554). การเขียนข่าวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อินทนิล.
- มณีรัตน์ สุโขติรัตน์. (2548). อ่านเป็น: เรียนก่อนสอนเก่ง. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- มลิสลา สดสุขชาติ. (2550). การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ภาษาไทยโดยใช้วิธีสอน 5E ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกุ่มกวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9 ed.). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนา
ทางการศึกษา.
- ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์. (2559). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ชั้น
ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปี
ที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.
- рінฤทัย สัจพันธุ์. (2554). วรรณกรรมปัจจุบัน (พิมพ์ครั้งที่ 17 ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- рінฤทัย สัจพันธุ์. (2557). หน่วยที่ 6 การสังเคราะห์ความรู้จากการอ่าน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
การอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 12 ed., 257-321). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2557). การเขียนบทความสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วรรณวิศา ถึกเจริญ. (2561) อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
รามคำแหง (ฝ่ายมัธยม), สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2561.
- วรรณมา บัวเกิด. (2545). หน่วยที่ 4 การวิเคราะห์ วิจัยสารในงานเขียน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
การอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 10 ed., 153-218). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- วรรณมา บัวเกิด. (2557). หน่วยที่ 5 การวิเคราะห์และวิจัยสาร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่าน

- ภาษาไทย หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 12 ed., 215-256). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณภา บัวเกิด และธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์. (2554). หน่วยที่ 12 กลวิธีเพื่อพัฒนาการคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษา. ใน ประมวลสาระชุดวิชา การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยที่ 11-15 (1-77). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัชรรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, & อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 12 ed.). นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- วันเพ็ญ คำเทศ. (2549). ผลของการเรียนการสอนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกของเลสไล ดี ฟิงค์ ที่มีต่อความสามารถในการเขียนอนุเลขและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วิภาวดี นวลพัต. (2555). การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธิพิสัยของบลูม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วิรัช ศิริวัฒนะนาวิน. (2547). การอ่านสารคดี. ใน จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาทยัน อิมสำราญ (บรรณาธิการ.), การใช้ภาษาไทย (169-187). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิสาข์ จิตวิวัฒน์. (2541). การสอนอ่านภาษาอังกฤษ. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศักดิ์ดา ไชกิกัญญโย. (2548). สอนอย่างไรให้ Active learning. นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน, 2(2), 12-15.
- ศิริินภา โกสุม. (2561). อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม). สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2561.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2557). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 ฉบับที่ 2 – ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้. Retrieved from <http://www.niets.or.th>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2558). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 ฉบับที่ 2 – ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้. Retrieved from <http://www.niets.or.th>

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ฉบับที่ 2 – ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้. Retrieved from <http://www.niets.or.th>

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2559). สรุปผลการวิจัย PISA 2015. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

สถาพร พงษ์ตมิกุล. (2555). คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 6(2), 1-3.

สมศรี ตังมงคลเลิศ. (2550). การอ่านแบบมีส่วนร่วม (Active Reading). สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 35(148), 61-63.

สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543). วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). กรุงเทพฯ: เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สิริพร ทิพย์คง. (2560). การสร้างความคิดด้วยการอภิปราย. รามคำแหง ฉบับศึกษาศาสตร์, 1(2), 47-56.

สุชาย สันติจิตรุ่งเรือง. (2547). การใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา. (สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2557). หน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 12 ed., 1-34). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุภรัตน์ สท้านพล. (2554). การใช้แผนภูมิความหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2561). หลักและเทคนิคงานข่าว. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวน

สุนันทา.

สุระ บรรจงจิต. (2551). Active Learning: ดาบสองคม. วารสารโรงเรียนนายเรือ, 8(1), 34-42.

สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2543). การอ่านสารคดี. ใน จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (บรรณาธิการ.), ภาษากับการสื่อสาร (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed., 97-108). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์ (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

สุวิมล สพฤกษ์ศรี. (2554). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และทักษะการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

แสงทอง คำเสื่อ. (2553). การใช้ผังความสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ความคงทนในการจำคำศัพท์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์. (2555). หน่วยที่ 10 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความถนัดในการอ่านและการเขียน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือวัดด้านพุทธิพิสัย หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อัจฉรา ประดิษฐ์. (2552). ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน (1). กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.

อิรวดี ไตลิ่งคะ. (2546). ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Abdelrasoul, M. M. I. (2014). *Using Reading Circles Strategy for Developing Preparatory Students' Critical Reading Skills and Social Skills*. (M. A. Dissertations in Education), Ain Shams University,

Adler, M. J., & Doren, C. V. (1972). *How to read a book*. New York: Simon and Schuster.

Amoush, K. H. (2012). The Effectiveness of Using "Semantic Mapping strategy" on Reading Comprehension of Jordanian University Students. *Journal of Contemporary Research in Business*, 4(6), 714-729.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assessing : a revision of bloom's taxonomy of educational objective*. New York:

Longman.

- Bloom, B. (1956). *A taxonomy of education objectives. Handbook 1: Cognitive domain*. New York: McKay.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active Learning : Creative Excitement in the Classroom*. Washington, D.C.: The George Washington University.
- Bradarich, K. E. (2012). *Evaluating The Pragmatic Analytical Reading Level Instruction Framework: A Mixed Methods Research and Development Case Study*. (Ph.D. Dissertations in Education), University of MISSOURI-ST LOUIS, St. Louis.
- Dilek, Y., & Yuruk, N. (2013). Using semantic mapping technique in vocabulary teaching at pre-intermediate level. *Social and Behavioral Sciences*, 70(1), 1531-1544.
- Donoghue, M. R. (2009). *Language arts: Integrating skills for classroom teaching*. USA.: SAGE Publications.
- Duron, R., Limbach, B., & Waugh, W. (2006). Critical thinking framework for any discipline. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 17(2), 160-166.
- Emor, J., Luwandi, S., & Dwi, R. (2012). Using Semantic Mapping in Teaching Vocabulary Through A Descriptive text. *Jurnal Pendidikan dan Pembelajaran*, 1(1), 1-14.
- Fink, L. D. (2003). *Creating significant learning experiences: An integrated approach to designing college classes*. Jossey-Bass: John Wiley & Sons, Inc.
- Heimlich, J. E., & Pittelman, S. D. (1986). *Semantic Mapping: Classroom Applications*. *Reading Aids Series, IRA Service Bulletin*: ERIC.
- Johnson, D. D., & Pearson, P. D. (1984). *Teaching Reading Vocabulary* (2 ed.). New York: Holt, Rinehart Winston.
- Johnson, D. D., Pittelman, S. D., & Heimlich, J. E. (1986). Semantic mapping. *The Reading Teacher*, 39, 778-782.
- Khoii, R., & Sharififar, S. (2013). Memorization versus semantic mapping in L2 vocabulary acquisition. *English Language Teachers Journal*, 67(2), 199-209.
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*, 25(140), 1-55.
- Limbach, B., & Waugh, W. (2010). Developing Higher Level Thinking. *Journal of Instructional Pedagogies*, 3, 1-9.

- Limbach, B., & Waugh, W. (2012). *Practice Before Assessment: Active Learning Strategies*. Blacksburg: Conference on Higher Education Pedagogy.
- Mckinney, K. (2010). Active Learning. Retrieved from <https://web.archive.org/web/20110911215107/http://www.cat.ilstu.edu/resources/teachTopics/tips/newActive.php>
- Mckinney, K., & Heyl, B. S. (2008). *Sociology through Active Learning: Student Exercises* (2 ed.). USA.: SAGE Publications.
- Meyers, C., & Jones, T. B. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for the College Classroom*. Oxford: Elmsford.
- Reutzel, D. R., & Cooter, R. B. (2003). *Strategies for reading assessment and instruction: Helping every child succeed*. NJ: Merrill Prentice Hall.
- Salemi, M. K. (2002). An Illustrated Case for Active Learning. *Southern Economic Journal*, 68(3), 721-723.
- Schmidt, M. B. (1986). The shape of Content: Four Semantic Map Structures for Expository Paragraphs. *The Reading Teacher*, 40, 112-117.
- Sinatra R., Stahl-Gemake J., & Morgan, N. W. (1986). Using semantic mapping after reading to organize and write original discourse. *Journal of Reading*, 30(1), 4-13.
- Sinatra R. C., Stahl-Gemake J., & Berg D. N. (1984). Improving reading comprehension of disabled readers through semantic mapping. *The Reading Teacher*, 38(1), 22-29.
- Sosothikul, R. (2551). *How to improve your reading*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sutherland, T. E., & Bonwell, C. C. (1996). *Using Active learning In College classes: A Range of Options for Faculty*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Talebi, M., & Talebi, M. (2015). The Effect of Teaching Critical Reading Strategies on Making Advanced Iranian EFL Learners the Critical Readers. *Science Journal (CSJ)*, 36(3), 1179-1189.
- The University of Melbourne. (2018). How to read. Retrieved from http://www.k8accesscenter.org/training_resources/effectivereadingcomponent
- Vadasy, P. F., & Nelson, J. R. (2012). *Vocabulary instruction for struggling students*. New York: Guilford.
- Zahedia, Y., & Abdib, M. (2012). The effect of semantic mapping strategy on EFL

learners' vocabulary learning. *Social and Behavioral Sciences*, 69, 2273-2280.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ข
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย
2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย
3. ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ความหมาย
		1	2	3		
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้						
1	มีความพึงพอใจจากการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	ได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
4	ได้รับคำแนะนำในชั้นเรียนเมื่อมีประเด็นข้อสงสัย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	บรรยากาศการเรียนช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครูมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
6	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนอ่านวิเคราะห์เรื่องราวประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและตอบคำถามจากบทอ่านได้อย่างมีหลักการและชัดเจนมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคำและข้อความจากบทอ่าน ทำให้เข้าใจจุดประสงค์และใจความสำคัญของเรื่องได้ดีขึ้น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดมุมมองความคิดที่หลากหลายจากการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	กิจกรรมการเรียนรู้มีความท้าทายและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ความหมาย
		1	2	3		
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้						
11	นักเรียนได้รับความรู้จากเนื้อหาบทอ่านร้อยแก้วที่มีประโยชน์ต่อตนเอง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับเพื่อนในชั้นเรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	นักเรียนได้รับประโยชน์จากการให้คำแนะนำและข้อมูลป้อนกลับจากครู	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิดจากการอ่านอยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	นักเรียนได้ปรับปรุงและพัฒนาชิ้นงานของตนเองอยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถ ด้านการอ่าน วิเคราะห์	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย
			คนที่				
			1	2	3		
บทอ่านชุดที่ 1							
1	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	สรุปใจความสำคัญ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	สรุปใจความสำคัญ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	เขียนแผนภูมิความหมาย	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	เขียนแผนภูมิความหมาย	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	แปลความหมาย ดีความ ข้อความ	การตีความ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	แปลความหมาย ดีความ ข้อความ	การตีความ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	แสดงความคิดเห็นได้ อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็น เชิงวิพากษ์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	แสดงความคิดเห็นได้ อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็น เชิงวิพากษ์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว (ต่อ)

ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถ ด้านการอ่าน วิเคราะห์	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	ความ หมาย
			1	2	3		
บทอ่านชุดที่ 2							
14	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
15	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
16	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	สรุปใจความสำคัญ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18	สรุปใจความสำคัญ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
20	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
21	เขียนแผนภูมิความหมาย	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
22	เขียนแผนภูมิความหมาย	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
23	แปลความหมาย ดีความ ข้อความ	การตีความ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
24	แปลความหมาย ดีความ ข้อความ	การตีความ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
25	แสดงความคิดเห็นได้ อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
26	แสดงความคิดเห็นได้ อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว (ต่อ)

ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถ ด้านการอ่าน วิเคราะห์	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	ความ หมาย
			1	2	3		
บทอ่านชุดที่ 3							
27	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
28	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
29	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
30	สรุปใจความสำคัญ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
31	สรุปใจความสำคัญ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
32	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
33	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
34	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
35	เขียนแผนภูมิความหมาย	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
36	เขียนแผนภูมิความหมาย	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
37	แปลความหมาย ดีความ ข้อความ	การตีความ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
38	แปลความหมาย ดีความ ข้อความ	การตีความ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
39	แสดงความคิดเห็นได้ อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
40	แสดงความคิดเห็นได้ อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว (ต่อ)

ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถ ด้านการอ่าน วิเคราะห์	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	ความ หมาย
			1	2	3		
บทอ่านชุดที่ 4							
41	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
42	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
43	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
44	สรุปใจความสำคัญ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
45	สรุปใจความสำคัญ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
46	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
47	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
48	วิเคราะห์องค์ประกอบ	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
49	เขียนแผนภูมิความหมาย	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
50	เขียนแผนภูมิความหมาย	การวิเคราะห์เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
51	แปลความหมาย ดีความ ข้อความ	การตีความ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
52	แปลความหมาย ดีความ ข้อความ	การตีความ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
53	แสดงความคิดเห็นได้ อย่างสมเหตุผล	การแสดงความ คิดเห็นเชิงวิพากษ์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
54	แสดงความคิดเห็นได้ อย่างสมเหตุผล	การแสดงความ คิดเห็นเชิงวิพากษ์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	หมายเหตุ
1	.70	.82	ใช้ได้
2	.58	.63	ใช้ได้
3	.42	.62	ใช้ได้
4	.37	.87	ใช้ได้
5	.51	.73	ใช้ได้
6	.30	.82	ใช้ได้
7	.51	.25	ใช้ได้
8	.63	.87	ใช้ได้
9	.63	.87	ใช้ได้
10	.51	.73	ใช้ได้
11	.57	.13	ใช้ไม่ได้*
12	.50	.93	ใช้ได้
13	.58	.63	ใช้ได้
14	.37	.87	ใช้ได้
15	.50	.93	ใช้ได้
16	.76	.77	ใช้ได้
17	.65	.65	ใช้ได้
18	.63	.87	ใช้ได้
19	.42	.62	ใช้ได้
20	.51	.73	ใช้ได้
21	.70	.82	ใช้ได้
22	.42	.62	ใช้ได้
23	.51	.73	ใช้ได้
24	.70	.82	ใช้ได้
25	.37	.87	ใช้ได้

ตารางที่ 18 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	คุณภาพข้อสอบ
26	.58	.63	ใช้ได้
27	.31	.15	ใช้ไม่ได้*
28	.50	.50	ใช้ได้
29	.25	.78	ใช้ได้
30	.51	.25	ใช้ได้
31	.58	.63	ใช้ได้
32	.58	.63	ใช้ได้
33	.51	.73	ใช้ได้
34	.51	.73	ใช้ได้
35	.50	.93	ใช้ได้
36	.71	.44	ใช้ได้
37	.37	.87	ใช้ได้
38	.65	.54	ใช้ได้
39	.37	.87	ใช้ได้
40	.58	.63	ใช้ได้
41	.58	.63	ใช้ได้
42	.58	.63	ใช้ได้
43	.51	.73	ใช้ได้
44	.30	.82	ใช้ได้
45	.51	.73	ใช้ได้
46	.30	.82	ใช้ได้
47	.76	.77	ใช้ได้
48	.57	.38	ใช้ได้
49	.65	.54	ใช้ได้
50	.70	.82	ใช้ได้

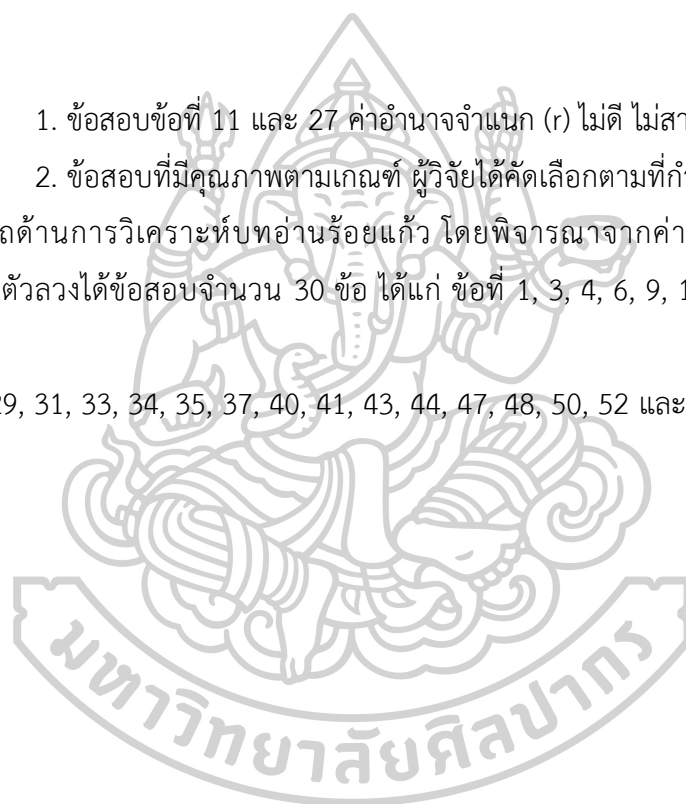

ตารางที่ 18 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	คุณภาพข้อสอบ
51	.70	.82	ใช้ได้
52	.30	.82	ใช้ได้
53	.51	.73	ใช้ได้
54	.30	.82	ใช้ได้

หมายเหตุ

- ข้อสอบข้อที่ 11 และ 27 ค่าอำนาจจำแนก (r) ไม่ดี ไม่สามารถนำไปใช้ได้
- ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตามที่กำหนดโครงสร้างแบบวัด
ความสามารถด้านการวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว โดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนกร่วมกับ
ประสิทธิภาพตัวลงได้ข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 4, 6, 9, 10, 12, 14, 15, 18, 20,
21,
23, 26, 28, 29, 31, 33, 34, 35, 37, 40, 41, 43, 44, 47, 48, 50, 52 และ 54

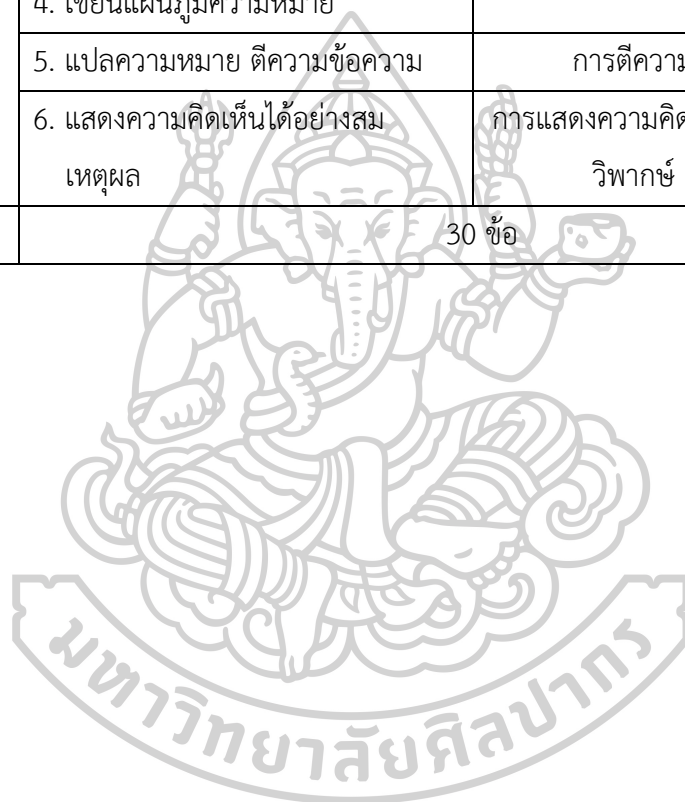

ตารางที่ 19 ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์และนำมาใช้เป็นแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วจำนวน 30 ข้อ

ประเภทบท อ่านร้อยแก้ว	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถ ด้านการอ่านวิเคราะห์	ข้อที่
ข่าวและ เหตุการณ์ ปัจจุบัน	1. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	1, 3
	2. สรุปใจความสำคัญ		4
	3. วิเคราะห์องค์ประกอบ		6
	4. เขียนแผนภูมิความหมาย		9
	5. แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	10
	6. แสดงความคิดเห็นได้อย่างสม เหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิง วิพากษ์	12
บทความ	1. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	14, 15
	2. สรุปใจความสำคัญ		18
	3. วิเคราะห์องค์ประกอบ		20
	4. เขียนแผนภูมิความหมาย		21
	5. แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	23
	6. แสดงความคิดเห็นได้อย่างสม เหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิง วิพากษ์	26
สารคดีเชิง ประวัติ	1. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	28, 29
	2. สรุปใจความสำคัญ		31
	3. วิเคราะห์องค์ประกอบ		33, 34
	4. เขียนแผนภูมิความหมาย		35
	5. แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	37
	6. แสดงความคิดเห็นได้อย่างสม เหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิง วิพากษ์	40

ตารางที่ 19 ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์และนำมาใช้เป็นแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน
วิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วจำนวน 30 ข้อ (ต่อ)

ประเภทบท อ่านร้อยแก้ว	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถ ด้านการอ่านวิเคราะห์	ข้อที่
เรื่องสั้น	1. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	41, 43
	2. สรุปใจความสำคัญ		44
	3. วิเคราะห์องค์ประกอบ		47, 48
	4. เขียนแผนภูมิความหมาย		50
	5. แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	52
	6. แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	54
รวม	30 ข้อ		

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์

โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

**แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว
โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย**

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เรื่อง การอ่านวิเคราะห์สารคดีเชิงประวัติ	รายวิชา ท 23102 ภาษาไทย
ผู้สอน นายกิตติพงษ์ แบลี่	เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

- ม. 3/2 ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย
- ม. 3/3 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน
- ม. 3/4 อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึทัก ย่อความและรายงาน
- ม. 3/5 วิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินเรื่องที่อ่านโดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความหมาย ดีความข้อความจากสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้
2. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้
3. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญจากสารคดีที่อ่านได้
4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้
5. นักเรียนสามารถเขียนแผนภูมิความหมายจากข้อความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
6. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อสารคดีที่อ่านได้อย่างสมเหตุผล

3. สาระสำคัญ

สารคดีเป็นข้อเขียนที่มุ่งให้ความรู้และสร้างความสนใจและสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่าน สามารถจัดแบ่งได้หลากหลายประเภทด้วยกัน สารคดีเชิงประวัติเป็นการนำเสนอเรื่องราวอาจเป็นบุคคล สถานที่ หรือวิถีชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกัน การวิเคราะห์องค์ประกอบของสารคดีประกอบด้วย ส่วนความนำ ความเชื่อม เนื้อเรื่อง และส่วนสรุป นักเรียนที่สามารถอ่านวิเคราะห์สารคดีได้จะต้องฝึกฝนจำแนกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น ตอบคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบแต่ละส่วน เข้าใจคุณค่า และแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของสารคดีได้

4. การเรียนรู้

ความรู้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบสารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด”
2. การอ่านวิเคราะห์เนื้อหาและประเด็นสำคัญจากสารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด”

สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด” จัดเป็นสารคดีเชิงประวัติบุคคล หรือ สารคดีชีวประวัติ โดยเนื้อเรื่องเล่าถึง วีรกรรมของนายบุญผ่อง นายกเทศมนตรีเมืองกาญจนบุรีที่ได้ช่วยเหลือเชลยศึกในเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยบุญผ่องได้ลักลอบติดต่อกับเชลยฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อส่งอาหาร ยา และสิ่งของ ค่าขายแลกเปลี่ยนสินค้าเพื่อช่วยเหลือเชลยในภาวะสงคราม เนื่องจากเชลยเหล่านี้ถูกเกณฑ์แรงงานเพื่อสร้างทางรถไฟที่ภายหลังเรียกกันว่า ทางรถไฟสายมรณะ บุญผ่องได้รับการยกย่องเป็นวีรบุรุษของกลุ่มเชลยสงครามเพราะได้ช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้จนสามารถเอาชีวิตรอดได้

องค์ประกอบของสารคดีเรื่องนี้ สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ความนำ (intro): เป็นการเปิดเรื่องด้วยการยกย่องบุญผ่องด้วยข้อความที่ว่า “วีรบุรุษนิรนามในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2” เพื่อให้ผู้อ่านสนใจว่า บุญผ่องเป็นใครและเหตุใดจึงได้รับการยกย่องให้เป็นวีรบุรุษ และวิถีชีวิตของเขาเกี่ยวข้องกับสงครามโลกได้อย่างไร
2. ความเชื่อม (neck/bridge): ส่วนเชื่อมเริ่มตั้งแต่ข้อความที่ว่า “แต่ดูเหมือนชื่อของบุญผ่องเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ประเทศสัมพันธมิตร ผู้รำลึกถึงบุญคุณของท่านมากกว่าคนไทยเสียอีก” ข้อความนี้เชื่อมไปสู่เนื้อหาเพื่อเล่าย้อนว่า กองทัพญี่ปุ่นได้เข้ามาและมีจุดมุ่งหมายเรื่องใดในช่วงสงคราม
3. เนื้อเรื่อง (body): เล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบไปด้วยเนื้อหาสำคัญ ได้แก่ ประวัติของนายบุญผ่อง การสร้างทางรถไฟเพื่อขนส่งอาวุธไปยังพม่าและอินเดีย บทสัมภาษณ์ของญาติที่ยังมีชีวิตอยู่ เหตุการณ์ที่บุญผ่องเสี่ยงชีวิตช่วยเหลือเชลย การถูกลอบทำร้าย และการได้รับการยกย่องหลังจากรัฐบาลของประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร อนุสรณ์ที่ระลึก การนำเสนอเรื่องราวจึงอยู่ในรูปแบบสารคดีชีวประวัติ และมีการนำบทสัมภาษณ์และข้อมูลมาแหล่งข่าวต่างประเทศมาเรียบเรียงตามลำดับเหตุการณ์เพื่อช่วยให้งานเขียนมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
4. ความจบ (ending): เป็นส่วนสุดท้ายของสารคดีเรื่องนี้ได้ทิ้งท้ายให้ผู้อ่านด้วยข้อความที่ชวนให้คิดว่า คนเราเมื่อเกิดมาบนโลกแล้วควรสร้างความดีเพื่อให้ผู้อื่นจดจำและระลึกถึง ดังที่ว่า “ในชีวิตของคนเราที่อายุยืนยาวมาหลายสิบปี คนอื่นจะจำชีวิตของเราได้ในบางช่วงที่สำคัญเท่านั้น ชีวิตของคนคนหนึ่งจะให้คนอื่นจดจำอย่างไร เรามีสิทธิ์เลือกได้”

ใจความสำคัญ/ประเด็นสำคัญจากเรื่อง

1. การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นในภาวะคับขันโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ พรรคพวก
2. สงครามทำให้เกิดความขัดแย้งและส่งผลกระทบต่อทุกฝ่าย
3. การทำความดีโดยไม่เกรงกลัวต่ออันตรายใด ๆ เป็นตัวอย่างของบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่อง
4. คนที่ช่วยเหลือและเสียสละยอมได้รับการยกย่องชื่นชมจากผู้ที่ได้รับไมตรีนั้นอย่างยาวนาน

ทักษะ/กระบวนการ

1. ทักษะการอ่าน
2. ทักษะการเขียน
3. ทักษะการคิดวิเคราะห์
4. ทักษะกระบวนการทำงานร่วมกัน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

สมรรถนะสำคัญ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. แผนภูมิความหมาย
2. ใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด”

6. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย (100 นาที)

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยอธิบายประเด็นในการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด” ให้นักเรียนร่วมกันศึกษา

1.2 ครูบอกภาระงานที่ต้องทำเพื่อวัดและประเมินผล

1.3 ครูทบทวนประเด็นการอ่านวิเคราะห์สารคดีว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้ ทบทวนความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบสารคดีส่วนความนำ ความเชื่อม เนื้อเรื่อง และส่วนสรุปจากกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งแรก

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม (15 นาที)

2.1 ครูให้นักเรียนอ่านชื่อเรื่องของบทอ่าน คือ บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด” จากนั้นครูให้นักเรียนสังเกตว่าชื่อเรื่องมีค่าสำคัญอะไรบ้าง และให้ลองคาดเดาว่า คำว่า “หนี้” ของคุณบุญผ่องหมายความว่าอะไร จากนั้นครูให้นักเรียนดูและฟังเพลงประกอบละครโทรทัศน์เรื่อง บุญผ่อง จากสื่อวีดิทัศน์ทาง <https://www.youtube.com/watch?v=LDSpKX8EO0c> และตั้งคำถามสำรวจว่ามีใครรู้จักบุคคลดังกล่าวบ้าง และรู้จักจากที่ใด บุคคลนี้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใด

2.2 ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่าน จากนั้นให้นักเรียนทำกิจกรรม กล้องคำถามปริศนา โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 คน จากนั้นให้หยิบคำถามจากกล่องคนละ 1 ข้อ กำหนดคำถามให้เกี่ยวกับความเข้าใจเนื้อเรื่อง ดังนี้

- บทอ่านนี้จัดเป็นสารคดีประเภทใด
- วีรบุรุษนิรนามในเรื่องนี้คือใคร
- สงครามในเรื่องคือสงครามครั้งใด และมีผลกระทบต่อบุคคลใดบ้าง
- ฝ่ายใดบ้างที่ยกย่องบุคคลที่กล่าวถึงในเรื่องนี้
- เหตุการณ์ใดบ้างที่ทำให้บุคคลในเรื่องได้รับยกย่องเป็นวีรบุรุษ

จากนั้นบันทึกคำถามที่แต่ละคนได้รับลงบนกระดาษ แล้วให้สมาชิกช่วยกันตอบคำถามจนครบทุกข้อ และให้ทุกคนสรุปคำตอบของตนเองบันทึกลงบนใบงาน

2.3 ครูช่วยสรุปคำตอบที่ถูกต้อง และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ

2.4 ครูตั้งคำถามแบบอเนกนัยแล้วใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนตอบ ดังนี้

- การกระทำของบุญผ่องถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรมเรื่องใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
- นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของบุญผ่องหรือไม่ เพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น
- ถ้านักเรียนเป็นบุญผ่อง หรือตกอยู่สถานการณ์เดียวกัน นักเรียนจะมีวิธีการแก้ไขปัญหา

หรือช่วยเหลือเฉลยศึกสงครามหรือไม่ อย่างไร

จากนั้นครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายเป็นทีม (Team Discussion) โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนคำตอบร่วมกัน และพิจารณาว่าเหตุผลของใครมีข้อสนับสนุนที่น่าสนใจ

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม (25 นาที)

3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4-5 คน จากนั้นระดมสมอง (brainstorming) โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนร่วมกันกำหนดข้อความสำคัญจากบทอ่าน โดยการเน้นคำ เช่น ขีดเส้นใต้ ระบายสี วงกลมรอบข้อความ เป็นต้น

3.2 นักเรียนเลือกข้อความสำคัญ 3 เหตุการณ์ ที่แสดงถึงเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุ เหตุการณ์ที่เป็นผลสืบเนื่อง และเหตุการณ์ที่เป็นผลตามมา อภิปรายร่วมกันแล้วสรุปข้อความ จากนั้นนำมาเขียนลงในแผนภูมิความหมาย

3.3 นักเรียนเลือกข้อความที่เป็นปัจจัยสนับสนุนเหตุการณ์เหล่านั้น โดยนักเรียนต้องวิเคราะห์ร่วมกันว่า ข้อมูลใดสำคัญและเป็นเหตุการณ์ย่อยที่มีผลต่อเหตุการณ์หลักในขั้นแรก อภิปรายคำหรือข้อความจากเหตุการณ์ที่ยังไม่ทราบความหมาย จากนั้นเขียนบันทึกลงในแผนภูมิความหมาย

3.4 นักเรียนอ่านบทอ่านร่วมกันอีกครั้ง แล้วทบทวนการเขียนภูมิความหมายของกลุ่มตนเอง จากนั้นเพิ่มเติมข้อความ และโยงเส้นข้อความให้สัมพันธ์กัน

3.5 ครูให้นักเรียนเขียนความเรียงเพื่อสรุปประเด็นสำคัญจากแผนภูมิความหมายอีกครั้ง

ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา (30 นาที)

4.1 ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม รายงานการเรียนรู้ โดยเรียบเรียงและพูดนำเสนอแผนภูมิความหมายเรื่อง “บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด”” ของตนเองให้กับเพื่อนในห้องฟัง และพูดแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นหลังการอ่าน หรือประเด็นที่ตนเองวิเคราะห์เพิ่มเติม

4.2 นักเรียนศึกษาผลงานการสร้างแผนภูมิความหมายจากการนำเสนอของเพื่อนว่าเหมือนหรือต่างจากกลุ่มของตนเองอย่างไร มีหัวข้อใดบ้างที่เหมือนหรือแตกต่างกันบ้าง

4.3 นักเรียนสรุปประเด็นสำคัญร่วมกันอีกครั้งว่าแผนภูมิความหมายแบบใด ของใครเหมาะสมและสมบูรณ์มากที่สุดแล้วติดสติ๊กเกอร์สีแทนคะแนนผลงานของเพื่อน

4.4 นักเรียนทำใบงานเรื่อง “การอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง” โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ให้นักเรียนคิดหรือเขียนคำตอบจากคำถามที่กำหนดให้ จากนั้นแลกเปลี่ยนความคิดกับคู่ของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนในกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ (20 นาที)

5.1 ครูอธิบายเกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมายตามที่ตกลงร่วมกัน และให้นักเรียนประเมินตนเองตามเกณฑ์และสติ๊กเกอร์สีจากที่เพื่อนแต่ละกลุ่มประเมิน

5.2 ครูประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละคนตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดร่วมกัน ครูให้กำลังใจในการสร้างผลงานต่อไป

5.3 ครูตรวจใบงานของนักเรียนตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด และให้ข้อมูลป้อนกลับว่ากลุ่มใดต้องเพิ่มเติมอะไรบ้างเพื่อพัฒนาชิ้นงานในกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

สื่อ

1. บทอ่านเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หน้าที่ใช้คืนไม่หมด”
2. แผนภูมิความหมาย
3. ใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หน้าที่ใช้คืนไม่หมด”
4. กล้องคำถามปริศนา

แหล่งการเรียนรู้

ห้องสมุดและห้องปฏิบัติการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

8. การวัดและประเมินผล

ประเด็นวัดและประเมินผล

1. แปลความหมาย ตีความข้อความจากสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้
2. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้
3. เขียนสรุปใจความสำคัญจากสารคดีที่อ่านได้
4. วิเคราะห์องค์ประกอบของสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้
5. เขียนแผนภูมิความหมายและเลือกข้อความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
6. แสดงความคิดเห็นต่อสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล

ผลงานที่ประเมิน

1. แผนภูมิความหมาย
2. ใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หน้าที่ใช้คืนไม่หมด”

วิธีการวัดและประเมิน

1. ตรวจแผนภูมิความหมาย
2. ตรวจใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หน้าที่ใช้คืนไม่หมด”

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. เกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมาย
2. เกณฑ์การประเมินใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์

“หน้าที่ใช้คืนไม่หมด

วิธีการวัดและประเมิน	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมิน
1. ตรวจสอบแผนภูมิความหมาย - เขียนสรุปใจความสำคัญจากสารคดีที่อ่านได้ - เขียนแผนภูมิความหมายและเลือกข้อความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้	1. เกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมาย	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
2. ตรวจสอบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด” - แปลความหมาย ดีความข้อความจากสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้ - ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้ - วิเคราะห์องค์ประกอบของสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้ - แสดงความคิดเห็นต่อสารคดีที่กำหนดให้อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล	2. เกณฑ์การประเมินใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด”	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

เกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมาย

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
การระบุข้อความสำคัญ	ระบุข้อความสำคัญจากสารคดีได้ครบถ้วนทุกประเด็น	ระบุข้อความสำคัญข้อความจากสารคดีได้ แต่ขาดประเด็นสำคัญ 1 หัวข้อ	ระบุข้อความสำคัญข้อความจากสารคดีได้ แต่ขาดประเด็นสำคัญ 2 หัวข้อ	ระบุข้อความสำคัญจากสารคดีได้ แต่ขาดประเด็นสำคัญ 3 หัวข้อ	ไม่สามารถระบุข้อความสำคัญจากสารคดีได้
การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อความ	เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกัน	เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกัน แต่มีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กัน 1 หัวข้อ	เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกัน แต่มีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กัน 2 หัวข้อ	เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกัน แต่มีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กัน 3 หัวข้อ	ไม่สามารถเขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกัน หรือมีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กัน 3 หัวข้อขึ้นไป

เกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมาย (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
การเขียนสรุปประเด็นสาระสำคัญ	เขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิได้อย่างถูกต้อง และใช้ภาษาถูกต้อง และเรียบเรียงได้อย่างเหมาะสม	เขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิได้อย่างถูกต้อง แต่ยังมีข้อบกพร่องการใช้ภาษาเรียบเรียง 1-2 แห่ง	เขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิได้อย่างถูกต้อง แต่ยังมีข้อบกพร่องการใช้ภาษาเรียบเรียง 3-4 แห่ง	การเขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิและการใช้ภาษา ครูต้องให้คำแนะนำเพิ่มเติมมากกว่า 5 แห่ง	ไม่สามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิได้

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

10-12	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ดีมาก
7-9	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ดี
4-6	คะแนน	มีคุณภาพระดับ พอใช้
0-3	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนีที่ใช้คืนไม่หมด”

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้ถูกต้องทั้ง 5 ข้อ	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง 4 ข้อ	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง 3 ข้อ	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้ถูกต้องเพียง 2 ข้อ	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้ถูกต้องเพียง 1 ข้อ หรือไม่ตอบคำถาม
การวิเคราะห์องค์ประกอบ	ตอบคำถามที่ระบุประเภทของงานเขียน วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น และองค์ประกอบของสารคดี พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลประกอบไปด้วยถูกต้องทั้ง 2 ข้อ	ตอบคำถามที่ระบุประเภทของงานเขียน วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น และองค์ประกอบของสารคดีได้ถูกต้องทั้ง 2 ข้อ แต่อธิบายเหตุผลประกอบไปด้วยถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ตอบคำถามที่ระบุประเภทของงานเขียน วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น และองค์ประกอบของสารคดี พร้อมทั้ง อธิบายเหตุผล ประกอบไปด้วย ถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ตอบคำถามที่ระบุประเภทของงานเขียน วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น และองค์ประกอบของสารคดีได้ถูกต้องเพียง 1 ข้อ หรืออธิบายเหตุผล ประกอบไปด้วย ถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ไม่สามารถตอบคำถามที่ระบุประเภทของงานเขียน วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น หรือองค์ประกอบของสารคดีได้ถูกต้อง

เกณฑ์การประเมินในใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด” (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
แปลความหมาย และตีความข้อความ	<p>ตอบคำถามที่ระบุ ความหมายโดยนัย ของคำได้ 2 ข้อ และ วิเคราะห์คำสำคัญ หรือประโยคสำคัญที่ เกี่ยวข้องที่อ่านได้ ถูกต้องทั้ง 2 ข้อ</p>	<p>ตอบคำถามที่ระบุ ความหมายโดยนัย ของคำได้ทั้ง 2 ข้อ แต่ยังไม่วิเคราะห์คำ สำคัญ หรือประโยค สำคัญที่เกี่ยวข้องที่อ่านได้ ถูกต้องเพียง 1 ข้อ</p>	<p>ตอบคำถามที่ระบุ ความหมายโดยนัย ของคำได้ 1 ข้อ และวิเคราะห์คำ สำคัญ ประโยค สำคัญที่เกี่ยวข้องที่อ่านได้</p>	<p>ตอบคำถามที่ระบุ ความหมายโดยนัยของ คำได้ 1 ข้อ แต่ไม่ สามารถวิเคราะห์คำ สำคัญ ประโยคสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ที่อ่านได้ อย่างถูกต้อง</p>	<p>ไม่สามารถตอบคำถามที่ ระบุความหมายโดยนัย ของคำ หรือวิเคราะห์คำ สำคัญ ประโยคสำคัญที่ เกี่ยวข้องที่อ่านได้ อย่างถูกต้อง</p>

เกณฑ์การประเมินในใบงานการอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนี้ที่ใช้คืนไม่หมด” (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล	ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบกรนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องทั้ง 2 ข้อ	ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ สมเหตุสมผลได้ 2 ข้อ แต่ยกตัวอย่างประกอบกรนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล และยกตัวอย่างประกอบกรนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล หรือยกตัวอย่างประกอบกรนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ไม่สามารถตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล และไม่สามารถยกตัวอย่างประกอบกรนำไปใช้ได้

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

13-16	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ดีมาก	9-12	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ดี
5-8	คะแนน	มีคุณภาพระดับ พอใช้	0-4	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ควรปรับปรุง

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้นตั้งแต่การเริ่มต้นสำรวจเนื้อหา โดยการฟังเพลงทำให้นักเรียนตื่นตัวและสนใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น นักเรียนคุ้นเคยกับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม และสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ทันทีเมื่อครูนำไปสู่ขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้มีระยะเวลาในการให้ข้อมูลป้อนกลับมากยิ่งขึ้น และนักเรียนรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้สามารถเขียนตอบคำถามในใบงาน ตอบคำถามที่แสดงความคิดเห็นได้ในระดับดี การเขียนแผนภูมิความหมายส่วนใหญ่มีรูปแบบที่ถูกต้องสมบูรณ์ และสามารถขีดเขียนเติมบางส่วนของที่ต่างไปจากรูปแบบที่กำหนดร่วมกันได้ สามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญได้ชัดเจนมากขึ้น มีการเรียงเรียงจากใจความสำคัญหลักจากแต่ละส่วน และตอบคำถามได้ละเอียดมากขึ้นจากการกำชับเรื่องเกณฑ์และกำหนดจำนวนบรรทัด

2) ปัญหา/อุปสรรค

การใช้สื่อในห้องเรียนอาจประสบปัญหาหากห้องเรียนไม่มีความพร้อม นักเรียนเขียนแผนภูมิความหมายอย่างระมัดระวังมากขึ้น แต่อาจใช้เวลานานมากกว่าเดิมเนื่องจากระมัดระวังในการเขียนข้อความมากยิ่งขึ้น

3) แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

ครูใช้การฟังเพลงจากโทรศัพท์มือถือ และให้ใช้หูฟังร่วมกันกับคู่ของที่นั่งข้าง ๆ กัน ครูต้องควบคุมเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละขั้นตอนเพื่อมีเวลาสำหรับการให้ข้อมูลป้อนกลับ ครูต้องช่วยเหลือและการให้คำแนะนำเรื่องการเรียงเรียงข้อความให้เป็นภาษาเขียนแบบทางการในการตอบคำถามในใบงาน

บทอ่าน
เรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หนึ่งที่ใช้คืนไม่หมด”

บ้านเราเองมีวีรบุรุษนิรนามในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ผู้ช่วยชีวิตเชลยศึกให้รอดพ้นจากการทำร้ายของทหารญี่ปุ่น ในการก่อสร้างทางรถไฟข้ามสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี แต่ไม่ค่อยมีใครเปิดเผยเรื่องราวของเขาให้สังคมได้รับรู้คือ ผู้ชายคนนั้นมีชื่อว่า บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์

ด้านหนึ่งธุรกิจของเขาเป็นที่รู้จักของคนในเมืองหลวงเมื่อสามสี่สิบปีก่อน คือรถเมล์บุญผ่อง รถเมล์เอกชนบริษัทหนึ่งที่ได้สัมปทานวิ่งรับผู้โดยสารในกรุงเทพมหานคร ก่อนที่ทางการจะยึดกิจการรถเมล์มาเป็นรัฐวิสาหกิจในเวลาต่อมา

แต่ดูเหมือนชื่อของบุญผ่องเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ประเทศสัมพันธมิตร ผู้รำลึกถึงบุญคุณของท่านมากกว่าคนไทยเสียอีก ในปี พ.ศ. 2485 กองทัพของจักรวรรดิญี่ปุ่นได้ตัดสินใจสร้างทางรถไฟเพื่อเชื่อมต่อระหว่างประเทศพม่าและประเทศไทย เพื่อขนส่งกองทหาร และอาวุธยุทโธปกรณ์จากไทย เป้าหมายคือยึดท่าทัพบุกยึดพม่าและอินเดียให้สำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว

กองทัพญี่ปุ่นจึงได้เกณฑ์แรงงานพลเรือนชาวเอเชียกว่าสองแสนคน และทหารเชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตรอังกฤษ ออสเตรเลียส่วนใหญ่ที่จับได้ในสิงคโปร์ มาเลเซียอีกกว่าหกหมื่นคน เพื่อสร้างทางรถไฟระยะทางสี่ร้อยกว่ากิโลเมตรให้เสร็จภายในปีเดียว จนได้รับการขนานนามว่าทางรถไฟสายมรณะ เพราะค่ากล่าวไว้ว่า “หนึ่งไม่หมดมือน คือหนึ่งชีวิตของเชลย” และเมืองกาญจนบุรี เป็นชัยภูมิสำคัญที่กองทัพญี่ปุ่นเลือกสร้างทางรถไฟ ค่ายเชลยถูกสร้างขึ้น ตลอดเส้นทางตัดผ่าน

เชลยศึกพันธมิตรหลายพันคนต้องทนทุกข์ทรมานจากโรคภัยไข้เจ็บ การทำงานหนัก การถูกคุมขังแต่เชลยศึกจำนวนมากก็รอดตายจากการแอบช่วยเหลืออย่างเงียบ ๆ ของคนไทยหลายคน ผู้แอบช่วยส่งเสบียงและยารักษาโรคให้กับเชลยเหล่านี้ด้วยมนุษยธรรม แม้ว่าหากถูกทหารญี่ปุ่นจับได้อาจถูกทรมานหรือถูกยิงทิ้งเสียชีวิต

เวลานั้น นายบุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ เป็นนายกเทศมนตรีมีฐานะดีในเมืองกาญจนบุรี อาศัยบนถนนปากแพรกซึ่งเป็นย่านการค้าของเมือง เป็นพ่อค้าไทยเจ้าของร้านสิริโอสถ ผู้ค้าขายกับทหารญี่ปุ่น ได้รับสัมปทานส่งอาหารให้แก่ค่ายเชลยไปจนถึงทางตอนใต้สุดของทางรถไฟสายมรณะ และประมูลตัดไม้หมอนรถไฟขายให้กับทหารญี่ปุ่นด้วย เวลานั้น ปากแพรกเป็นแหล่งซื้อขายสินค้าสำคัญ คือแหล่งซื้อขายสินค้าที่ใกล้ค่ายทหารที่สุด และบุญผ่องยังได้เปรียบร้านอื่นที่สามารถพูดภาษาอังกฤษ

ติดต่อกับทหารญี่ปุ่นและเชลยศึกได้เป็นอย่างดีด้วย จึงได้รับความไว้วางใจในการเข้าออกในค่ายเชลยศึก

จากอาชีพพ่อค้าที่เริ่มจากการขายสินค้าอย่างเดียว แต่เมื่อได้เข้าไปรับรู้ความทุกข์ยากทรมานของเชลยศึกในค่ายโดยเฉพาะผู้ป่วยจากไข้มาลาเรีย ที่ไม่มียาควินินเพียงพอจะรักษาคนไข้ได้ ทุกวันมีคนป่วยตายเอาศพโยนลงแม่น้ำ และในที่สุดเมื่อบุญผ่องได้รับการร้องขอความช่วยเหลือจากหมอเวร็คัลยแพทย์ชาวออสเตรเลีย ด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรม เขาจึงยอมเสี่ยงชีวิตลักลอบเอายาควินินมาให้หมอเวร็คัลยแพทย์รักษาคนไข้รอดตายอย่างสม่าเสมอ บางครั้งซุกซ่อนอาหาร ยารักษาโรค และเครื่องใช้ต่าง ๆ แอบมาในเชิงผัก เพื่อมอบให้กับเชลยศึกส่วนใหญ่เป็นชาวออสเตรเลีย อังกฤษและเนเธอร์แลนด์ หลายครั้งต้องแอบว่ายน้ำเข้ามาในค่ายตอนกลางคืน โดยรอบคอแขวนเครื่องเวชภัณฑ์ และต่อมายังให้ ด.ญ. ฝน ลูกสาววัยสิบขวบแอบนำยามาให้เชลยศึกเพื่อไม่ให้ฝ่ายญี่ปุ่นสงสัย

นอกจากนี้นายบุญผ่องยังเป็นผู้ลอบติดต่อกับเชลยสงคราม ช่วยส่งเอกสารลับบอกพิภักดิ์ของสะพานฯ ให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรหลายครั้งหลายหน จนทำให้พันธมิตรทิ้งระเบิดลงสะพานข้ามแม่น้ำแควได้อย่างแม่นยำ

คุณป้าลำไย น้องสะใภ้ของบุญผ่องได้เคยเล่าว่า

“สะพานมันอยู่ในป่าในดงนะ ใครจะไปเห็นได้ชัด ตอนนั้นเชื่อได้ว่าที่บุญผ่องต้องเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ระเบิดลงถูกจุด” บางครั้งเชลยศึกหลายคนไม่มีเงิน บุญผ่องให้เชลยกู้ยืมเงินเพื่อไปซื้อของจอร์น โคสต์ อดีตเชลยศึกชาวอังกฤษ ได้เคยบันทึกว่า “พวกเชลยผอมโซ ขาดอาหารและไม่มีเงิน เขาก็ให้กู้โดยมีสิ่งของ เช่น นาฬิกา แหวน หรือของบุหรีเป็นประกัน พวกเรายังไม่ค่อยเชื่อใจเขานัก แต่กาลเวลาพิสูจน์ เขามีสัจจะตามคำพูดทุกอย่าง เขาคืนสิ่งของให้กับทุกคนที่มาได้”

สุดท้ายเมื่อคุณสุรัตน์ ผู้เป็นภรรยาของบุญผ่องทราบเรื่อง ก็เกิดการทะเลาะกันในครอบครัวอย่างรุนแรง ฝ่ายหนึ่งไม่ต้องการให้ครอบครัวมีอันตราย แต่อีกฝ่ายหนึ่งยอมเปลื้องตัวเพื่อช่วยชีวิต

ผู้คนไม่ให้ตายไปต่อหน้า แม้ต้องเติมพันชีวิตด้วยครอบครัว ภรรยา ลูกสาวและครอบครัวของสิริเวชชะพันธุ์ทุกคน

กระทั่งปลายปี พ.ศ. 2487 สงครามโลกใกล้สงบ กองทัพญี่ปุ่นกำลังพ่ายแพ้ทุกสมรภูมิริบ บุญผ่องได้ถูกลอบยิงในเมืองได้รับบาดเจ็บ ซึ่งสันนิษฐานว่ามาจากคนที่ไม่พอใจบุญผ่องช่วยเหลือทหารเชลยศึก ต่อมาหมอเวร็คัลยแพทย์ได้เคยบันทึกไว้ว่า “บุญผ่องรอดตายจากการถูกยิง กระสุนทะลุเข้าที่หน้าอก” แต่ด้วยฝีมือความพยายามอย่างสุดชีวิตของทีมแพทย์ของอดีตเชลยศึกเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด จนกระทั่งบุญผ่องรอดพ้นอันตราย มีชีวิตยืนยาวต่อมาจนออกมาทำธุรกิจรถเมล์บุญผ่อง โดยได้รับการช่วยเหลือจากทหารฝ่ายสัมพันธมิตรยกบรรทุกร่วม 200 คันที่ยึดได้จากทหารญี่ปุ่น ให้เขามาประกอบธุรกิจรถประจำทางในเมืองหลวงในปี พ.ศ. 2490

หลังสงครามอดีตเชลยต่างชาติและชาวต่างชาติต่างยกย่องให้เขาเป็น...วีรบุรุษแห่งทางรถไฟสายมรณะ...ผู้ที่ชาวต่างชาติหลายพันคนยืนยันว่า “พวกเขาเป็นหนี้บุญคุณนายบุญผ่องตลอดชีวิต เป็นหนี้...ที่ใช้คืนไม่หมด!!! ”

ในปี พ.ศ. 2491 นายบุญผ่อง ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากรัฐบาลออสเตรเลีย อังกฤษและเนเธอร์แลนด์ และทุกวันคริสต์มาส เขาและภรรยาได้รับจดหมายอวยพรและของขวัญจากเชลยศึกเป็นจำนวนมาก และพระนางเจ้าอลิซาเบธที่สองและพระสวามี เมื่อครั้งเสด็จมาเยือนเมืองไทยในปี พ.ศ. 2515 ได้รับสั่งให้บุญผ่องและภรรยาเข้าเฝ้าและร่วมโต๊ะเสวยด้วย และได้รับการประดับยศเป็นพันโทบุญผ่องของอังกฤษและเนเธอร์แลนด์ จนเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2525 มีการตีพิมพ์ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และออสเตรเลียรายงานว่า วีรบุรุษสงครามโลกชาวไทยได้เสียชีวิตด้วยโรคเส้นเลือดในหัวใจพอง มีการสัมภาษณ์อดีตทหารผ่านศึกหลายคน กล่าวยกย่องความกล้าหาญ และทำให้พวกเขารอดชีวิตมาได้เพราะผู้ชายไทยคนนี้

ปี พ.ศ. 2541 ในวันเปิดพิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาดในวันเปิดพิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด กาญจนบุรีเพื่อรำลึกถึงทหารเชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตรที่เสียชีวิตในระหว่างการสร้างทางรถไฟสายมรณะ รัฐบาลออสเตรเลียโดยนายจอห์น โฮวาร์ด นายกรัฐมนตรี ก็ได้ประกาศอย่างเป็นทางการให้บันทึกความกล้าหาญของนายบุญผ่องเอาไว้โดยมอบใบประกาศยอมรับว่าพวกเขาเป็นหนี้บุญคุณ โดยมอบให้กับหลานชายนายบุญผ่อง และระบุในใบประกาศว่า

“ขอให้ประกาศนียบัตรฉบับนี้เป็นเครื่องหมายแห่งความสำนึกในบุญคุณ อันหาที่สิ้นสุดมิได้ของเรา สำหรับการกระทำที่เปี่ยมไปด้วยคุณงามความดีของบรรพบุรุษของท่านและขอให้เป็นสัญลักษณ์แห่งความอบอุ่นของมิตรภาพของเรา ซึ่งเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ นับแต่สงครามเป็นต้นมา...”

ในช่วงชีวิตของคนเราที่อายุยืนยาวมาหลายสิบปี คนอื่นจะจำชีวิตของเราได้ในบางช่วงที่สำคัญเท่านั้น ชีวิตของคนคนหนึ่งจะให้คนอื่นจดจำอย่างไร เรามีสิทธิ์เลือกได้

ที่มา: กองบรรณาธิการ. (2556). บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หน้าที่ใช้คืนไม่หมด” สารคดี 29, (339): พฤษภาคม, 152.

ใบงาน

1. ให้นักเรียนอ่านบทอ่าน จากนั้นทำกิจกรรม กล้องคำถามปริศนา โดยเขียนคำถามที่ได้รับทั้ง 5 ข้อ ร่วมกันสรุปแล้วเขียนคำตอบลงบน ใบงาน

คำถาม	คำตอบ
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

2. ให้นักเรียนเขียนสรุปประเด็นสำคัญจากการทำแผนภูมิความหมาย

.....

.....

.....

.....

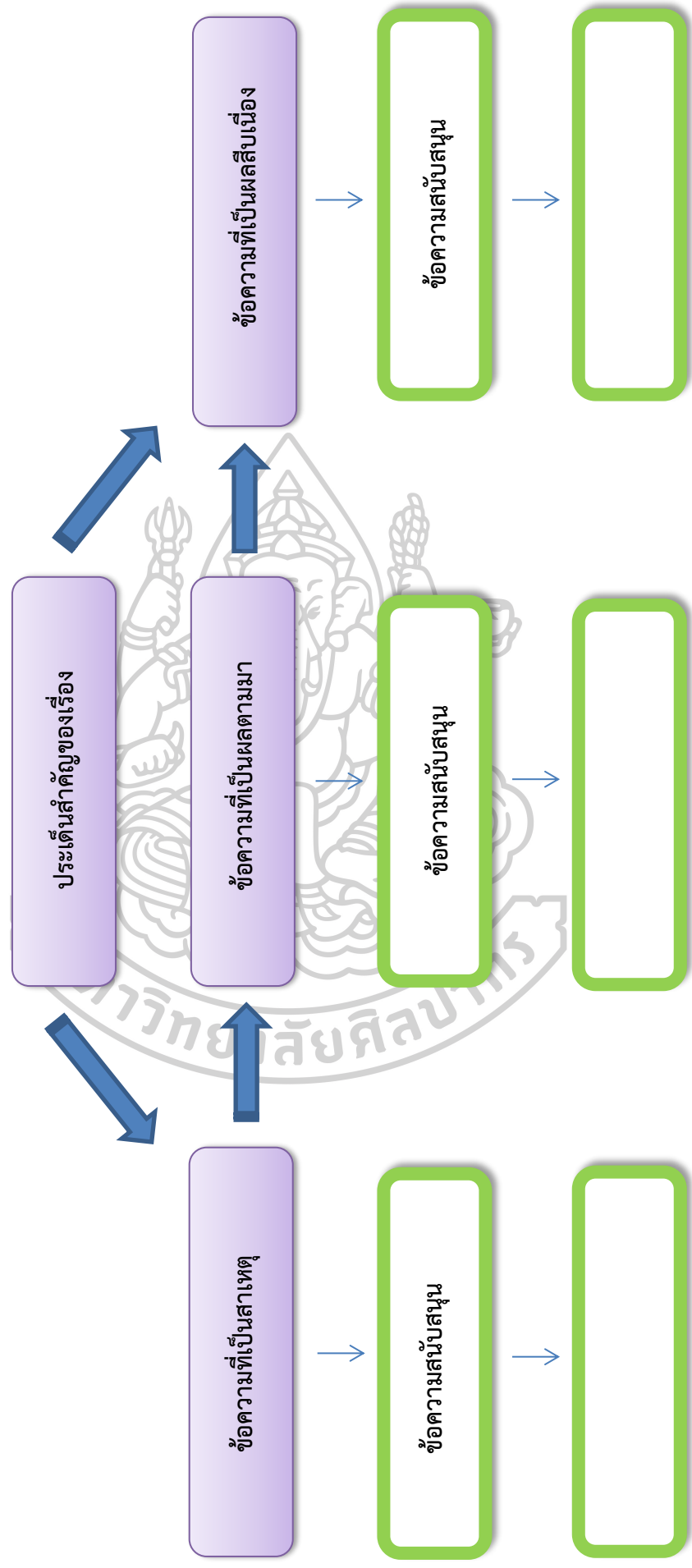
.....

.....

.....

.....

แผนภูมิความหมาย
จากสารคดีเรื่อง บุญผ่อง สีริเวชชะพันธ์ “หนีที่ใช้คืนไม่หมด”

ใบงานเรื่อง การอ่านวิเคราะห์สารคดีเรื่อง บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์ “หน้าที่ใช้คืนไม่หมด”

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (think pair share)

1. เรื่องที่อ่านควรจัดเป็นสารคดีประเภทใด เพราะเหตุใด

---

2. “ในช่วงชีวิตของคนเราที่อายุยืนยาวมาหลายสิบปี คนอื่นจะจำชีวิตของเราได้ในบางช่วงที่สำคัญเท่านั้น ชีวิตของคนคนหนึ่งจะให้คนอื่นจดจำอย่างไร เรามีสิทธิ์เลือกได้” ข้อความต่อไปนี้ควรจัดเป็นองค์ประกอบใดของสารคดี และใช้กลวิธีอะไรในการเขียน

---

3. ข้อความที่ว่า “หน้าที่ใช้คืนไม่หมด” ในเรื่องนี้ หมายถึงอะไร

---

4. เพราะเหตุใดจึงมีคำกล่าวที่ว่า “หนึ่งไม่หมอน คือหนึ่งชีวิตของเชลย” ข้อความนี้เกี่ยวข้องกับอะไร

---

5. นักเรียนคิดว่ากรกระทำของบุญผ่องเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

6. นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในเรื่องนี้คืออะไร

.....

.....

.....

**แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว
โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย**

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เรื่อง การอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น	รายวิชา ท 23102 ภาษาไทย
ผู้สอน นายกิตติพงษ์ แบล้ว	เวลาเรียน 2 คาบ (100 นาที)

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

- ม. 3/2 ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย
- ม. 3/3 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน
- ม. 3/4 อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความและรายงาน
- ม. 3/5 วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และประเมินเรื่องที่อ่านโดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความหมาย ตีความข้อความจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้
2. นักเรียนสามารถตอบคำถามลำดับเหตุการณ์โครงเรื่องจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้
3. นักเรียนสามารถสรุปสาระสำคัญหรือแก่นเรื่องจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้
4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้
5. นักเรียนสามารถเขียนแผนภูมิความหมายจากองค์ประกอบของเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้
6. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์สำคัญจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้อย่างสมเหตุผล

3. สาระสำคัญ

เรื่องสั้นคือ เรื่องเล่าบันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดสั้น โดยมีตัวละครเพียง 2-3 ตัว และมีฉากหรือเหตุการณ์เดียว มีโครงเรื่องไม่ซับซ้อนแต่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปจนจุดสูงสุดของเรื่อง ลักษณะสำคัญของเรื่องสั้นคือการดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว มีตัวละครน้อยและแก่นเรื่องเดียว การวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้นเป็นการตีความแก่นเรื่องผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก การเล่าเรื่อง บทสนทนา เป็นต้น เรื่องสั้นมีองค์ประกอบย่อยที่หลากหลาย ผู้อ่านจะต้องวิเคราะห์องค์ประกอบแต่ละส่วนเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจแก่นเรื่อง และฝึกฝนการอ่านวิเคราะห์บันเทิงคดีที่มีขนาดยาวและต้องอ่านตีความมากยิ่งขึ้น

4. สารการเรียนรู้

ความรู้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้นเรื่อง ลูกของลูกสาว
2. การอ่านวิเคราะห์เนื้อหาและประเด็นสำคัญจากเรื่องสั้นเรื่อง ลูกของลูกสาว

เรื่องสั้น ลูกของลูกสาว ของนทธี ศศิวิมล เป็นเรื่องสั้นที่มีการนำเสนอประเด็นหลักหรือแก่นเรื่องที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่น โดยนำเสนอสารที่สำคัญเรื่องปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และผลกระทบจากการทำแท้งผ่านการเล่าเรื่องที่แสดงให้เห็นภาวะอันบอบช้ำภายในจิตใจของตัวละครหลักที่จินตนาการว่าตนเองมีลูกสาวแล้วลูกสาวก็ตั้งครรภ์ขึ้นมา แต่ที่จริงแล้วลูกสาวของเธอเป็นเพียงจินตนาการเพราะเธอสูญเสียลูกจากการทำแท้งไปในช่วงวัยรุ่น จนได้รับผลกระทบกระเทือนทางจิตใจจนมีอาการประสาทหลอนและไม่สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ตามแบบปกติ

1. โครงเรื่อง (Plot) ลูกของลูกสาว สามารถวิเคราะห์ลำดับเหตุการณ์ได้ ดังนี้

- 1.1 การเปิดเรื่อง (Exposition) คือ หนึ่งรู้ข่าวจากรังผู้เป็นลูกสาวว่าเธอตั้งครรภ์ขึ้นมาโดยไม่ตั้งใจ

- 1.2 การผูกปม (complication) คือ หนึ่งพะวงถึงปัญหาของลูก แม้ว่าเธอจะไม่มีอาการเดือดร้อนและยืนยันว่าจะไม่ยอมเอาเด็กออก เหตุการณ์นี้ยังได้สะท้อนความขัดแย้งภายในใจตนเอง (man against himself) ของตัวละครหนึ่งว่าจะตัดสินใจบอกสามีของตนเองหรือไม่ เรื่องปัญหาของลูกสาว

- 1.3 จุดสูงสุดของเรื่อง (climax) คือ หนึ่งตัดสินใจบอกความจริงเรื่องลูกสาวกับกรเรื่องปัญหาที่เธอตั้งครรภ์

- 1.4 การคลายปม (falling action) คือ กรบอกความจริงว่าหนึ่งล้มกินยา และครอบครัวเราไม่ได้มีลูก

- 1.5 การปิดเรื่อง (ending) คือ กรให้หนึ่งกินยาและให้ยอมรับความจริงว่าเธอทำแท้งไปแล้ว เธอไม่มีลูกที่เติบโตทั้งหมดเป็นจินตนาการจากตัวเธอที่ไม่ยอมกินยาเพื่อให้ได้มองเห็นลูก

2. ตัวละคร (character): ตัวละครสำคัญคือ หนึ่งที่มีภาวะสับสนภายในใจตนเอง เรื่องของลูกสาวที่มีภาวะตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ที่แท้จริงแล้วตัวเธอเองประสบปัญหานั้นมาในอดีตจนตัดสินใจทำแท้ง และทำให้เธอจินตนาการเรื่องลูก และลูกก็เป็นตัวแทนของตัวเธอที่อยากจะแก้ไขอดีตที่เลวร้ายจนถึงปัจจุบันนี้

3. ฉากและบรรยากาศ (setting and atmosphere): ฉากอยู่ภายในบ้าน มีนาฬิกาเรือนไม้ตั้งพื้นแบบโบราณเป็นสัญลักษณ์สำคัญในการดำเนินเรื่อง ตอนต้นนาฬิกาเรือนนี้เดินอย่างสม่ำเสมอ และเรื่องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่ตอนท้ายเรื่องนาฬิกาเรือนนี้กลับหยุดเดินมานานแล้ว ซึ่งเปรียบเสมือนชีวิตของตัวละครที่ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ เพราะการฝังใจอยู่กับเรื่องการทำแท้งในอดีตและตกเลือดจนมีอาการทางจิต

4. แนวคิดของเรื่องหรือแก่นเรื่อง (theme): การตั้งครมภ์ในภาวะไม่พร้อมนำไปสู่การทำแท้ง และเสี่ยงอันตรายทั้งต่อร่างกายและสภาพจิตใจที่ตัวละครต้องประสบภาวะอันหดหู่

ทักษะกระบวนการ

1. ทักษะการอ่าน	2. ทักษะการเขียน
3. ทักษะการคิดวิเคราะห์	4. ทักษะกระบวนการทำงานร่วมกัน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้	2. มุ่งมั่นในการทำงาน

สมรรถนะสำคัญ

1. ความสามารถในการสื่อสาร	2. ความสามารถในการคิด

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. แผนภูมิความหมาย
2. ใบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น “ลูกของลูกสาว”

6. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย (100 นาที)

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยอธิบายประเด็นในการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง ลูกของลูกสาว ให้นักเรียนร่วมกันศึกษา

1.2 ครูบอกภาระงานที่ต้องทำเพื่อวัดและประเมินผล

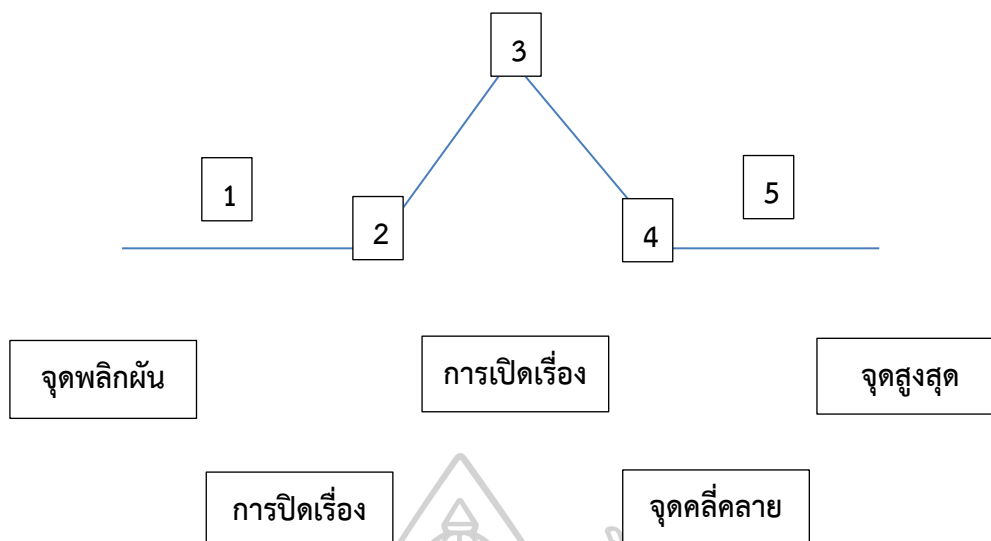
1.3 ครูทบทวนประเด็นการอ่านวิเคราะห์บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้นว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก กลวิธีการเล่าเรื่อง และบทสนทนาจากกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งแรก

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม (40 นาที)

2.1 ครูให้นักเรียนอ่านชื่อเรื่องของเรื่องสั้น จากนั้นครูให้นักเรียนลองแปลความหมายโดยเขียนใส่กระดาษส่งต่อกันว่า คำว่า ลูกของลูกสาว น่าจะหมายถึงอะไร บันทึกคำตอบส่วนใหญ่ลงบนกระดาน

2.2 ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้น “ลูกของลูกสาว” จากนั้นให้แบ่งกลุ่ม 4-5 คน ร่วมกันสรุปแล้วเลือกเหตุการณ์ที่สำคัญต่อโครงเรื่องอย่างน้อย 5 เหตุการณ์ เขียนข้อความเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านเป็นข้อสรุปของกลุ่มตนเอง

2.3 ครูให้นักเรียนดูแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่องในใบงาน

จากนั้นให้แต่ละกลุ่มผลัดกันเลือกข้อความ ได้แก่ การเปิดเรื่อง จุดพลิกผัน จุดสูงสุด จุดคลี่คลาย การปิดเรื่อง แล้วตอบคำถามว่า ข้อความต่อไปนี้แทนหมายเลขใดตามจุดต่าง ๆ จากนั้นเลือกเหตุการณ์ตอนต้นที่สรุปร่วมกันไว้มาใส่ตามจุดต่าง ๆ ตามแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่องในใบงาน

2.4 ครูตั้งคำถามแบบอเนกนัยแล้วใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนตอบ ดังนี้

- นักเรียนคิดว่าการคลี่คลายเรื่องแบบนี้ส่งผลต่อผู้อ่านอย่างไร
- นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่าตัวละคร แม่ หรือหนึ่ง เป็นตัวละครหลักของเรื่องนี้ เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น
- นักเรียนคิดว่า ลูกสาวของหนึ่งถูกสร้างขึ้นมาจากจินตนาการเพื่ออะไร
- นักเรียนคิดว่า ตัวละคร “หนึ่ง” เผชิญกับความรู้อะไรบ้าง
- นักเรียนคิดว่า หากตัวละคร “กร” กับ “หนึ่ง” มีอยู่ในชีวิตจริง การตัดสินใจทำแท้งของเธอจะส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้าง
- นักเรียนรู้อะไรบ้างจากการอ่านเรื่องนี้ และคิดว่าวิธีการป้องกันปัญหาที่ดีที่สุดควรทำอย่างไร

จากนั้นครูให้แลกเปลี่ยนคำตอบหน้าชั้นเรียน และให้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือโต้แย้งเพื่อน โดยให้หาเหตุผลที่สนับสนุนหรือโต้แย้งมาประกอบ

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม (30 นาที)

3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4-5 คน ครูและนักเรียนร่วมกันระดมสมอง (brainstorming) ในการกำหนดข้อความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบของเรื่องสั้น โดยการเน้นคำ (emphasizing) เช่น ชิดเส้นใต้ ระบายสี วงกลมรอบข้อความจากบทอ่านที่ครูแจกให้ โดยเลือกข้อความสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจแก่นเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ช่วยในการตีความแก่นเรื่อง เช่น ตัวละคร ฉาก กลวิธีการเล่าเรื่อง เป็นต้น

3.2 นักเรียนสรุปข้อความที่อ่านจากแต่ละองค์ประกอบให้กระชับ เข้าใจง่าย สมาชิกในกลุ่มอภิปรายเหตุการณ์หรือข้อความที่ต้องแปลความ ตีความความหมาย แล้วบันทึกคำตอบที่ลงความเห็นร่วมกัน

3.3 เขียนข้อความที่มีความหมายสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เข้าใจแก่นเรื่องตามลำดับในแผนภูมิ ดังนี้ ตัวละครสำคัญและลักษณะของตัวละคร ฉากและการสร้างฉาก ปัญหา/ความขัดแย้ง เหตุการณ์หลักตามโครงเรื่อง มุมมองการเล่าเรื่อง การจบเรื่องและแก้ไขปัญหา สุดท้ายสรุปแก่นเรื่องจากองค์ประกอบต่าง ๆ แล้วเขียนบันทึกลงในแผนภูมิความหมาย

3.4 นักเรียนอ่านบทอ่านร่วมกันอีกครั้ง แล้วทบทวนการเขียนภูมิความหมายของกลุ่มตนเอง จากนั้นเพิ่มเติมหรือแก้ไขข้อความ และโยงเส้นข้อความให้สัมพันธ์กัน

3.5 ครูให้นักเรียนเขียนความเรียงเพื่ออธิบายประเด็นสำคัญของผู้เขียนที่ต้องการจะสื่อหรือแก่นเรื่องหลังจากการเขียนแผนภูมิความหมายอีกครั้ง

ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา (10 นาที)

4.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มใหม่แล้วนั่งเป็นวงกลม จากนั้นนำแผนภูมิความหมายของตนเองส่งต่อให้เพื่อนประเมิน และศึกษาการวิเคราะห์แต่ละประเด็น

4.2 นักเรียนสรุปประเด็นสำคัญร่วมกันอีกครั้งว่าแผนภูมิความหมายแบบใด ของใครเหมาะสมและสมบูรณ์มากที่สุดแล้วติดสติ๊กเกอร์สีแทนคะแนนลงบนผลงานของเพื่อนที่ตนเองเห็นด้วยมากที่สุดในแต่ละองค์ประกอบ

4.3 ให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกหลังจากการอ่านเรื่องสั้น “ลูกของลูกสาว” จากนั้นให้ส่งต่อบันทึกความรู้สึกหลังจากอ่านให้เพื่อนในห้องแลกเปลี่ยนกันอ่าน

4.4 นักเรียนทำใบงานเรื่อง “การอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น ลูกของลูกสาว” โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ให้นักเรียนคิดหรือเขียนคำตอบจากคำถามที่กำหนดให้ จากนั้นแลกเปลี่ยนความคิดกับคู่ของตนเองและแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนในกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ครูอธิบายเกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมายที่ตกลงร่วมกัน และให้นักเรียนประเมินตนเองตามเกณฑ์และสติ๊กเกอร์สีจากที่เพื่อนแต่ละคนประเมิน

5.2 ครูประเมินผลงานของนักเรียนตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด และให้นักเรียนเลือกผลงานที่คิดว่าดีที่สุดจากการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้งมา 1 ชิ้น จากนั้นให้บอกเล่าความรู้สึกของตนเองที่มีต่อชิ้นงานที่ภาคภูมิใจที่สุด

5.3 ครูให้ข้อมูลป้อนกลับและชื่นชมการทำงานของกลุ่มที่ทำได้ในระดับดีมากทุกกิจกรรมการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มเติมอะไรบ้างเพื่อพัฒนาชิ้นงานในกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยต่อไป

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

สื่อ

1. บทอ่านเรื่อง ลูกของลูกสาว
2. แผนภูมิความหมาย
3. ใบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น

แหล่งการเรียนรู้

ห้องสมุดและห้องปฏิบัติการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

8. การวัดและการประเมินผล

ประเด็นวัดและประเมินผล

1. แปลความหมาย ตีความข้อความจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้
2. ตอบคำถามลำดับเหตุการณ์โครงเรื่องจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้
3. สรุปสาระสำคัญหรือแก่นเรื่องจากเรื่องสั้นที่อ่านได้
4. วิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้
5. เขียนแผนภูมิความหมายจากองค์ประกอบของเรื่องสั้นที่อ่านได้
6. แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์สำคัญจากเรื่องสั้นที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล

ผลงานที่ประเมิน

1. แผนภูมิความหมาย
2. ใบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น

วิธีการวัดและประเมิน

1. ตรวจสอบแผนภูมิความหมาย
2. ตรวจสอบใบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. เกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมาย
2. เกณฑ์การประเมินใบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น

วิธีการวัดและประเมิน	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมิน
1. ตรวจสอบแผนภูมิความหมาย - สรุปลักษณะสำคัญหรือแก่นเรื่องจากเรื่องสั้นที่อ่านได้ - เขียนแผนภูมิความหมายจากองค์ประกอบของเรื่องสั้นที่อ่านได้	1. เกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมาย	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
2. ตรวจสอบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น “ลูกของลูกสาว” - แปลความหมาย ตีความข้อความจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้ - ตอบคำถามลำดับเหตุการณ์โครงเรื่องจากเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้ - วิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้นที่กำหนดให้อ่านได้ - แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์สำคัญจากเรื่องสั้นที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล	2. เกณฑ์การประเมินใบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น “ลูกของลูกสาว”	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

เกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมาย

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
การระบุข้อความสำคัญ	ระบุข้อความสำคัญจากเรื่องสั้นได้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ	ระบุข้อความสำคัญข้อความจากเรื่องสั้นได้ แต่ขาดประเด็นสำคัญ 1 หัวข้อ	ระบุข้อความสำคัญข้อความจากเรื่องสั้นได้ แต่ขาดประเด็นสำคัญ 2 หัวข้อ	ระบุข้อความสำคัญจากเรื่องสั้นได้ แต่ขาดประเด็นสำคัญ 3 หัวข้อ	ไม่สามารถระบุข้อความสำคัญจากองค์ประกอบของเรื่องสั้นได้
การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อความ	เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุผล ต่อเนื่องกัน	เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุผล ต่อเนื่องกัน แต่มีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กัน 1 หัวข้อ	เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุผล ต่อเนื่องกัน แต่มีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กัน 2 หัวข้อ	เขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุผล ต่อเนื่องกัน แต่มีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กัน 3 หัวข้อ	ไม่สามารถเขียนข้อความแล้วลากเส้น และใช้สีเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุผล ต่อเนื่องกัน หรือมีข้อความที่ไม่สัมพันธ์กัน 3 หัวข้อขึ้นไป

เกณฑ์การประเมินแผนภูมิความหมาย (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
การเขียนสรุปประเด็นสาระสำคัญ	เขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิได้อย่างถูกต้อง และใช้ภาษาถูกต้อง และเรียบเรียงได้อย่างเหมาะสม	เขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิได้อย่างถูกต้อง แต่ยังมีข้อบกพร่องการใช้ภาษาเรียบเรียง 1-2 แห่ง	เขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิได้อย่างถูกต้อง แต่ยังมีข้อบกพร่องการใช้ภาษาเรียบเรียง 3-4 แห่ง	การเขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิและการใช้ภาษา ครูต้องให้คำแนะนำเพิ่มเติมมากกว่า 5 แห่ง	ไม่สามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญหลังจากการเขียนแผนภูมิได้

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

10-12	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ดีมาก
7-9	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ดี
4-6	คะแนน	มีคุณภาพระดับ พอใช้
0-3	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินใบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น “ลูกของลูกสาว”

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
ตอบคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญตามโครงเรื่อง	ตอบคำถามเกี่ยวกับแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่อง 5 เหตุการณ์	ตอบคำถามเกี่ยวกับแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่อง 4 เหตุการณ์	ตอบคำถามเกี่ยวกับแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่อง 3 เหตุการณ์	ตอบคำถามเกี่ยวกับแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่อง 2 เหตุการณ์	ตอบคำถามเกี่ยวกับแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่อง 1 เหตุการณ์ หรือไม่สามารถระบุได้เลย
การวิเคราะห์องค์ประกอบ	ตอบคำถามวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น พร้อมทั้งอธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบได้อย่างถูกต้องทั้ง 2 ข้อ	ตอบคำถามวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้นได้อย่างถูกต้องทั้ง 2 ข้อ แต่อธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบ 1 ข้อ	ตอบคำถามวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น พร้อมทั้งอธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบได้อย่างถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ตอบคำถามวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น 1 ข้อ หรืออธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบได้	ไม่สามารถตอบคำถามวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น หรืออธิบายยกตัวอย่างประกอบได้

เกณฑ์การประเมินใบงานการอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น “ลูกของลูกสาว” (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
แปลความหมาย และตีความข้อความ	<p>ตอบคำถามที่ระบุ ความหมายโดยนัย ของคำได้ 2 ข้อ และ วิเคราะห์คำสำคัญ หรือประโยคสำคัญที่ เกี่ยวข้องที่อ่านได้ ถูกต้องทั้ง 2 ข้อ</p>	<p>ตอบคำถามที่ระบุ ความหมายโดยนัย ของคำได้ทั้ง 2 ข้อ แต่ยังไม่วิเคราะห์คำ สำคัญ หรือประโยค สำคัญที่เกี่ยวข้องที่อ่านได้ ถูกต้องเพียง 1 ข้อ</p>	<p>ตอบคำถามที่ระบุ ความหมายโดยนัย ของคำได้ 1 ข้อ และวิเคราะห์คำ สำคัญ ประโยค สำคัญที่เกี่ยวข้องที่อ่านได้</p>	<p>ตอบคำถามที่ระบุ ความหมายโดยนัยของ คำได้ 1 ข้อ แต่ไม่ สามารถวิเคราะห์คำ สำคัญ ประโยค สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ที่อ่านได้ อย่างถูกต้อง</p>	<p>ไม่สามารถตอบคำถามที่ ระบุความหมายโดยนัย ของคำ หรือวิเคราะห์คำ สำคัญ ประโยค สำคัญ ที่เกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านได้ อย่างถูกต้อง</p>

เกณฑ์การประเมินในสถานการณ์อ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น “ลูกของลูกสาว” (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพของผลงานหรือการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล	ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องทั้ง 2 ข้อ	ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ สมเหตุสมผลได้ 2 ข้อ แต่ยกตัวอย่างประกอบการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล และยกตัวอย่างประกอบการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ อย่างสมเหตุสมผล หรือยกตัวอย่างประกอบการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องเพียง 1 ข้อ	ไม่สามารถตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล และไม่สามารถยกตัวอย่างประกอบการนำไปใช้ได้

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

13-16	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ดีมาก	9-12	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ดี
5-8	คะแนน	มีคุณภาพระดับ พอใช้	0-4	คะแนน	มีคุณภาพระดับ ควรปรับปรุง

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนได้อย่างรวดเร็ว ตอบคำถามได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเนื่องจากเข้าใจจุดประสงค์ในการอ่าน มีความกระตือรือร้นและตอบคำถามอนงนัยได้ดีขึ้นทั้งจากการพูดตอบคำถามและเขียนคำตอบลงในกระดาษ ครูสามารถสุ่มเลือกแล้วนักเรียนกล้าแสดงออกในการตอบคำถามทันทีเนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในขณะที่อ่าน นักเรียนมีความมั่นใจในการตอบคำถามทั้งในใบงาน และการอภิปรายคำตอบ สามารถโต้แย้ง และชี้ให้เห็นจุดสำคัญของเรื่องได้อย่างชัดเจน นักเรียนเขียนแผนภูมิความหมายได้อย่างรวดเร็วและสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งตอบคำถามในใบงานได้ละเอียดมากยิ่งขึ้น มีการยกตัวอย่างข้อความมาประกอบเพิ่มเติมได้ นักเรียนขอปรับปรุงการตอบคำถามของตนเองเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ระดับคะแนนที่สูงขึ้น

2) ปัญหา/อุปสรรค

นักเรียนสื่อสารในขณะที่ปฏิบัติงานแบบกันเอง บางครั้งมีการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม และนักเรียนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลงานผู้อื่นเท่าที่ควร นักเรียนส่วนใหญ่ให้คะแนนเพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานกับเพื่อนโดยใช้สติ๊กเกอร์ที่อาจไม่ตรงกับระดับคะแนนที่เป็นจริง

3) แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

ครูเน้นย้ำเรื่องการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งย้ำเรื่องเกณฑ์การประเมินและให้ความสำคัญกับการประเมินตนเอง ชี้ให้เห็นว่านักเรียนทำได้ตรงตามเกณฑ์ระดับใด และเปรียบเทียบกับการทำงานในครั้งแรกเพื่อให้กำลังใจและเสริมแรงทางบวกผ่านคำชมที่จริงจัง ชื่นชมการทำงานที่มีศักยภาพมากขึ้น และชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขอีกเพียงเล็กน้อยทำให้นักเรียนมีผลงานที่ดีขึ้น

บทอ่านเรื่อง ลูกของลูกสาว

นที ศศิวิมล

เสียงนาฬิกาเรือนไม้ตั้งพื้นแบบโบราณขนาดใหญ่ตั้งเป็นจังหวะต่อเนื่องตามเข็มวินาทีไม่เคยเดินช้าไปหรือเร็วไป มันเดินอย่างนั้นสม่ำเสมอ บางครั้งทำให้ใจสงบนิ่งลง แต่หลายครั้งทำให้ใจที่กำลังว้าวุ่นยิ่งวุ่นวายร้อนรนเหมือนกำลังจะเป็นบ้า

“แม่คะ หนูท้องค่ะ ท้องได้สองเดือนกว่าแล้ว” ทำไมลูกถึงได้ดูร่าเริงขนาดนั้นเมื่อพูดคำนี้ออกมา น้ำเสียงแบบนั้น คำพูดพวกนั้น ยิ้มสดชื่นได้ขนาดนั้น เพราะอะไร ทำไม ทำไม ฉันเลี้ยงลูกมาแบบไหน บกพร่องตรงไหนหรือ

อากาศในบ้านที่ค่อนข้างเย็บและเย็นดูเหมือนจะยิ่งเย็บและเย็นมากขึ้นไปอีก พื้นกระเบื้องสีขาวสะอาดใต้ฝ่าเท้าดูเหมือนจะกลายเป็นน้ำแข็งไปแล้ว อีกไม่กี่ชั่วโมงสามีของฉันก็จะกลับมาจากที่ทำงาน ฉันจะบอกเขาอย่างไรดี เขาจะเสียใจแค่ไหน

ได้ยินมากี่มาก อ่านมากี่เยอะ ได้ฟังมาไม่รู้เท่าไรกับเรื่องแบบนี้ แต่เมื่อมาเกิดขึ้นกับตัวเอง ฉันก็ทำอะไรไม่ถูก ไม่รู้จะเริ่มตรงไหนหรือทำอะไรต่อ รู้สึกเหมือนหัวใจสลาย รู้สึกเหมือนกำลังจะตาย เจ็บปวดเหลือเกิน ฉันไม่รู้ตัวว่าน้ำตาไหลเมื่อไร มา รู้ก็เมื่อลูกสาวค่อยๆ เช็ดน้ำตาฉันออกจากแก้มด้วยนิ้วมือเล็ก ๆ อ่อนนุ่มของเธอ

“แม่ร้องไห้ทำไมคะ” ใบหน้าเธอยังคงเปื้อนยิ้ม แม้จะไม่ร่าเริงมากเหมือนตอนแรก “หนูจะมีลูก แม่กำลังจะมีหลาน บ้านเรากำลังจะสดชื่น มีเด็กเล็ก ๆ เป็นแสงสว่าง เป็นศูนย์กลางของบ้าน พวกเราจะมีความสุขเหมือนตอนที่แม่คลอดหนูไงคะ แม่เล่าให้หนูฟังเองนี่คะแม่”

“รู้...” เสียงฉันสั่นด้วยแรงสะอื้นอย่างไม่อาจควบคุม “ลูกแม่ หนูเพิ่งอายุสิบหก ยังเรียน ม.ปลายไม่จบด้วยซ้ำ ลูกยังเด็ก” ลูกสาวยึดตัวขึ้นแล้วกอดฉันเหมือนแม่กำลังปลอบลูก ฉันไม่เข้าใจเลยว่าทำไมแกถึงคิดอะไรแบบนี้ได้ ถ้าเป็นเด็กคนอื่นจะตกใจ จะหวาดกลัวมากไหมที่ต้องพูดเรื่องแบบนี้กับพ่อแม่ ต้องกังวลใจเกี่ยวกับอนาคตของตัวเอง ต้องผิดหวังเสียใจ จะต้องร้องไห้ด้วยใช่ไหม แต่ทำไมลูกสาวฉันถึงได้...

รอยยิ้มของลูกที่เคยทำให้ชื่นใจ มาในตอนนี้นั้นกรีดลงกลางใจให้ยิ่งเจ็บปวดมากขึ้นไปอีก

“แม่มีหนูตอนอายุสิบหกเหมือนกันไม่ใช่หรือคะแม่ แล้วแม่ก็เลี้ยงหนูมาอย่างดี เรามีความสุขกันดี ถึงจะไม่ร่าเริงฟูฟ่าเหมือนคนอื่น มีบ้างอดบ้าง แต่เราก็อยู่กันมาได้”

ใช่ ตอนที่ฉันมีรุ้ง ฉันก็อายุเท่า ๆ กับเธอตอนนี้แหละ มันเป็นอุบัติเหตุ ความพลาดพลอ หรืออะไรก็แล้วแต่ มารู้ตัวอีกที ฉันก็ท้องเสียแล้ว ตอนนั้นฉันเพิ่งเรียนอยู่ ม. 5 เทอมแรก เท่านั้นเอง

“หนึ่งตรวจดีแล้วใช่ไหม” กร คนรักของฉันถามเสียงเรียบ ๆ เขารู้ดีว่าถ้าฉันไม่แน่ใจอะไรก็จะไม่มีวันพูดออกมาเด็ดขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องแบบนี้ ที่จริงเราสองคนก็เคยคิดเคยพูดถึงเรื่อง

ทำนองนี้กันมาบ้าง แต่ตอนนั้นเหมือนไกลตัว เหมือนเป็นเรื่องของคนอื่น เหมือนมันไม่มีวันที่จะเกิดขึ้นกับตัวเราเอง

“เรามีอยู่สองทางเท่านั้นแหละกร คือบอกพ่อแม่และยอมรับสถานภาพใหม่ หรืออีกทางหนึ่ง” ฉันทันเจียบไปนิดหนึ่ง พยายามนึกสรรหาคำพูดที่เหมาะสมที่สุดที่จะไม่ทำให้เจ็บปวดมากนักทั้งคนพูดและคนฟัง

“เพื่อนหนึ่งหลายคนจะแนะนำได้ว่าเราต้องไปที่ไหน ใช้เงินสักห้าหกพัน หมอโรงพยาบาลนี่แหละสะอาด ปลอดภัย วันสองวันก็เดินกลับบ้านได้”

เมื่อพูดออกไปแล้วก็รู้สึกหน้าชา มือเท้าเย็นและเยือกเข้าไปถึงหัวใจ ฉันทันพยายามทำตัวมันใจเก่ง กล้า เพราะไม่อยากให้กรต้องลำบากใจหากจะเลือกหนทางหลัง

อากาศยามเย็นของสวนสาธารณะริมแม่น้ำเริ่มเย็นลงเรื่อย ๆ แดดเริ่มเปลี่ยนเป็นสีเย็นตา ผู้คนที่รักการออกกำลังกายเริ่มออกมาวิ่งและเดินกันด้วยท่าทางสดชื่น สายลมเอื่อย ๆ พัดขึ้นมาจากแม่น้ำวันนี้เป็นเย็นวันเสาร์ พ่อแม่หลายครอบครัวที่เดียวที่วิ่งลูกลานออกมาหาที่เล่นกว้าง ๆ

กรกุมมือฉันทันบิกระชับ สายตาของเขาทอดออกไปยังสายน้ำเบื้องหน้า เหมือนกำลังมองดูความคิดของตัวเองโดยบินไกลออกไปเรื่อย ๆ

“ผลเออนทรานซ์ออกแล้วนะหนึ่ง เมื่อคืนนี้ไอ้หมูมันโทรมาบอก กรติดอันดับสาม วิทย์ – เคมีที่ศิลปากร อีกสองอาทิตย์ต้องไปรายงานตัว”

“จริงหรือกร” ฉันทันยิ้มออกมาและหันไปมองหน้าเขาด้วยความยินดีอย่างจริงใจ แต่น่าแปลกที่ความรู้สึกใจหายก็พุ่งเข้ามาพร้อม ๆ กันด้วย กรก็เหมือนฉันทัน เป็นนักเรียนห้องคิง เรียนดี ประวัติดี มาตลอด พ่อแม่คาดหวังเอาไว้มาก และสิ่งนี้เองที่กำลังทรมาณเราสองคนในตอนนี

ใบหน้าของกรยังคงเรียบเฉย เขาบีบมือฉันทันอีกแล้ว และหลับตาลง “กรต้องไปเรียนใช้ใหม่ที่ทับแก้ว” ฉันทันถามทั้ง ๆ ที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว แต่ก็อดไม่ได้ที่จะคาดหวัง คาดหวังในสิ่งที่เลื่อนลอยเต็มที่

เขาพยักหน้าช้า ๆ เมื่อลิ้มตาขึ้นมาอีกที น้ำตาหยดหนึ่งก็รินร่วง และเขายังคงมองเหม่อไม่ยอมสบตาฉันทัน

“ถ้าอย่างนั้นก็เหลือทางเดียว” เสียงของฉันทันเริ่มสั่น ทั้งที่พยายามจะทำให้มันฟังดูกล้า

“เราจะไปส่งหนึ่งเอง เงินเก็บเรามีอยู่สามสี่พัน แต่ไม่ต้องห่วง เราจะหามาให้ครบ หนึ่งต้องปลอดภัย” กรว่าพลางโอบไหล่ฉันทันและประคองให้ซบหัวลงกับบ่าของเขา เราไถลกันจนฉันทันรู้สึกได้ถึงแรงสะอื้นของเขา

“ใช่ กร อย่าห่วงเราเลย ทุกอย่างต้องเรียบร้อย แล้วอีกหน่อย วันที่เราสองคนพร้อมกว่านี้เราค่อยมีกันใหม่นะ”

กรพยักหน้า น้ำตาร่วงพรู ฉันทันเช็ดน้ำตาที่แก้มเขาแล้วยิ้มให้ ทั้งที่ในใจตัวเองก็กำลังสะอื้น “ไม่เป็นไรกร ไม่ต้องเสียใจ เราทำดีที่สุดแล้วละ ทุกอย่างจะต้องเรียบร้อย”

“ทำไมหนูถึงซื้อรุ้งคะแม่” ลูกสาวเคยถามฉันเมื่ออายุได้ราว ๆ แปดขวบ แก่เป็นเด็กที่ดูเป็นผู้ใหญ่เกินอายุและยิ้มง่าย ใจเย็นจนบางทีน่าขนลุก ครูประจำชั้นบอกมาอย่างนั้น กิริยาท่าทางของแกดูเยือกเย็นและอ่อนโยน ดูเหมือนแม่ซีแก่พรรษามากกว่าจะเป็นเด็กประถม

“คืนก่อนที่แม่จะรู้ว่ามิหนุ แม่ฝัน ฝันเห็นสายรุ้งสวยทาบท้องฟ้าพาดยาวจากด้านหนึ่งไปจรดด้านหนึ่ง สวยมากจนแม่ตื่นแล้วก็ยังจำได้ แม่เลยตั้งชื่อหนูว่ารุ้งนี้แหละจ๊ะ”

แกยิ้มจนตาหยี “ดีจังเลยคะ ถ้าหนูโตขึ้น หนูคงสวยเหมือนสายรุ้งเลยนะคะแม่”

ฉันดึงตัวแกเข้ามากอดและหอมแก้มเบา ๆ “ตอนนี้นูก็สวยเหมือนสายรุ้งอยู่แล้วละจ๊ะ แม่ว่าสวยกว่าด้วยซ้ำ เพราะสายรุ้งคงยิ้มได้ไม่สวยเท่าลูกแม่หรอก”

ลูกสาวตัวน้อยยิ้มหวานแบบผู้ใหญ่แทนที่จะหัวเราะรำ เหมือนที่เด็กควรจะเป็น เสียงของลูกเย็นฉ่ำเหมือนสายฝนที่ทำให้คนฟังชุ่มชื่นหัวใจ “หนูรักแม่ที่สุดเลยคะ” แกว่าแล้วหอมตบเบา ๆ ที่แก้มฉัน “แม่ก็เหมือนกันคะ สวยกว่าสายรุ้ง สวยกว่าแม่คนอื่น ๆ สวยที่สุดในจักรวาลเลย”

วันวันเสาร์ ฉันลุกตื่นขึ้นเตรียมอาหารแต่เช้าตรู่ เพราะตั้งใจจะใส่บาตร รุ่งแต่งชุดกระโปรงแขนกุศสีชมพู ยาวแค่เข่าที่พ่อแกซื้อให้เมื่อเดือนก่อน ดูสวยงามน่ารักเหมือนนางเอกในนิยาย แก้มใส เปล่งปลั่งสมวัยแรกสาว ใบหน้าของแกไม่มีแววกังวลทุกข์ร้อนกับเรื่องที่เกิดขึ้นเลย กลับดูสดชื่นกว่าแต่ก่อนด้วยซ้ำ

เราช่วยกันใส่บาตรเจี๊ยบ ๆ ไม่ได้พูดคุย ตอนที่พระรูปสุดท้ายสวดมนต์ให้พร แก้มหน้าหัวเราะคิกคักอยู่คนเดียว เหมือนกำลังนึกเรื่องอะไรสนุก ๆ จนฉันต้องกระแอมปราม

กรเดินสวนออกมาพอดีตอนที่ฉันกับลูกกำลังเก็บสำรับอาหารกลับเข้าบ้าน รุ่งยิ้มหวานให้พ่อของแก แต่กรไม่ได้ยิ้มตอบ หน้าตาเขาดูเคร่งเครียด ฉันพยักหน้าให้ลูกเดินเข้าบ้านไปก่อน

“ช่วงนี้ผมเห็นหนึ่งท่าทางเครียด ๆ มีเรื่องอะไรหรือเปล่า”

ฉันยังไม่แน่ใจนักว่าจะบอกเรื่องนี้กับเขาอย่างไรดี “เปล่าคะ ไม่มีอะไร แค่อนไม่คอยหลับ”

“เป็นอะไรมากหรือเปล่า หนึ่งทานยาครบตามที่หมอสั่ง ไข้ไหม” เขาถามพลางเดินเข้ามาใกล้ แล้วกุมมือฉัน บีบเบา ๆ อย่างอ่อนโยน “หนึ่งต้องดูแลตัวเองมาก ๆ นะ ช่วงนี้งานผมเยอะมาก ไม่ค่อยมีเวลาให้หนึ่งเลย เอาไว้เดือนหน้าเราไปเที่ยวทะเลด้วยกันดีไหม ไม่ได้ไปนานแล้ว”

“ดีเหมือนกันคะ เย็นนี้กรอยากทานอะไรไหมคะ เต๋ยวหนึ่ง ทำไว้ให้”

“อะไรก็ได้ หนึ่งทำอะไรก็อร่อย จันเต๋ยวผมไปทำงานก่อนนะ”

ฉันพยักหน้า “รีบกลับมานะคะ...” ‘มีเรื่องจะปรึกษา’ ฉันกลืนประโยคต่อมานั้นลงคอ แทนด้วยประโยคอื่น “ไม่จั้นกับข้าวหมดไม่รู้ด้วย” พูดแล้วยิ้มให้ก่อนเขาจะออกไปทำงาน

“ทำไมละคะแม่ แม่กลัวหนูจะเป็นแม่ที่ไม่ดีพองั้นหรือ แม่ไม่ต้องห่วงหรอกนะคะ ในเมื่อหนูมีตัวอย่างที่ดีอย่างแม่อยู่เป็นที่เลี่ยมทั้งคน” ลูกสาวยังคงคุยกับฉันด้วยน้ำเสียงเรียบ ๆ เย็น ๆ และยิ้มพลางจัดชั้นหนังสือไปด้วยอย่างอารมณ์ดี เหมือนว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นทุกวัน

“ไม่ใช่อย่างนั้นหรอก แม่ห่วงเรื่องเรียนของรุ่งนะลูก ถ้าทางโรงเรียนเขารู้แล้วจะทำยังไง หนูจะไม่เรียนต่อหรือไงลูก” ลูกสาวของฉันทันมีสีหน้าครุ่นคิด “หนูคิดเรื่องนั้นไว้เหมือนกันค่ะ บางที... แม่จะว่าอะไรไหมคะ คือหนูแอบไปสอบเทียบ ม.ปลาย ที่ศึกษานอกโรงเรียนได้แล้ว หนูได้วุฒิ ม.หก แล้วค่ะ หนูคิดว่าจะอยู่เลี้ยงลูกเองสักปีสองปีแล้วค่อยหางานอีกที เงินเก็บที่พอกับแม่ให้ไว้ หนูไม่ได้เอาไปใช้อะไรเลย มีอยู่พอควรเลยคะ น่าจะพออยู่กับลูกได้สักระยะ”

“แล้ว...” ฉันทันชั่งน้ำหนักในใจอย่างรวดเร็วเมื่อจะพูดประโยคต่อไป

เสียงนาฬิกาเดินดังเป็นจังหวะกังวานเมื่อฉันทันและลูกทิ้งช่วงความเงียบระหว่างนั้น

“พ่อของเด็กล่ะรุ่ง หนูคุยกับเขาหรือยัง” รุ่งยิ้มเย็นเช่นเคย “เขายังไม่พร้อมที่จะเป็นพ่อใครหรอกค่ะแม่ แต่แม่อย่าห่วงเลยนะคะ หนูต้องทำได้ดีแน่ ๆ ลูกหนูจะต้องเป็นเด็กที่แข็งแรงและมีความสุขได้แน่ ๆ แม้จะไม่มีพ่อ”

แวตตามุ่งมั่นของลูกทำให้ฉันทันรู้สึกละเอียดใจลึก ๆ ในดวงตาของแกไม่เคยมีแววของความลังเลหรือหวาดกลัวเกี่ยวกับเรื่องนี้แม้แต่น้อย ดูเหมือนแกจะคิดอยู่แค่หนทางเดียวในการแก้ปัญหา คือจะอุ้มท้องจนคลอด และเลี้ยงลูก ไม่ว่าเรื่องอื่น ๆ ในอนาคตของตัวเองจะเป็นอย่างไร

ฉันทันนึกถึงดวงตาของตนเองในกระจกเมื่อ 16 ปีก่อน ตอนที่ฉันทันรู้ว่าตัวเองท้อง ตอนที่ฉันทันตั้งใจแน่วแน่ว่าจะปกปิดเรื่องนี้เป็นความลับ และตอนที่ฉันทันเคยคิดจะฆ่าแกตั้งแต่มังงะยังไม่เกิด

รุ่งมองสบตาฉันทันด้วยแวตที่อ่อนโยนลง เหมือนรู้ว่าฉันทันกำลังคิดอะไรอยู่ เราสองคนเป็นคุณแม่ลูกที่เหมือนเพื่อนรักผู้ไม่เคย มีความลับต่อกัน

“แม่อย่าโกรธหนูนะคะที่หนูไม่เลือกอีกทาง หนูรักลูกหนูมาก แม้จะยังไม่เคยเห็นหน้าเขา หนูอยากให้เขาเกิดมาค่ะ หนูมั่นใจว่าเขาจะต้องเป็นเด็กดี แม่จะรักเขามากกว่าที่เคยรักหนู และหนูจะเป็นแม่ที่ดี แม่เชื่อหนูไหมคะ”

ขอบตาฉันทันร้อนฉ่าว รู้สึกอยากจะร้องให้อีกแล้ว ทำไมฉันทันถึงได้อ่อนแอนัก ถ้าฉันทันเข้มแข็งและมั่นคงได้สักครึ่งของลูกก็ยิ่งดี ลูกเติบโตเป็นผู้หญิงแบบที่ฉันทันอยากจะเป็นมาตลอดชีวิต

รุ่งวางมือจากหนังสือ แล้วขยับเข้ามานั่งพิงพิงที่พื้น ซิดโซฟาที่ฉันทันนั่งอยู่ ชายกระโปรงสีชมพูปลงบนพื้น กระเบื้องสีขาวเย็นเฉียบ แยกมือขึ้นประนมแล้วกราบลงบนตักฉันทันอย่างอ่อนโยน

“หนูขอโทษค่ะแม่ หนูรู้ว่าทำให้แม่เสียใจ หนูขอโทษค่ะ” แกพูดโดยไม่เงยหน้าขึ้นมาสบตาฉันทัน คงแต่ก้มหน้านั่งอยู่ที่ตักนั้นเนิ่นนาน

เข็มนาฬิกาเดินมาถึงเวลาสี่โมงเย็นตรง ลูกตุ้มอันใหญ่แกว่งไกวเบา ๆ เสียงเคาะของโลหะภายในตักกังวานเหมือน เสียงระฆังโบราณในโบสถ์คริสต์ มันดังสะท้อนก้องไปทั่วบ้าน เหมือนจะปลุกทุกอย่างทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตให้ตื่นขึ้นจากการหลับไหล

ฉันทันค่อย ๆ ยกมือขึ้นลูบหัวลูกเบา ๆ เมื่อวันที่ฉันทันคลอดรุ่งเป็นอย่างไรนะ ตอนที่ลูกนอนบนตักฉันทันครั้งแรก ตอนนั้นตัวแกเล็กนิดเดียวเท่านั้น ผิวหนังแกเหี่ยวย่น แขนขาเล็ก ๆ อ่อนแอบอบบาง จนไม่น่าเชื่อว่าวันนี้แกจะเติบโตมาเป็นสาวน้อยที่เข้มแข็ง และเด็ดเดี่ยวได้มากขนาดนี้

“เอาเถอะลูก” เสียงที่ดังออกมาจากลำคอฉันมันดูผิดเพี้ยน แปลกประหลาดพิกลเมื่อพูด ประโยคนั้น “เย็นนี้แม่จะพูดกับพ่อเขาให้เอง พ่อต้องเข้าใจรู้งเหมือนที่แม่เข้าใจ”

ฉันไม่แน่ใจว่าตัวเองกับลูกนั่งนิ่ง ๆ กันอยู่อย่างนั้นนานเท่าไร เซ็มนาฬิกาชี้บอกเวลาอีกยี่สิบ นาทิจะสี่ทุ่ม แต่กรยังไม่กลับมา

“รุ่งไปนอนก่อนก็ได้นะลูก” ฉันบอกเมื่อเห็นรุ่งหาวออกมาหาวอใหญ่ มือยังค้างอยู่ที่หน้า หนังสือนิยายเล่มหนึ่ง เมื่อได้ยินแกก็ยิ้มตอบ

“ไม่เป็นไรคะแม่ หนูรอพ่อเป็นเพื่อนแม่ดีกว่า” ในที่สุด เสียงรถของกรก็แล่นเข้ามา ฉันนั่งรอ เจียบ ๆ มือเท้าเย็นเฉียบ เมื่อนึกทบทวนว่าจะเริ่มต้นพูดเรื่องนี้อย่างไร เสียงไซประตุ เสียงกุญแจ เสียงปิดประตุ กรกำลังเดินใกล้เข้ามาแล้ว

“หนึ่ง...” เสียงเขาเรียกเบา ๆ เมื่อเดินมาถึงหน้าห้องทำงาน ของฉัน

“คะ เข้ามาเถอะกร” เสียงประตูเปิด กรเดินเข้ามาช้า ๆ สีหน้าของเขาเหนื่อยอ่อนและมีแว กังวล เขานั่งลงบนโซฟาตัวเดียวกับฉัน ฉันพยักหน้าให้รุ่งอย่างเข้าใจกันว่าให้แกออกไปข้างนอกก่อน

กรมองตามขณะที่ลูกเดินออกประตูไป กรหันกลับมาถามฉัน “หนึ่งมีอะไรจะคุยกับผมหรือ”

ฉันสุดลมหายใจเข้า รวบรวมความกล้า “กรคะ กรใจเย็น ๆ นะคะ สัญญาได้ไหมว่าฟังแล้วต้อง ใจเย็น ๆ อย่าเพิ่งโมโห” สายตาของกรที่จ้องมามีพลังมากเกินกว่าที่ฉันจะมองสบตาเขาได้ เมื่อต้องเอ่ย ประโยคต่อมา “รุ่ง ลูกของเรา แก...ท้องได้ สองเดือนแล้วคะกร” เมื่อพูดไปแล้ว เสียงที่ได้ยินนั้น เหมือนเสียงคนอื่น เสียงที่มาจากวิทยุ ทีวี ไม่ใช่เสียงของฉัน

กรทำหน้าประหลาดใจและตกใจอย่างที่ผมคาดไว้ไม่มีผิด “ว่าไงนะหนึ่ง รุ่ง ? ลูกของเรา ? ท้อง ?”

ฉันรีบเดินเข้าไปบีบมือเขาไว้ “กรใจเย็น ๆ นะคะ หนึ่งรู้งว่านี่มันเรื่องใหญ่ แต่มันก็เกิดขึ้นแล้ว เราเป็นพ่อแม่ เป็นคนที่พึ่งพิงที่สุดที่สุดของลูก ลูกกำลังขวัญเสีย ขาดที่พึ่ง กรอย่า โกรธลูกนะ คะ” คำพูดนั้นรวดเร็วจนไม่น่าเชื่อ

กรมองหน้าฉันค้างอย่างที่ผมเองก็คาดเดาอารมณ์ไม่ถูก

“ลูก โกรธลูกงั้นหรือ ?” มันเจ็บปวด ฉันรู้ดี ฉันรู้ว่าหัวใจสลายเป็นอย่างไรในวินาทีที่รู้งเรื่องนี้ และกรเองก็คงเป็นเหมือนฉัน

เขายืนจ้องหน้าฉันนั่งนาน เหมือนพยายามจะค้นหาและบอกเล่าอะไรมากมายผ่านดวงตาของ ฉัน ริมฝีปากเขาเริ่มสั่นและมึนแน่น น้ำตาเริ่มรินขึ้นมาที่ขอบตา

“กรใจเย็น ๆ นะคะ ค่อย ๆ คิด มันไม่น่ากลัวนักหรอกคะ เราเคยผ่านเรื่องคล้าย ๆ แบบนี้ มาแล้วไงคะ จำได้ไหม และเราก็ทำได้ดีด้วย” ฉันพยายามควบคุมเสียงตัวเองไม่ให้สั่น

กรหลับตาและสุดลมหายใจเข้าลึกยาว ประคองฉันเดินไปนั่งที่โซฟา เขากอดฉันไว้แน่น “หนึ่งครับ ตอนนี้งอยู่ที่ไหน” ประโยคหลังนั้นเหมือนเจือสะอื้น และตัวเขาก็สั่นเทา

ฉันขำเล็งมองไปที่ประตู เห็นเงาคนยืนอยู่ตรงนั้นและรู้ว่าเป็นลูกแม่ จึงกระซิบกับกรเบา ๆ
 “เราคุยกันก่อน ตกลงกันก่อน ดีไหมคะว่าเราจะเอาอย่างไรกับเรื่องนี้ แล้วค่อยบอกลูก”
 กรขยับตัวออกห่างนิดหนึ่ง แล้วมองหน้าฉันอย่างจริงจัง และน้ำเสียงชิงชังมากขึ้น “หนึ่ง
 คุณตอบผมก่อน ตอนนี้อยู่ที่ไหน”

“ลูกแอบดูเราอยู่ที่หลังประตูคะ อย่าให้แกรู้ตัวนะคะ” ฉันกระซิบอย่างเบาที่สุด “แกกำลังกลัว
 ว่าคุณจะโกรธ”

กรพยักหน้าช้า ๆ “เอาละ หนึ่ง หนึ่งทานยามือเย็นหรือยัง ทานยาก่อนแล้วเราค่อยคุยเรื่องนี้
 กันต่อแล้วกัน” เขาลุกขึ้นไปหยิบยาของฉันที่หลังตู้โชว์ ที่วางประจำของมัน

“คะกร ก็ได้” นาทีนี้ อะไรตามใจเขาได้คงต้องตามใจไปก่อน

ฉันกินยาอย่างว่าง่าย และจะให้เขาไม่รู้ไม่ได้เด็ดขาดว่าฉัน ขาดยาไปแล้วหลายมือเพราะลืม
 กรเป็นห่วงเรื่องสุขภาพของฉันมากเหลือเกิน

เมื่อฉันดื่มน้ำแล้ว กรก็กอดฉันอีกครั้ง แนบแน่น

“หนึ่ง ผมรักคุณมากนะ คุณรู้ไหม” เขาว่าแล้วก็เริ่มสะอื้นอย่างแรง เขาร้องไห้ กรร้องไห้

“หนึ่งฟังผมนะ ถ้าหนึ่งรักผม หนึ่งต้องฟังผม ผมรู้ว่ามันเจ็บปวด ผมรู้ดี และผมก็เจ็บปวดไม่แพ้
 หนึ่ง หนึ่งจำได้ไหม เมื่อสิบหกปีก่อนมันเกิดอะไรขึ้นกับเรา”

ภาพเก่า ๆ นั้น แม้นานแค่ไหนก็ไม่เคยเลื่อนรางไปจากความคิดฉันได้เลย “จำได้สิคะกร
 เราเกือบฆ่าลูก กรพาหนึ่งไปที่คลินิกนอกเมือง เราคุยกับหมอ และหมอก็อพาหนึ่ง...เข้าไปตรวจ...”

น่าแปลก ภาพตอนนี้มันกลับเลื่อนรางลงอีกแล้ว “แต่ก็ไม่เห็นจะเป็นเรื่องสำคัญอะไรนี่คะกร
 ในเมื่อตอนนี้เรา...”

“ไม่ หนึ่ง หนึ่งฟังผม” กรสะอื้นอีกแล้ว และกอดฉันแน่นขึ้น “ผมขอโทษที่ต้องทำแบบนี้
 มันเจ็บปวด ผมรู้ ผมรักหนึ่งมากนะ หนึ่งเชื่อใจผมใช้ไหม”

“หนึ่งรู้คะว่าคุณรักหนึ่ง” จู ๆ ก็เหมือนโลกรอบ ๆ ตัวเริ่มชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ ฉันเริ่มมองเห็น
 รอยแตกจาง ๆ ที่ผนัง เหนือเริ่มซึมตามไรผม นาฬิกาตั้งพื้นในตอนนี้อยู่กุ่มหยุกแกว่งไปเสียเฉย ๆ และ
 ภาพบางอย่างที่มีสีแดงน่ากลัวก็แวบไปมาในสมอง ฉันกอดกรแน่นขึ้น

“วันนั้นหนึ่งไม่ได้เข้าไปแค่ตรวจ...” กรสะอื้นจนเริ่มพูดไม่รู้เรื่อง “หนึ่งไม่ได้ตรวจเท่านั้น
 หนึ่ง”

ภาพน่ากลัวบางอย่างแวบเข้ามาในหัวจนหัวใจฉันเริ่มเต้นแรง ฉันมองไปที่ลูก ตอนนี้อยู่ไม่ได้
 ซ่อนตัวอยู่ตรงประตูอีกแล้ว แต่กำลังยื่นร้องไห้เสียบ ๆ อยู่ตรงนั้น และมองพ่อแม่ของแกที่กอดกัน
 ร้องไห้

“รู้...ลูกแม่” ฉันเรียกลูกอย่างคนพยายามไขว่คว้าหาที่พึ่งครั้งสุดท้าย น้ำตาไหลพรากอย่าง
 ไม่อาจควบคุม ไม่จริง...ไม่จริง

“หนึ่ง ไม่เอา หนึ่ง มองหน้าผม มองหน้าผมสิ ผมรักหนึ่งมาก ตอนนี้เราอยู่ด้วยกัน ไม่มีอะไร น่ากลัวอีกแล้ว หนึ่งอยู่กับผมแล้วนะ ผมขอโทษที่ต้องทำแบบนี้ แต่คุณต้องช่วยผม จำเป็นต้องช่วยคุณ ผมจำเป็น ถ้าหนึ่งรักผม หนึ่งต้องช่วยผม เข้าใจผมด้วย ผมขอร้อง” กรพุดไปร้องไห้ไป และยึดข้อมือ หนึ่งไว้แน่น

“ห้าพันห้าใช้ไหมครับ” แบนกีสี่แดง สีม่วง และสีเทาถูกนับซ้ำไปมา

“ถ้ามีปัญหาอะไรให้รีบกลับมานะคะ หลัง 24 ชั่วโมงถ้าเลือดยังไม่หยุดก็ให้โทรบอกหมอ อย่างที่ไว้นาน จะอันตราย”

ยาเม็ดสีประหลาด ๆ ที่หน้าซองยาไม่บอกรายละเอียดอะไรเลย “หนึ่งเดินไหวไหม หนึ่ง หนึ่ง” พี่นกระเบื้องสีขาวเย็นเฉียบแนบอยู่ที่แก้ม รองเท้าของนางพยาบาลที่วิ่งเข้ามา

“หมอมะ หมอมะ คนไข้ตกเลือด หมอมะ ดูเคสนี้ก่อน”

เลือดสีแดงฉานกระจายวงกว้างออกไป และเป็นทางตามรอยรองเท้าที่ย่ำมัน

กรกดหน้าฉันซุกเข้าก็บอกเขาเมื่อฉันกรีดร้อง มีอแข็งแรงของเขารัดฉันไว้แน่นเกินกว่าจะดิ้น หลุดจากพันธนาการ ลูกยังคงยืนร้องไห้อยู่ที่หน้าห้อง แกทรุดตัวลงนั่งอย่างหมดหวัง ฉันอยากกอดลูก เหลือเกิน

โลกทั้งโลกโยกโคลงเคลงหมุนวนเหมือนตอนเด็ก ๆ ตอนที่ฉันยังเป็นลูกสาวตัวน้อยของแม่นอนเปลที่มีมือแม่คอยกวัดไกวอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย ความวิงเวียนคลื่นเหียนลดลงเรื่อย ๆ พี่นกระเบื้องลายก้อนเมฆสีฟ้าที่ฉันกับกรเลือกเองกับมือตอนปลูกบ้าน เริ่มลอยกลับมาอยู่ใต้เท้าเหมือนเดิม รอยแตกลายงาที่ผนังชัดเจนขึ้น สีที่เราเลือกมาคงคุณภาพไม่ดึ๊ง

นาฬิกาตั้งพื้นเรือนใหญ่เริ่มมีฝุ่นจับบาง ๆ เพราะฉันไม่ได้ทำความสะอาดมันมาหลายวัน มันหยุดเดินมานานหลายปีแล้ว และเราก็ไม่กระตือรือร้นที่จะคิดซ่อมแซม

ฉันยังคงอยู่ในอ้อมแขนของกรซึ่งคลายการกอดรัดลงมาก แล้วเมื่อยาออกฤทธิ์ของมันเต็มที่เขา ก็วางใจได้แล้วว่าฉันจะไม่วิ่งออกไปหรือทำอะไรที่เป็นอันตรายต่อตนเอง จึงทำเพียงประคองฉันไว้ และลูบหัวเบา ๆ

“มันยากเหลือเกินกร กรไม่รู้หรือว่ามันยากขนาดไหน เวลาที่หนึ่งต้องอยู่บ้านคนเดียว บางที แคได้เห็นหน้าลูกอีกสักครั้ง หนึ่งยอมแลกกับทุกอย่างในโลก กรน่าจะเห็นหน้าลูก เหมือนที่หนึ่งเห็น ตอนแกแปดขวบ แกหน้าเหมือนกร...เหมือนมาก รุ่งเป็นเด็กช่างพูด ตอนที่ลูกเกิดมาใหม่ ๆ ตัวแหย่น ๆ นะกร ตัวลูก...”

“พอแล้วละหนึ่ง พอแล้ว...” กรพูดเบา ๆ “ปล่อยมือหนึ่งจากลูกเถอะ สักวันลูกจะต้องกลับมาอยู่กับเราอีกครั้ง ลูกจะต้องเข้าใจ”

สมองฉันว่างเปล่า ว่างเหลือเกิน เริ่มอยากจะนอนแล้ว ตัวเริ่มเบาด้วยฤทธิ์ยาระงับประสาท และยาทางจิตเวชที่หมอสั่งให้กินมันคู่กัน ยาคู่นี้กินแล้วจะคิดอะไรไม่ออก ตัวเบา ๆ ลอย ๆ และอยากหลับเท่านั้น

มันเจ็บปวดเหลือเกินที่ฉันจะต้องทำให้ตัวเองไม่พบหน้าลูกอีก ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าแกอยู่ตรงนั้น
แค่ฉันทยาทิ้งสักสี่ห้าครั้ง ลูกก็จะกลับมาอยู่เป็นเพื่อนฉันอีก มันหอมหวาน มันเย้ายวนเหลือเกิน

ฉันมองหน้าสามีที่ฉันมอบชีวิตที่เหลือทั้งหมดไว้ให้ รอยตีนกาจางๆตรงหางตาและรอยย่น
ตรงหัวคิ้วทำให้กรดูแก่ลงไปมาก แต่แววตาที่มองฉันก็ยังคงเป็นดวงตาคู่เดิมเสมอ

ก่อนที่จะหลับลงไปนั้น ฉันยิ้มให้เขา ภาพของกรเลื่อนราง คล้ายใบหน้าเด็กหนุ่ม ม.ปลายที่ฉัน
เคยรู้จักเมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว

“รู้อะไรไหมกร ลูกของเรา แก่ไม่ยอมฆ่าลูกตัวเอง ไม่ลั้งเลเลยด้วยซ้ำ ไม่เลยแม้แต่นิดเดียว”

ที่มา: นที ศศิวิมล. (2554). **เต็นรำไปบนท่อนแขนอ่อนนุ่ม**. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.

ใบงาน

1. ให้นักเรียนจับคู่หมายเลขกับข้อความลงในแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่อง

จุดพลิกผัน
การเปิดเรื่อง
การปิดเรื่อง
จุดสูงสุด
จุดคลี่คลาย

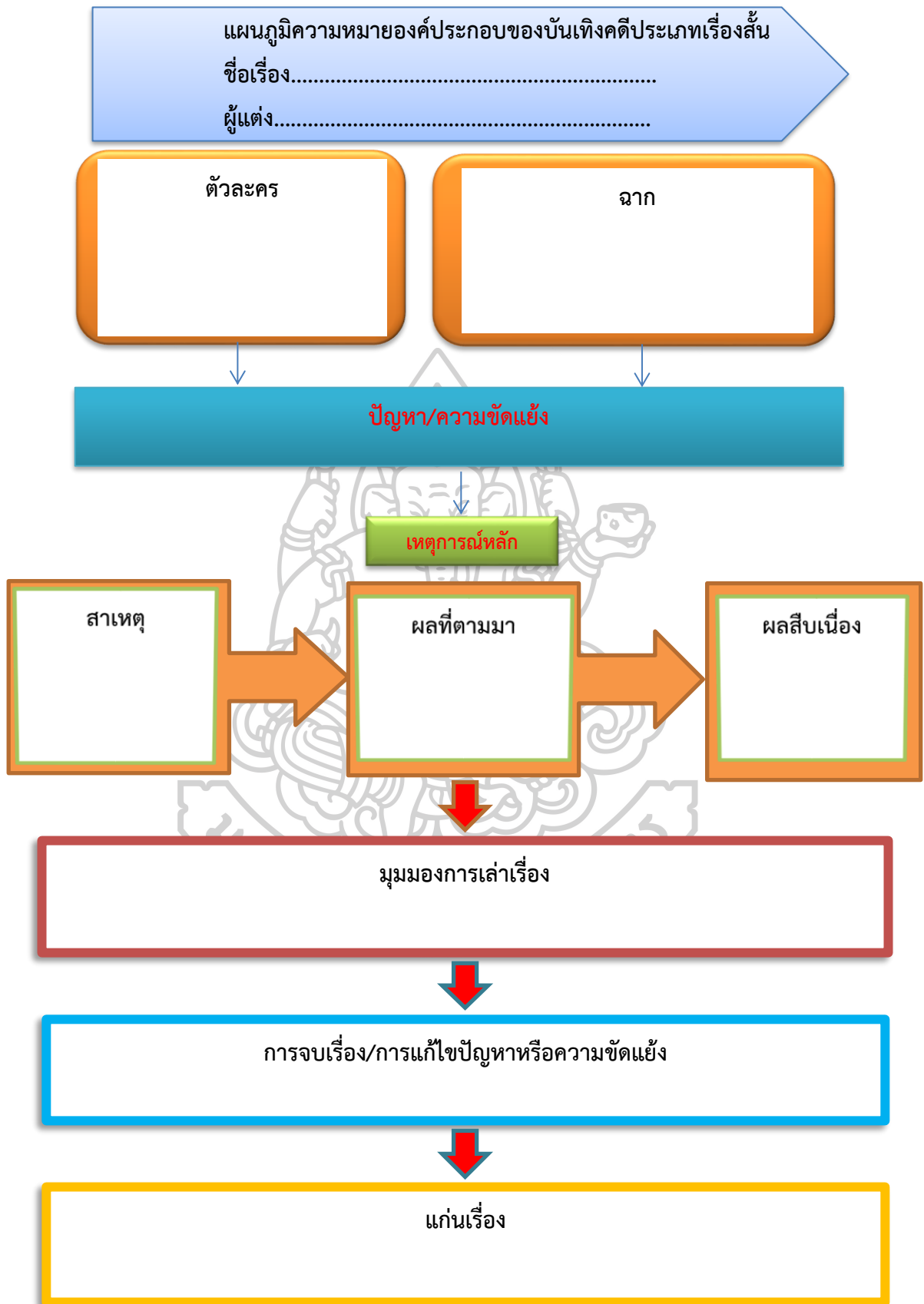
2. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องแล้วเขียนเหตุการณ์สำคัญเรียงลำดับให้สอดคล้องกับแผนภูมิสามเหลี่ยมโครงเรื่องทั้ง 5 เหตุการณ์

โครงเรื่อง (Plot) ของบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น ลูกของลูกสาว ผู้แต่ง นที ศศิวิมล

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

3. ให้นักเรียนเขียนสรุปประเด็นสำคัญหรือแก่นเรื่องที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอจากการทำแผนภูมิความหมาย

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

ใบงานเรื่อง

ใบงานเรื่อง “การอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้น”
เรื่อง ลูกของลูกสาว ของนที ศศิวิมล

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (think pair share)

1. บทสนทนาต่อไปนี้ควรจัดเป็นเหตุการณ์ตอนใดของโครงเรื่อง

“วันนั้นหนึ่งไม่ได้เข้าไปแค่ตรวจ...” กระสะอื้นจนเริ่มพูดไม่รู้เรื่อง “หนึ่งไม่ได้ตรวจเท่านั้นนะหนึ่ง”

ภาพน่ากลัวบางอย่างแวบเข้ามาในหัวจนหัวใจฉันเริ่มเต้นแรง ฉันมองไปที่ลูก ตอนนี้แกไม่ได้ซ่อนตัวอยู่ตรงประตูอีกแล้วแต่กำลังยื่นร้องไห้เจี๊ยบ ๆ อยู่ตรงนั้น และมองพ่อแม่ของแกที่กอดกันร้องไห้

“รู้้ง...ลูกแม่” ฉันเรียกลูกอย่างคนพยายามไขว่คว้าหาที่พึ่งครั้งสุดท้าย น้ำตาไหลพรากอย่างไม่อาจควบคุม ไม่จริง...ไม่จริง...

2. ตัวละคร “รู้้ง” คือใคร เพราะเหตุใดจึงต้องมีการสร้างตัวละครนี้

3. เพราะเหตุใดตัวละครลูกสาวจึงชื่อว่า “รู้้ง”

4. “นาฬิกาตั้งพื้นเรือนใหญ่เริ่มมีฝุ่นจับบาง ๆ เพราะฉันไม่ได้ทำความสะอาดมันมาหลายวันแล้ว มันหยุดเดินมานานหลายปีแล้ว และเราก็ไม่กระตือรือร้นที่จะคิดซ่อมแซม” นาฬิกา ในฉากนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตัวละครในเรื่องอย่างไร

---

5. นักเรียนคิดว่าตัวละคร หนึ่ง ต้องการแก้ไขการกระทำที่ผ่านมาในอดีตหรือไม่ เพราะเหตุใด ยกตัวอย่างประกอบ

---

6. นักเรียนคิดว่าปัญหาสำคัญที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารจากเรื่องนี้เป็นคืออะไร

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบวัดความสามารถด้านการวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว
2. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

แบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้ว

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น ม.3/.....เลขที่.....

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน ประกอบด้วยบทอ่านจำนวน 4 ชุด
2. ให้นักเรียนอ่านบทอ่านที่ละชุดแล้วอ่านข้อความให้ละเอียด จากนั้นเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วใช้ปากกาทำเครื่องหมายกากบาท X ลงบนกระดาษคำตอบ
3. กำหนดระยะเวลาในการทำแบบวัดฉบับนี้ 50 นาที

บทอ่านชุดที่ 1

UPDATE: เกาหลีใต้ห้ามขายกาแฟในโรงเรียน ภายใน 14 ก.ย. นี้ ป้องกันนักเรียนบริโภคกาแฟเกินขนาด

รัฐบาลเกาหลีใต้เตรียมประกาศห้ามให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีกาเฟอีน โดยเฉพาะกาแฟภายในโรงเรียนโดยเด็ดขาด เริ่มต้นวันที่ 14 กันยายนนี้ เพื่อสุขภาพที่ดีของครูและนักเรียน ซึ่งก่อนหน้านี้ทางการเกาหลีก็เคยมีคำสั่งระงับการจำหน่ายเครื่องดื่มชูกำลังในสถานศึกษาอยู่ก่อนแล้ว

ในวงการด้านการศึกษาของเกาหลีใต้ถือเป็นสนามที่มีการแข่งขันกันสูงมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ผู้เรียนส่วนใหญ่จึงเต็มไปด้วยความเครียดและความเอาใจจริงเอาจ้ง ดังนั้นกาแฟจึงเป็นตัวเลือกของเครื่องดื่มชั้นดีที่จะทำให้พวกเขารู้สึกตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

จากข้อมูลของสมาคมการค้าเกาหลีระหว่างประเทศระบุว่า ในปี 2017 ที่ผ่านมา เกาหลีใต้เป็นผู้นำเข้าเมล็ดกาแฟรายใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 7 ของโลก ซึ่งคิดเป็นเงินมูลค่ากว่า 700 ล้านเหรียญสหรัฐ (ราว 2.3 หมื่นล้านบาท) เลยทีเดียว

นอกจากนี้จากการสำรวจตลาดของ Euromonitor ยังพบว่า ชาวเกาหลีใต้ส่วนใหญ่ดื่มกาแฟเฉลี่ยปีละ 181 แก้วต่อปี ซึ่งมากกว่าสหราชอาณาจักรที่ดื่ม 151 แก้วต่อปี แต่ยังคงตามหลังชาวอเมริกันที่ดื่มกาแฟเฉลี่ยมากถึง 266 แก้วต่อปี โดยมาตรการใหม่ที่กำลังจะมีผลบังคับใช้นี้ คาดว่า จะช่วยแก้ไขปัญหารอคอ้วนในโรงเรียนประถมและมัธยมที่เด็กกว่า 17% ตกอยู่ในภาวะโรคอ้วนซึ่งเพิ่มมากขึ้นกว่าทศวรรษก่อนถึง 5%

ที่มา: ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. UPDATE: เกาหลีใต้ห้ามขายกาแฟในโรงเรียน ภายใน 14 ก.ย. นี้ ป้องกันนักเรียนบริโภคกาแฟเกินขนาด. เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก <https://thestandard.co/south-korea-bans-coffee-from-every-school/>

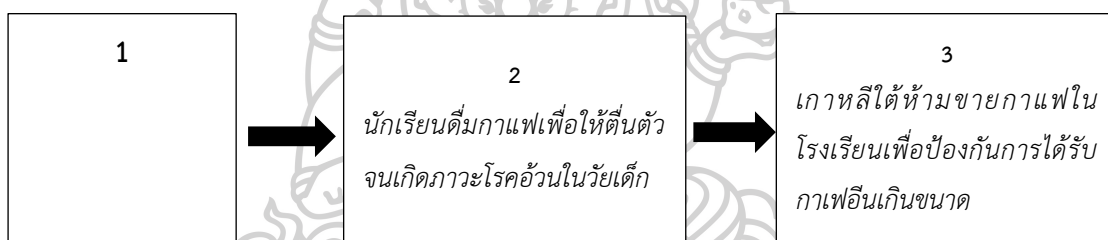
1. บทอ่านนี้ควรจัดเป็นข่าวประเภทใดมากที่สุด

ก. ข่าวสุขภาพ	ข. ข่าวการเมือง
ค. ข่าวเศรษฐกิจ	ง. ข่าวการศึกษา

2. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อนหน้ามาตรการดังกล่าว

- การป้องกันภาวะโรคอ้วนในวัยเด็ก
- การงดขายเครื่องดื่มชูกำลังในโรงเรียน
- การนำเข้าเมล็ดกาแฟรายใหญ่ของเอเชีย
- การส่งเสริมการขายเครื่องดื่มที่กระตุ้นสมอง

3. ข้อใดเป็นใจความสำคัญที่สุดของย่อหน้าที่ 1
- รัฐบาลเกาหลีใต้เตรียมประกาศห้ามการจำหน่ายเครื่องดื่มชูกำลัง
  - รัฐบาลเกาหลีใต้ห้ามขายกาแฟในโรงเรียนเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพ
  - เครื่องดื่มชูกำลังและกาแฟกำลังจะถูกห้ามจำหน่ายในสถานศึกษาทุกแห่ง
  - เครื่องดื่มที่มีสารกาเฟอีนทุกชนิดกำลังจะถูกห้ามจำหน่ายตั้งแต่ 14 กันยายนนี้
4. ข่าวนี้อาศัยวิธีการนำเสนอส่วน “เนื้อข่าว” อย่างไรให้มีความน่าเชื่อถือ
- อ้างข้อมูลจากการสำรวจการดื่มกาแฟในโรงเรียน
  - อ้างอิงข้อมูลปริมาณการดื่มกาแฟและผลที่เกิดขึ้น
  - ชี้ให้เห็นอันตรายจากการบริโภคกาเฟอีนเกินขนาด
  - นำเสนอสถิติเกี่ยวกับการดื่มกาแฟในโรงเรียนเกาหลีใต้
5. ข้อความใดเป็นส่วนสนับสนุนกรอบข้อความหมายเลข 2

- ชาวเกาหลีใต้กำลังประสบปัญหาภาวะโรคอ้วน
  - การสำรวจตลาดการดื่มกาแฟโดย Euromonitor
  - ภาวะโรคอ้วนในโรงเรียนเกาหลีใต้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5
  - ชาวเกาหลีใต้ดื่มกาแฟน้อยกว่าชาวอเมริกันอย่างมาก
6. ข้อความที่ว่า “สนามที่มีการแข่งขันกันสูงมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก” หมายถึงอะไร
- วงการการศึกษาในเกาหลีใต้มีการแข่งขันกับวงการธุรกิจ
  - วงการการศึกษาในเกาหลีใต้มีความกดดันเรื่องผลการเรียน
  - วงการธุรกิจเกาหลีใต้มีการแข่งขันไม่แพ้วงการการศึกษา
  - วงการการศึกษาในเกาหลีใต้มีอิทธิพลต่อวงการศึกษาระดับโลก
7. ข้อใดเป็นการแก้ปัญหาระยะยาวสำหรับป้องกันภาวะโรคอ้วนในวัยเด็ก
- ลดความเครียดในการสอบแข่งขันเข้าเรียนในระดับต่าง ๆ
  - เพิ่มตัวเลือกเครื่องดื่มหลากหลายรูปแบบที่ไม่มีสารกาเฟอีน
  - ขายเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลและกาเฟอีนในปริมาณที่เหมาะสมเท่านั้น
  - สร้างความผ่อนคลายในการเรียนหนังสือโดยเฉพาะในระดับโรงเรียน

บทอ่านชุดที่ 2

ทุกวันนี้สวนสัตว์ไม่ได้ทำหน้าที่แค่บอกผู้คนที่สวนสัตว์ตัวนี้มาจากไหน ออกลูกกี่ตัว เรื่องราวเหล่านี้ทุกคนสามารถหาได้จากช่องทางอื่น ๆ มากมาย แต่ความพิเศษของสวนสัตว์มีมากกว่านั้น เมื่อในวันที่คนคนหนึ่งได้เจอกับสัตว์ป่าตัวหนึ่งจริง ๆ เขาจะรู้สึกตื่นเต้น เกิดความสงสัย อยากรู้จัก จนเกิดเป็นความประทับใจ กลายเป็นความรัก ความหลงใหลอย่างไม่รู้ตัว

แต่เชื่อหรือไม่ว่า สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถเปลี่ยนทัศนคติ สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือสัตว์ป่าในอนาคตได้อย่างแนบเนียน

“เมื่อมาถึงสวนสัตว์ สิ่งแรกที่คุณจะต้องเจอคือ ความประทับใจในตัวสัตว์ และเกิดเป็นความรักความเมตตา จากนั้นเจ้าหน้าที่จะค่อย ๆ สร้างความเข้าใจว่าเขาคืออะไร อย่างตัวนี้ไม่ใช่ตัวกินมด สมเสร็จก็ไม่ใช่ตัวกินมด มีความน่ารักแค่ไหน บ้านของเขาอยู่ไหน เขากำลังเผชิญปัญหาตามธรรมชาติอะไรอยู่หรือเปล่า หรือเขาอาจจะกำลังโดนล่า ที่สวนสัตว์จะต้องอธิบายเรื่องราวให้ฟังเพิ่มเติม และต้องใช้วิธีการนำเสนอในรูปแบบที่เข้าถึงชีวิตประจำวันของผู้คน”

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น หมอต่อมได้เล่าถึงโอเคียเจ้ง ๆ ของสวนสัตว์โอคลาโฮมาที่อเมริกา และสวนสัตว์เมลเบิร์นที่ประเทศออสเตรเลียให้ฟังว่า “อย่างกรงลิงอูรังอุตัง ซึ่งพวกมันกำลังเผชิญหน้ากับความตายจากการเผาป่าธรรมชาติบนเกาะบอร์เนียว ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อปลูกปาล์มทำเป็นธุรกิจป้อนน้ำมัน เขาใช้วิธีการเปลี่ยนทัศนคติคนด้วยการสร้างซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดเล็กไว้ข้าง ๆ กรงสัตว์ บนชั้นวางมีผลิตภัณฑ์ให้เลือกมากมาย ใกล้เคียง ๆ กันจะมีเครื่องอ่านบาร์โค้ด สแกนยี่ห้อแล้วเทียบดูว่าเลเวลของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสัตว์และสิ่งแวดล้อมแค่ไหน เมื่อปรากฏสีเขียวคือเป็นมิตร สีส้มคือแหล่งที่มาไม่ชัดเจน สีแดงคือไม่เป็นมิตร เพราะฉะนั้นทุกคนสามารถตัดสินใจสนับสนุนผลิตภัณฑ์ยี่ห้อนั้นต่อหรือไม่ได้ทันที”

ตัวอย่างของลิงอูรังอุตังอาจเป็นเพียงส่วนหนึ่ง ยังมีสัตว์ป่าอีกมากมายที่ตายหรือสูญพันธุ์ไปเพียงเพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และปรับเปลี่ยนแนวคิดต่อโลกใบนี้จริงจัง

“เมื่อทุกคนได้เจอสัตว์ตัวจริง และรับรู้ถึงปัญหา คำถามในใจจะเกิดขึ้น เช่น ช้างกำลังโดนล่าอย่างหนัก เรายังจะใส่กำไลขาช้างไหม เห็นข่าวการตายของเต่าทะเลที่กินขยะพลาสติกจนเต็มท้อง ยังจะใช้ถุงพลาสติกอยู่หรือเปล่า คำถามนี้จะพุดเล็ก ๆ ที่ช่วยสร้างจิตสำนึก กระทั่งเมื่อกลับถึงบ้าน อาจเจอคำตอบที่นำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมตัวเองได้ เราอาจจะเลิกใช้พลาสติกพกตะเกียบและหลอดที่ล้างได้ หรือพกถุงผ้า ทั้งหมดเรารู้ดีว่าไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง แต่เราจะทำเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่าทางอ้อม”

(อ่านต่อ)

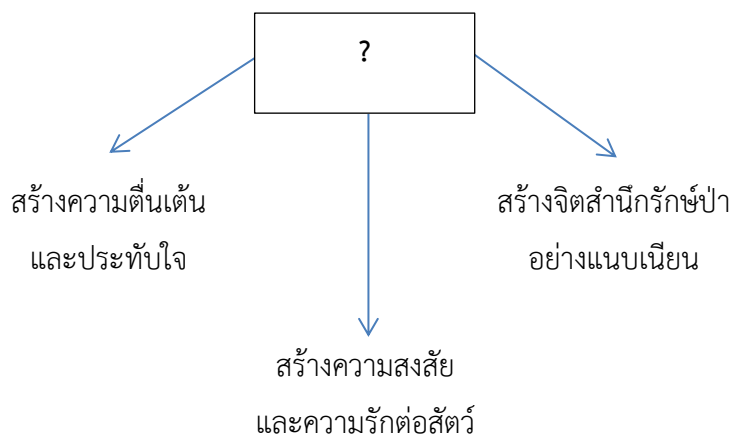
บทอ่านชุดที่ 2 (ต่อ)

และนี่คือวิธีการที่สวนสัตว์เจาะลงไปในใจผู้คน เพื่อให้ทุกคนรักและเห็นคุณค่าและพร้อมที่จะลุกขึ้นมาปกป้องสิ่งเหล่านี้ด้วยสองมือของตัวเอง

ที่มา: ศรัณญา อ่าวสมบัติกุล และพัชรมน วงษ์รัตน์. “บทบาทและการพัฒนาสวนสัตว์ที่จะช่วยสร้างคุณค่าให้กับผู้คน สัตว์ป่า สิ่งแวดล้อม และสังคมไทย.” *adayBULLETIN* (กันยายน 2561): 24.

บทอ่านชุดที่ 2

8. บทอ่านนี้จัดเป็นงานเขียนประเภทใด และมีลักษณะเนื้อหาอย่างไร
  - ก. ข่าวการปรับปรุงสวนสัตว์ในประเทศไทยให้เป็นสากล
  - ข. ข่าวการจัดแสดงสวนสัตว์ที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
  - ค. บทความนำเสนอความรู้เกี่ยวกับสวนสัตว์แบบสมัยใหม่
  - ง. บทความนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสวนสัตว์
9. สวนสัตว์ใดมีแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดของบทอ่านนี้มากที่สุด
  - ก. สวนสัตว์บาเซิลผสมพันธุ์สัตว์ใกล้สูญพันธุ์เอาไว้มากมาย
  - ข. สวนสัตว์วอชิงตันจัดมุมให้ความรู้และเพาะพันธุ์สัตว์หายาก
  - ค. สวนสัตว์ซานดิเอโกมีการจัดแสดงโชว์ของสัตว์และคาราวาน
  - ง. สวนสัตว์ดิสนีย์จำลองป่าแอฟริกาและฉายภาพยนตร์ที่มีสัตว์
10. ข้อใดเป็นใจความสำคัญที่สุดจากเนื้อหาส่วน “ไอเดียเจ๋ง ๆ” ของหมอต้อม
  - ก. การเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอสัตว์ให้สอดคล้องกับภัยจากการเผาป่าธรรมชาติ
  - ข. การเปลี่ยนแปลงส่วนจัดแสดงสัตว์ให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยร่วมด้วย
  - ค. การเปลี่ยนรูปแบบสวนสัตว์ให้ผู้ชมมีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม
  - ง. การเปลี่ยนแปลงสวนสัตว์ให้เสมือนว่ามีสัตว์อยู่ในชีวิตประจำวันของทุกคนตามปกติ
11. บทอ่านนี้ใช้กลวิธีการนำเสนอ “ส่วนสรุป” อย่างไร
  - ก. ใช้ถ้อยคำที่กระทบกับความรู้สึกสะท้อนอารมณ์จากปัญหาสัตว์แต่ละถิ่น
  - ข. ย้ำให้เห็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบสวนสัตว์ให้ทุกคนรักสิ่งแวดล้อม
  - ค. เชิญชวนให้ทุกคนเห็นคุณค่าของสัตว์ป่าตามธรรมชาติและต่อต้านสวนสัตว์
  - ง. ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอสัตว์ป่าในสวนสัตว์ต่างประเทศ

12. ข้อความใดควรเติมลงเป็นหัวข้อใหญ่จากแผนภูมิความหมายข้างต้น
- การแสดงความรักต่อสัตว์ป่า
  - ความประทับใจของสวนสัตว์
  - ความพิเศษของสวนสัตว์สมัยใหม่
  - การอนุรักษ์ธรรมชาติและสวนสัตว์
13. จากข้อความที่ว่า “สวนสัตว์เจาะลงไปอยู่ในใจผู้คน” คำที่ขีดเส้นใต้มีความหมายว่าอย่างไร
- ภูมิใจ
  - เข้าใจ
  - เฉลียวใจ
  - กระทบใจ
14. นักเรียนคิดว่าสวนสัตว์ไทยสมควรพัฒนาตามแนวทางของบทอ่านนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- สมควร เพราะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมไทย
  - สมควร เพราะทำให้การอนุรักษ์สัตว์ป่าในไทยทำได้ง่ายมากยิ่งขึ้น
  - ไม่สมควร เพราะเป็นการนำตัวอย่างมาจากสวนสัตว์ในต่างประเทศ
  - ไม่สมควร เพราะเป็นการจับสัตว์ป่ามาขังไว้เผชิญหน้ากับคนจำนวนมาก

บทอ่านชุดที่ 3

History of Toast

ช่วงสงครามเวียดนาม ทำให้มีทหารจีไอเข้ามาเมืองไทยมากมาย ยุคนั้นใครใส่กางเกงยีนใครกินขนมปังถือว่าเท่และน่าเทรนด์มาก ๆ ขนมปังที่เป็นแฟชั่นในยุคนั้นคือขนมปังแผ่นแบบเดียวกับที่เรากินกันทุกวันนี้ คล้ายกับการกระจายตัวของวัฒนธรรมอาหารในส่วนอื่น ๆ ของโลก สงคราม การอพยพย้ายถิ่น นำพาอาหารพื้นบ้านซึ่งส่วนมากเป็นอาหารพื้นฐาน ราคาไม่แพง จากที่หนึ่งแพร่หลายสู่อีกที่หนึ่ง ก่อนจะถูกปรับให้เข้ากับวิถีวัฒนธรรมการกินของประเทศนั้น ๆ อย่างเช่น โทสต์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอาหารไทยได้อย่างแนบเนียน

จากบันทึกและหลักฐานทางโบราณคดี โทสต์เกิดขึ้นก่อนสงครามเวียดนามนานมาก แม้จะไม่สามารถระบุชื่อคนคิดหรือปีที่ชัดเจนได้ แต่นักประวัติศาสตร์อาหารโลกสันนิษฐานว่า โทสต์น่าจะเกิดมานาน ๆ พอ กับที่มนุษย์รู้จักการทำขนมปัง

ซากขนมปังเก่าแก่ที่สุดถูกค้นพบในสุสานฟาโรห์ของอาณาจักรอียิปต์โบราณ มีอายุเก่าแก่ถึง 6,000 ปี ชาวอียิปต์เป็นชนชาติแรกที่ถูกยกย่องว่าเป็นผู้คิดค้นการทำขนมปังขึ้น ขนมปังในยุคนั้นมีค่าไม่ต่างจากเงินตรา ขนมปังคือค่าตอบแทนแรงงานทาส คือสวัสดิการที่รัฐแจกจ่ายให้กับชาวเมือง เพราะในยุคนั้นแบ่งสาลีหาซื้อไม่ได้ในตลาด การสร้างเตาอบขนมไม่ใช่เรื่องง่าย เตาอบขนมปังส่วนใหญ่เป็นของผู้ปกครองเมือง

จนกระทั่งต้นศตวรรษที่ ๑๙ ก่อนยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม ขนมปังก็ยังเป็นสิ่งที่มีความค่า เพราะวัตถุดิบอาหารอุตสาหกรรมอย่างแป้งสำเร็จรูปยังไม่เกิดขึ้นโลก บวกกับสงครามที่ยืดเยื้อยาวนาน ก่อให้เกิดภาวะข้าวยากหามาแพงและขาดแคลนอาหารไปทั่วทุกหย่อมหญ้า ชีวิตที่ยากลำบากทำให้การกินทิ้งกินขว้างไม่เคยมีอยู่ในอุปนิสัยของคนรุ่นก่อน

ฝรั่งยุคก่อนมองขนมปังอย่างไร ก็คงไม่ต่างอะไรกับคนที่คนไทยสมัยก่อนมองข้าวอย่างนั้น แม้แต่เมล็ดหนึ่งคุณตากคุณยายของเราก็ไม่เคยสอนให้ทิ้งขว้าง ข้าวเย็นเก่าของคนไทยจะนำมาตากไว้ทำข้าวตัง ส่วนขนมปังเก่าแห้งแข็งนั้น ฝรั่งเขาเอามาทำโทสต์

ขนมปังเก่าของฝรั่งไม่จำเป็นต้องนำมาตากแห้ง เพราะในประเทศที่มีวัฒนธรรมการกินขนมปังเป็นอาหารหลักส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศอบอุ่นและแห้ง เหมาะแก่การเติบโตของต้นข้าวสาลีซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการทำขนมปัง ด้วยภูมิอากาศดังกล่าว เมื่อขนมปังถูกหั่นเป็นแผ่น ความชื้นของเนื้อขนมปังจะถูกดึงให้ระเหยไปในอากาศ หากกินไม่หมดภายใน 1-2 วัน ขนมปังจะแห้ง เหนียวเหมือนแผ่นหนังโดยไม่ต้องโดนแดดแต่อย่างใด

(อ่านต่อ)

บทอ่านชุดที่ 3 (ต่อ)

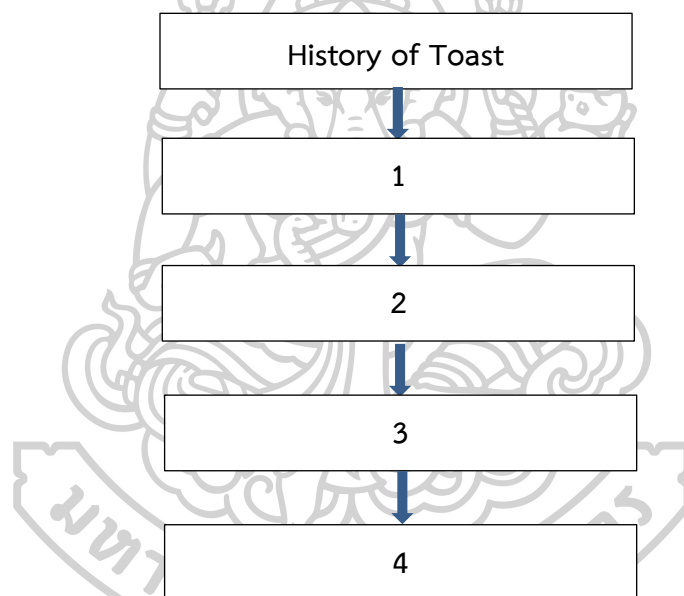
น่าสนใจที่คนไทยและฝรั่งใช้วิธีการเหมือนกันแปรรูปขนมปังเก่าและข้าวตังไว้เป็นอาหารที่กินต่อได้ และมีรสชาติดีขึ้นด้วยการปิ้ง... ผลก็คือคนไทยได้กินข้าวตังย่าง ในขณะที่ฝรั่งมีโทสต์กรอบ ๆ กิน การนำแป้ง ไม่ว่าจะปิ้งหรือขนมปังไปทำให้สุกต่อในความร้อน นอกจากจะทำให้กรอบแล้ว ความร้อนยังทำปฏิกิริยาเคมีกับแป้งและน้ำตาล เกิดเป็นกลิ่นหอมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

ที่มา: ฉวรา เปลียนบุญเลิศ. “ศาสตร์และศิลป์ของการทำขนมปังและเทรนด์ใหม่ของ Artisan bread.” *ครัว* 21, 251 (พฤษภาคม 2557): 71.

บทอ่านชุดที่ 3

15. จากบทอ่านข้างต้น ข้อใดเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ “โทสต์”
  - ก. เป็นค่าจ้างที่มีค่าใช้แทนเงินตราได้
  - ข. เป็นอาหารที่แสดงถึงรสนิยมชั้นสูง
  - ค. เป็นภูมิปัญญาเพื่อดัดแปลงอาหาร
  - ง. เป็นการแปรรูปอาหารสำหรับผู้อพยพ
16. ข้อความใดต่อไปนี้เป็นข้อคิดเห็น
  - ก. โทสต์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอาหารไทยได้อย่างแนบเนียน
  - ข. สงครามที่ยืดเยื้อยาวนานก่อให้เกิดภาวะข้าวยากหามาแพง
  - ค. ชาวอียิปต์เป็นชนชาติแรกที่ถูกยกย่องว่าเป็นผู้คิดค้นการทำขนมปังขึ้น
  - ง. ซากขนมปังเก่าแก่ที่สุดถูกค้นพบในสุสานฟาโรห์ของอาณาจักรอียิปต์โบราณ
17. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญที่สุดในย่อหน้าที่ 5
  - ก. โทสต์เกิดจากขนมปังที่ตากแห้งไว้รับประทาน
  - ข. คนไทยนิยมแปรรูปข้าวเก่าค้างคืนเป็นข้าวตัง
  - ค. คุณตาคุณยายชอบขนมปังเพราะเหมือนกับข้าว
  - ง. ฝรั่งเห็นว่าขนมปังเป็นสิ่งที่มีค่าและไม่ควรเอาทิ้ง
18. ประโยคใดจากบทอ่านควรเป็นส่วนเป็น “ความเชื่อมโยง”
  - ก. สันนิษฐานว่าโทสต์น่าจะเกิดมานาน ๆ พอ กับที่มนุษย์รู้จักการทำขนมปัง
  - ข. ขนมปังที่เป็นแพชั้นในยุคนี้คือขนมปังแผ่น แบบเดียวกับที่เรากินกันทุกวันนี้
  - ค. การสร้างเตาอบขนมไม่ใช่เรื่องง่าย เตาอบขนมปังส่วนใหญ่เป็นของผู้ปกครองเมือง
  - ง. จากบันทึกและหลักฐานทางโบราณคดี โทสต์เกิดขึ้นก่อนสงครามเวียดนามนานมาก

19. “ส่วนสรุป” ของบทอ่านนี้ใช้กลวิธีการเขียนแบบใดเด่นชัดมากที่สุด
- บรรยายรูปลักษณะของโทสต์ให้เกิดจินตภาพเด่นชัด
  - ชี้ให้เห็นคุณสมบัติพิเศษของขนมปังของชาวตะวันตก
  - อธิบายโดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์อย่างละเอียด
  - เปรียบเทียบกับอาหารไทยเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น
20. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์ของ History of Toast ลงในแผนภูมิความหมายได้ถูกต้อง
- ภาวะสงครามโลกทำให้ขนมปังเป็นของจำเป็นที่หายาก
  - ขนมปังในอารยธรรมอียิปต์มีมูลค่าเพราะหาวัตถุดิบทำได้ยาก
  - ทำให้มีกลิ่นหอมและนำไปรับประทานได้โดยไม่ต้องเหลือทิ้ง
  - ชาวตะวันตกจึงนำขนมปังเก่ามาแปรรูปโดยการปิ้งให้กรอบ

- (D) (C) (A) (B)
- (B) (A) (D) (C)
- (C) (D) (A) (B)
- (A) (B) (C) (D)

21. จากข้อความที่ว่า “ขนมปังในยุคนี้มีค่าไม่ต่างจากเงินตรา” คำที่ขีดเส้นใต้ไม่สัมพันธ์กับข้อใด
- ขนมปังเป็นสิ่งที่คนทั่วไปใช้จ่ายแทนเงิน
  - ขนมปังผลิตเองได้ยากเพราะต้องใช้เตาอบ
  - ขนมปังเป็นสิ่งจำเป็นที่หาแบ่งมาทำเองได้ยาก
  - ขนมปังใช้แจกจ่ายและเป็นของตอบแทนค่าแรง

22. จากข้อความที่ว่า “โทสต์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอาหารไทยได้อย่างแนบเนียน” นักเรียนคิดว่าความคิดเห็นใดสมเหตุสมผลมากที่สุด

- ก. เห็นด้วย เพราะขั้นตอนการผลิตโทสต์เหมือนกันกับข้าวตังของคนไทย
- ข. เห็นด้วย เพราะโทสต์เป็นอาหารว่างที่นิยมเช่นเดียวกับข้าวตังของคนไทย
- ค. ไม่เห็นด้วย เพราะไม่มีการนำโทสต์มาจำหน่ายในร้านอาหารของคนไทย
- ง. ไม่เห็นด้วย เพราะโทสต์ไม่ใช่ขนมที่คนไทยทั่วไปรับประทานในชีวิตประจำวัน

บทอ่านชุดที่ 4

ฤๅจะรำจนวนองท่วมฟ้า

ชมพูนุศนิต ปัทมดิลก

แสงสลัว ๆ จากบ้านที่อยู่ตรงกันข้ามเอื้อให้เห็นเงาของต้นหญ้าข้างล่างที่ไหวไปมาอยู่รำง ๆ ฉันอยากรู้ว่าลมกำลังบรรเลงเพลงใดหนอ ระบายต้นหญ้าจึงเต็มไปด้วยวิญญูญาณ งดงามอ่อนช้อย เบื้องหน้าเยื้องไปทางขวาของโต๊ะเขียนหนังสือสีน้ำตาลเข้มรูปทรงโบราณที่ฉันกำลังนั่งอยู่ขณะนี้ เป็นหน้าต่างบานเกล็ดซึ่งแง้มทำมุมไม่เกินสิบห้าองศา เงาสะท้อนผ่านกระจกทำให้ฉันมองเห็นดวงไฟดวงเดิมที่มีอยู่เพียงดวงเดียวกลายเป็นสองดวง กระจกทำให้ฉันมองเห็นความเป็นจริงหรือว่า ล้อหลอกให้เข้าใจสับสนกันแน่ ฉันเริ่มกลางแคลงใจ

ในความเจียบสงบของโลกธาตุไม่เคยปราศจากสรรพเสียง ดูเหมือนจะเป็นมนุษย์เท่านั้น ที่จะรู้ว่าในความนิ่งเฉยคือการเรียกร้อง แม้ว่าบางครั้งสิ่งที่เราเรียกว่า สิ่งสำคัญ กับ สิ่งจำเป็น มาเป็นตัวบั่นทอนให้มันยอมลดตัวเองลงให้เป็นแค่การร้องขอ แต่นั่นมันก็ยังคงเป็นเล่ห์มายาแห่ง การดำเนินชีวิต

เสียงพิมพ์ดีดของเพื่อนร่วมอาชีพดังสนั่นราวกับจะประกาศตัวทำรบกับความรู้สึกที่พลุ่งพล่านของฉัน ฉันเริ่มรู้สึกอะไรบางอย่าง มันคือความเห็นแก่ตัว บางวูบของอารมณ์ฉันอยากจะ ขว้างแก้วน้ำที่ตั้งอยู่ข้างหน้าไปยังที่มาของเสียงรบกวน จริงอยู่พวกเขาไม่ผิด ฉันเองก็ไม่ผิดในเมื่อ ฉันเป็นผู้รับผลสะท้อนจากการกระทำของเขา ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะปกป้อง หรือกันตัวเองออกจากสิ่ง ไม่พึงประสงค์มิใช่หรือ

- ฉันเวียนหัว และอ้วกออกมาจนลมในปากในคอไปหมด

(อ่านต่อ)

บทอ่านชุดที่ 4 (ต่อ)

- วันวานฉันยังไม่เคยสักกับการมองเข้าไปให้ถึงแก่นของมนุษย์ ทุกคนที่เข้ามาสู่ชีวิตฉันจะนับพวกเขาเป็นเพื่อน พี่ เป็นมิตรที่ฉันพร้อมเสมอกับการให้ บัดนี้บางสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตทำให้ฉันต้องกลับมาทบทวนและคิดใหม่ทั้งหมด ระบบความคิดและความรู้สึกที่มีเริ่มเพียงเสี้ยว

ฉันพบว่าเป็นเรื่องธรรมดาและทุกซอกเมื่อสรุปได้ว่าการมีชีวิตอยู่คือความทุกข์ นักประณีประนอมอย่างฉันก็ได้แต่ปลอบประโลมตัวเองไปว่า ช่างมันเถอะ เพราะบางทีมันก็เป็นความทุกข์แสนหวาน และนี่เองที่ทำให้ฉันเชื่อเสมอมาว่าความทุกข์คือความสุขอย่างหนึ่งของชีวิต

ความทุกข์คือความแปลกแยกที่ลอยตัวอยู่ท่ามกลางความกลมกลืนทั้งหมด

คลื่นใต้น้ำอีกแล้ว นมคัดจนปวดไปหมด ฉันอยากหยุดหายใจ

เสียงเพลงเพื่อชีวิตที่คลอกล่อมห้องเช่าสี่เหลี่ยมอ้อนอยู่ประจายามกำลังแผ่วเสียงหวานใสของนักร้องสองสามีภรรยา เออหนอ...ช่างเหมาะเจาะเสียจริงทั้งที่เป็นเรื่องบังเอิญ แต่มันก็ทำให้ฉันรู้สึกดีขึ้นคล้ายหงุดหงิดที่เพิ่มปริมาณตลอดเวลาลงได้ เนื้อเพลงมันว่าอะไรนะฉันพยายามร้องตามแต่ให้ตายสิ มีแต่หัวใจเท่านั้นที่ไหวไปตามเพลง - เมื่อยามที่ท้อแท้ขอมีแค่คนหนึ่ง-ฉันถอนใจออกมาเฮือกใหญ่เมื่อคิดถึงตัวเอง-ฉันกำพร้าความสุข

แน่ละ สุขคือยอดปรารถนา ถ้าความสุขเกิดจากการได้ทำลาย เรายังจะเรียกมันว่าความสุขอีกไหม และถ้าความสุขเป็นญาติสนิทกับความเห็นแก่ตัว คนเราจะยังไขว่คว้ามันอีกหรือไม่ฉันกระพุกกับตัวเอง บางสถานการณ์คำตอบของมันคือใช่ แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าฉันจะสรุปตัวเองไว้เพียงเท่านั้น ฉันเชื่อ-มนุษย์หาเหตุผลมารองรับความรู้สึกและการกระทำได้เสมอ

อีกแล้ว เสียงตึกตัก-ตึกตัก-ตึกตัก รัวราวกับเมล็ดข้าวโพดโดนไฟรบกวนฉันอีกแล้วแม่ง...หนวกหูฉิบ...ฉันอยากตะโกนออกมาดัง ๆ มันจะเป็นคำไหนก็ได้ บางทีมันอาจจะเป็นคำพูดที่ฉันไม่เคยใช้มาก่อนเลยก็เป็นไปได้ นี่กระมังที่เขาเรียกว่าความรู้สึกบริสุทธิ์ ในเมื่อมันไม่ได้ผ่านการกลั่นกรองใด ๆ มาก่อน มันออกจากใจไปสู่สมองก่อนจะสั่งพรังพรูออกทางปาก

มันบริสุทธิ์เหมือนที่ฉันรู้สึกกับเขา

เขาของฉันเคยปรามไว้ในครั้งก่อนว่า

“ผมขอร้อง คุณอย่าทำอะไรตามใจตามอารมณ์ของตัวเองให้มากนัก”

ฉันฟังและคิดตามพร้อม ๆ กับภาวนาว่าเขาคงไม่ได้หมายความว่าให้ทำตามใจตามอารมณ์ของเขาเท่านั้น ถ้าใช่ ฉันจะยอม จะทนเพื่อเขาไหม

ฉันยังไม่มีคำตอบ

(อ่านต่อ)

บทอ่านชุดที่ 4 (ต่อ)

เมื่อเข้าสู่ภวังค์ฉันก็เริ่มหมกมุ่นกับตัวเองอีก บางเรื่องที่คุณคิดและสรุปได้แล้ว ฉันก็ดึงมันออกมาคิดอีก จากเรื่องนั้นไปเรื่องนี้จนกระทั่งมาถึงเรื่องของเขา คนในหัวใจ ผู้ชายของชีวิต ถ้าเขารู้ว่าฉันกำลังคิดอะไรผู้ชายอย่างเขาคงทำร้ายฉันด้วยการตำหนิทางสายตา มันเจ็บแสบยิ่งกว่าเขาสบถคำหยาบใส่หน้าหลายเท่า ด้วยประสบการณ์และเนื้อสมองเท่าที่มีอยู่ทำให้ฉันบอกกับตัวเองว่า ทวาดระแวงทำงานง่ายกว่าการตามไปแก้ปัญหามันเกิดขึ้นแล้ว ผู้หญิงที่ตกอยู่ในสถานะเมียทั้งหลาย *เขาจะคิดหรือรู้สึกอย่างฉันกันบ้างไหม*

เวียนหัวอีกแล้ว หัวใจเต้นแรงเป็นสองเท่า ฉันจะตายไหม

เออหนอ...เพียงคำพูดไม่กี่คำ กับเวลาเพียงหนึ่งวันก็กำลังจะเปลี่ยนแปลงชีวิตฉันทั้งชีวิต ฉันรู้สึกเมื่อยเกร็งที่ไหล่ทั้งสองข้าง ความหนาวเย็นที่สะท้อนมาจากข้างในทำให้ฉันผลอทำร้ายตัวเองอย่างไม่ตั้งใจ ทุกขุมขนบนร่างกายเจ็บแปลบปลาบไปทั่วราวกับมีเข็มสักแสนล้านเล่มคอยทิ่มแทง

ผมรักคุณ แต่เรายังไม่พร้อมคุณก็รู้

ภาพตรงหน้าเริ่มเลื่อนรางลงทุกขณะ หัวเริ่มหนักขึ้นเรื่อย ๆ แก้วน้ำข้างหน้าเพิ่มตัวเป็นสอง สาม สี่ และ...คงเป็นเพราะฤทธิ์ของยานอนหลับเจ็ดเม็ดที่ฉันกรอกลงกระเพาะไปเมื่อครึ่งชั่วโมงที่แล้วนี่กระมัง ที่ทำให้ฉันแว่วเสียงเล็ก ๆ ที่วิงวอนปนสะอื้นอย่างน่าเวทนาในความรู้สึกของคนที่กำลังจะเป็นแม่อย่างฉัน มันมิใช่ความฝันและไม่ได้ก้องดังเพียงครั้งเดียว เสียงสะอื้นโหยให้ที่กระทบใจฉันเจียนขาดมันไม่ใช่เสียงที่แว่วตามลมมาจากที่ไหน โอ...มันดังออกมาจากตรงนี่เอง ใกล้ ๆ นี้เอง

“ทำไมคุณแม่ไม่รักหนู”

บทอ่านชุดที่ 4

23. ตัวละคร “ฉัน” ในเรื่องนี้ กำลังเผชิญภาวะอย่างไร

- ก. อาการสับสนของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์
- ข. อาการเจ็บป่วยทางร่างกายที่ทุกข์ทรมาน
- ค. ความเครียดจากความผิดปกติในร่างกาย
- ง. ความเครียดจากการตั้งครรภ์โดยที่ยังไม่พร้อม

24. ประโยคสุดท้ายตอนจบเรื่องที่ว่า “ทำไมคุณแม่ไม่รักหนู” น่าจะเป็นเสียงของใครมากที่สุด

- ก. เสียงจากหัวใจของลูก
- ข. เสียงจากหัวใจของแม่
- ค. เสียงของลูกในความคิดของแม่
- ง. เสียงของลูกที่อยู่ในท้องของแม่

25. ข้อใดเป็นสาระสำคัญของเรื่องนี้

- ก. ความสุขของผู้หญิงคือการได้มีบทบาทเป็นแม่และเมีย
- ข. ความทุกข์ของผู้หญิงตั้งครรถ์มีผลทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- ค. การตั้งครรถ์ในภาวะที่จิตใจไม่พร้อมทำให้ทารกมีความเสี่ยง
- ง. การตั้งครรถ์ไม่พึงประสงค์อาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด

26. “เสียงเพลงเพื่อชีวิตที่คลอกล่อมห้องเช่าสี่เหลี่ยมอันอบอุ่นอยู่ประจำยามกำลังแผ่วเสียงหวานใสของนักร้องสองสามีภรรยา เอहनอ...ช่างเหมาะเจาะเสียจริงทั้งที่เป็นเรื่องบังเอิญ แต่มันก็ทำให้ฉันรู้สึกดีขึ้นคลายหงุดหงิดที่เพิ่มปริมาณตลอดเวลาลงได้ เนื้อเพลงมันว่าอะไรนะฉันพยายามร้องตาม แต่ให้ตายสิ มีแต่หัวใจเท่านั้นที่ไหวไปตามเพลง - เมื่อยามที่ท้อแท้ขอมมีแค่คนหนึ่ง - ฉันถอนใจออกมาเฮือกใหญ่เมื่อคิดถึงตัวเอง...”

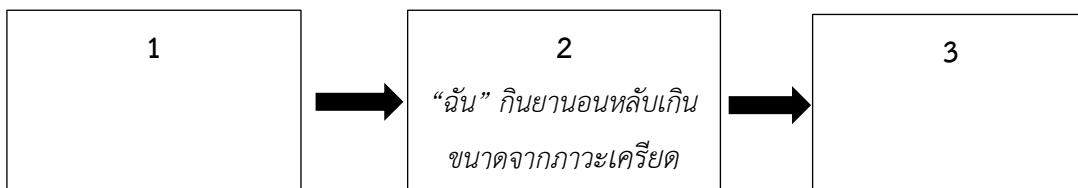
ฉากและบรรยากาศจากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับความรู้สึกใดของตัวละคร “ฉัน”

- ก. หดหู่และไม่ต้องการให้เพื่อนร่วมงานมารบกวน
- ข. กังวลและต้องการคนที่เข้าใจสภาพจิตใจของเขา
- ค. ผ่อนคลายและไม่ต้องการให้มีคนมาทำให้หงุดหงิด
- ง. เหงินอยู่และต้องการพักผ่อนตามลำพังในห้องเช่า

27. เหตุการณ์ใดเป็นจุดสูงสุด (Climax) ของเรื่องนี้

- ก. ตัวละคร “ฉัน” ได้ยินเสียงเด็กทารกร้องไห้สะอึกสะอื้น
- ข. ตัวละคร “ฉัน” ต้องเผชิญกับคำตอบที่ให้ตัดสินใจทำแท้ง
- ค. ตัวละคร “ฉัน” รู้สึกหงุดหงิดกับบรรยากาศรอบตัวอย่างมาก
- ง. ตัวละคร “ฉัน” เริ่มมีอาการหัวใจเต้นแรงและรู้สึกถึงความตาย

28. เหตุการณ์ใดเป็นผลสืบเนื่องที่ควรเติมในกรอบหมายเลข 3

- ก. ตัวละคร “ฉันทน์” โต้เถียงกับฝ่ายชายเรื่องที่จะไม่ยอมทำแท้ง
- ข. ตัวละคร “ฉันทน์” รู้สึกหงุดหงิดเพราะรู้ว่าตนเองกำลังตั้งครรภ์
- ค. ตัวละคร “ฉันทน์” มีอาการข้างเคียงจากยานอนหลับเพราะความเครียด
- ง. ตัวละคร “ฉันทน์” ตัดสินใจทำแท้งเพราะความไม่พร้อมของทั้งสองฝ่าย

29. ข้อความที่ว่า “ผมรักคุณ แต่เรายังไม่พร้อมคุณก็รู้” คำที่ขีดเส้นใต้ ติความได้อย่างไร

- ก. เราสองคนยังไม่พร้อมดังนั้นคุณควรเลิกเอาเด็กออก
- ข. เราสองคนยังไม่พร้อมเพราะผมรักคุณอยู่เพียงฝ่ายเดียว
- ค. เราสองคนยังไม่พร้อมคุณต้องตัดสินใจเลือกจะทำอย่างไร
- ง. เราสองคนยังไม่พร้อมเรื่องจะมีลูกเพราะปัญหาเรื่องการเงิน

30. นักเรียนคิดว่าหากตัวละครฉันทน์ทำตามคำพูดของ “ผู้ชาย” ในตอนท้ายเรื่อง จะส่งผลกระทบต่ออย่างไร

- ก. สามารถกลับมาคืนดีกันและอยู่กับฝ่ายชายได้เหมือนเดิม
- ข. ตัดสินใจทำแท้งและมีความเสี่ยงจากยานอนหลับเกินขนาด
- ค. กลายเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องเลี้ยงลูกคนเดียวโดยไม่มีฝ่ายชาย
- ง. เกิดภาวะเครียดและได้รับผลข้างเคียงจากการกินยาเกินขนาด

ตารางที่ 20 โครงสร้างของแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วจำนวน 30 ข้อ และเฉลยคำตอบ

ข้อที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถ ด้านการอ่านวิเคราะห์	คำตอบ
บทอ่านชุดที่ 1 ขาวและเหตุการณ์ปัจจุบัน			
1	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	1
2	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง		2
3	สรุปใจความสำคัญ		3
4	วิเคราะห์ห้องคำประกอบ		1
5	เขียนแผนภูมิความหมาย		3
6	แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	2
7	แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	3
บทอ่านชุดที่ 2 บทความ			
8	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	4
9	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง		2
10	สรุปใจความสำคัญ		3
11	วิเคราะห์ห้องคำประกอบ		2
12	เขียนแผนภูมิความหมาย		3
13	แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	4
14	แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	1
บทอ่านชุดที่ 3 สารคดีเชิงประวัติ			
15	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	3
16	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง		1
17	สรุปใจความสำคัญ		4
18	วิเคราะห์ห้องคำประกอบ		4
19	วิเคราะห์ห้องคำประกอบ		4
20	เขียนแผนภูมิความหมาย		2
21	แปลความหมาย ตีความข้อความ	การตีความ	1
22	แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	4

ตารางที่ 20 โครงสร้างของแบบวัดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วจำนวน 30 ข้อ
และเฉลยคำตอบ (ต่อ)

ข้อที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับความสามารถ ด้านการอ่านวิเคราะห์	คำตอบ
บทอ่านชุดที่ 4 เรื่องสั้น			
23	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง	การวิเคราะห์เนื้อหา	4
24	ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง		3
25	สรุปใจความสำคัญ		4
26	วิเคราะห์องค์ประกอบ		2
27	วิเคราะห์องค์ประกอบ		2
28	เขียนแผนภูมิตีความหมาย		3
29	แปลความหมาย ตีความข้อความ		การตีความ
30	แสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล	การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์	2
รวม		30 ข้อ	

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

1. แบบสอบถามฉบับนี้จำแนกเป็นข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อวัดความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

3. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามแล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยกำหนดค่าระดับคะแนนการตอบด้วยตัวเลข 1 – 5 มีความหมาย ดังนี้

ระดับคะแนน 5 เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 3 เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 2 เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้						
1	มีความพึงพอใจจากการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน					
2	มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน					
3	ได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น					
4	ได้รับคำแนะนำในชั้นเรียนเมื่อมีประเด็นสงสัย					
5	บรรยากาศการเรียนช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครูมากขึ้น					
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
6	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนอ่านวิเคราะห์เรื่องราวประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ					
7	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและตอบคำถามจากบทอ่านได้อย่างมีหลักการและชัดเจนมากขึ้น					
8	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคำและข้อความจากบทอ่าน ทำให้เข้าใจจุดประสงค์และใจความสำคัญของเรื่องได้ดีขึ้น					
9	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดมุมมองความคิดที่หลากหลายจากการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน					
10	กิจกรรมการเรียนรู้มีความท้าทายและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น					
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้						
11	นักเรียนได้รับความรู้จากเนื้อหาบทอ่านร้อยแก้วที่มีประโยชน์					
12	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับเพื่อนในชั้นเรียน					
13	นักเรียนได้รับประโยชน์จากการให้คำแนะนำและข้อมูลป้อนกลับจากครู					
14	นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิดจากการอ่านอยู่เสมอ					
15	นักเรียนได้ปรับปรุงและพัฒนาชิ้นงานของตนเองอยู่เสมอ					

ภาคผนวก จ

ข้อมูลแสดงผลการทดลอง

ประกอบด้วย

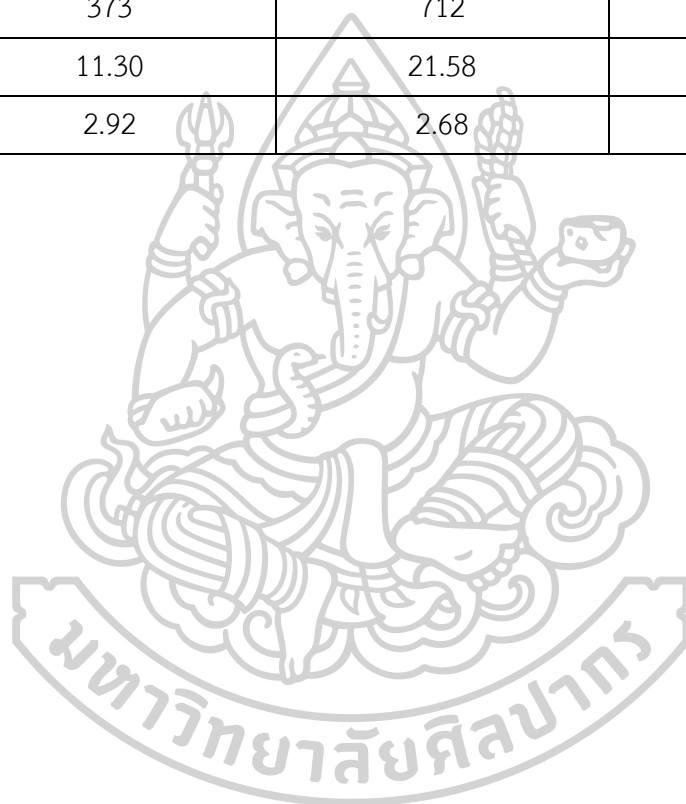
1. ผลคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วก่อนและหลังการทดลอง
2. ผลการประเมินแผนภูมิความหมายและใบงานระหว่างการทดลองจำนวน 4 ครั้ง

ตารางที่ 21 ผลคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	ความแตกต่าง
1	12	17	+5
2	14	23	+9
3	12	24	+12
4	12	20	+8
5	10	16	+6
6	11	20	+9
7	8	23	+15
8	12	22	+10
9	11	17	+6
10	16	20	+4
11	11	28	+17
12	6	18	+12
13	10	17	+7
14	8	22	+14
15	9	23	+14
16	11	23	+12
17	13	26	+13
18	6	19	+13
19	18	22	+4
20	10	21	+11
21	10	22	+12
22	11	21	+10
23	12	24	+12
24	10	24	+14
25	15	21	+6
26	17	22	+5
27	14	22	+8
28	5	20	+15

ตารางที่ 21 ผลคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วก่อนและหลังการทดลอง (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	ความแตกต่าง
29	12	25	+13
30	13	21	+8
31	11	23	+12
32	10	23	+13
33	13	23	+10
รวม	373	712	+339
<i>M</i>	11.30	21.58	10.27
<i>SD</i>	2.92	2.68	0.24

ตารางที่ 22 ผลการประเมินแผนภูมิความหมายและใบงานระหว่างการทดลองจำนวน 4 ครั้ง

คนที่	ครั้งที่ 1		รวม (28)	ครั้งที่ 2		รวม (28)	ครั้งที่ 3		รวม (28)	ครั้งที่ 4		รวม (28)
	ข้อ	ข้อ		ข้อ	ข้อ		ข้อ	ข้อ		ข้อ	ข้อ	
1	6	5	11	6	7	13	9	9	18	9	10	19
2	6	8	14	6	12	18	9	14	23	9	16	25
3	6	12	18	10	14	24	10	15	25	9	13	22
4	8	10	18	9	14	23	10	15	25	11	15	26
5	6	8	14	6	10	16	9	11	20	9	12	21
6	6	7	13	6	8	14	9	9	18	9	12	21
7	5	10	15	7	13	20	9	13	22	9	14	23
8	6	8	14	8	9	17	9	13	22	9	14	23
9	6	10	16	8	12	20	9	14	23	9	14	23
10	6	9	15	9	13	22	10	13	23	9	13	22
11	8	12	20	9	14	23	9	15	24	12	15	27
12	6	10	16	7	11	18	9	15	24	9	14	23
13	6	8	14	7	9	16	9	12	21	10	14	24
14	7	8	15	7	13	20	9	14	22	11	15	26
15	6	10	16	10	14	24	10	15	25	11	16	27
16	5	8	13	6	8	14	9	10	19	10	13	23
17	5	8	13	6	12	18	9	12	21	9	14	23
18	6	8	14	8	9	17	9	12	21	9	13	22
19	5	4	9	8	10	18	9	10	19	9	10	19
20	6	10	16	6	10	16	9	12	21	9	13	22
21	6	10	16	9	9	18	9	9	18	9	11	20
22	6	9	15	8	11	19	9	13	22	9	15	24
23	6	10	16	8	12	20	10	15	24	9	15	24
24	6	9	15	8	13	21	9	15	24	10	15	25
25	8	11	19	8	12	20	9	15	24	10	15	25

ตารางที่ 22 ผลการประเมินแผนภูมิความหมายและใบงานระหว่างการทดลองจำนวน 4 ครั้ง (ต่อ)

คนที่	ครั้งที่ 1		รวม (28)	ครั้งที่ 2		รวม (28)	ครั้งที่ 3		รวม (28)	ครั้งที่ 4		รวม (28)
	1	2		บทความ			สารคดี			เรื่องสั้น		
26	6	9	15	10	15	25	10	16	26	12	16	28
27	6	8	14	8	9	17	10	13	23	9	10	19
28	6	8	14	7	8	15	9	10	19	9	10	19
29	7	8	15	7	14	21	9	15	24	10	16	26
30	7	12	19	8	12	20	9	14	23	10	14	24
31	7	10	19	7	13	20	9	15	24	12	16	28
32	7	13	20	11	13	24	12	14	26	10	16	26
33	6	9	15	8	10	18	10	15	25	10	15	25
<i>M</i>	6.21	9.06	15.27	7.76	11.30	19.06	9.33	13.09	22.42	9.70	13.76	23.45
<i>SD</i>	.78	.18	2.36	1.34	2.20	3.13	.64	2.09	2.39	.98	1.90	2.59

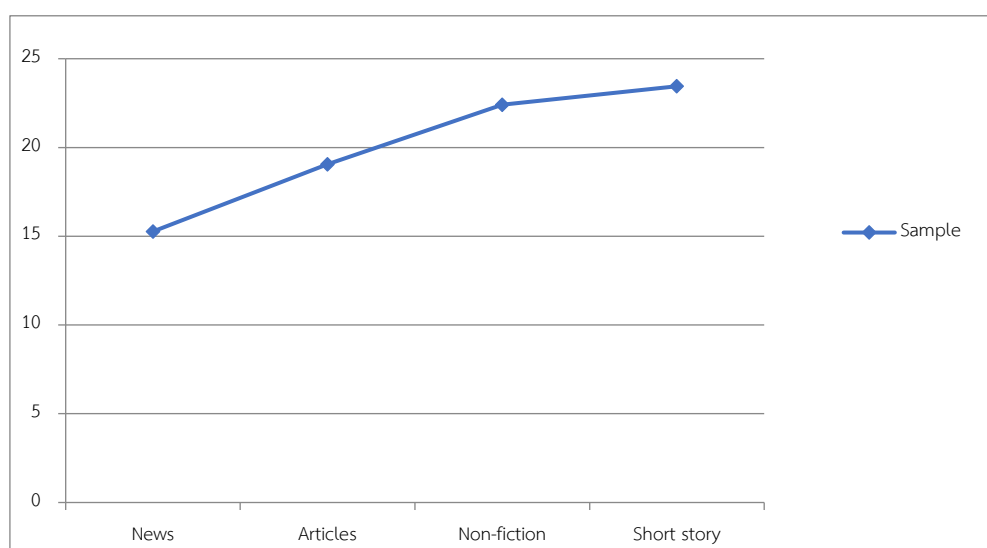
หมายเหตุ

ช่องหมายเลข 1 หมายถึง คะแนนแผนภูมิความหมาย คะแนนเต็ม = 12 คะแนน

ช่องหมายเลข 2 หมายถึง คะแนนแบบฝึกหัดและใบงาน คะแนนเต็ม = 16 คะแนน

สรุปผลการประเมิน

ผลการประเมินแผนภูมิความหมายและใบงานระหว่างการทดลองจากการทดลองทั้งหมด 4 ครั้ง พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นทุกครั้งคือ 15.27, 19.06, 22.42, 23.45 ตามลำดับ และระหว่างการทดลองครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไปตามเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้ ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 7 ผลค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินระหว่างการทดลอง 4 ครั้ง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายกิตติพงษ์ แบล้ว
วัน เดือน ปี เกิด	16 มีนาคม พ.ศ. 2534
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย (เกียรตินิยมอันดับ 1) วิชาโท ภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2559 สัมฤทธิ์บัตรภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และศึกษาต่อระดับปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2556 อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ระดับประถมศึกษา) โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2558 อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ระดับมัธยมศึกษา) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)
ที่อยู่ปัจจุบัน	5 ซอยติวานนท์ 3 แยก 1 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000